

ESRA POLAT KARS

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI

DOKTORA
TEZİ

TÜRK İSLAM SANATININ RESİMLİ BELGELERİNDEN MİNYATÜRLÜ
YAZMALAR ÜZERİNE BİR YAKLAŞIM: DUBLİN CHESTER BEATTY
KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN SİYER-İ NEBİ

ESRA POLAT KARS

SANAT TARİHİ
ANABİLİM DALI

OCAK 2024

OCAK 2024

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

TÜRK İSLAM SANATININ RESİMLİ BELGELERİNDEN MİNYATÜRLÜ
YAZMALAR ÜZERİNE BİR YAKLAŞIM: DUBLİN CHESTER BEATTY
KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN SİYER-İ NEBİ

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
ESRA POLAT KARS

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ERCAN ÇALIŞ

VAN – 2024

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

**TÜRK İSLAM SANATININ RESİMLİ BELGELERİNDEN MİNYATÜRLÜ
YAZMALAR ÜZERİNE BİR YAKLAŞIM: DUBLİN CHESTER BEATTY
KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN SİYER-İ NEBİ**

DOKTORA TEZİ

HAZIRLAYAN
ESRA POLAT KARS

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ERCAN ÇALIŞ

Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Koordinasyon Birimi tarafından SDK-2021-9450 No'lu Proje olarak
desteklenmiştir.

VAN – 2024

KABUL VE ONAY

Esra POLAT KARS tarafından hazırlanan “Türk İslam Sanatının Resimli Belgelerinden Minyatürlü Yazmalar Üzerine Bir Yaklaşım: Dublin Chester Beatty Kütüphanesi’nde Bulunan Siyer-i Nebi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Jüri Üyeleri	İmza
Danışman: Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Başkan : Prof. Dr. Abdülhamit TÜFEKÇİOĞLU Marmara Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Üye: Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Üye : Doç. Dr. Halil SÖZLÜ Mersin Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Üye : Doç. Dr. Soner İŞİMTEKİN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Üye : Doç. Dr. Oktay BAŞAK Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Yedek Üye : Doç. Dr. Mehmet TOP Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Yedek Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ufuk ELYİĞİT Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum.	
Tez Savunma Tarihi:	07/02/2024
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Doktora Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Prof. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (07/02/2024)

Esra POLAT KARS

Doktora Tezi

Esra POLAT KARS

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ocak, 2024

TÜRK İSLAM SANATININ RESİMLİ BELGELERİNDEN MİNYATÜRLÜ YAZMALAR ÜZERİNE BİR YAKLAŞIM: DUBLİN CHESTER BEATTY KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN SİYER-İ NEBİ

ÖZET

On altıncı yüzyıl, Osmanlı minyatürü için hem erken örneklerin verildiği hem de klasik Osmanlı minyatür anlayışının oluştuğu zaman dilimidir. Bu dönemde siyasi erk sosyal hayatı da etkilemiş, kitap yazımı altın çağını yaşamıştır. Osmanlı minyatür sanatı içerisinde on altıncı yy. dinî konulu minyatürlü yazmaları arasında peygamberlerin hayatlarını ve mucizelerini anlatan eserler bulunmaktadır. Bu eserlerin en seçkin örneklerinden sayılan ‘Siyer-i Nebi’ başlıklı yazma, tez çalışmasının konusu olarak belirlenmiştir. Türk İslam Sanatında, Hz. Peygamber ile ilgili minyatürlü yazmalar bulunmakla birlikte 814 illüstrasyon yer aldığı ‘Siyer-i Nebi’, Hz. Peygamber’in hayatının tamamının tasvirlendiği tek yazma olması bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Eser, Hz Muhammed’in hayatının tamamını anlatması ve ilk Türkçe siyer olması bakımından bir başyapıt niteliğindedir. Sahip olduğu bu özellikler ile eser üzerine yapılacak bilimsel bir çalışmanın ne denli önem arz ettiği açıktır. Dublin Chester Beatty Kütüphanesi’nde bulunan T.419 numaralı nüsha; 37x27 cm ebatlarında, 490 sayfa, 137 minyatürlüdür. Siyah bir ciltle kaplanmıştır. Üst kısımda önemi anlatılan bu eser, İslam âleminin sevgili peygamberinin on dördüncü yy. da nasıl aktarıldığının anlaşılması bakımından oldukça önemlidir. Minyatürlerin eserin yazılışından iki yüz yıl sonra resmedildiği düşünülürse bu minyatürlerin anlatımları ne denli yansıttığı, sanatçılar tarafından nasıl algılandığı çıkış noktası olarak düşünülmektedir. Çalışmada, Dublin Chester Beatty Kütüphanesi’nde T.419 envanter/demirbaş numarası ile kayıtlı olan ve farklı disiplinlerde birçok araştırmacının üzerine çalıştığı bu eserin metin ve minyatür kısımları birlikte ele alınıp üzerinde çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk İslam Sanatı, Minyatür, Mustafa Darir, Siyer-i Nebi.

Sayfa Sayısı : x + 527

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ

Ph.D. Thesis

Esra POLAT KARS

VAN YUZUNCU YIL UNIVERSITY

SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

January, 2024

**AN APPROACH ON MINIATURED CODES, ONE OF THE ILLUSTRATED
DOCUMENTS OF TURKISH ISLAMIC ART: SIYAR-I NEBI, FOUND IN
DUBLIN CHESTER BEATTY LIBRARY**

ABSTRACT

The sixteenth century is the period when both early examples of Ottoman miniature are given and classical Ottoman miniature understanding is formed. In this period, political power also affected social life, and book writing experienced its golden age. Among the sixteenth-century miniature manuscripts on religious subjects in the Ottoman miniature art are works describing the lives and miracles of the prophets. The manuscript titled 'Siyer-i Nebi', which is considered one of the most outstanding examples of these works, was determined as the subject of the thesis study. Although there are miniature writings about the Prophet Muhammad in Turkish Islamic Art, 'Siyer-i Nebi', which contains 814 illustrations, has a great importance in terms of being the only manuscript in which the entire life of the Prophet Muhammad is depicted. It is a masterpiece in that it describes the whole life of the Prophet Muhammad in the work and is the first Turkish Siyer. With these features, it is clear how important a scientific study on the work is. Copy T.419, held in the Chester Beatty Library in Dublin, measures 37 x 27 cm, has 490 leaves, 137 miniatures and is covered in black volume. This work, the importance of which is explained above, is very important in terms of understanding how the beloved prophet of the Islamic world was transmitted in the fourteenth century. Considering that the miniatures were painted two hundred years after the work was written, how much these miniatures reflect the narratives and how the artists perceive them is thought to be the starting point. In this study, the text and miniature parts of this work, which is registered in Dublin Chester Beatty Library with the inventory number T.419 and which many researchers in different disciplines are working on, are examined together.

Key Words : Turkish Islamic Art, Miniature, Mustafa Darir, Siyer-i Nebi.

Quantity of Page: x + 527

Supervisor: Assoc. Dr. Ercan ÇALIŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	VIII
ÇİZİMLER DİZİNİ.....	IX
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	X
GRAFİKLER DİZİNİ	XVI
ÖNSÖZ.....	XVII
GİRİŞ	1
A. Konunun Niteliği ve Önemi	1
B. Kaynak ve Araştırmalar.....	1
C. Materyal ve Yöntem	2
1. TÜRK İSLAM SANATI.....	5
1.1. Türk İslam Sanatında Minyatür	6
2. SİYER-İ NEBİ.....	12
2.1. Eserin Yazılışı	12
2.2. Eserin Konusu	12
2.3. Eserin Nüshaları	13
2.4. Eserin Nakkaşları ve Üslupları	15
2.5. Eserin Türk İslam Sanatında Yeri	16
2.6. Mustafa DARİR	17
2.6.1. Eserleri	20
3. DUBLİN CHESTER BEATTY KÜTÜPHANESİ'NDE YER ALAN T.419 NUMARALI NÜSHA	23
4. KATALOG	30
5. DEĞERLENDİRME	451
5.1. Sayfa Tasarımı ve Dekor.....	453
5.2. Tasvirler	457
5.3. Kompozisyon	461
5.4. Metin ve Minyatür İlişkisi.....	462

5.5. Renk Analizi.....	466
6. SONUÇ.....	468
KAYNAKÇA	471
EKLER.....	473
ÖZ GEÇMİŞ	
TEZ ORİJİNALLİK RAPORU	

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
Bil.	: Bilimler
Bkz.	: Bakınız
Bşk.	: Başkaları
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Çiz.	: Çizim
DCBL.	: Dublin Chester Beatty Library
Enst.	: Enstitü(sü)
Foto.	: Fotoğraf
Km.	: Kilometre
M.	: Metre
Mad.	: Madde
MS	: Milattan sonra
MÖ	: Milattan önce
S.	: Sayı
Sos.	: Sosyal
TTK	: Türk Tarih Kurumu
TİEM	: Türk İslam Eserleri Müzesi
Üniv.	: Üniversitesi
vd.	: ve devamı
vb.	: ve benzeri
yy.	: Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	A, E	آ	Ä
اَ	Á	Ø	Ø, ë
ب	B	Ù	Ù
پ	p	Ô	Ô
ت	T	Á	Á
ث	æ	Á	Á
ج	C	F	F
چ	Ç	Ú	Ú
ح	Ó	K	K
خ	Ò	G	G
د	D	Ñ	Ñ
ذ	Ö	L	L
ر	R	M	M
ز	Z	N	N
ژ	J	V;O,Ö,U,Ü,ß	V;O,Ö,U,Ü,ß
س	S	H	H
ش	Ş	Y; I, î, ï	Y; I, î, ï

ÇİZİMLER DİZİNİ

Çizim 5.1. Ömer, Hz. Ebu Bekr ve Abdurrahman bin Avni arasında Hz. Fatıma'nın evliliği hususunda konuşulması (Detay)	454
Çizim 5.2. Hz Muhammed'e (sav) Allah katından Mikail (dört büyük melekten biri) aracılığıyla bir sepet içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi (Detay)... ..	456
Çizim 5.3. Gamze çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması (Detay).....	455
Çizim 5.4. Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a giderek Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi (Detay)	456
Çizim 5.5. Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi (Detay)	455
Çizim 5.6. Talha ve Gamze'nin konuşmaları (Detay)	455
Çizim 5.7. Talha'nın Gamze'yi ziyareti (Detay)	456
Çizim 5.8. Çobanın Cebrail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi (Detay).....	456
Çizim 5.9. Peygamber'in isteğiyle iki dağın arasında ejderhanın sıkışarak ölmesi (Detay).....	457
Çizim 5.10. Hz. Ebu Bekir, Abbas'ın kampına geliyor. (Detay).....	456

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 4.1. 6b.Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir ve Abdurrahman bin Avni arasında Hz. Fatıma'nın evliliği hususunda konuşulması	30
Fotoğraf 4.2. 7b.Hz Muhammed'e (sav) Allah katından Mikail (dört büyük melekten biri) aracılığıyla bir sepet içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi	33
Fotoğraf 4.3. 14a.Bir topluluk içerisinde Hz. Ali'nin evliliğinin tebrik edilmesi ve Selman Farisi'nin 500 akçe iletmesi.	36
Fotoğraf 4.4. 22a.Hz. Fatıma'nın, düğünü için yakın akrabalarına verdiği ziyafetin tasviri.....	39
Fotoğraf 4.5. 24b.Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın ellerinin birleştirilmesi.....	42
Fotoğraf 4.6. 30b.Hz. Muhammed'in bir baba tasviri içerisinde Hz. Fatıma ile olan konuşması.....	45
Fotoğraf 4.7. 38b.Hz. Fatıma'ya yardıma gelen gencin Cebrail olduğunun açıklanması.....	48
Fotoğraf 4.8. 40b.Cebrail aracılığıyla gelen elbisenin açılması.....	51
Fotoğraf 4.9. 44a.Cebrail tarafından gelen elbisenin olağanüstü bir şekilde parçalanması ve olaya Yahudilerin şahit olma hadisesi.....	54
Fotoğraf 4.10. 53a.Peygamber mucizesiyle bir geyiğin konuşması.	57
Fotoğraf 4.11. 57a.Peygamber mucizesiyle devenin konuşması ve sahibinin bu olaydan sonra Müslüman oluşu.....	61
Fotoğraf 4.12. 60b.Hz. Muhammed'in mucizesiyle bir çobanın testisinin suyla dolması hadisesi	64
Fotoğraf 4.13. 61b.Çobanın peygamberden ejderhayı öldürmesini istemesi.....	66
Fotoğraf 4.14. 64b.Peygamber isteğiyle iki dağın arasındaki ejderha dağların yerinden oynamasıyla sıkışarak ölür.	69
Fotoğraf 4.15. 74a.Çobanın Cebrail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi.....	72
Fotoğraf 4.16. 79a.Talha'nın Gamzeyi ziyareti	75
Fotoğraf 4.17. 87b.Talha ve Gamze'nin konuşmaları	78
Fotoğraf 4.18. 91b.Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi.	81
Fotoğraf 4.19. 93b.Gamze'nin, çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması	84
Fotoğraf 4.20. 95b.Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a giderek Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi.....	87
Fotoğraf 4.21. 98b.Hz. Ebu Bekir, Abbas'ın kampına geliyor.	92
Fotoğraf 4.22. 100b.Talha ve arkadaşları Abbas'ın kampına geliyor.....	96
Fotoğraf 4.23. 102a.Abbas'ın Talha hakkında kabile üyeleriyle görüşmesi.	101

Fotoğraf 4.24. 103b.Ebu Bekir tarafından Abbas’a gönderilen elçinin taşlanması olayı.....	104
Fotoğraf 4.25. 106a.Arkadaşları, Hz. Muhammed’in ayaklarına kapanıyor.	108
Fotoğraf 4.26. 107a.Hz Muhammed’in kaya oyuğundan parmağıyla su çıkartması	112
Fotoğraf 4.27. 111b.Talha’nın Ömer’le kucaklaşması	116
Fotoğraf 4.28. 112a.Ali’nin arkadaşlarıyla konuşması	119
Fotoğraf 4.29. 118b.Ebucehl’in yiğitlik hakkındaki konuşması.	122
Fotoğraf 4.30. 120b.Kinane’nin bir çobanla konuşması.	125
Fotoğraf 4.31. 125a.Mikdad’ın meydan okuması.	128
Fotoğraf 4.32. 134a.Mikdad’ın Abbas’ın ayağını öpmesi.	131
Fotoğraf 4.33. 145a.Mikdad’ın Müslüman oluşu.	134
Fotoğraf 4.34. 147a.Mikdad’ın zincire vurulma olayının anlatılması.	137
Fotoğraf 4.35. 150a.Ali’nin Mikdad için gelişi.	140
Fotoğraf 4.36. 151b.Malik’in Mikdad tarafından öldürülmesi.	143
Fotoğraf 4.37. 161b.Hz.Muhammed, Ali ve yanındakileri kaldırarak askerlerin bulunduğu yere gidiyor.	147
Fotoğraf 4.38. 171a.Hz.Muhammed savaşın yaklaştığını söylüyor.....	149
Fotoğraf 4.39. 172a.Cebrail savaş için gelen ayetleri okuyor.....	152
Fotoğraf 4.40. 173a.Hz.Muhammed’in hutbe okuması	155
Fotoğraf 4.41. 183a.Mekkelilerin hareketlerinin gözlenmesi	158
Fotoğraf 4.42. 184b.Hz.Muhammed ve Ali’nin yol güzergâhı üzerinde put görmesi	161
Fotoğraf 4.43. 193a.Put muhafızının putu kırarak Müslüman oluşu	164
Fotoğraf 4.44. 193a.Ebusufyan’ın bir adamla muhabbeti.....	167
Fotoğraf 4.45. 199b.Abbas ve Ebucehil ’in kavga etmeleri ve ayrılmaları	170
Fotoğraf 4.46. 203a.Bedr kuyuları etrafında konaklayan Ebucehil taraftarlarının tasvir edilişi	173
Fotoğraf 4.47. 208a.Ebucehl’in Mekke’nin söz sahipleriyle konuşması	176
Fotoğraf 4.48. 212a.Bedr kuyuları etrafında konaklayan Müslümanların su bulamamaları ve Hz. Muhammed’den yağmur için Allah’a dua etmesini istemeleri	179
Fotoğraf 4.49. 214b.Hz Muhammed’in Kureyşli iki kişiden Mekke’deki ordu hakkında bilgi alması.	182
Fotoğraf 4.50. 216b.Hz. Muhammed’in Bedr’deki zafer için Allah’a dua etmesi.....	185

Fotoğraf 4.51. 217a.Kureyş ordusunun tasviri.....	188
Fotoğraf 4.52. 221b.Bedr’de iki ordunun karşılaşması.....	191
Fotoğraf 4.53. 223b.Hamza’nın elinde bir kesik başla Hz. Muhammed’in yanına gelmesi tasviri.	194
Fotoğraf 4.54. 225b.İki grup içerisinde çıkan kişilerin teke tek dövüşleri.	197
Fotoğraf 4.55. 229b.Savaş esnasında Cebrail’in bir ayet getirmesi.....	200
Fotoğraf 4.56. 232a.Şeytan’ın kılık değiştirerek orduya katılması tasviri.....	203
Fotoğraf 4.57. 234a.Kureyşlilerin Müslümanlarla savaşı.....	206
Fotoğraf 4.58. 234b.Şeytan’ın Kureyş ordusuyla birlikte savaş meydanından kaçtığı tasvir.....	209
Fotoğraf 4.59. 240b.Ebucehl’in savaş meydanında yaralanması.....	212
Fotoğraf 4.60. 242a.Abdullah’ın Ebucehl’i öldürmesi	215
Fotoğraf 4.61. 253a.Esirler, Hz. Muhammed ve tarafların tasviri.....	218
Fotoğraf 4.62. 259a.Hz. Muhammed’in yengesi ve onun kölesinin Bedr zaferinin haberini alması.	221
Fotoğraf 4.63. 270a.Abbas’ın Müslüman oluşu, Ebubekir’in sarığını ona vermesi.	224
Fotoğraf 4.64. 272b.Peygamber’in kızı Zeynep’in esir düşen kocası için babasına annesinin gerdanlığını göndermesi.	227
Fotoğraf 4.65. 280a.Hz. Muhammed’i öldürmek için mescide gelen Amr b. Vehb’in tasviri.....	230
Fotoğraf 4.66. 293a.Hz. Muhammed’in bir grupla sohbeti	233
Fotoğraf 4.67. 296a.Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri.	236
Fotoğraf 4.68. 296b.Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri.....	239
Fotoğraf 4.69. 299a.Şairlerin Hz. Muhammed’e savaş sonrası kaside okumaları..	242
Fotoğraf 4.70. 308a.Hz. Muhammed’in Yahudi bir kavim hakkında bilgi toplaması	245
Fotoğraf 4.71. 310a. Pazarda kuru yemiş satan kadın	248
Fotoğraf 4.72. 314a.Savaş sonrası elde edilen ganimetlerin tasviri.....	251
Fotoğraf 4.73. 318a.Ka’b’ın bir adamla konuşması.....	254
Fotoğraf 4.74. 321b.Ka’b’ın kesik başının Hz. Muhammed’e getirilmesi.	257
Fotoğraf 4.75. 323b.Yahudilerin öldürülme emri ve içlerinden bir kadının Müslüman oluşu.	260
Fotoğraf 4.76. 330a.Ebusufyan’ın karısı Hind Hz. Muhammed’e karşı olmaları için Kinane kavmini ziyaret ediyor.	263
Fotoğraf 4.77. 332a.Vahşi’nin Hz. Hamza’yı öldürmekle görevlendirilmesi.	266

Fotoğraf 4.78.	334a.Bilal mescitte toplanılacağını bildirmekle görevlendiriliyor..	269
Fotoğraf 4.79.	337a.Mescitte Medine'nin ileri gelenleriyle toplantı yapılıyor.....	272
Fotoğraf 4.80.	341a.Savaşa gidecek olan topluluk mescidin önünde toplanıyor....	275
Fotoğraf 4.81.	342a.Hz. Hamza'ya kırmızı sancak veriliyor.	278
Fotoğraf 4.82.	342b.Beyaz sancağın Sa'd b. Ubad'a verilmesi.	281
Fotoğraf 4.83.	343a.Sarı ipek sancağın Esved'e verilmesi.	284
Fotoğraf 4.84.	343b.Ordunun Kureyşlilerle savaşmak için Uhud'a ilerlemesi.	287
Fotoğraf 4.85.	345b.Kör bir adamın Müslüman ordusuna toprak atması.	291
Fotoğraf 4.86.	357b.Müslümanlar ve Kureyşliler karşılıklı birbirlerini taşıyorlar.	294
Fotoğraf 4.87.	361a.Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmesi.	297
Fotoğraf 4.88.	364b.Vahşi'nin Hz. Muhammed tarafından sorguya çekilmesi.	301
Fotoğraf 4.89.	371b.Hz. Muhammed'in Uhud'da yaralanması ve yaranın temizlenmesi.	304
Fotoğraf 4.90.	374b.Uhud'da yaralanan Peygamber Ka'b'ı yanına çağırıyor.	307
Fotoğraf 4.91.	375b.Ubeyy b. Halef Hz. Muhammed'i öldürmek için geliyor.	310
Fotoğraf 4.92.	379a.Dağa tırmanış sırasında Talha b. Ubeyd Peygamber'e yardımcı oluyor.	313
Fotoğraf 4.93.	383a.İhanet eden Süveyd'in öldürülme emrinin verilmesi.	316
Fotoğraf 4.94.	384b.Kadınlar şehit olan Hazreti Hamza'nın başında.....	319
Fotoğraf 4.95.	386b.Ebubekir Uhud'da şehit olan Rebi'nin kızını kucağına alıyor.	322
Fotoğraf 4.96.	389a.Hamza'nın kız kardeşine ölüm haberinin gitmesi.	325
Fotoğraf 4.97.	392a.Medinelî kadınlar Hz. Hamza'ya ağlıyorlar.	328
Fotoğraf 4.98.	394b.Cabir b. Abdullah savaşa katılmak istediğini iletiyor.	331
Fotoğraf 4.99.	396b. Ordunun yola çıkması ve içerisinde yaralı askerin de bulunması.	334
Fotoğraf 4.100.	398a.Ebusüfyan ve arkadaşları yolda Maked ve kervana rastlıyor.	337
Fotoğraf 4.101.	401a.İhanet eden Ebuuzza'nın öldürülme emrinin verilmesi.....	340
Fotoğraf 4.102.	404a.Münafıklardan Ubeyy'in saygısız davranışına arkadaşlar tarafından karşı çıkılması.	343
Fotoğraf 4.103.	411b.Hz. Muhammed ve topluluğu mescitte.	346
Fotoğraf 4.104.	419a.Savaş sırasında ölen Müslümanların tasviri.	349
Fotoğraf 4.105.	420b.Savaşta ölen Kureyşliler.....	352
Fotoğraf 4.106.	421b.Kureyşlilere yardıma gelen diğer Arapların ölümü.....	355

Fotoğraf 4.107. 434b.Ka'b b. Malik'in mescitte Hz. Muhammed'in kim olduğunu sorması.	358
Fotoğraf 4.108. 435b.Ka'b'ın kızı.	361
Fotoğraf 4.109. 437a.Ka'b damadını öldürüyor.	364
Fotoğraf 4.110. 438b.Ka'b'ın Müslüman oluşu, Kur'an-ı Kerim okuyuşu ve namaz kılışı.	367
Fotoğraf 4.111. 442a. Müslüman olmasından dolayı Ka'b'ın sorguya çekilmesi. .	370
Fotoğraf 4.112. 443a.Ka'b'ın tutuklandığını duyan Reyhan, kabile reisinin yanına geliyor.	373
Fotoğraf 4.113. 445b.Ka'b'ı kaçıran Reyhane, yolda reisin askerleri tarafından takip edilir ve Tanrıya dua ederler.	376
Fotoğraf 4.114. 446b.Ka'b ve kızı askerlerle konuşuyorlar.	379
Fotoğraf 4.115. 447b.Cebrail aracılığıyla Ka'b askerlerden kurtarılır ve Cebrail onu bir dağın tepesine, askerlerin ulaşamayacağı bir yere bırakır.	382
Fotoğraf 4.116. 449b.Ali ve arkadaşı, Ka'b'a ve kızına yardıma gelirler.	385
Fotoğraf 4.117. 451a.Kabile askerleri, Ali ve arkadaşları tarafından mağlup edilir.	388
Fotoğraf 4.118. 453a.Ka'b'ın Hz. Muhammed'i ziyareti.	391
Fotoğraf 4.119. 455b.Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması.	394
Fotoğraf 4.120. 456b.Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması.	397
Fotoğraf 4.121. 458b.Zeyd'in hapsediği mağaranın önünde askerlerin bir yılan tarafından sokularak öldürülmesi.	400
Fotoğraf 4.122. 460b.Süfyan b.Halid'i öldürmeye gönüllü sahabeden birinin anlatımıyla Serra'nın bir çobanla konuşması.	403
Fotoğraf 4.123. 462b.Serra görevini yaptıktan sonra Halid'in kılığına girerek eşinin yanına gelir.	406
Fotoğraf 4.124. 464b.Sahabeden aktarılan bilgiyle Taabatta, Şerren bir kabileyle savaşıyor.	409
Fotoğraf 4.125. 466b.Aynı anlatıdan: Taabatta Şerren ve arkadaşları dağda bir yerde.	412
Fotoğraf 4.126. 468a.Şerren ve arkadaşları dağdan nasıl inceklerini konuşuyorlar.	415
Fotoğraf 4.127. 469a.Şerren ve arkadaşları şişirdikleri tulumlarla kurtulmayı deniyorlar.	418
Fotoğraf 4.128. 470b.Abdullah b. Enes ve yanındakiler, avlanan aslanın etini yiyorlar.	421

Fotoğraf 4.129. 473a.Kılık değiştiren Abdullah, Süfyan b. Halid'in kölesiyle konuşuyor.	424
Fotoğraf 4.130. 474b.Abdullah, Halid'in hizmetlisiyle konuşuyor.	427
Fotoğraf 4.131. 478a.Abdullah, mabeyinciye şiir okur.	431
Fotoğraf 4.132. 484a.Halid, Abdullah'la konuşuyor.	433
Fotoğraf 4.133. 485a.Abdullah, Süfyan'ın önünde eğilip eteğini öper.	436
Fotoğraf 4.134. 486a.Abdullah Süfyan'dan izin alarak mağarada olan babasını ziyaret eder.	439
Fotoğraf 4.135. 487a.Abdullah'la beraber babası ziyaret edilir.	442
Fotoğraf 4.136. 488a.Süfyan mağarada öldürölür, Abdullah onun yüzüğünü alır ve kölesine gösterir. Daha sonra kendisini ülkesini götürmelerini ister.	445
Fotoğraf 4.137. 489b.Abdullah, Süfyan'ın başıyla Hz. Muhammed'in yanına gelir.	448

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 5.1.Dublin Chester Beatty Kütüphanesi T.419 no.lu Siyer-i Nebi minyatürlerinde mekân dağılımı 457

Grafik 5.2.Dublin Chester Beatty Kütüphanesi T.419 no.lu Siyer-i Nebi tasvirlerinde ön plana çıkan karakterler 458

ÖNSÖZ

Minyatür; el yazması kitaplarda metnin anlaşılmasını kolaylaştırmak, anlatımı kalıcı hâle getirmek, okuyucuyu etkilemek ve konuyu zenginleştirmek amacıyla resmedilen küçük boyutlu resimlerdir. İslam dünyasında resim sanatının temsilcisi sayılan ve Türkler tarafından geliştirildiği bilinen; zaman içerisinde Türk İslam toplumları, İran ve Mezopotamya'ya da sirayet etmiş ve bu sanatı icra eden nakkaşlar ortaya çıkmıştır. Bu etkileşim sonucunda İran, Arap ve Hint coğrafyalarında değişik ekollerde zengin minyatür örnekleri verilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda ise bu sanat, padişah ya da üst düzey devlet adamlarının himayesi ile sürdürülmüştür. Bu dönemde birçok sanat alanında olduğu gibi minyatür sanatında da seçkin örnekler resmedilmiştir. Genel olarak tarih, edebiyat, din ve bilim gibi temalarda icra edilen minyatür sanatı Osmanlı'da zirve noktasına ulaşmıştır.

“Türk İslam Sanatının Resimli Belgelerinden Minyatürlü Yazmalar Üzerine Bir Yaklaşım: Dublin Chester Beatty Kütüphanesi'nde Bulunan ‘Siyer-i Nebi’ Başlıklı Yazma Örneği” adlı tez çalışması kapsamında minyatür sanatı ortaya konmuştur.

Tezin yazım sürecinde ve öncesinde yolumu aydınlatan, sorularıma sabırla cevap veren, engin bilgilerini esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ'a; çalışmanın hazırlanma aşamasında ve öncesinde bende büyük emekleri olan sevgili Prof. Dr. Recai KARAHAN ve Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KULAZ hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Tez izleme komitesinde yer alan Doç. Dr. Soner İŞİMTEKİN ve Doç. Dr. Oktay BAŞAK hocalarıma da göstermiş olduğu emekler ve katkılardan dolayı teşekkür ediyorum. Ayrıca üniversite hayatım boyunca kendisinden her türlü desteği gördüğüm saygıdeğer hocam Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde her türlü desteği sağlayan, bilgisi ve tecrübelerini aktaran ve her zaman varlığını yanımda hissettiğim değerli arkadaşlarım Nesrin ALEMDARLAR'a, Halil İbrahim ÜN'e, Öğr. Üyesi merhum Ahmet BODAKÇI hocama, metin çözümlemeye ve diğer birçok konuda desteğini esirgemeyen Bahar ÖZDEMİR MUTLU'ya, bana yabancı dil çevirilerinde büyük bir özveriyle destek olan Öznur ŞİMŞEK'e ve teknik çalışmalarına destek veren abim Fatih POLAT'a, kız kardeşlerim Büşra POLAT ve Merve POLAT'a destekleri için

minnettarım. Ayrıca bilgi ve belge temininde Dublin Chester Beatty Kütüphanesi çalışanlarına verdikleri destek için müteşekkirim. “SDK-2021-9952” proje koduyla çalışmayı destekleyen VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’ne ve TÜBİTAK, "Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumuna" çok teşekkür ederim.

Bu zorlu ve uzun yolda büyük fedakârlık gösteren, desteğini bir an olsun esirgemeyen sevgili eşim Gürkan KARS’a; tez sürecinde hayatımıza dahil olan, neşe ve mutluluk kaynağımız oğlum Yaman KARS’a; son olarak doğduğum günden itibaren yanımda olan anneme, babama, kardeşlerime ve KARS ailesine sevgi ve saygılarımı sunarım.

Esra POLAT KARS

GİRİŞ

A. Konunun Niteliği ve Önemi

Türklerin İslâmiyet’i kabul etmesiyle yaşamlarının tamamını etkileyen din, sanatsal çalışmalarda da kendini büyük oranda hissettirmiştir. Türkler, İslam ile birlikte onun manevi rehberi Hz. Peygamber’e de büyük bir sevgi beslenmiş ve bu sevgi edebî eserlere olduğu gibi birçok alana da yansıtılmıştır. Türk İslam Sanatında, Hz. Peygamber ile ilgili minyatürlü yazmalar bulunmakla birlikte 814 minyatürün yer aldığı ‘Siyer-i Nebi’, Hz. Peygamber’in hayatının tamamının tasvirlendiği tek yazma olması bakımından büyük bir öneme sahiptir. Yazma, Hz. Muhammed’in hayatının tamamını anlatması ve ilk Türkçe siyer olması bakımından bir başyapıt niteliğindedir. Sahip olduğu bu özellikler ile eser üzerine yapılacak bilimsel bir çalışmanın ne denli önem arz ettiği açıktır. Bu doğrultuda tez konusu: “Türk İslam Sanatının Resimli Belgelerinden Minyatürlü Yazmalar Üzerine Bir Yaklaşım: Dublin Chester Beatty Kütüphanesi’nde bulunan ‘Siyer-i Nebi’ Adlı Yazma Örneği” olarak belirlenmiştir.

Tez çalışmasının kapsamı ‘Siyer-i Nebi’ adlı yazmanın IV cildi ile sınırlandırılacaktır. Bunun sebebi, nüshanın yurt dışına çıkarıldıktan sonra diğer nüshalarına göre tam anlamıyla çalışılmamış olmasıdır. Yapılacak araştırmada eserin resimlendirilmesindeki konu seçimi, konu bütünlüğünün sağlanıp sağlanmadığı, Nûr-u Muhammedî olarak terimleşmiş olan anlayışının resim sanatında ne şekilde yansıtıldığı gibi sorunsallara çok katmanlı cevaplar aranmıştır, ulaşılan verilerden hareketle yorumlarda bulunulmuştur.

B. Kaynak ve Araştırmalar

Siyer-i Nebi ve minyatürleri konusunda farklı disiplinlerde çalışmalar mevcut olup yapılan çalışmalar daha çok edebî alanda ya da minyatürleri ile birlikte yüzeysel boyutta inceleme şeklinde olmuştur. Bu çalışmalar sadece Sanat Tarihi alanında değil; ilahiyat, edebiyat, tarih, felsefe, sosyoloji, psikoloji bilim dallarında da mevcuttur. Bu sebeple çalışma kapsamında bir cilt üzerinde odaklanılarak dönemin üslubu, sanatçıları gibi konular hakkında çıkarımlar yapılmıştır. Ancak çalışma ‘Dublin Chester Beatty Library T.419 numaralı nüsha ile sınırlı olduğundan bu eser temel

kaynak olarak değerlendirilmiştir. Diğer kaynaklara ise genel anlamda konuya dair bilgi sahibi olunması ve karşılaştırma yapılabilmesi açısından başvurulmuştur.

Çalışmada kullanılan en önemli eser Zeren Tanındı tarafından yazılan *Siyer-i Nebi: İslam Tasvir Sanatında Hz. Muhammed'in Yeri* adlı eseridir. Bu eser; Siyer-i Nebi'nin yazarı, edebî değeri, üslup özelliği ve seçme minyatürlerinin yayınlanmış olması dolayısıyla tez çalışması için önem arz eden bir kitaptır. M. Faruk Görtunca tarafından sadeleştirilerek 1977 yılında yayımlanmış *Kitab-ı Siyer-i Nebi: Peygamber Efendimizin Hayatı [Mustafa Darir] I-III* adlı çalışma da eserin metin kısmının anlaşılması amacıyla tez çalışmasında ikinci önemli kaynak olarak değerlendirilmektedir. Melek Dikmen tarafından 2009 yılında doktora tezi olarak hazırlanan “Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H.1221 no.lu Siyer-i Nebi’de Metin Minyatür İlişkisi” adlı çalışma, araştırma yöntemi açısından yönlendirici bir eser olarak dikkat çekmektedir. Nurhan Atasoy’un “Nakkaş Osman'ın Eserleri ve Osmanlı Minyatür Sanatına Getirdiği Yenilikler” adlı akademik çalışması; Günsel Renda’nın “İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'ndeki Zübdetü't- Tevarih'in Minyatürleri” ve “Topkapı Sarayı Müzesindeki H.1321 no.lu Silsilenamenin Minyatürleri” adlı çalışmaları; Filiz Çağman, Zeren Tanındı’nın Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri” adlı eseri; Sercan Yandım Aydın editörlüğünde hazırlanan “İslam ve Hristiyan Sanatında Melekler, Peygamberler ve Azizler” adlı bildirileri ve Ernst Kühnel’in “Doğu İslam Memleketlerinde Minyatür” adlı eseri temel kaynaklara örnek olacak niteliktedir. Metin And’ın “Minyatürlerle Osmanlı İslam Mitologyası ve Osmanlı Tasvir Sanatları: Minyatür” adlı eserleri, Osmanlı minyatürlerinin görsel sunumlarını ve analizini içerirken Banu Mahir’in “Osmanlı Minyatür Sanatı” adlı eseri bilimsel verilere dayanarak hazırlanmış, çeşitli kaynaklara da tez çalışması için yönlendirme sağlayan önemli çalışmalar olarak değerlendirilmektedir.

C. Materyal ve Yöntem

Araştırma kapsamında ele alınan yazmanın ardından konu ile ilgili araştırma ve ana kaynakların bir kısmı taranmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında ilk olarak İrlanda’da yer alan Dublin Chester Beatty Library ile iletişime geçilmiştir. Uzun süren yazışmalar sonrasında istenilen belgelerin tamamlanması ve müze yönetiminin onayı ile minyatürlü yazmalar temin edilmiştir.

Bu çalışmada ikonografik çözümleme tekniğinden/yönteminden yararlanılarak disiplinlerarası bir yaklaşım ile minyatürlerin metne kazandırdığı zenginliğin ne ölçüde olduğu tespit edilmiştir. Zikredilen eserlerin teminiyle Darîr ve siyer hakkında yapılan çalışmalardan yola çıkılarak yeni bilgiler elde edilmiştir. Eserin M. Faruk Gürtunca ve Selman Yılmaz tarafından eserin sadeleştirilmiş metinlerin yayınlanmış baskılarının okuma ve değerlendirme sürecine başlanılmıştır. Ayrıca Sanat Tarihçisi Zeren Tanındı'nın seçme minyatürler ile eserin genel değerlendirilmesini yaptığı *Siyer-i Nebi: İslam Tasvir Sanatında Hz. Muhammed'in Yeri* adlı kitap da incelenmiştir. Bu paralelde Siyer yazıcılığı ile ilgili çalışmalar, ilk dönem İslam tarihi ile ilgili eserlerden bazıları, Darîr ve siyeri hakkında yapılan çalışmalar, Darîr'in kendi eserleri, Türkçe siyerlerle ilgili çalışmalar, minyatür sanatı ile ilgili kaynak eserler, Osmanlı nakkaşları, Selçuklu ve Osmanlı tarihi ile ilgili eserler, Erzurum tarihi hakkında yazılan makaleler, ansiklopedi maddeleri ve sözlükler için fişleme listeleri oluşturulmuştur. Bahsedilen kaynakların incelenebilmesi için farklı illerdeki kütüphanelere başvurulup yabancı kaynaklardan tercüme yoluyla istifade edilmiştir. Ayrıca Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında tarama yapılarak bu alanda yapılan ve yapılacak olan çalışmalar incelenmiştir. Eserin TSMK'de bulunan I, II ve VI. nüshalarıyla IV. cildinin 1 asır sonra yapılan kopya nüshası TİEM'den temin edilip incelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde Türk İslam Sanatı; ikinci bölümünde Siyer-i Nebi, yazarı Mustafa Darîr'in hayatı, eserleri, edebiyat tarihindeki yeri, edebî şahsiyeti, eserlerinde kullandığı dil ve üslup özellikleri gibi konulara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde çalışmanın çıkış noktası olan minyatürlü Siyer-i Nebi yazmasının Dublin Chester Beatty Library T.419 numaralı dördüncü cildinin nüsha tanıtımı eserin hazırlanmasına emek veren hattat, nakkaş, mücellid gibi sanatçı grupları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca dördüncü ciltte yer alan minyatürlerin resim listesi oluşturulmuştur.

Dördüncü bölümde ise eserin minyatürleri metinden hareketle farklı açılardan değerlendirmeye tabi tutularak eserin metni ile minyatürlerinin uyumu, anlatılanların tarihî gerçekler ile ne derece örtüştüğü, metinde kullanılan edebî sanatların resimde ne şekilde yansıtıldığı çözümlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca minyatürde kompozisyon

düzeni, figürler, kılık kıyafet, kutsallık alâmeti olarak kullanılan semboller gibi unsurlar kendi içerisinde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın değerlendirme ve sonuç kısmında ulaşılan veriler ve kanaatler ortaya konularak çalışma tamamlanmıştır.

1. TÜRK İSLAM SANATI

Türk Dil Kurumu sözlüğünde yer alan bilgilere göre sanat kelimesi kökeni itibarıyla Arapçadır. Kelime *san'* (yapmak), *sana'* (işinde mahir olmak) sözcüklerinden üretilmiş olup en son *san'at* (yapılan iş, meslek) olarak kullanımda kalmıştır.¹

Süregelen tarihî çağlar boyunca insanları yeni bir ürün ortaya koymaya iten şeyler; ihtiyaç eksikliğinin hissedilmesi, geliştirme, hayal gücü vs. dir. Bütün bunların yanı sıra maddi ve manevi bir açlık insanlığın tabiatında mevcuttur. Bu açlığı doldurmak için de insanlar farklı dallarda ve alanlarda uğraşlara yönelim göstermişlerdir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre kendini gerçekleştirmeyi başaran birey için gelişim sürecindeki ihtiyaçları içerisinde yaratıcılık da mevcuttur. Bu hususta bireyin sadece beden değil ruhen de gelişimi için psikolojik etmenler önem arz eder. Nitekim sayılan maddelerin içeriğine bakıldığında aile, toplumsal kitleler, bireysel yönelimler ve yönetimler bireyi değişime ve gelişime odaklı hâle getirir. Bütün bunları tamamlayan birey, ruhani olarak da bir doyum süreci yaşamak ister. Bu bağlamda din önemli bir rol sergiler. Nitekim fizyolojik ihtiyaçlarını tamamlayan birey dinî normlarla da düşünce dünyasını şekillendirir. Bahsedilen tarihî süreçlerde kendini gerçekleştiren sanatçı için de motive edici bir seçenek bulunmuş olur. İslam yüzyıllar boyunca birçok sanatçının ilham kaynağı olmuştur.

Oleg Grabar; *Süslemenin Aracılığı (The Mediation of Ornament)* adlı eserinde kullandığı ifadelerle İslam sanat dallarının kesin sınırlarını konu bütünlüğüyle belirler.² Grabar, kompozisyonun temel amacının da teolojik ve felsefî birtakım tasarımlar olduğunu ifade etmektedir.

İslam sanatı genel itibarıyla ortaya konulan şekillerde, bu dinin insanı nasıl anladığına ve var olduğu hayatı nasıl algılayıp anlamlandırıdığına dair görüşler yansıtmaktadır.³ Titus Burckhardt, Lale Bahtiyar gibi kendini tanıtmış olan yazarlar

¹Turan, Koç "Sanat", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sanat> (11.03.2022).

² Tuztaşı U,Koç P (2013). Türk-İslam Sanatı / Mimarisinde Ebedi İzden Edebi Huzura; Kutsanmış Dünyanın Ötesinde Bir Hâz: Geçicilik- Fânîlik Olgusu. Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, 8(15), 55 - 66.

³Koç, T. (2008). *İslam Estetiği*. İsam Yayınları.

⁴Oleg graber "Süslemenin Aracılığı(The Mediation of Ornament)"

da bu sanat tabiatı içerisinde maneviyatın tezahürünün oldukça yaygın olduğu görüşündedir.

Diğer dinlerin sanat alanlarına nazaran İslam sanatlarında farklı bakış açıları söz konusudur. Estetik düşünüş farklı olduğu bu kümülatif ve kolektif kültürün başlangıcında kendine has üslubu, zengin motif ve renk yelpazesi, kendine özgü mimari duruşuyla zihinlerde farklı yankılar uyandırmaktadır. Çıkış noktası Arap yarımadası olan bu dinin günümüze gelene kadar farklı dokularla ve şekillerle ilerlemesi de kültürel çeşitlilik açısından önemlidir. Etkilenme alanları olarak Arabistan, Mısır, Suriye, İran, Irak, Afganistan, Orta Asya, Endonezya , Bağdat, Osmanlı gibi büyük devlet ve kolları merkez üsleri sayılabilir.

İslami sanatlar içeriğine bakıldığında çeşitliliği açısından ele alındığı zaman ürünlerde hayal gücünün sınırı yokken birkaç husus doğrultusunda da diğer dinler çerçevesinde farklı bir konumdadır. Örneğin Hristiyanlıkta ve Hindistan coğrafyasındaki çoğu dinlerde tasvir yeteneği ileri bir boyuta ulaşmıştır. Fakat İslamiyet'te tasvir ulvilik açısından pek tercih edilmemekle birlikte insanları bir zorunluluğa da sürüklememiştir. Bu durum çoğu çevre için kısıtlayıcı bir unsur olarak görülmektedir.

Batı sanatları içerisinde heykel ve resim gibi insani uzuvları net bir şekilde veren ürünler tercih edilirken İslami coğrafyalarda bunlara nazaran boyamaya dayalı ebru ve minyatür, tahta oymacılığı, bakır, gümüş, altın gibi maden işlemeciliği, dekoratif sanatlar, toprağa dayalı seramik ve cam sanatları ile kâğıt üzeri ciltleme, hat ve tezhip sanatları büyük bir yer tutmaktadır. Kullanım alanlarına bakıldığında mimaride camiler, medreseler, hanlar, kümbet ve hamamlar; dokuma alanında halılar, kilimler ve örtüler; müzik alanında yöresel aletler ve musiki sanat dalları sayılabilir. Göze hitabı gibi kulağa da hitabı olan İslamiyet'te şiir ve edebî metinlere de önem verilmiştir.

1.1. Türk İslam Sanatında Minyatür

Türk İslam Sanatı, İslâmi sanatlar bütününde ele alındığı zaman İslamiyet'in varlığının oluşumu, hayatı algılayışı ve kattığı anlamları yansıtan sanatların bütününe

⁵Titus Burekhardt (MS 30 Aralık 39)

⁶Lale Bahtiyar (Ramazan ve Oruç)

verilen isimdir. Bu sanat dalları içerisinde çizime, boyamaya ve birtakım olgulara ve olaylara göre şekillenen minyatür sanatı da bulunmaktadır. Temelde bakış açısı, özgün stiller ve dekorlarla bu sanat dalı figüratif sanat dalları içerisinde öne çıkar. Bir kâğıt üzerine işlenen bu sanat dalında mevcut üründen yola çıkılarak denilebilir ki sanatçının hayatından, etkilendiği kişilerden, tarihî olaylardan ve olgulardan da parçalar bulmak mümkündür. Birtakım teknik değerlere bağlı kalınan bu sanat dalında arka planlar ve renkler de eser için önem arz eder. Tek bir kâğıda işlem yapılan bu dalda derinlik ve duygu yoğun işlenmez. Daha çok tasvir ön plandadır. Bu da İslami görüşlere uygundur.

Türk İslam coğrafyasının başlangıç merkezi Fırat'ın bulunduğu nokta olarak ele alınırsa doğusunda İran ve Mezopotamya bulunmaktadır. Batısında Suriye ve Anadolu'dan Kuzey Afrika'ya kadar uzanan topraklar üzerinde var olan Helenistik kültürle VII ve VIII. yy.a kadar uzanmaktadır. Sonrasında İslam'a katılan Orta Asya kültürüyle gelişim sağlamıştır. Minyatür sanatının eski örnekleri VII ve VIII. yüzyıllara dayanmaktadır.

Bu sanatın kaynağının Maniheizm dini olduğu, kabul gören görüşler arasındadır. Bunun nedenini de ilk nakkaş öğretmenin adının "Mani-i Nakkaş" olarak kayıtlarda geçmesidir. Akabinde Uygurların bu dini benimsemeleri minyatür sanatının icra edilmesindeki devamlılığı sağlamıştır. Bu durum Selçuklularda da bir süre kaynak olarak kullanılmıştır.

Anadolu'nun da fethiyle birlikte coğrafyada Türk İslam minyatür üslubunun kaynağı doğmuştur. En eski örnekler Dioskorides'in bitkiler hakkındaki *Kitâbü'l-Haşâ'îş*, *Galen'in* (Câlînûs) zehirler hakkındaki *Kitâbü't-Tiryâk* adlı eserler içerisinde yer almaktadır.⁴ Sosyal hayatı konu alan bu tür eserler; kalabalık nüfuslara, dekorlara, hayvan figürlerine, savaş aletlerine yer vermiştir.

Anadolu'da ilk örnekler XII-XIII. yy.da yapıldığı düşünülen ve çıkış noktaları Meyyâfârikîn (Silvan), Diyarbakir, Mardin, Aksaray, Kayseri ve Konya olarak bilinen eserlerdir. Cezerî tarafından Artuklu Emîri Nâsirüddin Mahmûd adına *Kitâb fî Ma'rifeti'l-hiyeli'l-hendesiyye* adlı eserin minyatürleri, Selçuklu minyatür üslubuna benzer tarzda ele alınmıştır. Harîrî'nin *el-Makâmât*'ı (Bibliothèque Nationale, Arabe,

⁴Çoruhlu, Y. (2000). *Türk İslam Sanatının ABC'si*. Kabcacı Yayınevi.

nr. 3929), Abdurrahman es-Sûfi'nin *Şuverü'l-kevâkibi's-sâbite*'sinin (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 3422)⁵ yine Selçuklu üslubuyla ele alınan minyatürlü eserlerdendir. *Varka ve Gülşah* adlı eserin içerisinde bulunan minyatürler de yatay frizler halinde yapılmış, minaî tekniği⁶ kullanılmış, çini ve seramiklerin süsleme sanatlarına benzer üslup görülmesiyle de Selçuklu dönemi geleneksel üslubu için -konu olarak- başlıca örneklerden biri olmuştur.

Osmanlı arşivlerinde yapımının XV. yüzyılın üçüncü çeyreğine tekabül ettiği düşünülen *Dilsûznâme*, *Külliyyât-ı Kâtibî* ve Ahmedî'nin *İskendernâme*'si bu dönemin başlıca eserlerinden birkaçıdır. Eserlerin resimlendirilmesi Timurluların 1440'tan sonra Şiraz şehrinden geldiği bilinen bir grup tarafından Türk nakkaşlarla birlikte yapılmıştır.⁷ 1465'te Amasya'da çalışılan *Cerrâhiyye-i İlhâniyye*'nin iki nüshası da önem arz eden eserler arasındadır.⁸ Bu eser de tıp alanında ele alınan ürünlerdendir.

Gentile Bellini'nin *Fâtih Sultan Mehmet* portresi ve Costanzo da Ferrara'nın hazırladığı madalyonlar, Osmanlı nakkaşları Sinan Bey ile Şiblîzâde Ahmet'in başlangıç noktasındaki üsluplarının gelişmesini sağlamıştır. II. Bayezid Dönemi'nde Türkmen minyatür üslubu hakim olmakla birlikte yeni akım ve kişilerden etkilenme de söz konusudur. Buna örnek olarak *Kelîle ve Dimne*, Şeyhî'nin ve Hâtîfî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* nüshaları ve Hüsrev-i Dihlevî'nin *Hamse*'sinin 903 (1498) tarihli nüshası örnek verilebilir.⁹

Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Hüseyin Baykara ekolü öne çıkmıştır. İran ve Mısır'dan İstanbul'a gelen farklı gelenekleri temsil eden nakkaşların birlikte çalışmaları sonucunda, Herat Nakkaşhânesi'nin dekoratif üslûbunun da hissedildiği eserler meydana çıkmıştır. Ferîdüddin Attâr'ın *Manîku't-Tayr*'ının, Ali Şîr

⁵Gülgen, H. (2016). *Ana Hatlarıyla Türk İslam Sanatları Tarihi*. Emin Yayınları.

⁶Minai tekniği Büyük Selçuklular, sıraltı ve sır tekniklerinin bir arada kullanıldığını ve seramikte yaygın olarak kullanıldığını keşfettiler. Minai işçiliği ile yapılan çinilerde mor, mavi, turkuaz ve yeşil; sırda beyaz, kahverengi, siyah ve kırmızı tercih edilmektedir. Bkz. Devrim Tekin 2021, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Cam Bölümü-Uluslararası Sempozyum ve Sergi, Anadolu'nun Geleneksel El Sanatları "Sanatı ve Zanaatkar Buluşması"

⁷Mahir, B., "Minyatür", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/minyatur> (11.03.2022).

⁸Koç, T. (2008). *İslam Estetiği*. İsam Yayınları

⁹Turan, O. (1969). *Selçuklular tarihi ve Türk-İslam medeniyeti* (Vol. 6). Ötüken Neşriyat AŞ.

Nevâî'nin *Divan*'ının, Nevâî'nin *Hamse*'sinin, *Dîvân-ı Şâhî*'nin, Molla Câmi'nin *Tuhfetü'l-Ahrâr*'ının içerisinde bulunan minyatürler bu tarzın üslubuna uygun içeriklerdir.

Matrakçı Nasuh'un çalışmalarından biri olan *Târîh-i Sultân Bâyezid* adlı eserde fethedilen on iki kale tasviri yer almaktadır. Sonraki çalışması Yavuz Sultan Selim Devri'ni konu alan eserlerinden biridir. Çalışma, bir sefer sırasında konaklayan orduyla ilgilidir¹⁰. Klasik üslubun ustası olarak bilinen Nakkaş Osman, sade zemin üzerine konuları yalın bir anlatımla işlemiş ve belgesel gerçekçiliğini kullanmaya çalıştığı görülmüştür. Kanûnî Sultan Süleyman'ın ölümünü ele alan Nüzhetü'l-esrârî'l-ahbâr der Sefer-i Sigetvar (TSMK, Hazine, nr. 1339) adlı eserde bulunan minyatürler, Nakkaş Osman'ın kendi üslubuyla ele aldığı ilk çalışmadır. Nakkaş Osman; *Şehnâme-i Selîm Han*, *Şehnâme-i Murâd*, *Hünernâme*, *Zübdetü't-tevârih* ve *Surnâme-i Hümayun* adlı çalışmalarda usta olarak bulunmuştur. Bu dönemde hazırlanan ve Peygamber'i konu alan, Bağdat'ta yazılan Fuzûlî'nin *Hadîkatü's-Suadâ*'sı ile *Câmiu's-Siyer* en önemli örneklerdendir.

1.Ahmet Dönemi'nden kalma ürünlere bakıldığında mevcut eserlerin tek tek ve belirli bir nizama göre tasarladığı görülmüştür. Bu dönemde murakka' yani albüm yapıcılığı da böylece öne çıkan önemli olaylardan biri olmuştur.¹¹ I.Ahmet Dönemi önemli nakkaşlarından olan Kalender Paşa, padişah adına çalıştığı *I. Ahmed Albümü* (TSMK, Bağdat Köşkü, nr. 408) adlı eseri; içeriğinde günlük hayattan parçalar, kadın ve erkeklerin olduğu tek tip tasvirlerle oluşturulmuştur. *Falname* (TSMK, Hazine, nr. 1703) adlı eseri ise içeriğinde bulunan ve adından da anlaşılacağı üzere astrolojiyle alakalı figürler ve bazı din adamlarının tasvir edildiği minyatürlerden oluşmaktadır.

Hoca Sâdeddin Efendi'nin *Tâcü't-tevârih* (İÜ Ktp., TY, nr. 5970) adlı eserinin içerisinde bulunan minyatür çalışmaları ise Ahmet Nakşî'nin kendine has üslubuyla dikkat çekmektedir.

¹⁰ Çağlayan, N. (2017). *XVI. yüzyıl Osmanlı Dönemi minyatür sanatı ve Kanuni Dönemi minyatür sanatçısı Matrakçı Nasuh* (Doctoral Dissertation, Anadolu University (Turkey)).

¹¹Geçen, F., & Kösem, A. Osmanlı Döneminden Cumhuriyet'e Minyatür Resimlerinde Manzarada Mimari Kullanımı. *İnönü University International Journal Of Social Sciences (Inijoss)*, 8(2), 365-374.

Firdevsî *Şâhnâme*'sinin Türkçe tercümesi olan *Şehnâme-i Türki*'nin içerisinde bulunan çalışmalar ise yine Ahmet Nakşî tarafından çalışılmıştır.¹² *Tercüme-i Şekâik-i Nu'mâniyye*, *Dîvân-ı Nâdirî* ve *Şehnâme-i Nâdirî*'yi çalışan nakkaş olduğu da kaynaklarda geçmektedir.¹³

XVII. yüzyıldan itibaren etki göstermeye başlayan Avrupai tarzla birlikte kıyafet değişikliği meydana gelmiş ve çoğu tasvir ürün de bu alanda olmuştur. Bu yüzyılın ürünlerinden biri olan ve Edirne Sarayı'nda yaşamını idame ettiren Musavvir Hüseyin, iki *Silsilenâme* nüshası (VGMA, nr. 1842; Österreichische Nationalbibliothek, A.F., nr. 50) üzerine çalışmıştır. Eserin, içeriğindeki portre çalışmalarıyla bir sonraki yüzyılın önemli isimlerinden olan Levni'ye de öncülük ettiği söylenebilir.

XVIII. yüzyılın önemli eserlerinden biri olan *Kebir Musavver Silsilenâme* adlı eser Levni tarafından çalışılmış olup içeriğinde bulunan padişah portreleri ve tasvirleriyle batı tarzı üslubun da ilk örneklerini vermiş olur. Vehbî'nin *Surnâme* (TSMK, III. Ahmed, nr. 3593) adlı eseri de yine Levni tarafından çalışılan eserlerden biridir. İçeriğinde padişahın çocuklarının sünnet düğünlerine dair parçaların bulunduğu bu eser, kompozisyon itibarıyla da üst üste ve sık bir şekilde dizayn edilen mimari unsurlar ve kümeler hâlinde tasvir edilen insan yığınlarından oluşmaktadır.¹⁴

Bu yüzyılın bir diğer önemli nakkaşlarından olan Abdullah-ı Buhârî'nin çalışmaları; bütünde kadın ve erkek figürleriyle bezeli, arka fonda saray çevresini ele alan ürünler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ürünler Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki iki albüm bünyesinde toplanmıştır(İÜ Ktp., TY, nr. 9364).

Enderunlu Fâzıl, *Hûbannâme* ve *Zenannâme* (British Museum, Or., nr. 7094; İÜ Ktp., TY, nr. 5502) adlı eserlerde farklı uyruklardan kadın ve erkek güzelliklerini ele almış ve onları kültürlerinde bulunan kıyafetleriyle resmetmiştir.

XVIII. yüzyılın sonları itibarıyla artık kıyafet tasviri eserlere hakim olan konuların başını çekmiştir. Sefaretnamelerde bulunan eserlerin de bu doğrultuda hem boyut hem şekil hem üslup bakımından değiştiği gözlemlenmiştir. Bu dönem itibarıyla

¹²Arıcı, V. (2015). *Henri Matisse'in Resimleri ile Türk Minyatür Sanatı Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar* (Master's Thesis, Altınbaş Üniversitesi).

¹³Kılıç, H. (2004). Osmanlı Minyatürlerinde Padişah Portreleri. *Lale*, 1(1), 96-104.

¹⁴Şahinoğlu, Z. R. (2000). *Lale Devri'Nin Minyatür Sanatçısı "Levni" Ve Öteki Bakış* (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

Osmanlı minyatür üslubu artık son bulmuştur. Refail ve Kostantin Kapıdağı gibi ressamların yaptıkları çalışmalarla bu dönem sonlanmıştır denilebilir.¹⁵

¹⁵Konak, R. (2013). Osmanlı Minyatür Sanatında Padişah Portreciliğinin İlk Örnekleri ve Geleneğe Katkıları. *Electronic Turkish Studies*, 8(5).

2. SİYER-İ NEBİ

2.1. Eserin Yazılışı

Kadı Darir'in Memlûk hakanlarından olan Atabeg Berkuk ile olan yakınlığı kayıtlarda geçmektedir. Bu yakınlık meclislerde ilerlemiş ve hakanın nazarında takdir kazanacak düzeye gelmiştir. Yine bir toplantı esnasında Atabek onun dilini ve üslubunu beğendiğini dile getirir. Ondan bu meclislerde okunması için bir eser tertip etmesini ister. Darir bu durumu eserinde şöyle dile getirmektedir:

Gel iy gözsüz baña bir sîre söyle

Kim anda sûret ü hem sîret olsun

Hem anda 'ilm añılsun, 'adl añılsun

İçinde ma'nî vü ma'rifet olsun

Bize eğlence olsun diñlemekte

Yüregümize dahı kuvvet olsun¹⁶

Ne var ki âmâ (kör) olan gözleri nedeniyle Darir bu eseri kendi kaleme alamaz. Kâtipler eşliğinde yazılacak olan eser, 1388'de tamamlanır. Toplamda altı ciltten oluşan bu eser, meclislerde okunmuş ve halk tarafından beğenilmiştir.¹⁷ Darir bu eseri kaleme alırken *İbn İshak'ın* (ö. 151/ 768) *Kitâbü'l-Megâzî*, *İbn Hişâm'ın* (ö.218/833) *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, *Ebü'l-Hasan el Bekrî'nin* (ö. VII/13. yy.) *İntikalü envâri mevlid'l-Mustafâ el-muhtâr ve mu'cizâtühû ve megâzih*; *Sîretü'n-Nebî ve Vakidî'nin* (ö. 130/747) *el-Sîre* adlı eserlerden faydalandığını belirtmiştir. Bu bakımdan eser telif ve tercüme özelliği taşır.¹⁸

2.2. Eserin Konusu

Türk edebiyat tarihinde siyer alanında birçok eser meydana gelmiştir.¹⁹ Önceleri meclislerde anlatılan peygamber kıssaları, gazaları, fetihler ve onların

¹⁶ Orijinal eserden çevirilmiştir.

¹⁷Egüz, E. (2013). *Erzurumlu Mustafa Darîr'in Sîretü'n-nebî'sindeki Türkçe Manzumeler (İnceleme-Metin)*, (Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi).

¹⁸ Erkan ,M.(2014). Erzurumlu Mustafa Darîr'in Edebiyat Ve Kültürümüze Tesirleri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* .Cilt 38,65-78

¹⁹Kemikli, N. B. (2021). *Siyer Yazıcılığında Dönüşüm: Meşrutiyet Dönemi Türkçe Siyer Yazıcılığı* (Vol. 12). DBY Yayınları.

hayatına dair birçok hikâye zamanla kulaktan kulağa yayılarak sözlü edebiyattan yazılı edebiyata geçirilmiştir. Darir bu bağlamda bahsi geçen meclislerde bulunmuş, hikâyeleri dinlemiş ve zamanla kâtipler eşliğinde yazıya aktarmıştır.²⁰ Eserin bütün ciltlerine bakıldığında Peygamberimizin hayatındaki önemli kıssalara ve olaylara değinildiği görülmüştür. Eserde bir mesnevi düzenin hakim olduğu söylenebilir. Başlangıçta Allah'ın varlığı ve birliğini anlatan tevhit, na't, dört halife övgüsü, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e övgüyle başlamış; daha sonra sırasıyla peygamberin nurdan yaratılışı, dedesi Abdulmuttalib'in doğumu, şifalı su olarak bilinen Zemzem suyunun çıkması hadisesi, babası Abdullah'ın dünyaya gelişi, Satih, Şık ve Zerka'nın kehanetleri, Fillerin olayı, Peygamber'in doğumu, sultaneye verilmesi, doğumundan sonra gerçekleşen bazı hadiseler, annesi Âmine'nin ölümü, dedesinin ölümü gibi doğum ve ölüm olaylarına yer vermiştir.

Diğer ciltlerde Peygamber'in evliliği, ticarete atılması, ilk vahyin gelişi, rahip Bahira olayı, hicret, Miraç Olayı gibi peygamberlikle alakalı hikâyeler ve müşriklerle yapılan savaşlar; buna mukabil çekilen eziyetler anlatılmıştır. Amcasını kaybetmesi, Selmân-ı Farisî'nin hikâyesi, Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin evliliği, cennetle müjdelenen Talha ve Gamze, Bedr Savaşı, Ebû Cehl'in ölümü gibi hayatının orta yaşlarından sonra yaşadığı olaylara yer verilmiştir. Eserin son cildinde veda haccı, şeytanla muhasebe, hastalanması ve vefatını detaylı bir şekilde anlatmasıyla eser son bulur.²¹

2.3. Eserin Nüshaları

Eserin nüshalarından bir kısmı III. Murat Dönemi'nde nakkaşlar tarafından minyatürlerle renklendirilmiş, III. Mehmet'e sunulmuştur. Bu nüshanın I, II ve VI. ciltleri Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde, III. cilt New York Public Library Spencer Koleksiyonu'nda, IV. cilt Dublin Chester Beatty Library'de, bu cildin benzer bir örneği Türk ve İslam Eserleri Müzesi Kütüphanesi'nde olup V. cilt için henüz bir belge tespit edilememiştir.²²

²⁰Banarlı, N. (1962). Büyük Nazîreler Mevlid ve Mevlid'de Millî Çizgiler. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(1).

²¹ Sefad, 2017 (38): 353-380

²² Erkan, M.(1993).”*Darir*” .İslam Ansiklopedisi(cilt 8,489-499).İstanbul, TDV İslam Araştırmaları Merkezi

İlk cilt 226 varaktan oluşmakla birlikte harekeli nesih yazıyla yazılmış ve her sayfaya 17 satır sığdırılmıştır. Konu olarak giriş kısmından sonra kitabın telif sebebi, nübüvvet nurunun tecellisi, çocukluğu, Şam'a yolculuğu gibi daha çok çocukluğunu kapsayan durum ve olaylar baz alınmıştır.

İkinci cilt Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Bölümü No: 1222'de muhafaza edilmektedir. Eser 499 sayfa, kısmen harekeli ve yine nesih yazı kullanılarak yazılmış ve her sayfaya 13 satır sığdırılmıştır. Bu kısımda Peygamber'in bazı mucizeleri, evlenmesi, risaletin gelmesi, ilk vahiy ve akabinde ilk inananların Müslümanların oluşu, İslamiyet'in yayılması gibi orta yaşlarında yaşadığı olaylar anlatılmıştır.

Üçüncü cilt İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü No 1552'de bulunmaktadır. Bu cilt toplamda 328 varaktan oluşup, harekeli nesih yazı kullanılarak 15 satır olarak tasarlanmıştır. Miraca Yükselme Olayı, Taif Seferi, Hz. Âişe ile nikâhlanması, kabilelerin Müslümanlığı seçmesi, Akabe yeminleri, rahiplerinden Ebû Amir'le hak ve din konusunda yapılan tartışmalar yer alır.

Dördüncü cilt, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Koğuşlar Bölümü No 992'de bulunmaktadır. Eser 378 varaktan oluşmakla birlikte yine bir sayfaya 19 satır sığdırılmıştır. Nesih yazı ile harekeli istinsah edilmiştir. Hz. Muhammed'in kızı Fâtıma'nın doğumu, hanımı Hatice'nin vefatı, Bedir Savaşı, kızı Hz. Fâtıma ile Hz. Ali'nin evlenmesi, Uhud Savaşı, Bi'rîmaüne Olayı (Uhud Savaşı'ndan sonra Suffa Ashabından yetmiş kişinin katledildiği olay), Beni Nadir Olayı'nın gerçekleşmesi gibi olaylar yer alır.

Beşinci ciltte Benî Mustalîk Savaşı, Hendek Savaşı, Benî Kurayza Gazvesi, Umre için yapılan sefer, müşriklerle yapılan barış antlaşmalarından Hudeybiye Antlaşması'nın yapılması, Hz. Peygamber'in İslâm'a davet için mektupları göndermesi, Hayber Kalesi'nin Fethi, Bizans ve Müslümanlar arasında olan Mûte Savaşı ve Mekke'nin Fethi gibi hususlar işlenir.

Altıncı ciltte ise daha çok hayatının son dönemleri ele alınmıştır. Bu kısımda Huneyn Savaşı, Taif Kuşatması, Tebük Savaşı, haccın farz kılınması, ölmeden önce gerçekleştirilen Veda haccının gerçekleştirilmesi, Peygamber'in hastalanması ve akabinde vefatı gibi konular işlenmiştir. Eserin Süleymaniye Ktp. , İsmihan Sultan, nr. 301; Çelebi Abdullah, nr. 251; TSMK, Koğuşlar, nr. 991, 992, 993, 1001; Revan

Köşkü, nr. 1352; Hazine, nr. 1221, 1222, 1223, 1306; İÜ Ktp. , TY, nr. 165, 1552, 2384, 3380’de mevcut birkaç kopyası bulunmaktadır.²³

Eser hakkında Mustafa Erkan (doktora) bir çalışma yayımlamıştır. Bu çalışma M. Faruk Gürtunca tarafından sadeleştirilmiştir. Emine Kırıcı bir yüksek lisans tezi hazırlamış, Zeren Tanındı ise bu eserlerin minyatür çalışmalarını yayımlamıştır. Kenan Acar’ın hazırlamış olduğu üslup bilimi sentaks denemesi çalışması üzerine tez çalışmaları yapılmıştır.²⁴

2.4. Eserin Nakkaşları ve Üslupları

Eserin içerisinde nakkaş isimleri bulunmamakla beraber nakkaşlar için “nakkaş kuralları, şakirdleri, nakkaş kahyası kuralları” gibi tanımlayıcı ifadeler kullanılmıştır. Eser için çalışan nakkaşların saray içerisinde şehnameciler tarafından seçilen kişiler olduğu ifade edilmiştir. Eserin hacmi baz alındığı vakit tek bir nakkaşın fırçasından çıktığı söz edilemez. Bahsi geçen eserde 814 adet minyatürün varlığı göz önüne alındığında üslup ve tarzları bakımından da farklılık gösterdiği söylenebilir.

Eserin ciltlerinde bulunan minyatürlerin kime ait olduğu araştırmacılar tarafından birkaç tahminle sabit kalmıştır. Bu tahminler içerisinde nakkaş başı olarak Nakkaş Osman, Lütfü Abdullah, Nakkaş Hasan gibi ustaların adları mevcuttur. İbrahim Hakkı Konyalı minyatürleri Nakkaş Osman’ın başında olduğu bir grubun yaptığını savunurken Suut Kemal Yetkin, Ernest J. Grube ve Emel Esin ise *Türk Nakkaş Sanatında Tarihi Araştırmalar* (Rıfkı Melûl Meriç) adlı eserden yola çıkarak eser nakkaşının Lütfi Abdullah olduğunu savunurlar.

Topkapı Sarayı Müzesi arşivindeki kayıt defterlerinden birinde yer alan bilgilere göre eserin nakkaşlığını Lütfi Abdullah yapmıştır.²⁵ Zeren Tanındı ise yaptığı çalışmalar neticesinde eser içerisindeki minyatür sahibinin ismini anmamakla birlikte Nakkaş Hasan’ın olduğunu söylemektedir. Esma Zeren de bu düşüncüyü yaptığı araştırmalarla desteklemiştir. Bu noktada Nakkaş Hasan’ın yaptığı diğer tasvirlerle

²³ Erkan,1993:489/499

²⁴ Bu kısım üzerine detaylı bilgi İslam Ansiklopedisinden alınmıştır. Çalışmalar güncel olduğundan dolayı aktarım kısa tutulmuştur.

²⁵ Bahsi geçen 9613 No’lu defterde birçok nakkaşın adı geçmekle birlikte o dönemde baş nakkaş olması hasebiyle Lütfi Abdullah öne çıkmış fakat üslup farklılıkları nedeniyle de tek başına serin nakkaşı olarak anılmamıştır. Mevcut minyatürlerle birçok nakkaş adı sayılabilir.

eser minyatürlerinden bir kısmı karşılaştırıldığı vakit üslup benzerliği söz konusudur. İlk ciltte mevcut olan minyatürlerin Nakkaş Hasan'a ait olduğu söylenebilir.²⁶ Tâlikîzâde'ye göre Nakkaş Hasan, kelimeleri kâğıda resmeden biridir. Eserin nakkaşları hakkında kesin bir bilgi sahibi olunmadığından dolayı bu nakkaşların üsluplarından da kesin çizgilerle söz etmek doğru kabul edilmemektedir. Var olan minyatürler içerisinde fırça kullanımı, kullanılan boyanın tercihi, aktarılan durumun mizahı gibi hususlar nakkaşların belirlenmesindeki bazı önemli eleyici seçenekler olarak sayılabilir. Bu doğrultuda eser içerisinde üslup çerçevesinde sınıflandırma yapılması da doğru kabul edilebilir.

2.5. Eserin Türk İslam Sanatında Yeri

Türk İslam Sanatı içerisinde siyer türünde yazılı ilk ürünün bu eser olduğunu yukarıdaki başlıklarda belirtmiştik. Eser, içerisinde bulundurduğu minyatür tasvirleriyle de ilkler arasında yerini korumaktadır.

İslami sanatlar içerisinde çoğu zaman sanatçı iki boyut kullanarak ürün ortaya çıkarmıştır. Bu doğrultuda eserde sadece duruş ve konu işlenirken resim sanatıyla bu iki seçeneğe bakış açısı yani perspektif ve anlam eklenmiştir. İlerleyen yüzyıllarda gerek İslamiyet'in yayılması gerekse fetih politikalarıyla sanatta ve hayatta farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu olağan hareketlerle birlikte mevcut sistem içerisinde birçok dalda değişime gidilmiştir. Siyer-i Nebi, içinde bulundurduğu tasvirler doğrultusunda da dikkat çeker. Nitekim İslami sanatlar içerisinde kendisine inanç değeri yüklenen hiçbir kişi veya kişilerin tasviri yapılmamıştır. Eserin içerisinde ulvi unsurlarla birlikte yardımcı unsurların ve dekoratif unsurların da olması tamamlayıcı bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eser içerisinde Hz. Peygamber tasviri yapılırken tüm tasvirlerde yüzü peçeli olarak aktarılmıştır.²⁷ Bir bütün olarak gerek edebiyatta gerek sanatta ve mimaride Peygamber'in tasviri yapılırken bu çizim üslubu hep kullanılmıştır. İslami sanatlar içerisinde Hristiyanlığa nazaran tanrı ve peygamberleri bir şekil ya da obje üzerinden tasvir edilemez. Kur'an'da Allah için evrendeki varlığına değinilirken bu konu baz

²⁶ Dikmen,M.2009. *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1221 No'lu Siyer-i Nebi'de Metin Minyatür İlişkisi (Yayımlanmış Doktora Tezi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü

²⁷ Dikmen, 2009:90

alınarak bahsedilen şekil mevzuu açıklanabilir. Tüm sanat dallarında antropomorfizme²⁸ yer verilmemesinin nedeni budur. Peygamber'in nurdan²⁹ yaratılmış olması da minyatürlerin çiziminde neden beyaz ışığın kullanıldığını açıklar niteliktedir. Bu bakımdan ürünler hakkında sadece sözlü anlatımlarla tasvir edilen bilgiler mevcuttur. Salt bir inançla bağlı olunan Peygamber'in somut olarak ölümünden sonra var edilmesi mimari, resim ve minyatür sanatları alanında putperestliğe yol açmaması için tercih edilmemiştir. Kur'an'da bu konu hakkında davranışların gidiş yönünün putperestliğe ulaşmadığı sürece karşı çıkılan bir ifadeye rastlanmamıştır.

Eserin muhtevası ve önemi hususunda bilgi verilmişti. İçeriğinde minyatür sanatına yer vermesi, olayların bu sanatla renklendirilip sahnelenmesi ve anlatımın güçlendirilmesi noktasında sanat ve sanatçısının düşünce yapısı önem arz eder.

Minyatür sanatının tarihine inildiği vakit Uygurlara kadar hattâ daha da ileri tarihe kadar bir tarihlendirme söz konusudur. Savaşta, barışta, hastalıkta, ölümden, afetlerde ve birçok olayda resimlendirme tekniği kullanılmıştır.³⁰ Fakat bahsi geçen bu konular içerisinde “ulvilik” taşıyan değerler resmedilmemiştir. Bu bakımdan eseri değerli kılan, içeriğindeki resimlerin İslami açıdan da toplum normları tarafından uygun bulunmasıdır.

2.6. Mustafa DARİR

Asıl adı Mustafa olan Kadı Darir'in doğum ve ölüm tarihi hususunda kaynaklarda bilgi bulunmamakla birlikte onun hayatı hakkındaki bilgilere eserlerinin ön sözünde yazılanlardan yola çıkılarak ulaşılmıştır. Yazar kimliğinin yanı sıra şair kimliği de bulunan Mustafa Darir, eserlerinde “âmâ” yani “kör, gözsüz” manasına gelen, Arapça kökenli bir kelime olan Darîr'i kullanmıştır. Bununla birlikte eserlerinde mahlasının Türkçe anlamı “Gözsüz”ü de kullandığı görülmektedir. Çalışmalarında

²⁸ Kelime köken itibarıyla Yunanca olup biçim ,biçimcilik, insani şekillerin aktarılması gibi anlamlar taşımaktadır. Yunanca da insan anlamına gelen *anthropos* kelimesi ve şekil veya biçim anlamına gel *morphe* kelimelerinin birleşiminden üretilmiş bir kelimedir.

²⁹ Nur, 64/35(“Ya Rasulallah! Allah'u Teala her şeyden evvel neyi halk etti?” Dedi ki: “Sizin Peygamberinizin nurunu halk etti.”)

³⁰Çelik, Ş. Erzurum İlmi Muhitine Bir Bakış (On Dokuzuncu Yüzyıla Kadar). *Mavi Atlas*, 6(2), 217-245.

geçen "*Mustafa ibni Yusuf ibni Ömer ed-Dariri el-Erzenü'r-Rumi*", "*Darir-i hakim Mustafa ibni Yusuf ibni Ömer el-Mevlevi el-Erzenü'r-Rumi*" ve "*Şeyh Darir Ebu Muhammed Mustafa ibni Yusuf el-Erzenü'r-Rumi*" isimlerini kullanmasından yola çıkarak onun baba adının Yusuf ve dedesinin adının ise Ömer olduğu söylenebilir. *Erzenü'r -Rumi* ifadesiyle ile doğum yerinin Erzurum olduğu ifade edilebilir.³¹ Bu ifadenin yanı sıra ilk öğrenimi ve çocukluğunun da burada geçmiş olması tespiti doğrular niteliktedir. İlerleyen dönemlerde daha önceki yüzyıllarda Anadolu'da cereyan eden Bektaşilik, Yesevilik gibi tasavvufi tarikatlardan olan Mevlevilikle tanışır. Bu tanışmayla beraber hayatının bir sonraki kısmında eserlerinde de çoğu zaman etkisi görülen ve hissedilen, bunu kelimelerle de yansıttığı Mevlevi müritlerinden biri olur.

Hamdle şükre mültezim olalım

'Acizin hamd ü şükür 'âdetidir

Kâdir olanındır kişi hamdî

Şükr 'âciz kişi 'ibâdetidir

Kâdire kâdir olmayan kişinin

*Züll ve hamd şükrü ta'âtidir*³²

Velidi Togan'dan alınan bilgilere göre Kadı Darir'in, Salur Türkmenlerinden olduğu fakat bu bilginin de doğruluğunun olup olmadığı kaynaklarda tespit edilememiştir. Mevcut geçmişine dair kesin bilgilerin olmadığını belirtirken doğum yeri olan Erzurum'da ilk eğitimini alır. Darir'in gözlerinden dolayı eğitimi "dinle-" fiili üzerinden gerçekleşmiştir. Bu bakımdan aldığı eğitim sadece duyduğu yeni bilgiler ışında olmakla birlikte bu durum onu yine çağı ve kendi sahasındaki birçok şairden önde tutar.

14. yy.ın ikinci çeyreğinden itibaren eser vermeye başlayan Darir'in Arapça ve Farsça bilgisi eserlerinin muhtevalarını etkilemiş; onları dil, üslup ve konu bakımından döneminin şair ve yazarlarından ayırmıştır. İlk eğitiminden sonra şair Mısırlı bir âlim olan Ekmeleddin Muhammed el-Baberti ile tanışmıştır. Bu arkadaşlık ilerleyen

³¹ Yılmaz,2007:57/85

³² Metin Dublin Chester Beatty Kütüphanesi'nde yer alan T.419 Numaralı nüshadan alınmıştır.

dönemlerde Darir'e sarayın kapılarını aralamış ve hünerleri çerçevesinde onu bugün tanıdığımız usta ve ilklerin şairlerinden biri hâline getirmiştir. Bu tanışmanın üzerine şair bir davet ile 779/1377 tarihinde Mısır'a gitmiştir.³³

Tarihî kaynaklar bu yüzyıl içerisinde Erzurum'da Türkmen kabilelerinden kaynaklı bir nevi iç savaşın olduğunu ve buna bağlı olarak dönem içinde birçok âlim ve bilim insanının göç ettiğini aktarır. Osmanlı'nın siyasi istikrarıyla gelişim gösterdiği bu dönemde ilim, kültür ve sanat alanı da gelişim göstermiştir. Bununla birlikte bu dönem Türk asıllı devletlerinden olan Memlukler, kullandığı dil itibarıyla da âlimleri ve şairleri bünyesinde toplamıştır. Bu noktada Darir'in Mısır'a seferi kaçınılmaz olarak gerçekleşmiştir.

Aktarılan bilgilere göre Darir'in tatlı dilli oluşu dönem sultanı olan *Sultan Mansur Ali* ile yakınlık kurmasında yardımcı olmuştur. Bu kadar yakın muhabbetle birlikte hükümdarla olan iletişimi, zamanla tertip edilen eğlence ve gece sohbetlerine bulunma durumunu artırmıştır. Onun ilmine, tatlı diline ve bilgisine güvenen hükümdar zamanla ondan sahabeleri, melik ve emirlerin hayat ve gazâlarını; Mısır, Şam ve Irak'ın fethiyle ilgili anlatılan hikâyeleri aktarmasını istemiştir. *Atabek Berkuk'un* isteği üzerine adını duyurduğu, edebiyat tarihi ve kaynağı bakımından önemli olan *Siretü'n-Nebi adlı* eserin tefsirine başlamıştır.³⁴ Eser beş yıllık bir sürecin sonunda 790/1388'de tek cilt hâlinde tamamlanmıştır. Fakat ilerleyen dönemlerde eser 6 cilt olmak üzere bölünmüş, aynı yıl dönemin sultanına sunulmuştur.

Darir, 1388'de Mısır'da çıkan iç isyanlar sebebiyle ailesiyle birlikte İskenderiye'ye gitmiştir. Orada daha fazla kalamayacağını bilen şair, Anadolu'ya geçerek Karaman'a ulaşmıştır. Kaynaklardan aktarılan bilgilere göre burada dört yıl kalmıştır. Akabinde Şam ve Halep seyahatleri gerçekleşmiştir. Bu seyahatte yolda gördüklerini ve Şam'ın fethini konu alan eserlerinden biri olan *Fütühu's-Şam Tercümesi'ni kaleme* almış ve 795/1393 tarihinde eseri tamamlayarak dönemin Halep emiri Çolpan'a sunmuştur.³⁵ Bu tarihten sonraki hayatı hakkında çok az bilgi sahibi olmakla birlikte ölümünün 15. yüzyılın başlarında olduğu aktarılmaktadır.³⁶

³³ Erkan, M.(1993).”*Darir*” .İslam Ansiklopedisi(cilt 8,489-499).İstanbul,TDV İslam Araştırmaları Merkezi

³⁴ Erkan ,M.(2014). Erzurumlu Mustafa Darir'in Edebiyat Ve Kültürümüze Tesirleri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* .Cilt 38,65-78

³⁵ Yılmaz,2007:57/85

³⁶ Sefad, 2017 (38): 353-380

Kadı Darir, kullandığı dil bakımından tebaaya yakın, sade ve anlaşılır olmayı tercih etmiştir. Bu durumun sebebi onun hikâyeleri halk ağzından derlemesi ve yine eserlerinin halkın büyük bir çoğunluğu tarafından okunacak olmasıdır. Eserlerinin çoğunu hayatının büyük bir bölümünü geçirdiği Mısır ve içerisinde değerlendirilmektedir. Azeri Lehçesine yakın özellikler gösteren kullandığı dili, Memlük Türkçesinin Oğuzca tesiriyle değişim gösterdiği dönemde onun da kullandığı dil etkilenmiş ve eserlere yansımıştır.³⁷ Çoğu divan şairinde olan mükemmeliyet ve hüner endişesi Darir’de tesir etmemiştir. Bu durum hitap ettiği kesimin değişmesine de neden olmuştur.

Toplamda bilinen dört esere sahip olan Darir’in sadece Kıssa-i Yusuf adlı eseri telif ve tamamen manzumdur. Diğer üç eseri ise tercümedir. Yaptığı bu tercümelerle de edebiyatımızdaki ilklerden birine sahiptir. Siretü’n- Nebi, Fütuhu’ş-Şâm Tercümesi ve Yüz Hadis Yüz Hikâye adlı eserleri ise genel itibarıyla mensur bir yapıya sahipken ara ara akışı renklendirmek için manzum parçalarla dizayn edilmiştir. Böylelikle nasirliğinin yanı sıra şairliğiyle de kendini kanıtlar.

2.6.1. Eserleri

2.6.1.1. Yûsuf u Züleyhâ

Kıssa-i Yusuf olarak da bilinen bu eser, Hz. Yusuf’un Mısır’da başından geçen olayları ele almaktadır. Eserin temel kaynağı, Kur’an-ı Kerim’de anlatılan Hz. Yusuf’un başından geçen olaylardır. Eser içerisinde bulunan şiirler Hz. Yusuf, Züleyha ve Hz. Yakup’un ağzından aktarılmaktadır. Gazellerine “şi’r-i Yusuf”, “şi’r-i Zeliha” şeklinde başlıklar vermiştir. Eseri meydana getirirken İbn Hişam, Vâkıdî ve Ebu’l Hasan Bekri gibi isimlerden faydalandığını belirtmiştir. Eser tarih itibarıyla 768’de (1366/67) Mısır seyahatinden önce kaleme alınmıştır.³⁸ Başlangıç tarihine bakıldığında Darir’in ilk eseri olduğu söylenebilir. Beyitlerle meydana getirilen bu mesnevinin hacmi 2120 beyit olarak kayda geçer. İçerik olarak Hz. Yusuf’un rüyası, kardeşleriyle çobanlık yapması, kuyuya atılması, akabinde köle olarak satılması ve hayatının Mısır dönemi, sarayda yaşadıkları, sürgünü, rüya yorumlaması ve başından

³⁷ Erkan, M.(1993).”*Darir*” .İslam Ansiklopedisi(cilt 8,489-499).İstanbul,TDV İslam Araştırmaları Merkezi

³⁸Öztekin, Ö. (2015). Metinler Arası /Göstergeler Arası Bir Dönüşüm Örneği: Yusuf Kıssası. *Milli Folklor*, 27(108).

geçen, Kur'an'da anlatılan diğer olayları ele almıştır. Edebiyat tarihi kaynaklarında geçen, bilinen ilk ve tek nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir.(TY, nr.311) Eser üzerine Türk dili çalışmalarında adı geçen Leyla Karahan'ın doktora çalışması mevcuttur.³⁹

Eser vezin bakımından mesnevi kalıbı olan “fâilâtün fâilâtün fâilün “ ile yazılmıştır. Bu eser Ali, Kırımlı Mahmut, Şeyyad Hamza ve Süli Fakih 'in “Yusuf-u Züleyha”larından sonra muhteva bakımından benzer işlenişle yazılan beşinci eserdir. Fakat üslup ve konu işleniş bakımından öncekilerden daha başarılı olduğu söylenebilir.⁴⁰

2.6.1.2. Fütuhu's-Şâm Tercümesi

Eser, Vâkıdî el-Medînî'nin *Fütûhu's-Şâm* adlı çalışmasının Arapçadan Türkçeye tercüme edilmiş hâlidir. Bu çalışma içeriği itibarıyla Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in halifelik dönemlerinde yaşanan bazı olayları esas alır. Kelime itibarıyla “fütûh” fetihler, zaferler anlamına gelmekle birlikte eser Şam ve çevresinde bulunan civar kentlerin fethini anlatmaktadır.⁴¹ Eser, içerisinde manzum kısımlara rastlanmakla birlikte üç ana ciltten oluşmaktadır. Eserin yazmalarının İstanbul'un çeşitli kütüphanelerinde bulunduğu da kaydedilen bilgiler içerisinde yer almaktadır. Bu kayıtları şöyle sıralamak mümkündür: “Millet Ktp. , Ali Emiri, Tarih, nr. 434; Süleymaniye Ktp. , Ayasofya, nr. 3327, 3328, Fâtih, nr. 4286, Serez, nr. 1866; İÜ Ktp. , TY, nr. 133, 134, 135; TSMK, Hazine, nr. 3174, Revan Köşkü, nr. 1371, 1373; Nuruosmaniye Ktp., nr. 4286; ayrıca bk. TCYK, I, 305-307; Karatay, Türkçe Yazmalar, I, 164-165”.⁴²Eserin diğer nüshalarından bazılarının da Blocher ve Rieu adlı kataloglarda olduğu görülmüştür. İstanbul Üniversitesi ve Ankara Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde eser üzerine inceleme/araştırma çalışmaları yapılmıştır.

2.6.1.3. Yüz Hadis ve Yüz Hikâye

Yüz Hadis ve Yüz Hikâye adlı eseri, dönemin hükümdarı olan Emir Çolpan'ın isteği üzerine kaleme almıştır. Darir, eseri yazarken Fazlullah b. Nâsirü'l-Gavrî el-

³⁹Bozkurt, K. (2019). Erzurumlu Kadı Mustafa Darir Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi. Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi, 6 (46), ss.3894–3910.

⁴⁰ Yılmaz,2007:57/85

⁴¹Develi, H. (2008). Eski Türkiye Türkçesi Ağzlarının Sınıflandırılması, *Electronic Turkish Studies*, 3(3).

⁴² Erkan, M.(1993).”*Darir*” .İslam Ansiklopedisi(cilt 8,489-499).İstanbul, TDV İslam Araştırmaları Merkezi

İmâdî'nin “*Tuḥfetü'l-Mekkiyye ve aḥbârü'n-nebeviyye*” çalışmasından yararlandığını belirtmiştir. İmâdi toplamda 159 hadisle kaleme aldığı eserinde olayları açıklarken Dârîr 100 hadisle hikâyeleri bağdaştırmış ve eserinin adını da bu doğrultuda belirtmiştir. Genel itibarıyla serbest tercüme olarak ele alınan kaynak, bir hadis bir hikâye şeklinde bir şemaya sahiptir. Eserin nüshalarından en bilineni Millet Kütüphanesi arşivinde bulunmaktadır. Bilinen diğer nüshaları ise Süleymaniye Kütüphanesi'ndedir. Eser üzerine çok sayıda inceleme/araştırma temelli çalışmalar yapılmıştır.⁴³ Eserin bilinen üç nüshasından biri Millet Kütüphanesi Şer'iye bölümünde, diğer iki nüshası ise Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmut Efendi ve Pertevniyal bölümlerinde bulunmaktadır. Eserde başlıklar kırmızı mürekkep kullanılarak yazılmıştır.

2.6.1.4. Siyer-i Nebi

Tercümetü'd-Darîr olarak da bilinen eser, içerik itibarıyla Peygamber Efendimiz'in hayatını ele almaktadır. Arapça kökenli olan bu kelime “siret” kelimesinden türemiş olup “davranış, hâl, durum, idare, hareket, yürüme, yol, âdet” gibi anlamlara gelmektedir.⁴⁴ Daha ziyade Peygamber Efendimiz'in hayatını, karakterini ele alan eserlerin genel adıdır. Eseri önemli kılan hususlardan biri siyer türü içerisinde çok detaylı ve kapsamlı bir şekilde ele alınmış olmasıdır.⁴⁵ Bir diğer önemli özelliği ise Süleyman Çelebi'nin mevlidinden önce yazılmış, ”mevlit” türünde ilk eserdir. Eser birkaç kaynaktan yazılmakla birlikte içerisinde manzum ve mensur olarak karışık dizayn edilmiştir. Toplamda altı ciltlik bir hacme sahip olan eser, çeşitli kelime yapılarıyla da Eski Türk dilinin söz varlığına katkı sağlamıştır. Örneğin bir kelime anlatılmak istenirken aynı anlama gelen birçok farklı kelime ile ifade edilmeye çalışılmıştır.⁴⁶ Bu da eserin hem özgün olmasını hem de anlatım bakımından güçlü olmasını sağlamıştır.

⁴³Efendioğlu, S., & Sümbüllü, Y. Z. (2012). Erzurumlu Mustafa Darir, Yüz Hadis Yüz Hikâyesi ve yeni nüshaları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 15-35.

⁴⁴Aksoy, H. (2007). Eski Türk Edebiyatı'nda Mevlitler. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (9), 323-332.

⁴⁵Özcan, N. Seyyid İbrahim Hanif'in “Siyer-i Nebî” si. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011(23), 171-186.

⁴⁶Köktekin, K. (2015). Erzurum'un Yüzleri Kadı Darir.

3. DUBLİN CHESTER BEATTY KÜTÜPHANESİ'NDE YER ALAN T.419 NUMARALI NÜSHA

Tarihlendirilmesi

Eserin tarihlendirilmesi hususunda net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak aktarılan bilgilere göre eser, Emir'e sunulduğu tarih 1388 olarak tarihi kaynaklarda geçer. Eserin içeriğinden de yola çıkılarak halk içinde tutulması ve rağbet görmesi, padişahlar tarafından da eserin desteklenmesi üründe kalıcılık bakımından önemlidir.

Yaprak 2a'daki kayıttan alınan bilgilere göre kitabın sahibi I. Abdülhamid'in eşi Baş-Ruḥşah hanıma ait olduğu ifade edilmiştir. Eserin son sayfasında farklı bir nesih yazıyla eserin yeniden yazılma tarihinin 1594/95 olduğu ifade edilmiştir.⁴⁷

Eserin içeriğindeki çizimlerden de yola çıkılarak eserin kısa sürede tamamlanması ve çizimlerinin yapılması uzun vadede bir çalışma olmadığının göstergesidir.⁴⁸

Ölçüleri

Orijinal eserin ölçüleri boy 37 cm, en 27 cm olarak aktarılırken metin çerçevesi içerisinde kapsadığı alanın boyu 27 cm, eni 17 cm olarak ayarlanmıştır.⁴⁹ Eserin bütünü içerisinde metin her sayfaya 13 satır gelecek şekilde dizayn edilmiştir. Konunun işleniş durumuna göre yazılarda minyatürün altına ve üstüne de yazılar eklenmiştir. Kimi resimde üst kısma üç satır alt kısma ise tek satırın yazıldığı minyatürler de bulunmaktadır.

Sayfa ve Resim Sayısı

Eser toplamda 490 sayfadan oluşmakla birlikte içeriğinde toplamda 137 adet minyatür bulundurmaktadır.

Cildi

Eserin cildi siyah deri üzerine klasik üslupla bezenmiş olmasıyla birlikte dönemini yansıtır şekilde kapak kısmında üslubuna uygun gömme usulünde şemse bulunmaktadır.

⁴⁷ Dikmen,2009:46.

⁴⁸ Tanındı,1984:37.

⁴⁹ Tanındı,1984:38.

Eserin Hattatı

Eserin 490a numaralı sayfasında farklı bir nesih hat yazısıyla Siyer-Nebi'nin bu cildinin yukarıda belirtilen tarihte bir cuma günü dönemin hattatlarından olan Mustafa bin Veli tarafından temiz bir şekilde başka kâğıda aktarıldığı ve kitabın tüm sorumluluğunun da dönemin sultanı III. Murat tarafından dönemin en önemli güvenlik amirlerinden biri olan silahtar Hasan Ağa'ya verildiği ifade edilmiştir.⁵⁰

Minyatürlerin Konuları

Kadı Darir, Peygamber Efendimiz'in hayatını meclislerde bir dinleti olarak ele alırken bu hususta kimi zaman çok derinlere inmiş ve küçük detay denilebilecek olayları bile anlatmıştır. Eserin konularıyla paralel olarak ilerleyen minyatürlerde de bu husus görülmektedir. Örneğin dördüncü ciltteki minyatürlerin içerisinde konuyu güçlendirme hususunda ve geleneğe verilen önemi gösterme doğrultusunda Hz. Fatıma'nın yemek ziyafeti verdiği bir tasvir yer alır. Bu ve benzeri detay ve geleneği yansıtan ince ayrıntılı birçok minyatür bulunmaktadır.

Eser içerisindeki çalışmalar konu bazlı ele alındığında

- 1:** 6b.Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir ve Abdurrahman bin Avni arasında Hz. Fatıma'nın evliliği hususunda konuşulması
- 2:** 7b.Hz. Muhammed'e (sav) Allah katından Mikail (dört büyük melekten biri) aracılığıyla bir sepet içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi
- 3:** 14a Hz. Ali'nin bir topluluk içerisinde evliliğinden dolayı tebrik edilmesi
- 4:** 22a.Hz. Fatıma'nın düğünü için yakın akrabalarına verdiği ziyafetin tasviri
- 5:** 24b.Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın ellerinin birleştirilmesi
- 6:** 30b Hz. Muhammed'in Hz. Fatıma ile bir baba tasviri içerisindeki konuşması
- 7:** 38b.Hz. Fatıma'ya yardıma gelen gencin Cebrail olduğunun açıklanması
- 8:** 40b.Cebrail aracılığıyla gelen elbisenin açılması
- 9:** 44a.Cebrail tarafından gelen elbisenin olağanüstü bir şekilde parçalanması ve olaya Yahudilerin şahit olma hadisesi
- 10:** 53a.Peygamber mucizesiyle bir geyiğin konuşması

⁵⁰ Tanındı,1984:38.

- 11:** 57a.Peygamber mucizesiyle devenin konuşması ve sahibinin bu olaydan sonra Müslüman oluşu
- 12:** 60b.Hz. Muhammed'in mucizesiyle bir çobanın testisinin suyla dolması hadisesi
- 13:** 61b.Çobanın Peygamber'den ejderhayı öldürmesini istemesi
- 14:**64b.Peygamber'in isteğiyle iki dağın arasındaki ejderha dağların yerinden oynamasıyla sıkışarak ölür.
- 15:** 74a.Çobanın Cebrail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi
- 16:** 79a.Talha'nın Gamze'yi ziyareti
- 17:** 87b.Talha ve Gamze'nin konuşmaları
- 18:** 91b.Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi
- 19:** 93b.Gamze'nin, çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması
- 20:**95b.Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a giderek Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi
- 21:**98b.Hz. Ebu Bekir, Abbas'ın kampına geliyor.
- 22:**100b.Talha ve arkadaşları Abbas'ın kampına geliyor.
- 23:**102a.Abbas'ın Talha hakkında kabile üyeleriyle görüşmesi
- 24:**103b.Ebu Bekir tarafından Abbas'a gönderilen elçinin taşlanması olayı
- 25:** 106a.Arkadaşları, Hz. Muhammed'in ayaklarına kapanıyor.
- 26:**107a.Hz Muhammed'in kaya oyuğundan parmağıyla su çıkartması
- 27:**111b.Talha'nın Ömer'le kucaklaşması
- 28:**112a.Ali'nin arkadaşlarıyla konuşması
- 29:**118b.Ebucehl'in yiğitlik hakkındaki konuşması
- 30:**120b.Kinane'nin bir çobanla konuşması
- 31:**125a.Miyasen'nin meydan okuması
- 32:**134a.Mikdad'ın Abbas'ın ayağını öpmesi .
- 33:**145a.Mikdad'ın Müslüman oluşu
- 34:**147a.Mikdad'ın zincire vurulma olayının anlatılması
- 35:**150a.Ali'nin Mikdad için gelişi
- 36:**151b. Malik'in Mikdad tarafından öldürülmesi
- 37:**161b.Hz.Muhammed, Ali ve yanındakileri kaldırarak askerlerin bulunduğu yere gidiyor.
- 38:**171a.Hz.Muhammed savaşın yaklaştığını söylüyor.

- 39:**172a.Cebrail savaş için gelen ayetleri okuyor.
- 40:**173a.Hz.Muhammed'in hutbe okuması
- 41:**183a.Mekkelilerin hareketlerinin gözlenmesi
- 42:**184b.Hz.Muhammed ve Ali'nin yol güzergâhı üzerinde put görmesi
- 43:**193a.Put muhafızının putu kırarak Müslüman oluşu
- 44:**193a.Ebusufyan'ın bir adamla muhabbeti
- 45:**199b. Abbas ve Ebucehl'in kavga etmeleri ve ayrılmaları
- 46:**203a.Bedr kuyuları etrafında konaklayan Ebucehl taraftarlarının tasvir edilişi
- 47:**208a.Ebucehl'in Mekke'nin söz sahipleriyle konuşması
- 48:**212a.Bedr kuyuları etrafında konaklayan Müslümanların su bulamamaları ve Hz. Muhammed'den yağmur için Allah'a dua etmesini istemeleri
- 49:**214b.Hz Muhammed'in Kureyşli iki kişiden Mekke'deki ordu hakkında bilgi alması
- 50:**216b. Hz. Muhammed'in Bedr'deki zafer için Allah'a dua etmesi
- 51:**217a. Kureyş ordusunu tasviri
- 52:**221b.Bedr'de iki ordunun karşılaşması
- 53:**223b.Hamza'nın elinde bir kesik başla Hz. Muhammed'in yanın gelmesi tasviri
- 54:**225b.İki grup içerisinden çıkan kişilerin teke tek dövüşleri
- 55:**229b.Savaş esnasında Cebrail'in bir ayet getirmesi
- 56:**232a.şeytan'ın kılık değiştirerek orduya katılması tasviri
- 57:**234a. Kureyşlilerin Müslümanlarla savaşı
- 58:**234b. şeytan'ın Kureyş ordusuyla birlikte savaş meydanından kaçtığı tasvir
- 59:**240b.Ebucehl'in savaş meydanında yaralanması
- 60:**242a.Abdullah'ın Ebucehl'i öldürmesi
- 61:**253a.Esirler, Hz. Muhammed ve tarafların tasviri
- 62:**259a.Hz. Muhammed'in yengesi ve onun kölesinin Bedr Zaferi'nin haberini alması
- 63:**270a.Abbas'ın Müslüman oluşu, Ebubekir'in kaftanını ona vermesi
- 64:**272b.Peygamber'in kızı Zeynep'in esir düşen kocası için babasına annesinin gerdanlığını göndermesi
- 65:**280a.Hz. Muhammed'i öldürmek için mescide gelen Amr b. Vehbi'n tasviri
- 66:**293a.Hz. Muhammed'in bir grupla sohbeti
- 67:**296a.Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri

- 68:**296b.Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri
- 69:**299a.Şairlerin Hz. Muhammed'e savaş sonrası kaside okumaları
- 70:**308a.Hz. Muhammed'in Yahudi bir kavim hakkında bilgi toplaması
- 71:**310a. Pazarda kuru yemiş satan kadın
- 72:**314a.Savaş sonrası elde edilen ganimetlerin tasviri
- 73:** 318a.Ka'b'ın bir adamla konuşması
- 74:**321b. Ka'b'ın kesik başının Hz. Muhammed'e getirilmesi
- 75:**323b.Yahudilerin öldürülme emri ve içlerinden bir kadının Müslüman oluşu
- 76:**330a.Ebusufyan'ın karısı Hind Hz. Muhammed'e karşı olmaları için Kinane kavmini ziyaret ediyor.
- 77:**332a.Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmekle görevlendirilmesi
- 78:**334a.Bilal mescitte toplanılacağını bildirmekle görevlendiriliyor.
- 79:**337a.Mescitte Medine'nin ileri gelenleriyle toplantı yapılıyor.
- 80:**341a.Savaşa gidecek olan topluluk mescidin önünde toplanıyor.
- 81:**342a.Hz. Hamza'ya kırmızı sancak veriliyor.
- 82:**342b.Beyaz sancağın Sa'd b. Ubad'a verilmesi
- 83:**343a.Sarı ipek sancağın Esved'e verilmesi
- 84:**343b.Ordunun Kureyşlilerle savaşmak için Uhud'a ilerlemesi
- 85:**345b.Kör bir adamın Müslüman ordusuna toprak atması
- 86:**357b.Müslümanlar ve Kureyşliler karşılıklı birbirlerini taşıyorlar.
- 87:**361a.Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmesi
- 88:**364b.Vahşi'nin Hz. Muhammed tarafından sorguya çekilmesi
- 89:**371b.Hz. Muhammed'in Uhud'da yaralanması ve yaranın temizlenmesi
- 90:**374b.Uhud'da yaralanan Peygamber Ka'b'ı yanına çağırıyor.
- 91:**375b.Ubeyy b. Halef Hz. Muhammed'i öldürmek için geliyor.
- 92:**379a.Dağa tırmanış sırasında Talha b. Ubeyd Peygamber'e yardımcı oluyor.
- 93:**383a.İhanet eden Süveyd'in öldürülme emrinin verilmesi
- 94:**384b.Kadınlar şehit olan Hazreti Hamza'nın başında
- 95:**386b.Ebubekir Uhud'da şehit olan Rebi'nin kızını kucağına alıyor.
- 96:**389a.Hamza'nın kız kardeşine ölüm haberinin gitmesi
- 97:**392a.Medineli kadınlar Hz. Hamza'ya ağlıyorlar.
- 98:**394b.Cabir b. Abdullah savaşa katılmak istediğini iletiyor.

- 99:396b.**Ordunun yola çıkması ve içerisinde yaralı askerin de bulunması
- 100:398a.**Ebusüfyan ve arkadaşları yolda Mabel ve kervanına rastlıyor.
- 101:401a.**İhanet eden Ebuuzza'nın öldürülme emrinin verilmesi
- 102:404a.**Münafıklardan Ubeyy'in saygısız davranışına arkadaşlar tarafından karşı çıkılması
- 103:411b.**Hiz. Muhammed ve topluluğu mescitte.
- 104:419a.**Savaş sırasında ölen Müslümanların tasviri
- 105:420b.**Savaşta ölen Kureyşliler
- 106:421b.**Kureyşlilere yardıma gelen diğer Arapların ölümü
- 107:434b.**Ka'b b. Malik'in mescitte Hiz. Muhammed'in kim olduğunu sorması
- 108:435b.**Ka'b'ın kızı
- 109:437a.**Ka'b damadını öldürüyor.
- 110:438b.**Ka'b'ın Müslüman oluşu ve Kur'an okuyuşu ve namaz kılışı
- 111:442a.** Müslüman olmasından dolayı Ka'b'ın sorguya çekilmesi
- 112:443a.**Ka'b'ın tutuklandığını duyan Reyhan, kabile reisinin yanına geliyor.
- 113:445b.**Ka'b'ı kaçıran Reyhane, yolda reisin askerleri tarafından takip edilir ve Tanrıya dua ederler.
- 114:446b.**Ka'b ve kızı askerlerle konuşuyorlar.
- 115:447b.**Cebrail aracılığıyla Ka'b askerlerden kurtarılır. Onları bir dağın tepesine askerlerin ulaşamayacağı bir yere bırakır.
- 116:449b.**Ali ve arkadaşı Ka'b'a ve kızına yardıma gelirler.
- 117:451a.**Ali ve arkadaşı tarafından kabile askerleri mağlup olur.
- 118:453a.**Ka'b'ın Hiz. Muhammed'i ziyareti
- 119:455b.**Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hiz. Muhammed'in konuşması
- 120:456b.**Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hiz. Muhammed'in konuşması
- 121:458b.**Zeyd'in hapsediğı mağaranın önünde askerlerin bir yılan tarafından sokularak öldürölmesi
- 122:460b.**Süfyan b.Halid'i öldürmeye gönüllü sahabeden birinin anlatımıyla Serra'nın bir çobanla konuşması
- 123:462b.**Serra görevini yaptıktan sonra Halid'in kılığına girerek eşinin yanına gelir.
- 124:464b.**Sahabeden aktarılan bilgiyle Taabatta, Şerren bir kabileyle savaşıyor.
- 125:466b.**Aynı anlatıdan; Taabatta Şerren ve arkadaşları dağda bir yerde.

- 126:468a.**Şerren ve arkadaşları dağdan nasıl inceklerini konuşuyorlar.
- 127:469a.**Şerren ve arkadaşları şişirdikleri tulumlarla kurtulmayı deniyorlar.
- 128:470b.**Abdullah b. Enes ve yanındakiler avlanan aslanın etini yiyorlar.
- 129:473a.**Kılık değişen Abdullah, Süfyan b. Halid'in kölesiyle konuşuyor.
- 130:474b.**Abdullah, Halid'in hizmetlisiyle konuşuyor.
- 131:478a.**Abdullah, mabeyinciye şiir okur.
- 132:484a.** Halid, Abdullah'la konuşuyor.
- 133:485a.**Abdullah, Süfyan'ın önünde eğilip eteğini öper.
- 134:486a.**Abdullah Süfyan'dan izin alarak mağarada olan babasını ziyaret eder.
- 135:487a.**Abdullah'la beraber babası ziyaret edilir.
- 136:488a.**Süfyan mağarada öldürülür. Abdullah onun yüzüğünü alır ve kölesine gösterir daha sonra kendisini ülkesini götürmelerini ister.
- 137:489b.**Abdullah Süfyan'ın başıyla Hz. Muhammed'in yanına gelir.

4. KATALOG

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 1
Varak No	: 6b.
Ölçüsü	: G. : 22,12 , Y. : 30,36
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Hz.Ömer, Hz. Ebu Bekir ve Abdurrahman bin Avni arasında Hz. Fatıma'nın evliliği hususunda konuşulması
Kompozisyon	: Aharlı kâğıt üzerine nohudi renkte olan minyatür sayfası, dikine gelişen dikdörtgen bir formda cetvelle sınırlandırılmış, teknik olarak ise taş suluboya ve sürme altın kullanılmıştır. Minyatür sahnesi sayfanın ortasında tasvir edilmiş olup üst kısımda tek, alt kısımda ise dört satır nesih hatlı yazı ile minyatür sahnesi desteklenmiştir. Tek sayfa olarak tasarlanan bu minyatür, eserin açılış yönüne göre konumlandırılmıştır. Sayfa düzeninde kompozisyon, okuyucuya göre sayfanın solundan sağına doğru verilmiş bir anlatım diline sahiptir (Resim 1). Sahne açık havada doğa içerisinde ele alınmıştır. Tasvir de metinden anlaşıldığı üzere Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Abdurrahman bin Avni arasında geçen sohbeti yansıtmaktadır. Kompozisyonun sol tarafında diğerlerinden daha kısa tasvir edilen figürün Hz. Ömer olduğu düşünülmektedir. Metinden de anlaşılabacağı üzere Hz. Ömer sahnede ellerini cebine koymuş vaziyette tasvir edilmiştir. Hz. Ömer'in karşısındaki iki figür ise Hz. Ebubekir ve Abdurrahman bin Avni'dir. Sahnede; arkada diğer figürlere göre daha uzun olan figür, eli yüzünde düşünür bir vaziyette verilirken ortadaki figür ellerini ön tarafa uzatarak bir şeyler anlatmaya çalışırken resmedilmiştir. Minyatürde figürlerin yüzleri hemen hemen aynı, ifadeleri ise donuk ve gözler sahneden kopuk bir şekildedir. Duygu ve heyecanları ise el kol hareketleriyle verilmeye çalışılmıştır. Figürlerin kıyafetleri ise iki parçadan oluşmaktadır. İlk parça iç kıyafeti oluşturup tek parça şeklinde, bir kuşakla verilmiştir. Üzerlerinde ise bezemeli uzun kaftanlar yer almaktadır. Figürlerin, kafalarında sarık şeklinde başlıkları bulunmaktadır (Çizim 1). Kıyafetler Osmanlı dönemi kılık kıyafetlerini yansıtmaktadır. Doğa, kompozisyonda yeşil otlar içinde güllerle ve çeşitli renklerde çiçeklerle uzun bir ağaçla renklendirilmiştir. Gökyüzünde altın yaldız renk kullanılan

kıvrımlı bulutlarla hareketlendirilmiştir. Renkler sahnede hünerli nakkaşlar tarafından ustaca kullanılıp sahneye aydınlık, hareket katmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

اول كون طغلدر يرلو يرينه كتديلر

2. Kısım

بر كون كنه اصحاب رسول جمع اولوب اوترمشلردى ينه فاطمه زهراڭ

سوز اكلدى عمر بن خطاب نهى ايتدى ايتدى ايرق فاطمه زهراى

اىمكوز ددى انك سوزن اُرتيه كترمىز انى حق تعالى بر كشي ايجون

صقلىوبدورر ددى صردلر ايتدلر يا فاروق كنه زعم ادرسين

Okuma

: 13

1.

Ol gün dağıldılar. Yerlerine gittiler.

2.

Bir gün gene ashâb-ı Resul cem' olub oturmuşlardı yine Fatıma Zehra'nın sözü anıldı Ömer bin Hattab nehy etti eğitti. Ayrık Fatıma Zehra'yı anmağız dedi anın sözün ortaya getirmeğiz ânı Hak Te'âla bir kişi için saklayıp durur dedi. Sordular eğittiler ya Fâruk kime za'm edersin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“O gün dağıldılar. Yerlerine ulaştılar. Bir gün yine Resul cemaatiyle oturmuştu. Hz. Fatıma'nın adı anıldı. Ömer bin Hattab bu (konuşmayı) yasakladı. Söyledi: ”Artık Fatıma Zehra'yı anmayız, onu Hak Te'âla bir kişi için anar, saklar. Sordular, söylediler.”

افراموئنا ت حديجه كبري خد متنه و ردي حق تعالينك امرني اكا
 بلدي كذوي عوسي ابوطالب قاتنه كلدي اند مطاعنه مشغول
 اولدي تافرق كون تمام و لنجه چون وعدن يتشدي چله تمام اولدي مغرب
 وقته يقين ميكايل رسول خضرنه كلدي براور تاو طبق كوردن رسولك او كين
 قودي ايتدي يا محمد بوطبو ايچن اچق تخف لر دن سنو كچون كورنبد و ردم
 سكا حله لدر و سندن ارتوكشه حرامدردن لدر عروج لدرينه مقامه كدي

رسول جلله السلام امير المؤمنين علي به سوردن ايتدي يا علي قوا و سندن
 او تور غل كميه دستور ورمكل كم ايجر و به كره امير المؤمنين قيو چقدي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 2
Varak No	: 7b.
Ölçüsü	: G. : 23,36 , Y. : 32,00
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Hz Muhammed'e (sav) Allah katından Mikâil (dört büyük melekten biri) aracılığıyla bir tabak içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür filigransız, nohudi renkte kâğıt üzerine dikdörtgen bir cetvelle sınırlandırılmıştır. Sahne üst kısmında altı, alt kısmında ise iki satır nesih hatlı yazı ile açıklanmıştır. Kapalı bir mekânda resmedilen bu sahnede mimari çok ince bir işçilikle bezenmiştir. Bu süslemeler döneminin çini süslemelerini yansıtmaktadır.. Ayrıca nakkaş tezyinde birbirine geçmiş parçalar, çeşitli geometrik ve çiçekli motiflerle boş yer kalmayacak şekilde doldurularak klasik Osmanlı minyatür geleneğini yansıtmıştır. Sahnenin sağ köşesinde Hz. Muhammed yeşil tonlarında bol dökümlü kıyafetiyle oturmuş bir vaziyette yüzü resmedilmeden başında yukarıya doğru alev şeklinde bir hale ile resmedilmiştir. Bu hale nur topu anlamına gelip Hz. Muhammed'in kutsallığını vurgulamaktadır. Hz. Peygamber'in karşısında Mikâile yer verilip melek oldukça iri, renkli kanatları, altın yaldızıyla süslü renkli kıyafetiyle kompozisyonu etkileyici bir şekilde aktarılmasında başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Kompozisyonda tüm öğeler, dönem üslubunu yansıtacak şekilde stilize edilmiştir (Resim 2).

Yazı Metni

1. Kısım

اَمَّ الْمُؤْمَنَاتِ حَديجَه كبرى خَدمَتَه وَرَبْدِي حَقَّ تَعَالِيكَ اَمْرِي اِكا
 بَلْدَرْدِي كَنْدُوسِي عَمَّوسِي اَبُو طَالِب قَاتَنَه كَلْدِي اَنْدَه طَاعَتَه مَشْغُول
 اَوْلَدِي تَا قَرَق كُون تَمَام اَوْلَجَه چُون وَعَدَه يَنْشَدِي چَلَه تَمَام اَوْلَدِي مَغْرَب
 وَقْتَنَه يَقِيْن مِيكَائِل رَسُول حَضْرَتَه كَلْدِي بَر اُورْتَلُو طَبَق كَتُورْدِي رَسُولَك اَوَكْنَدَه
 قُودِي اَيْتَدِي يَا مُحَمَّد بُو طَبَق اِيَجْنَدَه اُجْمَق تُخْفَلِرَنْدَن سَنُوكْچُون كَتُورْبُ دُورْدَم

سكا حلالدر و سندن ارتق كشيە حرامر ددي اندن عروج ايتدى بينه مقامنه كتدي

2. Kısım

رسول عليه السلام اميرالمؤمنين علي به بيوردي ايئدي يا علي قيو اوستنده

اوتور غل كمسيه دستور ورمكل كم ايچرويه كره امير المؤمنين قيويه چقدي

Okuma : 11

1. Kısım

Ümmü'l-mü'minât Hadice-i Kübra hizmetine vardı. Hak Te'ala'nın emrini âna bildirdi. Kendisi ammusu Ebu Tâlib katına geldi anda tâ'ata meşgul oldu taa kırk gün tamam olunca çün vade yetiştı. Çile tamam oldu mağrib vaktine yakın Mikail Rasul Hazreti'ne geldi bir örtülü tabak getirdi resulün önüne koydu eğitti. Ya Muhammed bu tabak içinde içmek tuhfelerinden senin için getirip durdum sana helaldir ve senden artık kişiye haramdır dedi ondan 'urûc etti yine makamına gitti.

2. Kısım

Rasul 'Aleyhisselam Emirü'l-mü'minin Ali'ye buyurdu eğitti. Ya Ali kapı üstünde otur gıl kimseye destur verme gıl kim içeriye gire Emirü'l-mü'minin kapıya çıktı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Müminlerin annesi Hatice Kübra hizmetine ulaştı. Hak Te'ala'nın emrini ona söyledi. Kendi amcası Ebu Talip'in huzuruna ulaştı. Sonra ibadet ile meşgul oldu. Bu ibadet kırk gün sürdü. Çilesi tamamlandı. Eski dönemlerde kişi dünyevi arzulardan arınmak için yerin altında sadece küçük bir pencereyle aydınlanan odada kendini ibadete adanması, gün batımına yakın Mikâil Resul hazretlerinin yanına geldi. Üzeri örtülü bir tabak hediyeyle cenetten senin için getirdim dedi. Sana helaldir. Fakat senden başkasına haramdır. Sonra yükseldi kendi makamına ulaştı. Resul Aleyhisselam, mü'minlerin emiri Ali'ye söyledi: “ Ya Ali kapının önünde otur. Kimseye izin verme, kimse içeriye girmesin. Müminlerin emiri kapıya çıktı.”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 3
Varak No	: 14a.
Ölçüsü	: G. : 21,92 , Y. : 30,32
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Hz. Ali'nin, bir topluluk içerisinde evliliğinden dolayı tebrik edilmesi
Kompozisyon	: Minyatür, dikine gelişen dikdörtgen bir formda tasarlanmıştır. Sahnenin üst kısmında iki satır, alt kısmında ise tek satır altın yaldızlı zemin üzerine nesih hatlı yazı kullanılmıştır. Kompozisyonda aşağıdan yukarıya doğru okuma yaptığımızda olay, kapalı bir mekânda oldukça kalabalık bir şekilde resmedilmiştir. Olayın geçtiği mekân bezemeli olup duvar yüzeyi dört parçaya ayrılıp iç içe geçmiş kare, baklava gibi çeşitli geometrik motiflerle boş yer kalmayacak şekilde bezenmiştir. Hz. Muhammed'in önünde bulunduğu kısım ise bir giriş açıklığı şeklinde verilip kademeli sivri kemeriyle sahneye hareketlilik kazandırılmıştır. Sahnenin merkezinde Hz. Muhammed tüm yücelik, kutsallık aidetiyle diğer figürlere göre daha büyük resmedilmiştir. Yüzünü örten beyaz peçesi, yeşil cübbesi, uzun hâlesi ve bunu tamamlayan bulut, Hz. Peygamber'in konumuna uygun şekilde verilmiştir. Hz. Peygamber'in yanında sahnenin sağında, üç figür yer alıp bu kişilerin Hz. Ebubekir, Ömer, Osman; sol tarafında ise Hz. Ali olduğu düşünülmektedir. Hz. Ali, minyatürde Hz Muhammed'den sonra en dikkat çekici figür olup nakkaş tarafından diğer figürlere göre vurgulandığı anlaşılmaktadır. Sahnede Hz. Ali ayak bileklerine kadar uzun, yeşil kaftanı ve yeşil sarığıyla diğer figürlerden ayrılmaktadır. Sahnede Hz Ali'nin elini sıkarak evliliği dolayısıyla tebrik ettiği düşünülen figür ise sahabe Selman Farisi'dir. Hz Ali'nin yoldaşı olarak bilinen Selman Farisi sahnede Hz Ali'nin elini iki eliyle birlikde tutup saygıyla eğilmiş gözleri yere bakacak şekilde verilmiştir. Sahnenin gerisinde alt köşede birbirlerini kapatmayacak şekildeki figürler, kademeli bir şekilde sıralanmış perspektiften uzak kalabalık bir grup şeklinde tasvir edilmiştir. Biraz daha üst kısımlara baktığımızda ise arkaya doğru gidildikçe figürlerin birbirini kapatması, Osmanlı minyatür sanatında çok görmediğimiz bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır (Resim 3).

Yazı Metni

1. Kısım

کتورکل ددی امیرالمؤمنین منزلنه واردي زرهني سلمان فارسي به
وردي بازاره التکل صتغل ددي نه ایدرسه بهاسني ألوب تیزکل دد

2. Kısım

اندن سلمان فارسي زرهني بازاره التدي بش یوز اقچه کتوردي

Okuma : 138

1. Kısım

Getir gıl dedi Emirü'l-mü'minîn menziline vardı zırhını Selman Farisi'ye verdi bazara
ilet gıl sat gıl dedi ne ederse bahasını alıp tez gel dedi.

2. Kısım

Andan Selman Farisi zırhı bazara ilette beş yüz akçe getirdi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Getir dedi Müminlerin emirinin menziline vardı. Zırhını Selman-ı Farisi'ye verdi.
Pazara götür sat bunu ne verirseler al gel dedi. Sonra Selman zırhı pazara götürdü ve
beş yüz akçeye satıp yanıma geldi.”

عرقا و حیطی بر له قار شجاقا کانه شک بکزیه یانده عینم بکزیه دینی

اندن فاطمه الزهرا ایتهی نعم بکا آما ایله ایدریدی که با فاطمه اجمعه
واد حریه یکنون لک طیباً افسله ایله روایت ایله ایتهی فاطمه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 4
Varak No	: 22a.
Ölçüsü	: G. : 22,52 , Y. : 30,36
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Hz. Fatıma'nın, düğünü için yakın akrabalarına verdiği ziyafetin tasviri
Kompozisyon	: Dikdörtgen formda tasarlanan minyatür, iç mekânda geçmektedir. Kompozisyon iç mekânda geçmesine rağmen dış mekânla bağlantılı bir şekilde nakkaş tarafından verilmiştir. Kompozisyonda sahnenin ortasında pencere açıklığına yer verilmiştir. Açıklığın gerisinde birkaç cılız ot yer almaktadır. Sahnede iç mekân duvarları boş yer kalmayacak şekilde bezenerek ve yine duvarda perdeye yer verilerek mekânın bir ev olduğu duygusu tam anlamıyla verilmeye çalışılmıştır. Minyatürdeki duvarların, zemindeki halının, bir nakkaş tarafından nakış gibi işlendiği anlaşılmaktadır. Sahnenin merkezinde üç figüre yer verilip yüzleri örtülü ve haleli olması sebebiyle Peygamber'e yakın kişiler olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Siyer minyatürlerinde nakkaşların, Hz. Muhammed'e hissedilen saygı ve sevgiden dolayı yakınlarının yüzlerini çizmek istemeyip hale ile vermeyi tercih etmişlerdir. Hz Fatma tarafından verilen bir ziyafeti yansıtan bu sahnede, tüm figürler kadın olup renkli kıyafet ve hareketleri ile sahnede durağanlığı bozmuştur. Aynı zamanda kılık kıyafetin Osmanlı Dönemi'nin kılık kıyafetini yansıttığı anlaşılmaktadır (Resim 4).

Yazı Metni :

1. Kısım

عَرَقَ اوچمق طيب برله قارشىچاق اكا نه مئك بکزيه يانه عنبره بکزيه ددي,,,,,

2. Kısım

اندن فاطمة الزهرا ايتدي نعم بكا اتام ائله ايدر يدي كم يا فاطمه اجمعيه

وادحريه يكون لك طيباً ام سلمه ايله روايت ايلدي ايتدي فاطمة

Okuma : 107

1. Kısım

‘Arak-ı uçmak tîb birle karışacak ana misk benzeye ya ne anbere benzeye dedi.

2. Kısım

Andan Fatımatü’z-Zehra eğitti ne‘am bana atam eyle eydür idi kim Ya Fatıma icme‘îh veddehirih yekünü leke tîben Ümmü Seleme eyle rivâyet eyledi eğitti. Fâtıma.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Öyle güzel yemek yap ki cennetin kokusuyla karışsın misk ya da amber koksun (ikisi de güzel koku anlamına geliyor). Ondan sonra Hz. Fatıma şöyle söyledi: Evet atam bana dedi ki ya Fatıma örtülü, toplu olanların üzerini aç kokuları yayılsın. Ümmü Seleme rivayeti öyle söyledi, anlattı.”

الذي على ذلك الله اصغر لبي اذن كذود اخ عليه الصلوة والسلام منزله ورد

امير المؤمنين علي بن ابي طالب رضي الله عنه ايله روايت ايلدي مرقاة
بجه سند ايله خير وردی کمرچن رسول حضرت بزرگموري برتره فوشد وردی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 5
Varak No	: 24b.
Ölçüsü	: G. : 22,20 , Y. : 30,48
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın ellerinin birleştirilmesi.
Kompozisyon	: Tek sayfa şeklinde düzenlenen minyatür, dikine gelişen bir forma sahiptir. Sahnenin merkezinde Hz Muhammed yer almaktadır. Hz. Peygamber'in sağ tarafında Hz Fatıma'ya, sol tarafında ise Hz. Ali'ye yer verilmiştir. Kompozisyonda bu üç figür dışında iki figüre daha yer verilip ikisi de kadın olarak resmedilmiştir. Sahnede Hz. Peygamber ve kızı Hz. Fatıma'nın yüz hatları çizilmeyip boyunlarından itibaren başlayan ateş halesine yer verilmiştir. Hz. Ali ise sahnede yeşil sarığı, yeşil kaftanıyla nakkaş tarafından diğer minyatür sahneleriyle benzer şekilde resmedilmiştir. Kompozisyonda Hz. Muhammed'in iki eliyle Hz. Fatıma ve Ali'nin kollarını tutarak onların ellerini birleştirdiği anlaşılmaktadır. Hz. Fatıma ve Hz. Ali sahnede başlarını yere eğerek mahcup bir şekilde yansıtılmaya çalışılmıştır. Sahnenin gerisinde yer alan iki figürün ise ellerini açıp yukarıya kaldırarak dua ettiği anlaşılmaktadır. Minyatürdeki kılık kıyafetin Osmanlı toplumunun giyim kuşamını yansıttığı görülmektedir. Hz. Peygamber ve Hz. Ali sahnede kuşaklı bir iç elbise, üst kısmında ise kolları oldukça geniş kaftan veya feraceyle, başlarında ise bir sarıkla tasvir edilmiştir. Hz. Fatıma ise ayak parmaklarına kadar uzanan bir iç elbise üzerine ise önü kapalı bir ferace, başı ise örtülü bir şekilde tasvir edilmiştir. Arkada bulunan iki kadın figür ise başları örtülü, belden kuşaklı bir elbise ile verilmiştir. Minyatür sahnesi bir iç mekânda geçiyor olup tüm yüzeyler ve zemin nakkaş tarafından boş yer kalmayacak şekilde tezyin edilmiştir. Kompozisyonda kullanılan renkler sahneye aydınlık, açıklık verecek şekilde kullanılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

الدي علي نك انه اصمرلدي اندن كندو داخ عليه الصلوة والسلام منزلنه وردني

2. Kısım

امور المؤمنين علي ابن ابي طالب رضي الله عنه ايله روايت ايلدي ملاقات
كجهسنده ايله خبر وردني كم قچن رسول حضرت بزاكيموزي بريره قوشدوردي

Okuma : 106

1. Kısım

Aldı ‘Ali’nin eline ısmarladı andan kendi dahi ‘Aleyhisselatü vesselam menziline vardı.

2. Kısım

Emirü’l-mü’minin ‘Ali bin Ebi Tâlib radiyallahu ‘anh öyle rivâyet eyledi mülâkât gecesinde öyle haber verdi kim kaçan Resul Hazreti buzağımızı bir yere koşturdu.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Hz. Ali’ye el salladı. Ondan sonra kendi de Aleyhisselatü Vesselam’ın menziline, bulunduğu yere ulaştı. Müminlerin emiri Ali bin Ebu Talip (radiyallahu anh) sınav gecesi için (savaş olabilir, müzakere olabilir) öyle rivayetleri haber verdi ki o esnada kaçan buzağı Resul Hazretleri’ne doğru koştu.”

ورمیدی بمسول کینه وزدی دد لر اول سبیدن بریشان خاطر اولدم ددی

رسول علیه السلام ابتدای حاشا کمر بنی فقیه بر کثیر له اولندش
اولام به سول حلالک بمسول اولدی نه انکده من بمسول من و نه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 6
Varak No	: 30b.
Ölçüsü	: G. : 22,36 , Y. : 30,36
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in bir baba tasviri içerisinde Hz. Fatıma'ya Hz. Ali'den memnun olup olmadığını sorması.
Kompozisyon	: Dikdörtgen bir çerçeveye sınırlandırılan minyatür sahnesi üst kısımda tek, alt kısımda ise iki satırlık nesih yazıyla birlikte iç mekânda tasarlanmıştır. Sahnenin sol kısmı minyatürün merkezi olarak resmedilip bu kısımda Hz. Muhammed ve kızı Hz. Fatıma zeminden üç basamak yukarı bir bölmede dizleri üzerine oturmuş sohbet eder vaziyette resmedilmiştir. Hz. Peygamber kolları geniş, bol dökümlü elbisesiyle kızına bir şeyler anlatır şekilde, Hz. Fatıma ise iki elini öne doğru bağlamış babasını dinler vaziyette resmedilmiştir. Sahnede nakkaş tarafından iki figürün de yüzleri beyaz peçeli, başları ise haleli olarak resmedilmiştir. Bu da Siyer minyatürlerinin karakteristik özelliğidir. Sahnenin gerisinde kapı açıklığının önünde iki figüre daha yer verilip bunlardan birinin Hz. Ali, diğerinin ise bir kadın olup bu figürün Hz Muhammed'in eşlerinden biri olan Ümmü Seleme olma ihtimali mümkündür. Hz. Ali; sahnede yeşil kaftanı, yeşil sarığıyla oturur vaziyette verilmiştir. Nakkaş tarafından sahne yine boş yer kalmayacak şekilde bezenmiş, zeminde kullanılan bordürlü halı ise Osmanlı Dönemi'nin meşhur madalyonlu halılarını yansıtmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

ورمدي يقسول كشيہ وردي ددler اول سببدن برر پريشان خاطر اولدم ددي

2. Kısım

رسول عليه السلام ايتدي حاشا كم بن سني فقير كشي برله اولندرمش

اولام نه سنوك حالالك يxsول اولاددي نه اتك نه سن يxsولسر ونه

Okuma : 94

1. Kısım

Vermedı yohsul kışiye verdi dediler ol sebebden biraz perişan hâtır oldum dedi.

2. Kısım

Resul 'Aleyhisselim eğitti. Hâşâ kim ben seni fakir kışi birle evlendirmiş olam ne senin helalin yohsul evladı ne atan ne sen yohsulsun ve ne.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hz. Fatıma'nın yoksul kışiye vardı, o sebepten onu biraz perişan hâliyle hatırladım dediği, Hz. Muhammed'in ise hâlâ seni nasıl fakir biriyle evlendirmiş olayım. Ne senin eşin yoksul ne çocuğun ne de sen yoksulsun dediği.

قمانا کرب با منجه یورلردی بن انلری ارق کور مدد اول سندن لکملر ایدی دی

امیر المؤمنین افراسیبه ایتدی ای کاش نجاتلوی ازل بختلوی بیضه
بنوی ای جزو مصطفوی اندازی کرد سن بیلدک بن اول سن دیدو کل

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 7
Varak No	: 38b.
Ölçüsü	: G. : 22,84 , Y. : 30,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Fatıma'ya yardıma gelen gencin Cebrail olduğunun açıklanması.
Kompozisyon	: Kompozisyon dikdörtgen bir formda oluşturulup cetvel dışına çıkan bulut tasviriyle nakkaş tarafından farklılığa gidilmiştir. Minyatürde iç mekân ile dış mekânın bir arada verildiği anlaşılmaktadır. Sahnede iç mekânın dış mekâna göre daha nakışlı ve süslü olduğu dış mekânın yani doğanın ise bitkisiz dağlar ve bir ağaç ile renklendirilerek geçirildiği görülmektedir. Kompozisyonda kapalı iki bölümlü bir dış kapıyla sahne ikiye bölünmüştür. Minyatürün sağ köşesinde kapının gerisinde ateş halesiyle Hz. Muhammed, onun arkasında ise yeşil kıyafetiyle Hz. Ali eli çenesinde olanı biteni anlamaya çalışır şekilde tasvir edilmiştir. Sahnenin sol tarafında ise Hz. Fatıma, onun karşısında ise bir gence yer verilmiştir. Bu kişinin kılık değiştirerek Hz. Fatıma'ya yardıma gelen Cebrail olduğu bilinmektedir. Hz. Fatıma ve Cebrail sahnede pembe, kırmızı ve mor renklerinde madalyonlu bir halı üzerinde taş değirmene buğday atarken resmedilmiştir. Üst kısımda ise altında odunların yanarak kaydattığı tencereye yer verilmiştir. Kompozisyonda nakkaşın Mekke'nin fizikî özelliklerini çok az bir kısımda yansıtmaya çalıştığı gözlenmektedir. Nitekim Mekke'nin çok yeşillikli bir yer olmadığı kayalık, yamaçlarla çevrili olduğu bilinmektedir. Bunu da doğada zemini kahvenin tonlarını kullanarak yine çok az çiçek, ot ve ağaç kullanarak yansıtmaya çalışmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

قماشلر كيب بلامزجه يوررلردي بن انلري ايرق كورمدم اول سيدهلر كملر ادي ددي

2. Kısım

امير المؤمنين ام سلمهيه ايتدي اي كنش نحيئلو اي ازل بختلو اي بضعه

نبوي اي جزو مصطفى انلاري كردك سن بلدك بن اول سن ديدوكك

Okuma : 66

1. Kısım

Kumaşlar geyip bilemizce yürürlerdi ben onları ayırık görmedim ol seyyideler kimler idi dedi.

2. Kısım

Emirü'l-mü'minin Ümmü Seleme'ye eğitti. Ey geniş nahyetli ey ezel bahtlı ey bazatü nebevi ey cezvü Mustafavi anları gördün sen bildin ben ol sen dediğin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Kumaşlar giyip yürüdüler. Ben onları hiç ayırık görmedim. O seyyitleri kimdi? Müminlerin emiri, Ümmü Seleme'ye söyledi: Ey geniş ufuklu, ey iyi kaderli, Muhammed Mustafa sen onları gördün, tanıdın, senin dediği”.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 8
Varak No	: 40b.
Ölçüsü	: G. : 22,24 , Y. : 30,40
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Cebrail aracılığıyla Hz Fatıma'ya gelen elbisenin açılması.
Kompozisyon	: Dikdörtgen çerçeveye sahip olan minyaür üstte bir, alt kısımda iki satır metinle açıklanmıştır. Sahne bir iç mekânda tasvir edilmiş olup alışılmış bir düzen içinde yansıtılmıştır. Sahnenin sağ üst köşesinde diğer figürlerden daha büyük çizilerek hiyerarşik konumu vurgulanan Hz. Muhammed'e yer verilmiştir. Hz. Peygamber'in karşısında ise dört kadın figürü yer alıp bunlardan üçü yüzleri peçeli, başlarında ateş halesiyle verilmiştir. Bu üç figürden birinin Ümmü Seleme, diğeri ise Hz. Fatıma olduğu düşünülebilir. Hz Peygamber'in akrabaları olarak düşünülen figürler sahnede, Hz. Peygamber'le sohbet eder vaziyette resmedilmiştir. Yüzleri peçeli figürlerin yanında yüzü resmedilen bir figür daha yer almaktadır. Bu kişinin de önemli bir kişi olduğu düşünülüp aileden olmadığı anlaşılmaktadır. Sahnenin ortasında yan profilden verilen bir kadın, cennet elbisesinin bohçasını açar şekilde resmedilmiştir. Kompozisyonun sol tarafında ise olan biteni meraklı gözlerle izleyen ikişerli grup şeklinde resmedilmiş dört figüre yer verilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

امر المومنين امّ سلمة الخير اوقودلر و امّ الا ايمن اوقودلر چون رسول عليه السّلام

2. Kısım

خذمتته خاضر اولديلر حضرت رسالت بيوردؤيكم فاطمة الزّهرا نك

كيدوكي قماشى بوغجسينى ايلرو كتوردلر اما اوتورانلرك دماغ اوچماق

Okuma : 58

1. Kısım

Ümmü'l-mü'minîn Ümmü Selemetü'l-hayr okudular ve ümmü'l- Eymen okudular çün Resulullah 'Aleyhisselam.

2. Kısım

Hizmetine hâzır oldular Hazret-i Risâlet buyurdu kim Fatımatü'z-Zehra'nın giydiği kumaşı boğçasını ileri getirdiler amma oturanların dimâğı uçmak.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Müminlerin annesi Ümmü Seleme ve Ümmü Eymen hayır dualar ettiler. Resulullah onları çağırdığı vakit tamam olarak bulunsunlar. Risaleden buyurdu ki Fatıma'yı Zehra'nın giydiği kumaşı bohçasına koydu. Ama oturanların aklı uçtu gitti”.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 9
Varak No	: 44a.
Ölçüsü	: G. : 22,16 , Y. : 30,12
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Cebrail tarafından gelen elbisenin olağanüstü bir şekilde parçalanması ve olaya Yahudilerin şahit olma hadisesi.
Kompozisyon	: Kalabalık bir minyatür sahnesi olarak tasarlanan kompozisyon; üst kısımda üç, alt kısımda tek satır nesih hatlı olarak tasarlanmıştır. Kompozisyonda sağ taraf sahnenin merkezini teşkil etmekte olup merkezde Hz. Fatıma yer almaktadır. Minyatürde Hz Fatıma dışında üç figür daha yüzleri peçeli, ellerinde mendille resmedilmiştir. Bu kişilerin de Hz. Peygamber'in akrabaları olması dolayısıyla nakkaş tarafından yüzleri kapalı, haleli olarak tasvir edilmiştir. Sahnede bu dört figürün dışında dokuz kişiye daha yer verilmiş, bu figürler başları örtülü, renkli kıyafetleriyle ellerini havaya kaldırmış dua eder şekilde verilmiştir. Sahnenin soluna baktığımızda orta kısımdan bir kapı açıklığına yer verilmiştir. Kapının ön kısımda başları örtülü üç kadın figürü yer almış, bu figürlerin üst kısmında ise kalabalık bir gruba yer verilmiştir. Bu üç kişiden öndeki figür elinde yeşil renkli cennet kıyafetini halka gösterirken tasvir edilmiştir. Oldukça kalabalık şekilde verilen figürler art arda birbirini kapatmayacak şekilde istiflenmesi bububla birlikte her figürün kendine özgü bir şekilde resmedilip şaşkınlıklarını yansıtır vaziyette verilmesi nakkaşın ustalığını yansıtmaktadır.. Kompozisyonda dikkat çeken önemli hususlardan biri de kalabalık grubun kılık kıyafetidir. Sahnede kalabalık grubun başındaki fes, Osmanlı Dönemi kılık kıyafetini yansıttığının en somut örneğidir. Bu kişilerin Yahudi cemaat mensubu olmaları ayrıca diğer halktan farklı göstermek için vurgulanması ince bir ayrıntıdır. Ayrıca nakkaşların resimlemede kendi dönemini yansıttığı, Hz. Peygamber döneminin kılık, kıyafeti hakkında bilgi vermediğini de göstermektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

برله انلرك اوستته اوشدلىر ايتدلىر حكايت ندر اول حلك كسلمش بىكر نجر ددلىر اول خاتون كيشلىر
ايتدلىر معجزه نبوى اول طون سببندن بزه بر برهان كورندى كم يلان مسلمان اولمشكن
اعتقادىز دورت ائدك صدقلىه ايمان كتردك مسلمان اولدق ددلىر

2. Kısım

نلر طشره ائك كى غوش و غلبه ايجنده ايجروده ايكى اورت داخى دردىلر

Okuma : 42

1. Kısım

Birle anların üstüne üşümler eğittiler hikâyet nedir ol hallinin kesilmiş beyler nicedir dediler ol hatun kişiler eyittiler mu'cize -i nebevî ol don sebebinden bize bir bürhan göründü kim yalan Müslüman olmuşiken i'tikâdımız dürüst ettik sıdkla îmân getirdik Müslüman olduk dediler.

2. Kısım

Anlar taşra ânın gibi gûş ve galebe içinde içerde iki 'avret dahî derdiler.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Birlikte onların üzerine yürüdüler. Söylediler: ”Olay nedir? “İyi durumda olan beyler, o hatunlar söyledi: “O mucizeler Peygamber’i kıyafetinden yola çıkarak (kanıt olarak) kıyafetini gösterdiler. Müslüman olmuşken bağlılığımızı dürüstlikle gösterdik. Doğrulukla iman ettik. Müslüman olduk.” dediler. Onlar dışarının kulak iken(haber getiren anlamı olabilir) içerde yalnızca iki kadındılar”.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 10
Varak No	: 53a.
Ölçüsü	: G. : 21,96 , Y. : 30,20
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Peygamber mucizesiyle bir geyiğin konuşması.
Kompozisyon	: Sahne dikdörtgen formda; üstte iki, alt kısımda iki satır nesih hatlı yazı ile çerçevelenmiştir. Açık havada resmedilen minyatür sahnesinin birkaç ağaç, taş ve tepelerle Mekke şehrini yansıttığı anlaşılmaktadır. Kompozisyonun sağ köşesinde Hz. Peygamber ateş halesi, onun bitiminde cetvelden taşan bulut figürüyle vurgulanmıştır. Hz. Muhammed'in karşısında geyik figürü, onun arkasında ise bir kadın figür yer almaktadır. Sahnede Hz. Peygamber eliyle bir şey sorarken kadın figür ise iki eliyle bir şeyler anlatırken resmedilmiştir. Ortadaki hayvan figürü ise bir bacağını kaldırarak Hz. Muhammed'e doğru yürürken verilmiştir. Hz. Peygamber'in yanındaki sakallı figür ise gözleri geyiğin üzerinde, gövdesinin bir kısmı ise Hz. Peygamber'in arkasında kalacak şekilde verilmiştir. Bu da Osmanlı minyatür sanatında çok da karşılaşılamayacağımız bir özelliği yansıtmaktadır. Nitekim, Osmanlı minyatür sanatının genellikle figürler birbirini kapatmayacak şekilde hiyerarşik konumuna göre sıralanarak çizilmeye önem gösterildiği bilinmektedir. Hz. Peygamber'in arkasında dört sıra hâlinde arka arkaya gelecek şekilde sıralanmış kalabalık bir gruba yer verilmiştir. Bu kalabalık figür önden arkaya doğru birbirini kapatacak şekilde resmedilmiştir. Bununla birlikte her figürün yüz hatları yaşlı, genç ve orta yaşlı şekilde nakkaş tarafından özen gösterilerek çizildiği anlaşılmaktadır. Fakat figürler gözler şaşkın, sahneden kopuk bir şekilde resmedilmiştir. Sahnede dikkat çeken bir diğer unsur da koyu renkli çadırlar ve onun yanında oturur vaziyette verilen deve figürleridir. Sahnede tamamlayıcı bir unsur olarak çıkan deve figürü hörgüçleri, ince bacakları ve yüzleri, gerçekçi betimlemeleri ile dikkat çekmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

يا سيّد الاولين والآخرين يا حبيب ربّ العالمين اي مدد سزله
چاره و درمان قيليجى بكاده مدد و چاره ايلكل ددي

2. Kısım

رسول حضرت ايتدى حاجتك واردور شكايته كمن دُر ددي
اول كيچك ايتدى يا رسول الله ايكي ولدچكم واردور انلري امزوردم

Okuma : 19

1. Kısım

Ya seyyide'l-evvelîn ve'l-âhirin Ya habibe Rabbü'l-âlemîn ey meded sizlere çâre ve dermân kılıcı bana da meded ve çâre eyle kıl dedi.

2. Kısım

Rasul Hazret eğitti ne hâcetin vardır şikâyetin kimdendir dedi. Ol gencin eğitti. Ya Rasullah iki veledçiğim vardır anları emzirirdim.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Ya seyyide'l-evvelîn ve'l-âhirin Ya habibe Rabbü'l-âlemîn ey Meded sizlere çare ve derman kılıcı, bana da ey meded çare ve derman kıl. Rasul Hazreti şöyle söyledi: ”Ne şikayetin vardır,kimdendir?” dedi. O kişi söyledi: ” Ya Rasulullah iki çocuğum var, onları emzirdim..”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 11
Varak No	: 57a.
Ölçüsü	: G. : 21,92 , Y. : 30,16
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Peygamber mucizesiyle devenin konuşması ve sahibinin bu olaydan sonra Müslüman oluşu.
Kompozisyon	: Sahnenin 1/4'lük kısmı gökyüzüne ayrılmıştır. Gökyüzü altın sürme tekniğinde, altın ile renklendirilmiştir. Doğa bu kez Mekke şehrini yansıtan tasvirlerin aksine yeşillikler ve ağaçlarla bezenmiştir. Sahnenin merkezinde Hz. Muhammed açık yeşil bol dökümlü elbisesi, halesi ve genellikle çerçeve dışına taşan bulut parçası ile kompozisyon içinde resmedilmiştir. Hz. Peygamber'in önünde ayaklarına eğilerek ve iki elini birleştirerek yalvarır şekilde bir figüre yer verilmiştir. Onun arkasında Hz. Peygamber'in tam karşısında bir deve yer almaktadır. Sahnede Arabistan bölgesinde daha çok binek hayvan olarak kullanılan deve figürü, toynaklı ayakları, renkli tek hörgücü ve ince zarif bacakları ile dikkat çekicidir. Sahnenin gerisinde Hz. Muhammed'in arkasında altı sıra birbirlerini kapatacak şekilde sıralanmış kalabalık bir gruba yer verilmiştir. Birbirini kapatan figürler sahnede bakışları donuk birbirinin benzeri şeklinde resmedilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

اشكوك طاشنه اول قدر دوكدی كم جان وردی كندوسن رسولك یولنه قربان ایلدی

2. Kısım

بیز سوز اولنه كلدك چون ابو مسعود ثقفی داخی مسلمان اولدی حاضر
اولن صحابله اول ایکی جانورك حالنه حیران و سوزلرله سرکردن قلمشلهردی

Okuma : 17

1. Kısım

Eşüğün taşına ol kadar döktü kim can verdi kendisin Rasul'ün yoluna kurban eyledi.

2. Kısım

Biz söz evveline geldik çün Ebu Mes'ud Sakafî dahi Müslüman oldu hâzır olan sahabeler ol iki canavarın hâline hayran ve sözlerine sergerdân kalmışlar idi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Eşiğin taşına o kadar döktü ki kim can verdi. Kendisini Resul'ün yoluna kurban verdi. Biz sözün evveline geldik çünkü Ebu Mes'ud Sakafî dahi Müslüman oldu. Hazır olan sahabeler iki hayvanın hâline hayran oldular. Öyle ki sözlerinden başları döndü.”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 12
Varak No	: 60b.
Ölçüsü	: G. : 21,84 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in mucizesiyle bir çobanın testisinin suyla dolma hadisesi.
Kompozisyon	: Metin-minyatür uygulamasında minyatür cetvelli alanı ortalayacak şekilde düzenlenmiştir. Sahnenin yukarısında kalan bölümde iki satır, aşağısında kalan sahada ise iki satır yazı bulunmaktadır. Minyatür sahnesinin merkezinde Hz. Muhammed açık havada yeşil bol dökümlü elbisesi ve halesi ile diğer figürlerden daha iri, hiyerarşik konumuna uygun olacak şekilde tasvir edilmiştir. Hz. Peygamber'in karşısında, kolunun altında tuttuğu sopası ve arkasındaki hayvan sürüsüyle çoban olduğu anlaşılan bir figüre yer verilmiştir. Çoban, sahnede elinde testi ile su içerken hareketli bir şekilde betimlenmiştir. Çobanın arkasında yer alan kısımda ise eğimli olarak verilen tepelerde koyun, koç ve keçi benzeri küçük baş hayvanlar, yeşil renkli zeminde otlarken yansıtılmıştır. Kompozisyon yine kalabalık bir grup tarafından izlenir şekilde tasarlanmış olup kalabalık grup içinde yeşil kıyafeti ile tanınan Hz. Ali'nin de olduğu anlaşılmaktadır. Sahnede zemin kırmızı, yeşil ve açık eflatun renklerle boyanarak gökyüzüne geçiş yapıldığı gözükmektedir. Minyatürde hayvan figürleri aslına uygun olarak stilize edilerek uygulanmıştır. Sahnede genel olarak ögeler koyu siyah renkle tahrirlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

صودن ایچدی کوردیکیم اول صو قاردن صوق شکردن شربتدر اول اوغلان
ایندی یا محمد شمدي بلدومکه سنک الله تعالی قتنده قربک واردور

2. Kısım

منزلک عظیم ایمش دعاک مستجاب ایمش اما یا محمد بنوم ایکی درلو حاجتم
داخی واردر اکر اول ایکی درلو حاجتیمی روا قلورسک اول ایکی درلو اکسوکم

Okuma

: 16

1. Kısım

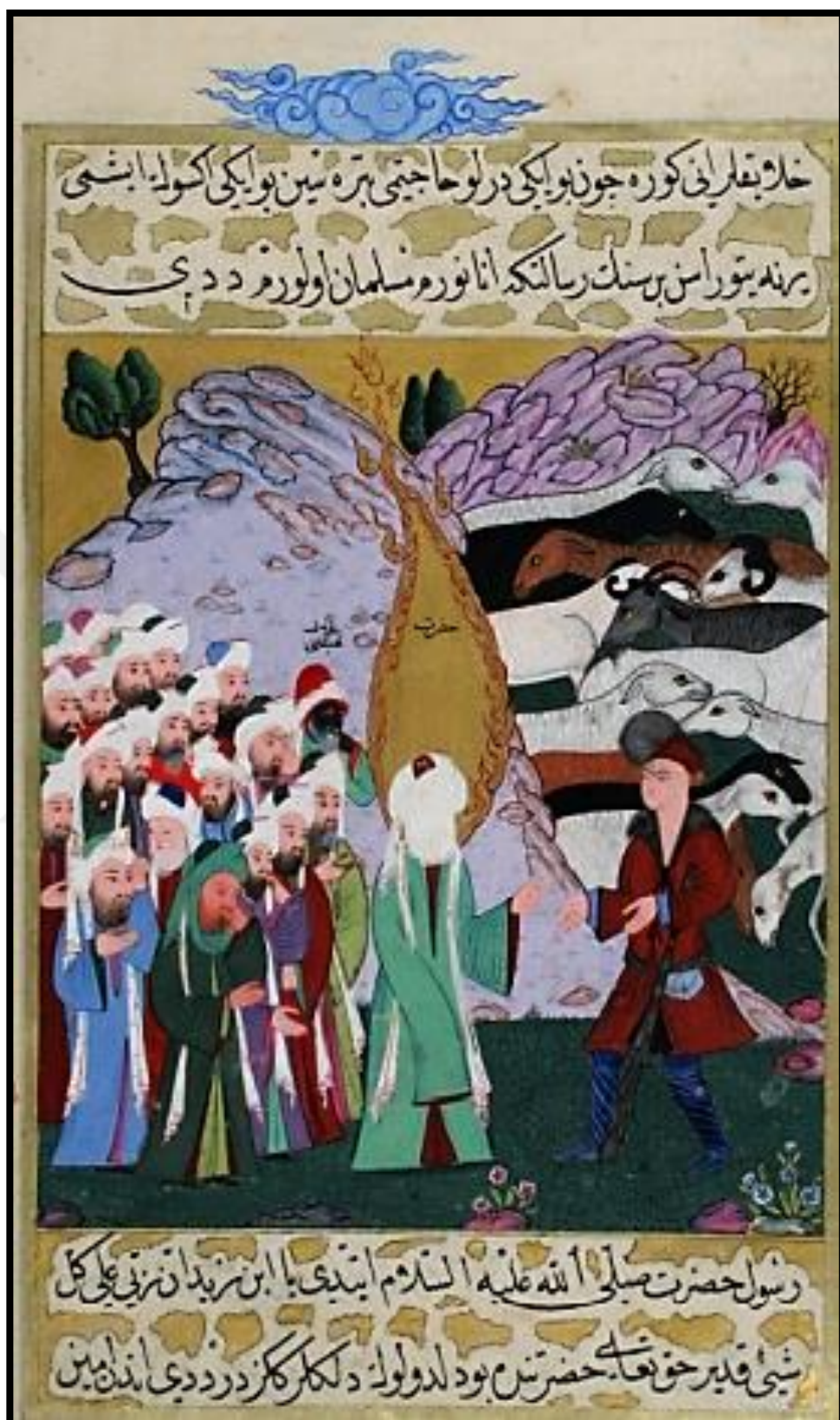
Sudan içti. Gördü kim ol su kardan soğuk şekerden şerbettir. Ol oğlan eğitti Ya Muhammed şimdi bildim ki senin Allah Te'ala katında kurbün vardır.

2. Kısım

Menzîlin azim imiş duân müstecâb imiş amma Ya Muhammed benim iki türlü hâcetim dahi vardır eğer ol iki türlü hâcetimi revâ kıalarsın ol iki türlü eksikğim.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Sudan içti. Baktı ki (su) sukardan soğuk şekerden daha tatlıdır. O oğlan söyledi: ”Ya Muhammed şimdi anladım senin Allah katında yakınların vardır. (Allah ile yakın manasında) Uzaklığın ve azminle duan kabul imiş. Ya Muhammed benim iki tane derdim var. Eğer o iki derdime reva bulursan o iki eksikliğim...”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 13
Varak No	: 61b.
Ölçüsü	: G. : 21,73 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	:Çobanın Peygamber'den ejderhayı öldürmesini istemesi.
Kompozisyon	: Minyatürün düzeni üst kısımda yer alan 60b. minyatür ile hemen hemen benzer özelliklere sahiptir. Sahne yine açık havada eğimli zemin üzerine kaya uygulamaları ile sınırları çizilmiştir. Gökyüzü çok az bir şekilde resmedilip ufuk çizgisine yer verilmediği görülmektedir. Sahnenin merkezinde Hz. Muhammed yer almaktadır. Karşısında ise bir diğer minyatürde oturarak resmedilen çoban, bu kez ayakta Hz Peygamber'e iki elini açarak bir şeyler anlatırken betimlenmiştir. Sahnede çobanın kılık kıyafeti alışılmışın dışında; altta pantolon, üst kısımda ise kısa tuniği ile resmedilmiştir. Bu kılık kıyafet Osmanlı minyatür sanatında elçi kabul sahnelerinde daha çok karşılaştığımız yabancı elçilerin (Venedikli) kılık kıyafetini yansıtmaları açısından oldukça önemlidir. Nitekim bu kıyafet seçiminin çobanın Müslüman olmadığını vurgulamak için yapıldığı anlaşılmaktadır. Sahnede perspektiften uzak ayrıca çok da ince bir işçiliğin olmadığı görülmektedir. Kompozisyonda diğer minyatüre göre zeminde iki farklı renk kullanılmıştır. Alt kısımda yeşil, üst kısımda ise eflatunun tonu, aralarda ise farklı renklerde çiçek açmış bitkiler tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

حالاقلر اني كوره چون بو ايكي درلو حاجتي بترسين بو ايكي اكسوك ايشمي
يرنه يتورسن بن سنك رسالتكه انانورم مسلمان اولورم ددي

2. Kısım

حضرت صلی الله عليه السلام ايتدی يا ابن زيد ان ربّي علي كلّ
شيئٍ قدير حق تعالي حضرتتده بودلورلوك دلكرلكزدر ددي اندن امين

Okuma : 18

1. Kısım

Halayıklar ânı göre çün bu iki türlü hâcetimi bitiresin bu iki eksik işimi yerine yetiresin ben senin risâletine inanırım Müslüman olurum dedi.

2. Kısım

Rasul Hazret Sallallahu ‘Aleyhisselim eğitti. Ya ibne Zeyd inne rabbî alâ külli şey’in kadir Hak Te’ala Hazretinde bu dilediğin dileklerinizdir dedi andan emîn.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hizmetliler ona göre bu iki eksigimi bitirsin. Bu iki eksik işimi yerine yetirsin. Ben senin peygamberliğine inanır, Müslüman olurum dedi. Rasul Hazret Sallallahu ‘Aleyhisselam şöyle söyledi:”Ya İbni Zeyd Rabbim her şeyi koruyup gözetendir. Hak Te’ala Hazretinde dileğin dileğimizdir, bundan emin (ol). “ dedi.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 14
Varak No	: 64b.
Ölçüsü	: G. : 21,65 , Y. : 29,67
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Peygamber'in isteğiyle ejderhanın iki dağın arasında sıkışarak ölmesi.
Kompozisyon	: Sayfa dikdörtgen formda, üstte iki, alt kısımda iki satır nesih hatlı yazı, ortada minyatür sahnesi ile tasarlanmıştır. Gökyüzüne çok az yer verilen kompozisyonda çimen görünümlü yeşil zemin karşılıklı iki dağ, çeşitli renklerde kaya parçaları ve ot öbekleri ile doğa teması betimlenmiştir. Sahnenin merkezinde Hz. Muhammed ve önünde secde ederken resmedilen altı figüre yer verilmiştir. Kompozisyonda Hz. Muhammed'in Osmanlı padişahlarını andırır vaziyette verildiği gözlenmektedir. Hz. Peygamber'in karşısında arka arkaya birbirini kapatacak şekilde dört figür yer almış olup bunlardan biri yeşil sarığı ve kıyafetiyle her sahnede aynı şekilde resmedilen Hz. Ali'dir. Hz Muhammed'in arkasında ise çoban Amr Bin Zeyd şaşırmış bir şekilde eli çenesinde resmedilmiştir. Sahnenin ortasında oldukça yüksek, sarp dağlar şeklinde resmedilen karşılıklı iki dağ arasında sıkışmış bir figür yer almaktadır. Metinde bu figürün ejderha olduğu bilinmektedir. Fakat nakkaş, büyük olasılıkla ejderhanın tam olarak nasıl bir şey olduğunu bilmediğinden dolayı iki dağın arasında sıkışmış siyah yuvarlak bir şey dışında bir şey resmetmemiştir. Sahnede tüm figürler durağan, donuk bakışları ve monotonlukları ile dikkat çekmektedir. Nakkaş bu durağanlığı, ifade eksikliğini el kol hareketleri ile gidermeye çalışmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

كُلّ اولمش چون اول عظمت و هيبت كوردلر اول حاضر اولان جماعتك دلّري
دوتلدي عقلّري سراسيمه اولدي دكلي رسولك اياغنه دوشدلر ايتدلر ما اعظم شانك

2. Kısım

اندن صگره رسول حضرت الله حضرتلرينه سجديه واردي جميع جماعت
بر زمان حيرت ايجنده قلدلر راويلر ايله روايت ايدرلر كم دنيا طاغلرندن

Okuma : 15

1. Kısım

Kül olmuş çün ol ‘azamet ve heybet gördüler ol hâzır olan cemâ’atın dilleri tutuldu
akılları serâsime oldu dükeli Resulün ayağına düştüler eğittiler ma a’zâme şânük.

2. Kısım

Andan sonra Resul Hazreti Allah Hazretleri’ne secdeye vardı cem’i cemâ’at bir zaman
hayret içinde kaldılar râviler öyle riyâyet ederler kim dünya dağlarından.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“O azamet ve heybetin kül olduğunu gördüler çünkü hazır olan o cemaatin dilleri
tutuldu, sustu. Akılları başlarından gitti ayaklandılar. Resul’ün ayağının önüne
düştüler. Söylediler (eksik kelime) Ondan sonra Resul Hazreti Allah Hazretleri’ne
secde etti. Toplanan cemaati hayret içinde kaldı. Rivayet edenler öyle söylerler ki kim
dünya toprağında...”

اود بالکنده بگزاندن بر کورسی کوردم اولاجودن قزل یاقوتدن نیشل
زهر جڈن اندن ای صوزیاو خوب ادمیلر کوردم بیرره جمع اولشلر اندن

صکگره بر یارینی کوردم طبرایغی نرعفراندن ادی اولنوبت صوبه
بانوردوغوکن اشونلری کوردم که سکا بلدر دم و سوبلارم ددی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 15
Varak No	: 74a.
Ölçüsü	: G. : 21,44 , Y. : 29,44
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Amr Bin Zeyd'in Cebrail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi.
Kompozisyon	: Kompozisyonun nakkaş ve hattatın uyum içerisinde çalışması sonucu oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Nitekim kompozisyonda nesih hatlı yazı ile tasvirin uyum içinde bir bütünlüş gibi resmedildiği gözlenmektedir. Açık havada yeşillikler, renkli kaya parçaları ve çiçek öbekleri ile resmedilen sahne; yüksek dağlar ve yamaçlarla kuşatılmıştır. Sahnenin merkezinde iki figür yer alıp bunlardan sağda yer alanın Cebrail, solda yer alanın ise çoban Amr Bin Zeyd olduğu anlaşılmaktadır. Sahnede Cebrail ve Amr Bin Zeyd yerde dizleri üzerine oturur vaziyette resmedilmiştir. Minyatürde Cebrail; karşısındaki Amr Bin Zeyd'e bir eliyle toprağa sapladığı mızrağı işaret eder vaziyette, Amr Bin Zeyd ise bir elini kaldırmış diğer elini çenesini tutarak olayı anlamaya çalışırken betimlenmiştir. Mızrak iki figür arasında çiçeklerin arasında toprağa saplanmış şekilde görülmektedir. Melek Cebrail, kompozisyonda çoban Amr Bin Zeyd'e göre daha iri fakat kılık kıyafeti ile normal bir insan gibi resmedilmiştir. Sahnede iki figürün de binek hayvanları at ve deve gövdelerinin yarısına kadar resmedilmiştir. Hayvanlar kompozisyonda gerçekçi ve etkileyici bir biçimde tasvir edilmiştir. Ayrıca insan figürlerindeki donukluğun aksine at ve devede canlılık göze çarpmaktadır. Minyatürde renk seçimi oldukça etkileyici fakat boyama tekniğinin çok ustaca yapılamadığı görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

اود يالكنه بكزر اندن بر كورسي كوردم اق انجودن قزل ياقوتدن يشل
زبرجددن اندن اي صورتلو خوب ادميلر كوردم بر يره جمع اولمشلر اندن

2. Kısım

صڭره بريازي كوردم طپراغي زاعفراندن ادي اول نوبت صويه
باتوردوغوكده اشبونلري كوردم كه سكا بلدردم وسويلدم ددي

Okuma : 14

1. Kısım

Od yalığına benzer andan bir kürsi gördüm ak inciden kızıl yakuttan yeşil zebercedden
andan ay suretli hûb ademiler gördüm bir yere cem' olmuşlar andan.

2. Kısım

Sonra bir yazı gördüm toprağı Za'ferandan idi. Ol nevbet suya batırdığında iş bunları
gördüm ki sana bildirdim ve söyledim dedi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Ateş pınarına benzer bir kürsü gördüm. Beyaz zincirden, kızıl yakuttan, yeşil
zebercetten onda ay suretli güzel ademiler (yaratılan) gördüm. Bir yerde toplanmışlar
ondan sonra bi yazı gördüm toprağı za'grefandandı. O nevbet suyuna batırdığında
bunları gördüm ki sana bildirip söyledim.” dedi.

دو فوشنك يولا برله درلودر لوتش امشیدی بزم شیدی کدونی اول
چادرک اچندن او تور زدی اندن دیوکلن کیتی اچرو کور زدی چون

اول عزیز حرم لو کیتی اچرو کور زدی غمزه یوزنی اول کیشه قرشوا چادرک
چمن اول کیتی غمزه نکی یوزن کور زدی جبران اولور زدی داخی غمزه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 16
Varak No	: 79a.
Ölçüsü	: G. : 21,76 , Y. : 19,48
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Talha'nın Gamzeyi ziyareti.
Kompozisyon	: Minyatürde iç mekân kesiti görülmektedir. Oldukça kalabalık olan minyatür sahnesi, altta ve üstte toplam dört satır nesih hatlı yazı ile bütünlük sağlamaktadır. Diğer minyatür sahnelerine göre daha fazla bezemeye sahip olan kompozisyon, nakkaş zeminde ve çadırın tepesini gösteren kısımda döneminin halı sanatını yansıtan madalyonlu halılar ile bezenmiştir. Çadırın iç kısmını yansıtan kompozisyon düzeni Osmanlı padişahlarının elçi kabul sahneleri ile benzerlik göstermektedir. Sahnenin sol kısmında dizleri üzerine oturarak resmedilen Gamze'ye yer verilmiştir. Gamze sahnede diğer kadın figürlerden farklı olarak iç gömlekli üzerine kuşaklı bir elbise başında ise üzeri örtülü fes biçimli bir başlık ile Osmanlı kadınının ev giysisini yansıtmaktadır. Sahnede Gamze'nin karşısında Talha'ya yer verilmiş olup figür, ayak bileklerine kadar uzun feracesi ve başındaki sarığı ile resmedilmiştir. Gamze sahnede bir eli havada, Talha ise gözleri sahneden kopuk iki elini göğsüne çapraz bağlayarak nakkaş tarafından Gamze'ye hayranlığını yansıtmıştır. Talha'nın arkasında yardımcı oldukları düşünülen iki kadın figür elleriyle Talha'yı işaret ederek bir şeyler anlattıkları anlaşılmaktadır. Kompozisyonda iki figür ellerinde ikramlıkları, diğer iki figür ise iki eli önünde saygıyla bağlayarak resmedilmiştir. Bu figürlerin dışında sahnenin üst kısmında dört figüre daha yer verilip bunlardan iki kadın figür kendi aralarında konuşurken, diğer iki erkek figür ise olup biteni izlerken resmedilmiştir. Kompozisyonun üst kısmında tabiata yer verilmiş, üçgen biçimli tepeler ve ağaçlarla doğa görünümü elde edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

دوه قوشنك يوك برله درلو درلو نقش اتمشدي بزمشدي كندوسي اول
چادرك اجنده اوتورۇدي اندن دليو كلن كشي اچرو كتورۇدي چوُن

2. Kısım

اول عزيز حرمتلو كشي اچرو كرۇدي غمزه يُوني اول كشي قرشو اچاردي
قچن اول كشي غمزنك يوزين كورۇدي حيران اولورۇدي داخي غمزه

Okuma : 12

1. Kısım

Deve kuşunun yük birle türlü türlü nakş etmişti. Bezemişti kendisi ol çadırın içinde otururdu andan dileğü gelen kişi içeri getirirdi çün.

2. Kısım

Ol 'aziz hürmetli kişi içeri girerdi. Gamze yüzünü ol kişiye karşı açardı kaçan ol kişi Gamze'nin yüzün görürdü hayrân olurdu dahi Gamze.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Deve kuşunun yüküyle türlü türlü işlemişti, bezemişti. Çadırın içinde oturdu. Ondan sonra dilediği kişi içeri girdi. O aziz hürmetli kişi içeri girdi. Gamze gelen kişiye karşı yüzünü açtı. O kişi Gamze'nin yüzüne hayran kaldı. Gamze...”

خوش کلدک ای قونق کیت نه کیتی سین ونه قیسه دن سین ونه
ایشه کلمش سین ددی طلمه کندوزنی تعریف ایلدی کیم

ایدو کین بلدی ایتدی بن قوشم اندن بی قوشم مدح ایلدی
اوکی غمزه طلمه نک فصاحتنه قلاق اوزدی سوزنک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 17
Varak No	: 87b.
Ölçüsü	: G. : 22,04 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Talha ve Gamze'nin konuşmaları.
Kompozisyon	: Minyatür simetrik bir düzene sahip olup mimari formlar ve doğa iç içe resmedilmiştir. Sahnede zemin yeşil renkli çimenler üzerinde çeşitli renklerde açmış çiçeklerle bezenmiştir. Çiçeklerle renklendirilmiş zemin üzerinde altın renginde dört zarif ayakla taşınan altıgen bir mimari form yer almaktadır. Altıgen formun merkezinde çiçeklerle bezenmiş zemin üzerinde iki figüre yer verilmiştir. Bunlardan solda olan Gamze, karşısındaki Talha ise dizleri üzerine oturmuş sohbet eder vaziyette resmedilmiştir. Nakkaş tarafından Gamze başında beyaz örtüsü, iç gömleği üzerinde renkli feracesi, Talha ise beyaz sarı iç elbisesi üzerine bol dökümlü kaftanıyla iki genç insan olarak resmedilmiştir. Bu iki figürün dışında iki figüre daha yer verilip Gamze'nin yanında beyaz sarı kırmızı kaftanıyla toy bir genç, Talha'nın yanında beyaz sarı gri kaftanıyla sakalı daha olgun bir erkeğe yer verilmiştir. Sahnede mimari form sivri kemerli, ortasında bir pencere açıklığına yer verilmiştir. Pencere yüzeyi yeşil zemin üzerine sarı ve beyaz çiçeklerle doldurulmuştur. Mimari formun yan taraflarında ise dikdörtgen formlu iki açıklığa daha yer verilip yüzeyler geometrik dilimlere bölünmüştür. Bunların dışında mimari formun duvar yüzleri altın renginde bitkisel motiflerle bezenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

خوش كلك اى قونق يكيى نه كشى سين و نه قبيلهءن سين و نه
ايشه كلمش سين ددي طلحه كندوزني تعريف ايلدي كيم

2. Kısım

ايوكين بلردي ايتدي بن قريشم انءن بني قريش مءء ايلدي
اوكدى غمزه طلحهءك فصاحتنه قلاق اوردي سوزنك

Okuma : 10

1. Kısım

Hoş geldin ey konuk yiğit ne kişisin ve ne kabiledensin ve ne işe gelmişsin dedi Talha kendüzünü ta’rîf eyledi kim.

2. Kısım

İdiğın bildirdi. Eğitti. Ben Kureyş’im andan beni Kureyşi medh eyledi. Öğdü. Gamze Talha’nın fesâhatine kulak urdu sözünün.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Hoş geldin ey konuk, nasıl yiğit bir kişisin ve hangi kabiledensin? Ne istemeye gelmişsin? Talha kendisini tarif etti. Kim olduğunu bildirdi. Söyledi: Ben Kureyşliyim dedi. Ondan sonra Talha’nın ifadelerine kulak verdi.”

یتمدن کلن اوغلاندر که سز و کله بحث ایلدی مناظره قلدی
 سیرانی سورد و کوز قتی سیلد و کوز شمیدی بولوسوزه کلدی بو

بو جماعت دن بیزی دلرد لر غم جری مقیمنی ایلر و اوقدی
 اییدی یافلان یوری اول اوغلان اولد دن سنک اولیم سنی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 18
Varak No	: 91b.
Ölçüsü	: G. : 21,76 , Y. : 30,08
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya.
Konu	: Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi.
Kompozisyon	: Sahne açık havada, yalın bir doğa anlayışı içerisinde ele alınmıştır. Bitki örtüsünden arınmış dağlar, tepeler; üst kısımda iki hurma ağacı, ortada ise bahar çiçeği açmış dallarıyla bir ağaca yer verilmiştir. Bitki örtüsünden arındırılmış toprak, hurma ağaçları Siyer-i Nebi minyatürlerinin karakteristik bir özelliği olarak kabul edilmektedir. Gökyüzü burada altın rengine boyanmayıp mavi renk ile üst kısımda beyaz bulutlarla oldukça gerçekçi bir şekilde ele alınmıştır. Kompozisyonun sağ köşesinde realist bir şekilde resmedilen at üzerinde elinde ince uzun mızrağıyla Talha yer almaktadır. Yanında elleri arkasına gizlenmiş şalvarlı iki figür, onların önünde ise kafası gövdesinden ayrılmış kanlar içinde oldukça gerçekçi bir figüre yer verilmiştir. Minyatürün sol köşesinde ise olup biteni izleyen at ve deve üzerinde verilen figürler resmedilmiştir. Bu kalabalık figürlerin ortasında diğer figürlerden farklı şekilde deve üzerinde kubbeli bir köşk içerisinde perdeyi aralarayarak olayı izleyen Gamze'ye yer verilmiştir. Gamze'nin etrafında farklı renklerde verilmiş at üzerinde dört figür resmedilmiştir. Gamze sahnede diğer minyatürle benzer şekilde beyaz kıyafeti, beyaz baş örtüsüyle gözleri Talha'ya bakacak şekilde yer almaktadır. Yanındaki dört figür ise birbirini kapatacak şekilde gözleri sahneden kopuk şekildedir. Minyatürde renk olarak yumuşak fakat dikkat çeken pastel tonlar kullanılmıştır. Renklerin bu şekilde kullanılması nakkaşın tercihini yansıtmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

تېمىن كلن اوغلاندر كم سزوكله بحث ايلدي مناظره قلدي
سيز انى سوردوگوز قتى سيلدوكوز شمدي يولوموزه كلدي بو

2. Kısım

بو جماعتدن سيزي دلر ددلر غمزه چري مقمّني ايلرو اوقدي
ايتي يا فلان يوري اول اوغلان اولر بن سنك اولايم سنى

Okuma

: 8

1. Kısım

Teym'den gelen oğlan nedir kim sizinle bahs eyledi münazara kıldı. Siz ânı sordunuz katı söylediniz. Şimdi yolumuza geldi.

2. Kısım

Bu cema'atten sizi diler dediler. Gamze çeri mukaddemini ileri okudu Eğitti. Ya fülân yürü ol oğlanı öldür ben senin olayım seni.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Teym'den gelen oğlan kimdir? Sizle konuştu, münazara etti? Siz onu sordunuz, ağır söylediniz. Şimdi yolumuza geldi. Bu cemaatten sizi isteyen var dediler. Gamze askerin elindekini okuttu. Söyledi:”Ya falan kişi, yürü o oğlanı öldür. Ben senin olayım.”

عيب اشد ركم بر كشي به رجاعت حمله كوره يه اكي كيشي بر كشي
 قصد ايد ددي انلر ايتد لر ايلييه بز بر بو يكن غريم دكولوز

دد لر غمه ايتدي بين بكره اولد ركم نيني بو او غلانه تسليم
 ايليم سيز آتم عباس قتنه وره سيز بنجه كيم راي ايدر لر سنه اكي كند

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 19
Varak No	: 93b.
Ölçüsü	: G. : 21,92 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Gamze'nin, çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması.
Kompozisyon	: Kompozisyonun sahasında doğa kesiti uygulanmıştır. Gökyüzü altın yaldızlı renkte renklendirilip yazı hattının hemen altında kara bulutlara yer verilmiştir. Sahnede doğa diğer minyatürlerde olduğu gibi tepeler şeklinde oldukça gösterişsiz ele alınmıştır. Zemin açık mavi renkte bitki örtüsünden arındırılmış, sadece Gamze ve Talha arasında sınır belirlemek için çiçeklerle renklendirilmiştir. Sahnenin üst kısmında ağaçlara yer verilip bunların üçü yeşil yapraklı diğer ağaçları ise yeşilliksiz, dalları ile resmedilmiştir. Kompozisyonun üst kısmında sadece başları resmedilen dört geyik yer alıp çizilişleri itibarıyla siyer minyatürlerinde oldukça dikkat çekicidir. Kompozisyonun sağ köşesinde elinde kılıcı, at üzerinde Talha yer almaktadır. Talha kırmızı gömleği, mavi pantolonuyla toy bir genç şeklinde sahnede yer almıştır. Karşısında at üzerinde kalabalık bir grup resmedilmiştir. Bu kalabalık grubun ortasında beyaz başörtüsüyle at üzerinde arkasına dönerek bir şeyler söyleyen Gülşah yer almaktadır. Gülşah'ın yanında ve arkasında renkli gömlekleri ile beş erkek figür resmedilmiştir. Minyatürde tüm figürlerin yüzleri donuk, gözleri sahneden kopuk şekilde resmedilmiştir. Kompozisyonda insan figürlerin aksine atlarda canlılık, aksiyon göze çarpmaktadır. Sahnede seçilen renkler zemine kontrast oluşturacak şekilde renklendirilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

عیب اشدر کم بر کشیه بر جماعت حمله کتورهیه اکی کیشی بر کشیه
قصد ایده ددی انلر ایتدلر ایلیه بز بربر بو یکه غریم دکولوز

2. Kısım

ددلر غمزه ایتدی پس یکرک اولدر کم بن بنی بو اوغلانه تسلیم
ایلیم سیز اتم عباس قتنه وره سیز نه کیم رای ایدرلریسه انی کندولر

Okuma : 3

1. Kısım

Ayp iştür kim bir kişiye bir cema'at hamle getire ya iki kişi bir kişiye kasd ede dedi.
Onlar eğittiler. Eyleye biz beraber bu yeğde garîm değilüz.

2. Kısım

Dediler. Gamze eğitti. Pes yeğrek oldur kim ben beni bu oğlana teslim eyleyem. Siz
atam 'Abbas katına varasız. Nice kim rey ederlerse ânı kendiler.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Cemaat içinde bir ya da iki kişinin cemaat içinden birilerine saldırması ayıp iştir.
Onlar söylediler: ”Biz bu borçta daha iyi değiliz.” dediler. Gamze söyledi: ”Kim daha
iyi olursa olsun ben bu oğlana teslim olmam. Siz babam Abbas’ın huzuruna çıkın.
Kime kaç oy vermişse onu kendileri (bilir).”

و معتبر کشتی من مالک چقدر قدرت که جلیل حرمش نمودن
 ارتقد حاضره که طلعتک غموسی او غلشن لشو ساعت بی
 دور لر مالکی الودر عرضکی و نالیکی کیدر لر دبی

صدیقو ایستد بیسند رای کوزدن و نه مضلک ادرن

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 20
Varak No	: 95b.
Ölçüsü	: G. : 32,00 , Y. : 22,28
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın
Konu	: Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a giderek Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi.
Kompozisyon	:Kalabalık bir minyatür sahnesi olarak tasarlanan kompozisyon, açık havada geçmektedir. Sahnenin üst kısmında üç, alt kısmında tek satır nesih hatlı yazı yer almaktadır. Minyatür 93b varaklı minyatürün devamı niteliğinde resmedilmiştir. Sahnenin merkezi karşılıklı iki grup tarafından doldurulmuştur. Solda eli göğsünde gönül selamıyla Talha'nın amcası Malik, onun karşısında ise yine gönül selamı ile resmedilen Gamze'nin babası Abbas yer almaktadır. Arkalarında ise birbirlerini kapatacak şekilde resmedilmiş benzer figürler yer almaktadır. Kompozisyonda, Malik ve Abbas hiyerarşik konumları gereği diğer figürlere göre daha iri fakat kıyafetleri birbirlerine benzer şekilde resmedilmiştir. Doğa kesiti çetvel çizgisinden itibaren aşağıdan yukarıya doğru incelendiğinde renklerin bilinçli bir şekilde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Diğer minyatür sahneleriyle hemen hemen benzer şekilde resmedilen bu minyatürde tek fark, tepeler ardındaki çadırlardır. Çadırların üst örtüsü yarım daire şeklinde birbirinin benzeri şeklinde resmedilmiştir. Ayrıca çadırların arasında bulunan insan başları buranın bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

و معتبر كشي سن مالك چقدر قدرك جليل حرمتك قمودن
ارتقدر حصّه كم طلحنك عمّوسي اوغلسن اشبو ساعت سني
دوترلر مالكي الورلر عرضكي و نامكي كيدرلر ددی

2. Kısım

صدیق ایتدی پس نه رای کوررسن و نه مصلحت ادرسن

3. Kısım

ددی مالك بن ربیعہ ایتدی بن انی مصلحت کوررم که سن بنم
اومده اوتورغیل بن عبّاس قتنه ورايم عبّاس برله سويلشم
کوريم رایلری ندر تدبیرلری نچدر ددی سنداخی اکا
کوره مصلحتوکی کورھسن کوزه ده سن ددی اندن
مالك بن ربیعہ عزم ایتدی عبّاس بن مرداس قتنه واردي
عبّاس خبر الی قرشو چیقدی مالکی قوچدی کورشدی
الی منزلنه کتردی یدردی اچردی اندن مالك بن ربیعہ
عبّاسک خاطرین صورتی ایتدی اشدن کم عیالک غمزەنک
باشنه عجب سرانجام اوغرامش ددی عبّاس اغلدي نظم

4. Kısım

دیدی ای سید کور بو اشلری بو عجایب حال بو تشویشلری
کم عیال اوجندن اولدم خور بن ارته کیجه اغلرم اوش زار بن
ناموسم کندی و عارم قلمدی ایل اچنده اعتباره قلمدی
هییتمن قوش هواده پردوکر قلمدن قهرمانلر درد کر

Okuma

: 7

1. Kısım

Ve mu'teber kişinin malın çoktur. Kadrin celil hürmetin kamudan artıktır. Hâsseten kim Talha'nın 'ammusu oğlusun. İş bu saat seni tutarlar malını alırlar 'ırzını ve nâmını giderirler dedi.

2. Kısım

Sıddık eğitti. Pes nereyi görürsün ne maslahat edersin.

3. Kısım

Dedi. Mâlik bin Rebia eğitti. Ben ânı maslahat görürüm ki sen benim evimde otur gıl. Ben 'Abbas katına varayım 'Abbas birle söyleşeyim göreyim reyleri nedir tedbirleri niçedir dedi. Sen dahi âna göre maslahatını göresin gözetesin dedi ândan Mâlik bin Rebia'ya 'azmetti. 'Abbas bin Mirdâs katına vardı. 'Abbas haber aldı karşı çıktı Mâliki koçtu görüştü. Aldı menziline getirdi yedirdi içirdi. Ândan Mâlik bin Rebia 'Abbas'ın hatırın sordu eğitti. Eşittim kim iyâlin gamzenin başına aceb serencâm uğramış dedi. 'Abbas ağladı. Nazm:

4. Kısım

Dedi ey seyyid gör bu işleri Bu acayib hâl bu teşvîşleri
Kim 'iyâl ucundan oldum hûn ben Erte gece ağlarum ûş zâr ben
Nâmusum gitti 'ârım kalmadı İl içinde i'tibarım kalmadı
Heybetimden kuş havada perdev ger Kılıcımdan kahramanlar derd ger

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“İtibarlı kişinin malı çoktur. İtibarı güzel olan kişinin halk arasında değeri yüksektir. Esasında Talha'nın amcasının oğlusun. Bu saatte seni niye tutuyorlar? Malını alıyorlar ırzını ve namını yürütüyorlar. Sıddık söyledi:” Peki neyi görüp neyin iyi olduğunu düşünüyorsun?” dedi. Mâlik bin Rabia söyledi: “Ben onu iyi görüyorum ki sen benim evimde oturmalısın.” Ben Abbasi'nin huzuruna ulaşayım, ona sorayım izinleri neyedir, tedbirleri nedir?” dedi. Sen de iyiliğini ona göre gözetmelisin.” dedi.

Mâlik bin Rabia'ya azim etti, Abbas bin Mirdas'ın huzuruna ulaştı. Abbas'a haber geldi. Malik'i karşılamak için kalktı görüştü. Aldı odasına getirdi, yedirdi içirdi. Ondan sonra Mâlik bin Rabia 'Abbas'ın nasıl olduğunu sordu. İşitti ki eşi Gamze'nin başından bir hikâye geçmiş. Abbas ağladı.”

Şiir

Dedi ki ,ey seyyid bu işlere bak.

Bu acayip hal öyle karışıktır ki

Ki kanlı olan ben eşimin ucundaydım(canında anlamı olabilir)

İşte ben geceleri inleyerek ağlarım.

Namusumdan oldum edebim kalmadı.

İl içinde benim itibarım şanım kalmadı.

Heybetimden kuşlar havada perdevli oldu,

Benim kılıcımdan kahramanlar dert sahibi oldu.

اونه کلدلر ابو بکر صدیق فر شو حقیقی عباس برله کورشدی
اندن عباس قنردلر اول کون اول کیمجه بیدلر اجدلر

ارتینی اولولر ایله مصطفی کوردلر که عباس بن مرداس لالار
بنی تیم قبیله سنه ایلدلر اندن نکاح ابدلر عباس راضی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 21
Varak No	: 98b.
Ölçüsü	: G. : 32,12 , Y. : 22,84
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Ebu Bekir'in Abbas'ın kampına gelmesi.
Kompozisyon	: Minyatür 95b varaklı minyatürün devamı niteliğinde resmedilmiştir. Sahnenin üst kısmında iki, alt kısmında yine iki satır nesih hatlı yazı yer almaktadır. Üst kısımdaki minyatüre hemen hemen benzer bir kompozisyona sahip olan minyatür, açık havada geçmektedir. Sahnenin sağ köşesinde Talha'nın amcası Abbas iki eli havada bir şeyler anlatırken resmedilmiştir. Karşısında sahnenin solunda ise Hz Ebubekir tek eli göğsünde gönül selamı verirken yansıtılmıştır. İki figürün arkasında da insanlara yer verilip Abbas'ın arkasında yer alan iki kişi tek elleri havada bir şeyler anlatır vaziyette, karşılarındaki üç figür ise dinler şekilde verilmiştir. Minyatürde Abbas, 95b varaklı minyatürdeki hâline göre daha yaşlı diğer figürler daha kısa, toplu fırça darbeleri diğer minyatüre göre daha farklıdır. Nitekim bu farklılıklar bizlere minyatürün iki farklı nakkaş elinden çıktığını düşündürebilir.

Yazı Metni

1. Kısım

اونه كلدلر ابو بكر صدّيق قرشو چقدی عبّاس برله كورشدی
اندن عبّاس قندردلر اول كون اول كيجه بیدلر اچدلر

2. Kısım

ارتسی اولولر ایله مصلحت كوردلر كم عبّاس بن مرداس الالر
بني قبيله سنه ایلدلر انده نگاه ایدملر عبّاس راضي

3. Kısım

اولدی انك كيبي اتدلر ابو بكر صدّيق او كدين كشي وربدي
طلحيه بلدردي طلحه بن عبيدالله داخی بر نجه سیدلر برله
قرشو یورودلر عبّاس برله طلحه كورشدرلر اندن بيني سليم
اولولريني دارالضیافده قندردلر اول كون اول كيجه
عیش ایلدلر ارتسي كابين قیدلر طلحه غمزه برله اولندردلر
چون اول ايکی حسرت بري بريکه وصل اولدلر يكي چري كم
درلمشدردي فصل اولدیلر اول حكايتوك اوستته بر مدّت
كچدي رسول حضرت دين اشكاره قلدی اولديکیم ابو بكر
صدّيقن صگرا طلحه بن عبيدالله کلدی مسلمان اولدي
عبّاسك قزي غمزه طلحنك خاتونی اولدی آلا عظيم دين اسي
اولدي تا اكا دکن كم رسول حضرة مگدن مدينه شهرينه
هجرة ایلدی قرار قلدي اوتوردي شرع احكامینی یورتدی
دين رسومنی بلدردي اندن زکاة فرض اولدي الله تعالي

Okuma

:1

1. Kısım

Evine geldiler. Ebu Bekir Sıddık karşı çıktı. 'Abbas birle görüştü. Andan 'Abbasi kandırdılar. Ol gün ol gece yediler içtiler.

2. Kısım

Ertesi ulular ile maslahat gördüler Kim 'Abbas bin Mirdâs'ı alalar. Beni Teym kabîlesine iletdiler. Anda nikah edeler. 'Abbas razı.

3. Kısım

Oldu. Anın gibi ettiler. Ebu Bekir Sıddık öğüdün kişi varıpdı Talha'ya bildirdi. Talha bin 'Ubeydullah dahi bir nice seyyidler birle karşı yürüdüler. 'Abbas birle Talha görüştüler. Andan beni Süleym ulularını dârü'z-ziyafta kındırdılar. Ol gün ol gece 'ıyş eylediler. Ertesi kabin kabtılar. Talha Gamze birle evlendirdiler. Çün ol iki hazret birbiriyle vasl oldular. İki çeri kim derilmişlerdi fasl oldular. Ol hikâyetin üstüne bir müddet geçti. Resûl Hazret dîn âşikâre kıldı. Oldu kim Ebu Bekir Sıddık'tan sonra Talha bin 'Ubeydullah geldi Müslüman oldu. 'Abbas'ın kızı Gamze Talha'nın hatunu oldu. İllâ azim din ıssı oldu. Ta âna değin kim Resûl Hazreti Mekke'den Medine şehrine hicret eyledi karar kıldı. Oturdu. Şer' ahkâmını yürüttü. Din rüsûmunu bildirdi. Andan zekât farz oldu. Allah Te'alâ.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Evine geldiler. Ebu Bekir Sıddık (olaya) karşı çıktı, 'Abbas bin Midas ile görüştü. Ondan sonra Abbas'ı ağırladılar. Ertesi gün ulularla görüştüler. İçlerinden biri Abbas bin Midas'ı aldı. Beni Teym'e kabilesine gittiler. Orada nikâh kıyılacaktı. Abbas razı oldu. Onun gibi yaptılar. Ebu Bekir Sıddık ile konuşan vardı. Talha'ya haber verdi. Talha bir grup seyyitle birlikte bir müddet yürüdü. Abbas ise Talha görüştü. Sonrasında Beni Süleym uluları kütüphanede ağırladılar. O günü ve gecesini geçirdiler. Ertesi gün düğün düzenlendi ve Talha'yla Gamze evlendi. Ki o iki büyük insan vuslata erdi. İki asker meydana çıktı geldi. O hikâyenin üzerine bir müddet geçti. Resul hazretleri dinini aşikâr etti. Ebu Bekir Sıddık'tan sonra Talha bin Ubeydullah gelip Müslüman oldu. Abbas'ın kızı Gamze Talha'nın hatunu oldu. Büyük bir azimle din yayılmaya başladı. O ana değin Resul Hazretleri Mekke'den Medine'ye hicret etme kararı aldı. Oturdu ve olabilecek kötü şeyleri düşündü. Dini hükümleri bildirdi. Ondan sonra zekât farz oldu. Rabbi...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 22
Varak No	: 100b.
Ölçüsü	: G. : 31,80 , Y. : 22,04
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Talha ve arkadaşlarının Abbas'ın kampına gelmesi.
Kompozisyon	: Minyatür, dikine gelişen dikdörtgen bir formda tasarlanmıştır. Sahnenin üst kısmında tek satır, alt kısmında ise iki satır altın yaldızlı zemin üzerine nesih hatlı yazı kullanılmıştır. Kompozisyonda aşağıdan yukarıya doğru okuma yaptığımızda olay açık havada, ufuk çizgisine yer verilmeden, iki yamacın arasında gerçekleşmektedir. Olayın geçtiği yerin bir obanın girişinde olduğu anlaşılıp nakkaş tarafından başarılı bir şekilde yansıtılmıştır. Sahnede zemin yeşil renkte, üzerinde at ve deve gibi hayvanların otlarken ve bir deve yavrusunu emzirirken resmedilmiştir. Bu hayvanların dışında pembe renkli bir yamaçta kurt ya da tilki olduğu düşünülen bir hayvan verilmiştir. Sahnenin sağ köşesinde altı atlı figüre yer verilmiş olup ön kısımdaki kişi ise Talha'dır. Minyatürde Talha atının üzerinde tek eli havada, karşısındaki kişiler ile konuşur vaziyette verilmiştir. Arkasındaki beş atlı figür ise kendi aralarında konuşur şekilde görülmektedir. Sahnenin solunda Talha ve arkadaşlarına nazaran daha küçük, zayıf iki figür daha yer alıp bu figürler ellerinde sopalarıyla Talha'ya tek eliyle dur işareti yaparken resmedilmiştir. Minyatürde hayvan figürleri aslına uygun olarak stilize edilerek uygulanmıştır. Sahnede genel olarak ögeler koyu siyah renkle tahrirlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

كموك در دیدی اول ایکی عبد ایتدیلر عباس بن مرداسکدر
دیدیلر طلحه ایتدی ایله اولسه عباسه کشی ویریگوز بلدرگز

2. Kısım

ایدوکز کم سنک کویا کوك طلحه بن عبدالله کلیپدور اوین
طاغ اتکنده اوتورپدر دیگوز ددی اول عبدلرک بریسی

3. Kısım

ایتدی یا مولای عباس بن مرداس اول کوندن که سیزی ایتدی
مسلمان اولدوغوکزی بلدی داخی عیال غمزہ خاتونک مسلمان
اولدوغونی اشتدی کندویه قتی کلدی سیز اکی کشیدن
عظیم متنقر اولپدر بلکه سیزک سبگزدن چری دیرشوردی
دورت بیک کشی حاضر ایلدی محمد بن عبداللهک
شهرینه یوریمک استر بو چری برله اول پیغمبرک اوزرنه وارمق
استر ددی عبد ایتدی نعم انک کبی درکه درم ددی
طلحه درحال مؤمنلره بیوردیلر اول بورده نکم طورلر بو
بولدیلرسه اندن دوهن قیوندن جمعی الدلر زکات
مالنه قرشدردلر عباسک عبیدی بوکرشدلر عباسه خبر
ایلدلر ایتدلر کویک طلحه بن عبیدالله اوش طاغ اتکینه
کلدی نکیم طوارک واریسه غارت اتدی الدی کتدی دیدیلر

1. Kısım

Kimindir dedi ol iki ‘abd eğittiler ‘Abbas bin Mirdâs’ındır dediler Talha eğitti öyle olsa ‘Abbas’a kişi veriniz bildiriniz.

2. Kısım

Eyidiniz kim senin güya gök Talha bin ‘Ubeydullah gelib dur evin dağ eteğinde oturup dur deyiniz dedi. Ol ‘Abdların birisi.

3. Kısım

B

Eğitti. Ya Mevla ya ‘Abbas bin Mirdâs ol günden ki sizi işitti. Müslüman olduğunuzu bildi dahî ‘ıyâli Gamze Hatun’un Müslüman olduğunu işitti. Kendiye katı geldi siz iki kişiden ‘azîm müteneffir olub dur belki sizin sebebinizden çeri dirişürdü dört bin kişi hâzır eyledi Muhammed bin ‘Abdillah’ın şehrine yürümek ister bu çeri birle ol Peygamber’in üzerine varmak ister dedi Talha eğitti hakikat ‘Abbas bizden yüz döndürüb müdür dedi ‘Abd eğitti ne’am anın gibidir ki derim dedi Talha derhal mü’minlere buyurdular ol burda ne kim duralar bu buldularsa attan deveden koyundan cem’ini aldılar zekat malına karıştırdılar ‘Abbas’ın ‘abidi böğrüştülar ‘Abbas’a haber eylediler eğittiler güveyin Talha bin ‘Ubeydullah Uş dağ eteğine geldi ne kim davarın varsa gâret etti aldı gitti dediler.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Kimindir?” dedi. O iki ‘ Abd söylediler:” ‘Abbas bin Mirdâs’ındır” dediler. Talha söyledi: Öyle olsa Abbas’a isim verip bildirin” dedi. “Ona söyleyin Talha bin Ubeydullah geldi. Evinin dağının eteğindedir. O abidlerden biri söyledi: ”Ya Mevla, ey Abbas o günden sonra sizi duydu. Müslüman olduğunuzu öğrendi. Eşi Gamze hatunun Müslüman olduğunu öğrendi. Kendisine güç geldi. Siz iki kişiden nefret etti. Sizin yüzünüzden asker toplamaya başladı. Dört bin kişi hazır etti. Muhammed bin Abdullah’ın şehrine yürümek istiyor. Bu askerlerle o Peygamber’in üzerine savaşa gidecek. Talha söyledi: ”Gerçek bu mudur? Abbas o yüzden mi sizi dönderdi?” Abd söyledi: ”Evet . Onun gibi diyebilirim.” dedi. Talha hemen müminlere söyledi, orada attan, deveden, koyundan ne bulduysalar aldılar. Zekât malına kattılar. Abbas’ın

abidleri bağırdı. Abbas’a haber verdiler. “Güveyin (evlenmekte olan erkek olarak geçiyor) şu dağın eteğine geldi. Kimin ne kadar davarı varsa gayretle alıp gittiler.” dediler.

عبدالرحمن دایحه عشا یردن بجه کیشلرکه ادلو
سانلوار نلرد رینی عیددن عمرین خطاب فردایشی نریدین

خطاب اول محمد بن خدیجه ددرلرد ایخی بنی امیه در عثمان
بن عفان دینخی ابتای و اشباعی جوق کیشلرکه انک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 23
Varak No	: 102a.
Ölçüsü	: G. : 31,92 , Y. : 22,20
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abbas'ın Talha hakkında kabile üyeleriyle görüşmesi.
Kompozisyon	: Sahne filigransız, nohudi renkte kâğıt üzerine dikdörtgen bir cetvelle sınırlandırılmıştır. Minyatür üst kısımda iki, alt kısımda da iki satır nesih hatlı yazı ile açıklanmıştır. Açık havada resmedilen bu sahnede zemin açık pembe renkte bitki örtüsünden arındırılmış, oldukça sade bir şekilde ele alınmıştır. Sahnenin üst kısmında Abbasi'nin obasından bir bölüm yansıtılıp buradaki kimi figürlerin başları resmedilirken kimisi de çadır içinden örtüyü aralayarak dışarı bakarken resmedilmiştir. Çadırların en önünde ise bağdaş kurmuş oturur vaziyette yer alan bir figür yer almaktadır. Sahnenin merkezinde ise eğimli bir arazi üzerinde dağınık şekilde ayakta ya da dizleri üzerine veya dizlerini toplayarak oturur şekilde, yedi figüre yer verilmiştir. Bu figürlerin tamamı yaşlı ya da orta yaşlı olarak resmedilmiş olup kimisi karşısındakiyle sohbet eder vaziyette kimisi ise tek başına düşünür şekilde yansıtılmıştır. Minyatür konu itibarıyla Osmanlı minyatür sahnelerinden karşılaştığımız bir konu olmasına rağmen sahnede toplantı havasının nakkaş tarafından çok da yansıtılamadığı anlaşılmaktadır. Bu da nakkaşın tercihi olarak düşünülebilir. Minyatürde tüm figürler yüzleri donuk gözleri sahnede kopuk şekilde resmedilmiştir. Sahnede seçilen renkler açık pembe renkli zemine kontrast oluşturacak şekilde boyanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

2. عبدالرحمن داخی عشايرندن نجه کشيلر کم ادلو
3. صائلو ارئلردر بنی عديڈدن عمر بن خطّاب قرداشي زيڈ بن

2. Kısım

خطّاب اول محمّدك خدمتندهرلر داخی بني أميّهن عثمان
بن عفّان دخی اتباعي و اشباعي چوق کشيلر کم انك

Okuma : 150

1. Kısım

‘Abdurrahman dahî ‘aşayirinden nice kişiler kim adlı sanlu erenleridir. Beni ‘Adî’den Ömer bin Hattab kardaşı Zeyb bin.

1. Kısım

Hattab ol Muhammed’in hizmetindedirler dahî Beni Ümeyye’den ‘Osman bin ‘Affan dahî etbaı ve eşyâî çok kişiler kim anın...”

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Beni Teym’den Ebu Bekir Sıddık oğlu Abdurrahman birliklerinden onun şanlı erenlerinden, bilge kişilerindendir. Beni ‘Adî’den, Ömer bin Hattab kardeşi Zeyb bin Hattab o Muhammed’in hizmetindedir. Beni Ümeyye’den ‘Osman bin ‘Affan dahil yaratılan birçok kişi ona tabidir. Onun ...”

کاسونی بختد کاسونی دکرد د لړ اول عبد کونذ د لړ
چون عبد طاغده بوز د وندی یور دی بقار و دن طاش

یو الد لر هنج مجال ویزمدر که بوکشک اون انلره ایر شه بیه
برزد ایخی ایلر و ارغده چاره یوقدر کند و لر خود صلحه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 24
Varak No	: 103b.
Ölçüsü	: G. : 31,96 , Y. : 22,16
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebu Bekir ve Ali tarafından Abbas’a gönderilen elçinin taşlanması olayı.
Kompozisyon	: Kompozisyon dikdörtgen bir formda oluşturulmuş, kalabalık bir minyatür sahnesi olarak resmedilmiştir. Minyatür üst kısımda iki, alt kısımda yine iki satır nesih hatlı olarak tasarlanmıştır. Kompozisyonda sağ üst köşesi minyatürün merkezini teşkil ediyor olup merkezde Ebu Bekir ve Ali karşılıklı oturur vaziyette, kendi aralarında konuşurken resmedilmiştir. Sahnede bu iki figürün arkasında, ellerini ön tarafta saygı ile bağlamış ikişer yardımcı yer almaktadır. Ebu Bekir ve Ali’nin üzerinde güneşten korunmak için dört direk tarafından taşınan nakışlı sayebana yer verilmiştir. Kompozisyonda gördüğümüz yardımcıları ve sayeban, Osmanlı padişahları için kullanılan unsurlar olup nakkaş tarafından İslam halifeleri için kullanılmış olmaları önemli bir husustur. Sahnenin sol tarafında yeşil kıyafeti ile tanınan Hz Ali’nin yanında dört figüre yer verilmiştir. Bu dört figürden önde olan daha iri, diğer figürler daha küçük çizilmiştir. Bu figürlerin dışında merkezde develere yer verilmiş olup sağ köşede develerle ilgilendiği düşünülen bir figür yer almaktadır. Sahnenin sol tarafına baktığımızda farklı bir olay resmedilmiştir; bu da siyer minyatürleri için oldukça dikkat çekicidir. Sahnenin solunda koşar vaziyette hareketli bir figür yer almaktadır. Karşısında ise farklı renk ve boyutlarda kaya parçaları görülmektedir. Koşar vaziyette olan figürün üst kısmında bir figüre daha yer verilip, bu figür gövdesinin üst kısmına kadar resmedilip, elinde kaya parçasını bu figürün üstüne atar şekilde resmedilmiştir. Minyatür sahnesinin de tüm yüzeyler ve zemin nakkaş tarafından boş yer kalmayacak şekilde doldurulduğu anlaşılmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كلسونمي يخسه كلمسونمي دكل ددلر اول عبد كوندرديلر
چون عبد طاغه يوز دوتدي يوردي يقارودن طاش

2. Kısım

يوالدلر هچ مجال ويرمدلر كم بو كشنك اون انلره ايرشه يه
برز داخی ايلرو وارمغه چاره يوقدر كندولر خود صلحه

3. Kısım

سويلشمكه كلمشلردى صواش قلمغه دستور يوغدى
ابو بكر صديق رضى الله عنه امير المؤمنين على يه
بقدي ايتدي يا ابن عم رسول الله نه بيوررسن بو مشكل
ايشه نه راي ايدرسن ددي امام علي مرتضي جواب
ايله ورديكيم يا صاحب رسول الله مصلحت انك كبي كم بيز
اوچ كون بو اراجقه اوتور الم دايمه دعايه كتورموم
الله تعالى حضرتنه تضرع ادالم الله تعالى رسولنه
بلدوره بو مشكل حل اولورسه ينه رسول حضرت حل
ايد ددي دوكلي علكنه عقلمنه افرين قلدر انك
كبي اتدلر اوچ كون اورج دوتدلر دون و كون طاعته
مشغول الديلر ذواذلري يوغيدي اول ارالرده صو
اكسوك ادى اول وقتن اتلروك اتلرى دولري اولردي
اكثري دوهيه بنردي بعضي يياق يوررلردي قوندقلاي

1. Kısım

Gelsin mi yohsa gelmesin mi değil dediler ol 'abd gönderdiler çün 'abd dağa yüz tuttu yürüdü yukarıdan taş.

2. Kısım

Yuvaladılar hiç mecal vermediler kim bu kişinin ünü onlara erişse ya biraz dahî ileri varmaya çâre yoktur kendiler hod-sulha.

3. Kısım

Söyleşmeye gelmişlerdi suvaş kılmaya destur yoğdu, Ebu Bekir Sıddık radiyallahu 'anh Emîrû'l-mü'mînîn 'Ali'ye baktı eğitti. Ya ibni 'ammi Resulullah ne buyurursun bu müşkil işe ne rey edersin dedi. İmam Aliyyi Mürtezâ cevap öyle verdi kim Ya sâhibe Resulullah maslahat anın gibi kim biz üç gün buracıkta oturalım dâima du'aya getirelim Allah Te'âla Hazreti'ne tazarru' edelim Allah Te'âla Resulü'ne bildire bu müşkil hall olursa yine Resul Hazreti hall ede dedi dükeli* Ali'nin 'aklına aferîn kıldılar anın gibi ettiler üç gün oruç tuttular dün ve gün ta'âta meşgul oldular zevâdeleri yoğidi. Ol aralarda su eksik idi ol vaktin anların atları develeri öldürdü. Ekseriya deveye binerdi bazı yayak yürürlerdi kondukları.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Gelsin mi yoksa gelmesin mi dediler. O zaman 'Abd (Köle) gönderdiler.' Abd daha doğru yüzünü döndü ve yürümeye başladı. Yuva yapıtlar hiç güç göstermediler. Ki kendileri tanınmasın. Biraz daha ileriye doğru gitmeye, barışa varmaya çare yoktu... Konuşmaya gelmişlerdi, savaşa izin yoktu. Ebu Bekir Sıddık (rad), Müminlerin emirine Ali'ye baktı söyledi. “Ya ibni Ammi, Resulullah bu kötü işe ne diyor? Ne onayı verdi?” dedi. İmam Aliyyi Murtaza öyle bir cevap verdi ki: “Ya Sahibe, Resulullah bizim için en iyisini bilir. Biz burada üç gün oturalım. Daima dua edelim. Allahu Te'ala'ya dua edelim. Ona boyun eğelim ki Allahu Te'ala yine kötü bir durum olursa bize Resul'le haber verir. Ki o da halleder. Dikildi (ayağa kalktı) hepsi onu tebrik etti (düşüncesinden dolayı). Üç gün oruç tuttular. Dün ve gününde itaatte bulundular. Erzakları yoktu. O vakitlerde atları ve develeri ölmeye başladı. Öyle ya bazıları deveye biner bazıları yürürdü...”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 25
Varak No	: 106a.
Ölçüsü	: G. : 31,84 , Y. : 22,32
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Arkadaşları, Hz. Muhammed'in ayaklarına kapanıyor.
Kompozisyon	: Açık havada resmedilen minyatür sahnesi, dağların tepesinde birkaç ağaç tasviri ile Mekke şehrini yansıtmaktadır. Kompozisyonun sol köşesinde Hz. Muhammed yeşil renkli kıyafeti, ateş halesiyle bir eli göğsünde diğer elini önündeki figüre uzatır şekilde resmedilmiştir. Karşısında ise kalabalık bir gruba yer verilmiş olup önünde eğilir pozisyonda dört figür yer almaktadır. Bu dört figür; metinden de anlaşılacağı üzere sırasıyla İslam halifeleri olan Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali'dir. Bu dört figür de sahnede renkli kıyafetleri ile hemen hemen benzer şekilde olup biri Hz. Peygamber'in eline sarılırken diğeri ayaklarına çökmüş, diğer iki figür ise eğilecek şekilde resmedilmiştir. Bu dört figürden birinin Hz. Ali olduğu bilinip diğer minyatürlerde yeşil sarığı, yeşil kıyafeti aksine ayırt edilmeyecek şekilde resmedilmesi önemli bir husustur. Hz. Ali'nin diğer figürlerle benzer şekilde çizilmesi, bu minyatürün farklı bir nakkaş tarafından resmedildiğini düşündürülebilir. Sahnenin sağında kalabalık bir gruba daha yer verilip tüm figürler şaşkın bir ifade ve hareketlerle resmedilmiştir. Sahnede zemin açık lila tonlarında çok az ot ve irili ufaklı taşlarla, sade bir şekilde, kayalık formu ve dokusu verilerek uygulanmıştır. Sarp dağlarda renklendirmeler, taş sulu boyanın sulandırma yöntemiyle ve tahrirlerin nüanslı gerçekleştirilmesiyle çalışılmıştır. Gökyüzü ise sürme altın ile renklendirilmiştir ve oldukça yalındır.

Yazı Metni

1. Kısım

اوللر كيجه و كوندز يوللر سقليلر قوميلر كم كمسه
اشغادن بقار يقارو چيجه چون رسول حضرت صلي الله عليه
السلامك اصحابي اوچ كون اوچ كيجه اول اراده طاعت
اتدler دون كون نماز قلدر كندز اورچ دوتلر الله تعاليدن
رسول حضرتتي دلدر دورنجي كونك كيجهسند
عشا نمازين قلدر داخي قران اوقمغه بشلدر كوردلر
كم مدينه طرفندن بر ايدنلق كرندي صنان بر
بدر اي طغدي دخي نورنك ايدني اول طاغه اوزندي
ابوبكر صديق چاغردى ايتدي يا معشر الاصحاب و قد
جاء البشير النذير السراج المنير دخي يالن اياق اول نوره
قرشو يوكردي اندن عمر و عثمان و علي رضوان الله تعالى
عليهم اجمعين قرشو يكرشدر كوردلر اول قامو يرلمشوك
يكي اول اخرة سلطان دنيا بكي اول يزقرك الن دوتجي

2. Kısım

اول سعادة چوكان دين ديني آتجي اول جاتم الرسل امام
المرسلين رب العالمين محمد الرسول الله صلي الله عليه

3. Kısım

السلام در قرشو يوردي ايرشن اياغنه دوشدي
اندن طورو كلدي رسول قوچدي كورشدي چون

Okuma : 149

1. Kısım

Ollar gece ve gündüz yolları saklıyalar komayalar kim kimse aşağıdan yukarı çıka
çün Resul Hazret i Sallallahu'aleyhisselam'ın ashâbı üç gün üç gece ol arada tâ'at
ettiler dün ü gün namaz kıldılar gündüz oruç tuttular Allah Te'âla'dan Resul

Hazreti'ni dilediler dördüncü günün gecesinde 'işâ namazın kıldılar dahî Kuran okumaya başladılar gördüler kim Medine tarafından bir aydınlık göründü sanın bir bedr ay doğdu dahî nurunun aydını ol dağa uzandı Ebu Bekir Sıddık çağırdı eğitti ya ma'sere-l ashâb ve kad câelbeşîrû'nezirü'l- sirâci'l-münîr dahî yalın ayak ol nura karşı yürüdü andan Ömer ve 'Osman ve 'Ali rıdvannullahi te'âla 'aleyhim ecma'in karşı yüğüştüler gördüler. Ol kamu yaradılmışın yeği ol ahiret sultanın dünya beyi ol yazıkların elin tutucu.

2. Kısım

Ol saadet-i cevganı din dinî atıcı hâtimü'r-resul İmamü'l- mürselin rabbil alemin Muhammedü'r-resulullah sallallahu 'aleyhis.

3. Kısım

Selamdır karşı yürüdü erişen ayağına düştü andan doğru geldi Resulü koçtu görüştü çün.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Onlar geceler ve gündüzler boyunca yolları tutt ular ve ne aşağıdan ne de yukarıdan kimseyi koymadılar. Çünkü Resul Hazretleri ile birlikte üç gün boyunca ibadet ettiler. Gün boyu namaz kıldılar. Gündüz oruç tuttular. Rablerinden Resul Hazretleri'ni dilediler. Dördüncü günün gecesinde haber namazını kıldılar. Sonra Kur'an okumaya başladılar. Gördüler ki Medine tarafında bir aydınlık var. Bakanlar bir Bedir ay doğdu sandı. Ve sonra nurunun aydınlığı dağa uzandı. Ebu Bekir Sıddık çağırdı. Söyledi:.. dahi yalın (çıplak) ayakla o nura karşı yürüdü. Ondan sonra Ömer, Osman ve Ali karşıya doğru yürüdüler. Baktılar ki o bütün yaratılmışlığın ahiretin tek sultanı, dünya beyi, o gariplerin el tutucusu. O saadet sopasının. Selam vererek ona karşı yürüdüler. Yetişen ayağına kapandı. Resul konuşmaya başladı...”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 26
Varak No	: 107a.
Ölçüsü	: G. : 31,68 , Y. : 22,12
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in kaya oyuğundan parmağıyla su çıkartması.
Kompozisyon	: Sahne dikdörtgen formda, üstte iki, alt kısımda iki satır nesih hatlı yazı ile çerçevelenmiştir. Açık havada resmedilen minyatür sahnesi birkaç ağaç, taş ve tepelerle Mekke şehrini yansıttığı anlaşılmaktadır. Kompozisyonun sağ köşesinde Hz. Peygamber ateş halesi, onun bitiminde cetvelden taşan bulut figürüyle vurgulanmıştır. Sahnenin merkezinde Hz. Peygamber yeşil renkli kaftanı ile tüm figürler göre daha iri ve vakur bir duruşla yerini almaktadır. Hz. Muhammed'in arkasında birbirini kapatacak şekilde ve şaşkın ifadeleriyle kalabalık bir gruba yer verilmiştir. En öndeki grubun Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali olduğu düşünülüp Hz. Ali kılık kıyafetiyle diğer minyatürlerle benzer şekilde resmedilmiştir. Sahnenin sol tarafı konunun asıl geçtiği bölüm olup kompozisyonda küçük bir kayanın yanında yukarı ve aşağı doğru akan bir su resmedilip etrafındaki insanlar bu suyu içerken, şükrederken ya da olup biteni anlamaya çalışır vaziyette yansıtılmıştır. Monotonluğun aksine oldukça hareketli bir minyatür olan bu sahne, nakkaş tarafından izleyiciye başarılı bir şekilde aktarılmıştır. Fakat su uygulaması, siyah renkte tahrirlenerek su ve toprağın kesişme noktasını belirginleştirse de suyun dalga dokusunu oluşturamadığı anlaşılmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

اول حاضر اولان جماعت جميع كلدلى رسول برله معانقه قلدىلر
اندن قوندقلىرى يره كلدىلر روسلك مبارك جمالينه
قرشو اوتوردلر ايتدىلر يا رسوالله نته اولدىكىم شويله يلوكن
اشبو وقتن بو اراده بولندوكز ددىلر رسول حضرة ايتدى
عشا نمازين مسجد اچنده قلدن دخی دورردم منزله
كىڭردم حضرت بيك جبرائيل امين يتشو كلدى الله
تعالين فرمان كتوردى كم سزه كوشم سزك قاتكوزه
كلم اندن سزك اجلغوكوزدن و صوسزلغكوزدن جبرائيل باكا
خبر وردى داخى بنوم الوم دوتدى كوز يوموب اجنجه بنى
بو ارايه ايرشردى ددى اندن رداسنى ايلرو كتوردى ردا
اوجندن برز خرما اصغابنك اوكنه دوكدى ال صوندلر يدلر
جميعى طويدلر اندن صكره كوردلر كم اول خرما كتردىكى
بكيدر اندن رسول حضرتتدن صو طلب ايلدىلر رسول حضرت

2. Kısım

اصحابنى الدى داخى ايلرو يوردى بر قيا برننه كلدى
مبارك النك باش برمغنى اول قيانك طاشنه بتردى

3. Kısım

چون مبارك برمقلرنى طاش اچندن چقردى برمقلرى
يرندن صو طشره سچردى اقدى اصحاب جميع اول قُدرة

Okuma

:147

1. Kısım

Ol hâzır olan cemâ'at cem'i geldiler Resul birle mu'ânaka kıldılar andan kondukları yere geldiler Resul'ün mübârek cemâline karşı oturdular eğittiler Ya Resulallah nete oldu kim şöyle yelügün iş bu vaktin burada bulundunuz dediler Resul Hazreti eğitti

‘işâ namazın mescidin içinde kıldım dahî durdum menzilime giderdim Hazret peyk-i Cebrail-i emin yetişi geldi Allah Te‘âla’dan ferman getirdi kim size kavuşam sizin katınıza gelem andan sizin açlığınızdan ve susuzluğunuzdan Cebrail bana haber verdi dahî benim elim tuttu göz yumup açınca beni bu araya eriştirdi dedi andan ridâsını ileri getirdi rida ucundan biraz hurma ashabının önüne döktü el sundular yediler cem’i doydular andan sonra gördüler kim ol hurma getirdiği bigidir(gibidir) andan Resul Hazret’inden su taleb eylediler Resul Hazreti.

2. Kısım

Ashabını aldı dahî ileri yürüdü bir kaya burnuna geldi mübârek elinden baş barmağını ol kayanın taşına batırdı.

3. Kısım

Çün mübârek barmaklarını taş içinden çıkardı barmakları yerinden su taşra sıçradı aktı ashâb cem’i ol kudrete.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Hazır olan cemaat toplanıp geldiler. Resul ile münakaşada bulundular. Ondan sonra konumlandıkları yerden ileri gittiler . Resul’e karşı oturdular.“Ya Resulullah nasıl oldu da bu kuş tüyünü buldunuz?” dediler. Resul namaz vaktinde mescide namaz kılmaya gittim. Sonra durdum o sınırlardan girdim içeri (menzilden kastı mescid duvarları). Cebrail Hazretleri yetiştirdi geldi. Rabbimizden haber getirdi. Bana bize yetişmek istediğini (yanına gelmek anlamında), huzurumuzda bulunmak istediğini söyledi. Sizin açlığınızı ve susuzluğunuzu söyledi. Elimden tuttu ve gözlerimi açıp kapayınca kendimi burada buldum. Ondan sonra örtüsünü ileriye doğru getirdi ve örtünün içinden hurma döküldü. Ellerine alıp yediler. Hepsi doydular. Ondan sonra baktılar kimin hurma getirdiğine, tıpkı Resul gibiydi. Resul’dan su talep ettiler. Resul ashabını aldı bir kayaya doğru yürüdü. Bir elinin beş parmağını kayaya bastırdı. Ki o parmakları taştan çıkardıktan sonra taştan dışarı su çıkmaya başladı. Bütün ashabı o kudrete ...”

دین ایدنیلغندن قجوب کفر قمر اگولغنه کمدک امدی وزنی
طلحه دموزدن چقر سونلر کوت سونلر ددی عباس ایدنیلغندن

باشور اوستونه ییز طلحه نك دموزنی کیدر دبدیلر تفسر قاشلر
کیوردلر الدیر عمل قاتنه کتوردلر عمر ایلر و یوردی طلحه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 27
Varak No	: 111b.
Ölçüsü	: G. : 31,92 , Y. : 22, 32
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Talha'nın Ömer'le kucaklaşması.
Kompozisyon	: Tek sayfa şeklinde düzenlenen minyatür, dikine gelişen bir forma sahiptir. Sahnenin merkezinde yüksekçe dağların önünde çiçek ve otlardan arındırılmış kahverengi bir zemin üzerinde, ayakta iki figür birbirine sarılır vaziyette yer almaktadır. Kompozisyonda iki figürün kılık kıyafet ve çehresi birbirine oldukça yakın şekilde çizildiği gözlenmekte, soldakinin çehresinin diğer figüre göre daha iri olduğu anlaşılmaktadır. Sahnenin sol tarafında bu kucaklaşmaya şahit olan kalabalık bir gruba yer verilmiş olup en öndeki yaşlı figürün Gamze'nin babası Abbas olduğu düşünülebilir. Bu figürün gerisinde birbirini kapatacak şekilde bir gruba yer verilip tüm figürler sahnede olup biteni izler vaziyette resmedilmiştir. Kompozisyonda gökyüzü sürme altın ile renklendirilmiştir. Gökyüzüne sınır teşkil eden dağlar ve tepeler koyu renklerle tahrir ve tarama çizgileri ile belirginleştirilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

دين ايدينلغندن قچوب كفر قراكلغنه كتمدك امدى تيز
طلحه دموردن چقرسونلر كتورسونلر ددى عباس ايتدى سزك

2. Kısım

باشوم اوستونه تيز طلحه نك دمورنى كيدر ديديلر نفيس قماشلر
كيوردلر الدلر عمر ك قاتنه كتوردلر عمر ايلرو يوردي طلحه

Okuma

:146

1. Kısım

Din aydınlığından kaçıp küfür karanlığına gitmedik imdi ve tez Talha demirden çıkarsınlar getirsinler dedi ‘Abbas eğitti sözün.

2. Kısım

Başım üstüne tez Talha’nın demirini giderdüler nefis kumaşlar giyürdüler aldılar Ömer’in katına getirdiler Ömer ileri yürürdü. Talha.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Dinin aydınlığından kaçıp da kâfirin karanlığına sığınmadık. Şimdi ve çabucak Talha demirden (kelepçe ya da kafes) çıkarılsın getirilsin dedi. Abbas söyledi: “Sözün başım üstüne tez Talha’yı getiririm. Talha’yı Ömer’in yanına getirdiler.”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 28
Varak No	: 112a.
Ölçüsü	: G. : 31,92 , Y. : 22,32
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ali'nin arkadaşlarıyla konuşması.
Kompozisyon	: Sahnenin üst kısmında iki, alt kısmında yine iki satır nesih hatlı yazı yer almaktadır. Minyatür, 98b. - 102a. - 103b. varaklı sahnelerle hemen hemen benzer bir kompozisyona sahip olup olay açık havada geçmektedir. Minyatürde zemin açık pembe renkte bitki örtüsünden arındırılmış, oldukça sade bir şekilde ele alınmıştır. Sahnenin üst kısmında bej, kahve renklerinde çadırlara yer verilip aralarda insan başları ve çadır içinden örtüyü aralayarak dışarı bakan figürlere yer verilmiştir. Minyatürde eğimli zemin üzerinde, sahnenin sağında yeşil kaftanı ve yeşil sarığıyla Hz. Ali yer almaktadır. Hz. Ali sahnede karşısındaki figüre bir şeyler anlatır şekilde resmedilirken diğer figürler onu dinler ya da kendi aralarında konuşur vaziyette resmedilmiştir. Minyatürde tüm figürlerin yüzleri donuk, gözleri sahnede kopuk şekilde resmedilmiştir. Sahnede seçilen renkler açık pembe renkli zemine kontrast oluşturacak şekilde boyanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

بلوره انلره خبر ورچق نچه ايدهلر اكا كوز قلاق دوتمشم
ددي دكل اشدنلر عباسك فكر نه تحسين اتدلر اندن هر برى كندو مصلحتنه كندى

2. Kısım

بيز كلك مدينه حكايتنه بلارك واقعسى حكايتي جبرائيل
امين رسول حضرتنه بلدرمشدي اولديكيم الومئن قورتلن

Okuma

:146

1. Kısım

Belüre/Birle anlara haber vericek nice edeler ana göz kulak tutmuşum dedi dükelî aştılar Abbas'ın fikrine tahsîn ettiler andan her biri kendi maslahatına gitti.

2. Kısım

Biz geldik Medine hikâyetine bilarek, vakası hikâyeti Cebrail-i emin Resul Hazretine bildirmişti oldu kim ölümünden kurtulan.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Demir’i çözüldü, temiz kıyafet verildi. Ömer’in huzuruna çıkarıldı, ona doğru yürüdü. Talha onlara birçok haber getirecek onu göz kulak olarak tuttum dedi. Kalktılar aştılar. Abbasın fikrini tartıştılar, ondan sonra herkes kendi işine gitti. Biz de Medine hikâyesine geldik. Bilarek Vakası Cebrail aracılığıyla Resul’e bildirildi. Öyle ki ölümünden kurtarıldı.”

مالنه و ملکنه الدنمدی ایندی هرکیمی ارکیله او قدر
بوم چنقوم و حلالم اول اولسردردی اندن ابو جهل ایندی

ایضا دیند قریش اوشنجه یلدرکه غرب غربا ایچنم برکشی
چنمدی اول قیزی ارکیله ییکادخی اولنه اول جماعت ایندی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 29
Varak No	: 118b.
Ölçüsü	: G. : 21,80 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebucehl'in yiğitlik hakkındaki konuşması.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan bu minyatürün bulunduğu sayfanın altında ve üstünde nesih hatlı iki beyit mevcuttur. Minyatürün hikâyesine bakıldığında Ebucehl'in tasviri, bir divan üzerinde oturur konumdayken sergilediği duruşu ele alınmıştır. Burada bir konuşma yaptığını söylemek doğru olacaktır. Zeminde toprağı ve taşı tasvir etmek üzere gri renk ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Yine zemin üzerinde bir su ibriği (testi) bulunmaktadır. Sol alt kısımda kavuğu diğerlerine nazaran daha küçük bir figür çizilmiştir. Üzerinde bordoya yakın bir renkle pembe kaftan bulunmakla birlikte krem renginde sarığı nakşedilmiştir. Hemen üst kısımda, kadın olduğunu belirtmek üzere kırmızı elbiseli bir figür yer almaktadır. Bu figürün kavuğu diğerlerinden farklıdır. Yanında kırmızı ve mavi renklerin hakim olduğu genç bir erkekle sakallarından anlaşıldığı üzere yaşlı bir adam tasvir edilmiştir. Bu tasvire bakıldığında üzerine kahverengi kaftan giydirilirken figürün bir konu üzerinde konuştuğu düşünülmektedir. Asıl anlatıcının yüzü beyaz renkle kapatılmıştır. Aynı minyatürde, pencere içerisinde iki kadının yapılan konuşmayı dinlediği ve oturdukları yerin diğerlerine nazaran daha yüksekte olduğu görülmektedir. Nakkaşın kullandığı renklere bakıldığında zeminin sıcak renklere hakim olduğu görülmektedir. Kullanılan renkler kırmızı, mavi, gri ve pembe olarak öne çıkarken arka planda koyu renklerin de duygu ve düşüncüyü netleştirebilmek adına kullanıldığı dikkat çeker.

Yazı Metni

1. Kısım

مالنه و ملكنه الدنمدي ايتدي هر كم بني ارلكيله اوڤدرسه
بنوم چفتوم و حلام اول اولسردر ددي اندن ابو جهل ايتدي

2. Kısım

ای صنا دید قریش اوش نجه یلدرکه عرب عربا ایجنده بر کشی
چقمدي اول قزي ارلكيله بیكا دخي اولنه اول جماعت ایتدیر

Okuma

:145

1. Kısım

Malına ve mülküne aldanmadı eğitti. Her kim beni erliğiyle okutursa benim çiftim ve helalim ol serdar dedi. Andan Ebu Cehil eğitti.

2. Kısım

Ey sanadidi Kureyş uş nice yıldır ki ‘arab-ı ‘arbâ içinde bir kişi çıkmadı. Ol kızı erlikle yine dahi evlene ol cemâ‘at eğittiler.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Malına ve mülküne aldanmadan söyledi. -“Her kim beni adamlığıyla eğitse benim çiftim ve helalim onundur.” dedi. O anda Ebu Cehil söyledi: “Ey Kureyş’in ileri gelenleri, bunca yıldır ki bu kadar insan içinde bir kişi çıkmadı. O kızı adamlıkla ve eğitimle yetiştirdiler. Ta ki evlenene kadar.

ایندی یاسید حرم سید لری در مکه شهر ندن کلور لرقیشک
جر سید ددی کخانه کوردیکم ایکی آلو ایلر و یورشلر ایلر

اوکین ور الر جابر خدیو لربوسکه سید لرنیک کلد و کچی
بلد و ره کخانه اول ایکی کچی الدی اتای جابر قشقه کلدی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 30
Varak No	: 120b.
Ölçüsü	: G. : 21,75 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kinane'nin bir çobanla konuşması.
Kompozisyon	: Dikey forma sahip olan bu minyatürde sayfa içinde altta ve üstte olmak üzere nesih hatlı iki beyit mevcuttur. Minyatürün hikâyesine detaylı bakıldığında iki kısımda incelenmesinin yapılması doğru olacaktır. İlk kısımda Kinane'nin konuşma yapması mevcutken ikinci kısımda Mekkeli Seyyidlerin tasviri bulunmaktadır. Minyatürün sağ alt kısmında, çobanı ve koyunları tasvir eden bir çizim bulunmaktadır. Koyunlar ve oğlaklar tasvir edilirken oldukça canlı renkler tercih edilmiştir. Onlara nazaran çobanın tasviri tam manasıyla “fakir” terimine uymaktadır. Bu figürünün üzerinde yer yer yamalı, soluk gri renkte bir kıyafet işlenmiştir. Nakkaş onun olduğu bölümün dağlık bir alan olduğunu ifade etmek için zemin üzerine koyu gri rengi kullanmıştır. Zemin üzerinde yer yer çiçek ve ot desenlerinin olduğu görülmektedir. Çobanın karşısında ise atı üzerinde bir figürün tasviri bulunmaktadır. Zaman aşımına uğrayan bu minyatürde kullanılan boyaların bozulmaya uğradığı ve figürün yüzünde netliğin olmadığını söylemek doğru olacaktır. Bu figürün tasvirine bakıldığında kahverengi at üzerinde, lacivert renkte kaftanı ve mavi sarığıyla tasvir edilirken ellerinin fiziki konumundan yola çıkılarak denebilir ki bir olay üzerine konuşmaktadır.

İkinci kısımda ise bir ordunun gelişinin tasviri mevcuttur. Bu tasvirde ”*Mekke Seyyidi*” olarak anılan Hz. Muhammed’in “*Burak*” adlı bineğin üzerindeyken sergilediği duruşu nakşedilmiştir. Onun tasviri yapılırken yüzü hep beyaz buğuyla kapatılmış durumdadır. Genel bir tasvir olarak da neredeyse her minyatürde yeşil kaftan, beyaz sarık ve etrafını saran ulvilik aleviyle karşımıza çıkmaktadır. Peygamber’in hemen arkasında bir grubun olduğu gözükmemektedir. Bu grubun çoğunluğunun başı görülmekle birlikte ön saflarda olanlarında vücutlarının bir kısmı nakledilmiştir. Arka plan dekoru olarak tepelerle birlikte birkaç ağacın tasviri mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

ابتدي يا سيّد حرم سيّدلري در مگه شهرندن كلورلر قريشك
چريسدر ددي كنانه كوردېكم ايكي اتلو ايلرو يورمشلر كم ايلرو

2. Kısım

اوكدین وړالر جابره خبر ویرملر بو مگه سيّدلرينك كلدوكني
بلدوره كنانه اول ايكي كيشى الدي اتاسي جابر قتته كلد

Okuma : 144

1. Kısım

Eğitti ya seyyid harem seyyidleridir Mekke şehrinden gelirler Kureyş'in çerisidir dedi kinâna gördüğüm iki atlı ileri yürümüşler kim ileri.

2.Kısım

Önden varalar Cabir'e haber vereler bu Mekke seyyidlerinin geldiğini bildire kinâna ol iki kişiyi aldı atası Câbir katına geldi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Söyledi.“Ya Seyid onlar harem seyyitleridir. Mekke şehrinden gelirler. Kureyş'in askeridir.” dedi. Gördüğüm iki atlı ileri doğru yürüdü. Zamanında yerine varınlr Cabir'e haber vereler ki Mekke Seyyidlerinin geldiğini bildirsin. Kinana o iki kişiyi aldı atasından Cabir'in katına (huzuruna) çıktı.

اولدر اذن جابر باش کوردی ایتدی یا معشر لامراء و الزما
و یا اکابر قریش و سادات حرم بجه مصلحت کوردن

بوا یکی چرینک یکی اولوسی بجه بلسون مبارز لر شجاعا لر نو
غلبه ایچدم بجه اکلا نسون ددی نیزه را بودیر نک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 31
Varak No	: 125a.
Ölçüsü	: G. : 22,08 , Y. : 29,72
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mikdad'ın meydan okuması.
Kompozisyon	: Minyatür kompozisyonu dikey forma sahip olup sayfanın altında ve üstünde olmak üzere nesih hatla ele alınan iki satırlık metin mevcuttur. Zemin dekoruna bakıldığında bir meydandan ve tepelerden oluştuğu gözükmemektedir. Bu dekorda toz pembe ve yeşil rengin nakkaş tarafından sıklıkla kullanıldığını söylemek doğru olacaktır. Meydanda zırhını kuşanmış iki askerin karşılıklı durduğu görülmektedir. Bu askerler atları üzerinde birbirlerine meydan okumaktadır. Askerlerden biri Mikdad'dır. Onun bayrağı sarı renge boyanmışken rakibin bayrağının rengi için kırmızı tercih edilmiştir. Zırhlarının rengi kahverengi tercih edilirken üzerlerinde altın işlemlerin olduğunu söylemek mümkündür. İki figürün duruşu için denebilir ki ikisi arasında bir konuşma geçmektedir. Atların boyaması yapılırken biri için mavi, diğeri için siyah renk seçilmiştir. Alana meydan denilmesi için hemen etrafında yüksek yüksek tepenin olduğu ve bu tepede de ağacın olduğunu söylemek doğru olacaktır. Bu tepeler arasında da yine kafalarındaki miğferlerden de anlaşıldığı üzere askerler beklemektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

اولدلىر اندن جابر باش كتوردي ايتدي يا معشر الامراء والرّسا
ويا اكابر قريش و سادات حرم نجه مصلحت كوررسيز

2. Kısım

بو ايكى چرينك بكي اولوسي نجه بلنسون مبارزلىر شجاعلىر بو
غلبه ايجنده نجه اكلاسون ددي يزرّ ابو ديرنك

Okuma

:143

1. Kısım

Oldular andan Cabir baş getirdi. Eyitti Ya ma'şerü'l-ümerâ ve'r-rü'esâ veya ekâbir-i
Kureyş ve sâdât-i harem nice maslahat görürsüz.

2. Kısım

Bu iki çerinin beyi ulusu nice bilinsin mübârizler şücâ'lar bu galebe içinde nice
anlansın dedi zira Yezid Ebu Dirnik.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

...Oldular, sonra Cabir başa geçti. Söyledi: "Ey Kureyş'in ileri gelenleri ve Harem'in
efendileri, lütfen kurslardan faydalanın." dedi. Sonra "Bu iki askerin beyi, büyüğü
bilinsin. Meydandaki cesur asker anılsın. Zira Yezid Ebu Dirnik..."

اندى ايلرو يورودي عباسك اوزنكوسين اوپدي ايتدي
ياسيد سزولك قدر كوز جليل منز لئوكر عاليدن سيزي بلده معذور

طونوكر ديدى عباس ايتدي يافتي سن نه كيئي سين كيم
سين ونه قيله دن سين كيم سندن اركل فخر سى كلوز

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 32
Varak No	: 134a.
Ölçüsü	: G. : 23,00 , Y. : 31,72
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mikdad'ın Abbas'ın ayağını öpmesi.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan bu kompozisyonda sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Zemin tercihi için yeşil renk kullanılmıştır. Dağlık ve taşlık alan için gri ve kahverengi tonları seçilmiştir. Nakkaş arka planı yardımcı unsurlarla doldurmuştur. Tepelerin yanında birkaç ağaç tasvirine de yer verilmektedir. Mikdad'ın özellikleri ele alındığında başında tüy bulunan miğferi, üzerinde kahverengi tonlarında altın işlemeli zırhı ve belinde ok çantasıyla tasvir edilirken fiziken beli hafif eğilmiş durumdadır. Mikdad, önünde eğildiği Abbas'ın ayağını öpmektedir. Abbas'ın tasvirine bakıldığında başında beyaz sarığı, üzerinde kırmızı kaftanı bulunmaktadır. Abbas'ın yanında ise kalabalık bir grup tasviri mevcuttur. Abbas bu gruba eliyle ileri doğru işaret etmektedir Abbas'ın yanında olan bu grup içinde atlar, eşekler ve develer bulunmaktadır. Bu hayvan figürlerinin sırtlarında yüklerin olduğunu ve önlerinde onları çeken figürlerin olduğunu söylemek doğru olacaktır. Hemen önlerinde mavi kaftan giyen sakalsız bir figürle onun yanında yine biri sakalsız kırmızı kaftanlı diğeri sarı kaftanlı ve sakalsız olmak üzere iki erkek figür de mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

اندي ايلرو يورودي عباسك اوزنكوسين اويدي ايتدي
يا سيد سيزوك قدر كوز جليل منزلتوكز عاليدر بن سيزى بلمدم معذور

2. Kısım

طوتوكز ديدي عباس ايتدي يا فتى سن نه كشي سين كيم
سين و نه قبيله دنسين كم سندن ارلك قخوسي كلور

Okuma

:142

1. Kısım

İndi ileri yürüdü 'Abbas'ın üzengisin öptü eyitti. Ya seyyid sizin kadriniz celil menziletiniz âlidir ben sizi bilmedim ma'zûr.

2. Kısım

Tutunuz dedi 'Abbas eyitti ya feta sen ne kişisin kimsin ve ne kabiledensin kim senden erlik kokusu gelir.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

..İndi ileriye doğru yürüdü.'Abbas'ın üzengisini öptü söyledi. -“Ya Seyid! Sizin kadriniz büyük ufkunuz geniştir. Ben sizi bilemedim ma'zur görün.” dedi. -
“Tutunuz”dedi Abbas söyledi:

-“Ya Feta sen kimsin kimlerdensin? Hangi kabiledensin, kimsin ki senden erlik kokusu gelir?”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 33
Varak No	: 145a
Ölçüsü	: G. : 21,61 , Y. : 29,47
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mikdad'ın Müslüman oluşu.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan bu minyatürde, sayfanın başında ve sonunda olmak üzere nesih hatlı dört satırlık bir yazı mevcuttur. Minyatür yeşil bir zemin üzerine kalabalık bir grupla nakşedilmiştir. Minyatür mavi kaftanlı ve beyaz sarıklı bir yaşlı figürün tasviriyle başlar. Bu figürün elleri ileri doğru uzatılmış konumdadır. Ondandır minyatürün ana figürü sayılabilecek olan Hz.Ali'nin tasviri bulunmaktadır. Hz.Ali, yerde ayaklarını bağdaş dediğimiz bir duşla konukların yanında otururken tasvir edilmiştir. Nakkaş, onun betimlemesini yaparken yeşil sarık, siyah kaftan ve mavi kuşak kullanmıştır. Onu önünde Mikdad olabileceğini düşündüğümüz tasvir bulunmaktadır. Bu tasvir “etek öpmek” deyimini gerçekleştirmektedir. Bu figürün üzerinde ise mor renkte bir kaftan ve beyaz sarığı bulunmaktadır. Hemen çaprazında pembe kaftanlı, beyaz sarıklı genç bir figürün tasviri mevcuttur. Onların arkasında at çeken halayık olarak da adlandırabileceğimiz siyah bir tasvir yer alır. Nakkaş bu figürün üzerine lacivert bir kaftan ve beyaz sarık nakşetmiştir. Yüzü arkaya doğru dönük şekildedir. Bu figürün hemen yanında yan yana dizilmiş develer bulunmaktadır. Onların üzerinde de yüklük olarak adlandırabileceğimiz nesneler konulmakla birlikte bazılarının içinde kadın tasvirlerin oluşu dikkat çeker. Yine bu develerin önlerinde birbirleriyle konuşan bir grup erkek mevcuttur. Dekor olarak nakkaş sol tarafta ağaçlık bir kısım tasvir ederken ortada tepe tasvirleri resmetmiştir. Zemin yeşil renge boyanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

مقداد عليٰه اياغينه دوشي علي مقدادي بغرنه بصدي
قوچدي كرشي اندن مقداده دين قواعدن ابدست ارکانن

2. Kısım

كستردى مقداد مياسه برله علي وداع قلدر اندن يرلرنه
كتديلر امير المؤمنين علي كندو جماعتنى الدي مدينه

Okuma

:140

1. Kısım

Mikdâd Ali'nin ayağına düştü Ali Mikdâd'ı bağrına basdı koçtu girişti. Mikdâd'a dîn kavâ'idin abdest erkânın.

2. Kısım

Gösterdi Mikdâd Miyâse birle Ali veda' kıldılar andan yerlerine gittiler Emîrû'l-Mü'minîn 'Ali Kendi cemâ'atini aldı Medine.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Mikdad, Ali'nin ayaklarının önüne düştü. Ali onu bağrına bastı. Sarıldı. Mikdad'a dinî akaidleri ve abdest usulünü anlattı. Mikdad Miyase ve Ali'ye veda etti. Ondan sonra evlerine gittiler. Müminlerin emiri, Ali kendi cemaatini aldı ve Medine'ye doğru yola çıktı.

کلیدورکن طراسین مقداد بن اسوده او یاسن بن مقداد دلم
 د یاسن بن مصلحت اشمدر د یاسین د دی بند ایخی لاجرم مقداد

دو تدمر مولدم از نیکی کون خدایک کوزنه قرشوانی پاره پاره
 ایدرم د دی میاسه کوردیکم تندو تنز اولسنه ایش زیانه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 34
Varak No	: 147a.
Ölçüsü	: G. : 22,12 , Y. : 29,44
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mikdad'ın zincire vurulma olayının anlatılması.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan bu minyatürde, nesih hatlı dört satırlık metin bulunurken, nakkaş tabloyu oldukça doldurmuş durumdadır. Zemin yeşil renkle tasvir edilirken konum için denebilir ki arkadaki dağlardan da yola çıkılarak bir dağın eteğinde toplanılmıştır. Minyatürde nakkaş üç farklı çadır resmetmiştir. Minyatürün sol tarafında kadınlar toplanmış durumdadır. Sağ kısımda ise erkek figürlerin tasviri mevcuttur. En önde bir kadın ve erkek figürün tasviri dikkat çeker. Bu iki figür kendi aralarında konuşur şekilde ele alınmıştır. Kadın figüre bakıldığında üzerinde mavi bir kaftan, belinde altın işlemeleri olan bir kuşak ve başında kırmızı bir şal mevcuttur. Onun karşısında koyu gri tonlarında ve üzerinde altın işlemeleri olan zırh giymiş bir asker bulunmaktadır. Bu askerin belinde kuşağına bağlı bir kılıcı mevcuttur. Kadın figürün arkasında daha küçük ebatta bir kadın tasviri yer almaktadır. Onun üzerinde ise kırmızı bir elbise ve altın işlemeli bir kuşak bulunmaktadır. Başında beyaz renginde şalı işlemiştir. Erkek figürün arkasında sarı tonlarında elbise giymiş, beyaz şal takmış bir figür bulunmaktadır. Onun üst çaprazında beyaz elbise giymiş bir figür mevcuttur. Bu figür iki eliyle karnını sarmış durumdadır. Sağ üst kısımda bir araya toplanan erkek tasvirler görülmektedir. Bu figürlerden birinin kavuğu diğerlerine göre daha büyük ve yuvarlak tasvir edilmiştir. Asıl konuşmacının bu figür olduğunu söylemek mümkündür. Karşısında olan erkek figürlerle tartışma içerisindedir. Bu görüşü el hareketlerinden yola çıkılarak söylemek mümkündür. Sayfa dekoruna bakıldığında sağ tarafta bir su testisinin olduğu görülmektedir. Gökyüzünün lacivert rengine bakıldığında gece olduğunu söylemek doğru olacaktır. Tam ortada bir kadın figürün elinde bir meşale bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كليدوررکن طراسين مقدار بن اسوذه اوياسن مقدار دلرم
دياسين بو مصلحت اشمدر دياسين ددي بنداخي لاجرم مقدار

2. Kısım

دوتدم دمورلدم ارتکي کون خلایقک کوزنه قرشو اني پاره پاره
ايدرم ددي مياسه کوردیکيم تند و تيز اولسه ايش زیانه

Okuma : 7

1. Kısım

Geli dururken durasın Mikdâd bin Esved'e uyasın ben Mikdâd dilerim diyesin bu maslahat işimdir diyesin dedi. Ben dahî la cerem Mikdâd'ı.

2. Kısım

Tuttum demirledim erteği gün halâyıkın gözüne karşı anı pâre pâre ederim dedi Miyâse gördüğüm tend ve tez olsa iş ziyâna.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Gelirken Mikdad bin Esved'e uyasın dedi. Mikdad şöyle söyledi: "Bu iş iyi iştir." diyesin dedi. Ben Mikdad'ı ayırdım, tuttum ve demirledim (kelepçelemek gibi bir durum). Ertesi gün hizmetçinin gözünün önünde onu parça parça ederim dedi. Miyase baktı ki ne kadar uğraşırsa uğraşsın bu iş ziyan olacak.

عبد اسر مشلر تمشلر او بمشلر علي فضل الله خيمه ايچنه كر دلر
مقداد اياق او ن الدني باش قلدر دي كورد ي ايكي كيتي

دور بدير لابر سندن بر خوش ققو مقداد له دماغنه دو ققو
مقداد آه ايلدي ايتدي ياسته يا علي بو خوش بوي بو خوش

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 35
Varak No	: 150a.
Ölçüsü	: G. : 22,00 , Y. : 29,64
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ali'nin Mikdad için gelişi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın altında ve üstünde dört satırdan oluşan nesih hatlı bir metin mevcuttur. Minyatürün sağ tarafında olan figürlerin uyur hâlde oldukları görülmektedir. Toplamda dört figür olan bu kısımda üçü aynı yöne doğru uyurken biri tersi yönde uyumaktadır. Baştaki iki figürün üzerleri bir örtüyle örtülüdür. Uyuyan bu figürlerde ilkinin elleri kafasının altında nakşedilirken yanındaki figürün elleri ise göğsünün üzerinde tasvir edilmiştir. Diğer figür ise sağa dönmüş hâlde uyumaktadır. En son figür ise sağa dönen erkek tasvirinin ayaklarına doğru uzanmaktadır. Sayfanın sol tarafında bir çadır kuruludur. Çadırın iki kanadı da açık hâldeyken içeride Mikdad elleri arkadan bağlı hâlde durmaktadır. Mikdad'ın tasvirine bakıldığında sakalsız, beyaz sarıklı, kırmızı kaftanlı ve mavi kuşaklı bir figür nakşedilmiştir. Onun karşısında Hz.Ali ve genç bir figür bulunmaktadır. Hz.Ali'nin üzerinde yeşil kaftan, pembe gömlek, en üstte ise siyah bir kıyafet tercih edilmiştir. Başında yine yeşil sarığı bulunmakla birlikte tasvirin ten rengi turuncu seçilmiştir. Onun yanında olan genç figürün üzerinde mavi kaftan, kırmızı gömlek ve beyaz sarık bulunmaktadır. Sayfa dekoruna bakıldığında sol üst köşede tepeler ve birkaç ağacın olduğu görülmektedir. Zeminde genelde yeşil tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

عبد اسرمشلر يتمشلر اويمشلر علي فضله خيمه ايجه كردلر
مقداد ايلاق اونن الدى باش قلدردي كوردې ايكي كشي

2. Kısım

دورپدر الا برسندہ بر خوش ققو مقدادك دماغنه دوقندي
مقداد اه ايلدي ايتدي ياسيدي يا علي بو خوش بوي بو خوش

Okuma

:134

1. Kısım

‘Abd erişmişler yatmışlar uyumuşlar ‘Ali Fazıl’la hayme içine girdiler Mikdâd ayak önün aldı baş kaldırdı gördü iki kişi.

2. Kısım

Durubdur illa birisinde bir hûş koku Mikdâd’ın dimağına dokundu. Mikdâd ah eyledi. Eyitti. Ya seyyidi ya Ali bu hûş buyi bu hûş.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Abd sarhoş olmuş, yorulmuş, uyumuştur. Ali ve Fazıl çadıra girdiler. Mikdad ayaklarından başını kaldırdı. Baktı ki iki kişi. Bunlardan birinin hoş kokusu burnuna geldi. Mikdad “Ah!”etti. Söyledi:“Ya Ali, bu hoş koku yaratılıştan mı?”

جادری یزدی ایجو کردی یکردی تخت اوزره بندی هنوز
مالکن المباسول یقاسنده ادیکه مقداد ملک اولدور دیکه

مباسه ینه مقدادک ایاعینه دوشدی یا ابن غی یا مقداد
نجه اولدیکیم خلاص بولدوک قورتلدوک ددی مقداد ایله

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 36
Varak No	: 151b.
Ölçüsü	: G. : 21,72 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Malik'in Mikdad tarafından öldürülmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Olay yine bir çadır içinde geçmektedir. Nakkaş üç figür üzerinden olayı ele almaktadır. İki erkek ve bir kadın figürün olduğu bu minyatürde kadın tasvir yani Miyase, divan üzerinde oturur hâldeyken resmedilmiştir. Miyase'nin betimlemesinde kırmızı elbise, mavi gömlek, altın işlemeleri olan bir kuşak ve beyaz şal tercih edilmiştir. Saçlarının bir kısmı omuzları üzerinden gözükmektedir. Onun karşısında boynundan vurulmak üzere Malik bulunmaktadır. Malik'in tasvirinde nakkaş koyu gri, üzerinde altın işlemeleri olan bir zırh giydirirken zırhın altında lacivert şalvar bulunmaktadır. Başındaki kavuğu kılıçla vurulmanın etkisinden dolayı Miyasenin önüne düşmüş hâldedir. Onun arkasında Mikdad bulunmaktadır. Genç bir tasvire sahip olan Mikdad, üzerinde tamamı altın işlemlerle dolu bir zırh taşımaktadır. Altında kırmızı bir şalvar bulunmakla birlikte sol tarafında kılıcının kını dururken sağ eliyle de kılıcı tutmaktadır. Kılıcın ucu Malik'in boynuna vurulmuş hâldedir. Başında beyaz sarığı bulunmaktadır. Sayfanın sol tarafında yanar hâlde bir meşale mevcuttur. Çadırın arka kısmında tepeler gözükmekle birlikte dekor unsuru olarak yerde bir kilim mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

چادري بردي ايجرو كردي يكردي تخت اوزره بندي هنوز
مالكك ال مياسنوك يقاسنده اديكه مقدار ملك اولدوردي

2. Kısım

مياسه ينه مقدارك اياعينه دوشدي يا ابن عمي يا مقدار
نجه اولديكيم خلاص بولدوك قورتلدوك ددي مقدار ايندي

Okuma

:137

1. Kısım

Çadırı yardı içeri girdi yiğirdi taht üzere bindi henüz Mâlik'in el Miyâse'nin yakasında idi ki Mikdâd Mâlîki öldürdü.

2. Kısım

Miyâse yine Mikdâd'ın ayağına düştü Ya ibni 'ammî Ya Mikdâd nice oldu kim halâs buldun kurtuldun dedi Mikdâd eyitti.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Çadırı açtı içeri girdi taht üzerine oturdu. Daha Malik ve Miyase'nin yanındaydı ki Mikdad Malik'i öldürdü. Miyase Mikdad'ın ayaklarının önüne düştü. Miyase -“Ya Amca, ya Mikdad! Ne kadar oldu kurtulalı?” Mikdad şöyle söyledi:”...

اول كيمه عليه خبر وردي ثم قال صلى الله عليه وسلم
الا احدثكما يا شقي الناس رجلين قلنا يا رسول الله منهم

قال احمير الذي عفر الناقة والذي يضربك يا علي بن ابي طالب
ين علي قرينه حتى يبلها هذه واخذ بالحسين رسول حضرت

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 37
Varak No	: 161b.
Ölçüsü	: G. : 22,00 , Y. : 29,32
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz.Muhammed, Ali ve yanındakileri kaldırarak askerlerin bulunduğu yere gidiyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metne sahiptir. Merkezde üç figür bulunmakla birlikte arka plan dekor unsurlarıyla doldurulmuştur. Üç figürden ortada olan tasvir Hz.Muhammed'e aittir. Tasvirin detaylarına bakıldığında beyaz kaftan içine yeşil gömlek giydirilip başına da beyaz sarık takılmıştır. Yüzü beyaz bir peçeyle kapatılmış olup etrafı ulvilik aleviyle çevrelenmiştir. Elleri hafif ileri doğru uzatılmış konumdadır. Hemen sol tarafında Hz.Ali'nin tasviri bulunmakla birlikte onun betimlenmesinde yeşil kaftan içine koyu yeşil bir gömlek giydirilip başına da siyah sarık takılmıştır. Figürün bir eli yüzüne doğru kaldırılmış hâldeyken elinin konumundan bir şeyleri düşündüğünü söylemek mümkündür. Peygamber'in sağ tarafında bulunan figürün üzerinde ise lacivert kaftan içine pembe gömlek bulunmaktadır. Başında beyaz sarığı mevcutken elleri göğsüne doğru kaldırılmış hâldedir. Dekorda palmiye ağaçları, tepeler ve yerde ağaçlar bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

اول كيجه عليه خبر وردى ثم قل صلى الله عليه و سلم
الا احد تكما يا شقى الناس رجلين قلنا يا رسول الله منهم

2. Kısım

قل احمير الذي عقرا لناقه والذى يضربك يا علي علي يده و وضع
يده علي قرنيه حتى بيل بها هذه و اخز بلحسية رسول حضرت

Okuma

:136

1. Kısım

Ol gece 'Ali'ye haber verdi sümme kâle Sallallahu 'Aleyhi vesellem ela ihdâsküma ya şakiyü'nnaş raculeyn gulnâ Ya Resullullah menhüm.

2. Kısım

Kâle uheymir ellezî akarannaka vellezî yedribüke ya ali 'alâ yedehu ve vazaa yedehu ala karneyhi hatta yebüllü biha hazihi ve ehaza bilhasiyyete Resul Hazret.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

İlk bildiğiniz bir haber olur, sonra Allah rahmet eylesin, selamet versin deyin Bunlardan biri kalın, ey zavallı insanlar, iki adam, Ey Allah'ın Resulü, onlardan dedik. De ki: Ahmir dişi deveyi sakatlayandır ve seni döven de ey Ali, onun elindedir ve onu yere koyar. Elini idrarını yapıncaya kadar boynuzlarının üzerine koydu Resul Hazret.

سپند کاروانله بیله یوزر لر کاروان باشی اوج
کشی ذرا اول ابی سفیان ضحری خرب اندن عمرو بن

عاصرا و جیحی حریفه ابن نوفل ابن اهلب د اخچ ایکی یوز
عبد اور شجلا ز بلار بنجه یوز و زبک دویک سید

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 38
Varak No	: 171a.
Ölçüsü	: G. : 22,00 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz.Muhammed savaşın yaklaştığını söylüyor.
Kompozisyon	: Minyatür kare forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin bulundurmaktadır. 171.a ve 172.a olarak iki sayfada ele alınan bu minyatür betimlemesi mescid içinde olan konuşmaları ele almaktadır. Merkezde Hz.Muhammed yer alırken, onun tasvirine bakıldığında sayfanın sağ tarafında kalan bölümde oturan bu figürün üzerinde yeşil kaftanı ve başında beyaz sarığı bulunmaktadır. Yüzünde yine ulviliginden dolayı nakkaş tarafından örtülen nikabı bulunmaktadır. Etrafı ulvilik aleviyle çevriliyken sırtına doğru kırmızı bir yastığın olduğunu söylemek mümkündür. Sol tarafa doğru dönük olup elleriyle bir şeyler anlatmaktadır. Onun yanında yerde oturur hâlde dört erkek figür bulunmaktadır. Bu figürlerin içinde tasvirinden tanıdığımız Hz. Ali de mevcuttur. Oturan figürlerin hemen arkasında iki erkek figürün tasviri mevcuttur. Bu figürler ayakta bekler hâlde konumlandırılmıştır. Sağ tarafta olan figürün ten rengi diğerine nazaran daha koyu tasvir edilmiştir. Üzerlerinde pembe ve kırmızı kaftan mevcuttur. Başlarında ise kırmızı kavuklarıyla birlikte etrafını sardıkları beyaz sarıkları bulunmaktadır. Hemen karşı grupta ise yerde oturan biri yaşlı diğeri genç olmak üzere iki erkek figür tasvir edilmiştir. Bu figürlerin arkasında ise elleri bileklerinde bağlı hâlde bir hizmetlinin olduğu gözükmemektedir. Kapı ağzına doğru asker olduğunu bellerindeki okçu çantalarından anladığımız bir grup erkek tasvir bulunmaktadır. Minyatür dekoruna bakıldığında sayfanın sol tarafına doğru renk tonlarında bir deformasyonun olduğunu söylemek mümkündür. Yerde, tam ortada bir su testisi ve tepsi bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

سید کاروانله بیلله یورزلر کاروان باشی اوج
کشیدر اول ابي سفیان زخر بن حرب اندن عمرو بن

2. Kısım

عاص اوجنجي حزیفه ابن نوفل ابن اهیب داخی ایکی یوز
عبد اورشجلار بللرنجه یورور بیک دوه یک کماشدر

Okuma

:135

1. Kısım

Seyyid kervanla bile yürürler kervan başı üç kişidir ol Ebi Süfyan Zahr bin Harb andan 'Amr bin.

2. Kısım

'As üçüncü Huzeyfe Bin Nevfel ibni Ehyeb dahi iki yüz 'abd vuruşucular bilelerince yürür bin deve yük kumaştır.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Seyid kervanla birlikte yürür. Kervan başı üç kişidir. Ebu Süfyan Sahr bin Harb, Amr bin Asr ve Huzeyfe bin Nevfel ibni Ehyeb. Onların ardında da iki yüz asker ve 1000 deve heybetinde yüklenen kumaşlarla...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 39
Varak No	: 172a.
Ölçüsü	: G. : 22,04 , Y. : 29,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Cebrail savaş için gelen ayetleri okuyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Diğer tasvirlerle binaen bu minyatürde nakkaş iki ulvi varlığı tasvir etmiştir. Mekân olarak yine mescid içi tasvir edilirken sağ tarafta olan figürlerin oturur hâldeyken sergiledikleri duruşları ele alınmıştır. Hz.Muhammed'in tasviri yine aynı şekilde ele alınmıştır. Üzerinde yeşil kaftanı, içine pembe gömleği bulunurken yüzü beyaz peçeyle kapatılmıştır. Etrafını saran bir ulvilik alevi mevcuttur. Oturan gruba bakıldığında içlerinde yine Hz. Ali'nin bilindik tasviri yer almaktadır. Bu figürlerin hemen arkasında ayakta bekler hâlde iki erkek betimlemesi mevcuttur. Tasvirlerin elleri bileklerinde bağlı olmakla birlikte ikisi de siyahî olarak nakşedilmiştir. Cebrail figürünün betimlemesine bakıldığında üzerinde mavi bir elbisenin olduğu, sırtında kırmızı ve yeşillerle bezeli kanatlarının varlığı görülmektedir. Detaylı bakıldığında elbisesinin üzerinde altın işlemlerin varlığı dikkat çeker. Yine kollarında altından zincirlerin olduğu ve ellerinin ileri doğru uzatılmış hâlde oluşu vurgulanmıştır. Cebrail Aleyhisselam bu minyatürde Hac Suresi 39. ayeti bildirmektedir. (bkz. Kendileriyle savaşa girenlere, zulme uğradıklarından dolayı savaşmaya izin verildi. Şüphe yok ki Allah'ın onlara yardım etmeye elbette gücü yeter.) Bu tasvirin hemen alt kısmında ve arkasında sırayla dizili hâlde birçok erkek tasvirin olduğu gözükmemektedir. Sayfanın sol kısmına doğru mavi alanda yazılı nesih hatlı bir metin mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا
وَ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ رَسُولُ حَضْرَتِ صَلَّي اللَّهُ

2. Kısım

عَلَيْهِ السَّلَامُ بُوَ عَظِيمِ آيَةِ اصْحَابِنِكَ اَوْسَتْنَهُ اَوْقَدِي
دَوَكْلِي سَوْنَدَلِرْ اَمَّا رَسُولُ حَضْرَتِ نَكَمِ خَتَابِ اِدْرَدِي

Okuma

:133

1. Kısım

Üzine lillezine yugâtilûne fî sebîlillahi bi ennehüm zalemû ve ennellâhe ‘alâ nasrihim
le gâdir Resul Hazret sallallahu.

2. Kısım

‘Aleyhisselam bu ‘azîm âyeti ashabının üstüne okudu dükeli sevindiler/sündüler amma
Resul Hazreti ne kim hitâb ederdi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Allah yolunda savaşanlara zulmettikleri için ve şüphesiz Allah onlara zafer vermeye
kadirdir. Resul Hazretleri (sav) bu ayeti ashabının üzerine okudu. Hepsi sevindi ama
Resul Hazreti kime hitap ediyordu.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 40
Varak No	: 173a.
Ölçüsü	: G. : 21,85 , Y. : 29,43
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz.Muhammed'in hutbe okuması.
Kompozisyon	: Diğer minyatürlerle benzer formda ve yapıda ele alınan bu çalışmada, Hz.Muhammed'in minbere çıkıp hutbe okuduğu an tasvir edilmektedir. Minberin üzerinde bulunan Hz.Muhammed'in tasvirine bakıldığında yeşil kaftanlı ve beyaz sarıklı etrafı ulvilik alevleriyle çevrili bir işleme söz konusudur. Onun önünde, hutbeyi dinlemek üzere büyük bir kalabalığın toplandığını görülmektedir. Mihrabın arkasında ise biri yeşil diğeri siyah kaftanlı olmak üzere iki figür bulunmaktadır. Mescid içi olduğu için zeminde pembe ve yeşil karışımı, bordo desenleri olan bir halı mevcuttur. Mihrabın sol tarafına bakıldığında bir minber mevcuttur. Nakkaş, minberin önünde toplanan sahabelere aşağıdan yukarıya olmak üzere, yeşilin tonlarında kaftan giydirmiştir. En alt kısımda olan figürün ten rengi diğerlerine nazaran daha kahve tonlarına yakındır. Nakkaş tasvirlerin yüz ifadelerini oldukça net bir şekilde ifade etmektedir. Bu bağlamda kimi üzgünken kimi tedirgindir. Bazı figürlerde el hareketleri ile konuşmalara dahil olduklarını göstermektedir. Renk skalasına bakıldığında çoğunlukla sıcak ve canlı renklerin kullanıldığı görülmektedir. Mihrapta bordo ve kahve tonları tercih edilirken cemaat içinde yeşil, beyaz, mavi ve kırmızının tonları kullanılmıştır. Sayfanın sol üst kısmına doğru bir bulut tasvirine de yer verilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

و فضله وجعله عربین الکمال فضله و خصّه من کلّ
وجه بعلو فرعه و ثبات اصله قلّ لاین اجتماعات الانس

2. Kısım

والجنّ علی ان یاتو بمثل هذا القران لا یأتون بمثله
ولو کان بعضهم لبعضٍ ظهیراً احمده علی

Okuma

:109

1. Kısım

Ve fazzalahu ve ca'alehu 'arabiyyen bi-kemâli fazlihi ve hassahu min külli vechin bi'uluvvi fer'ihi ve sebatı aslihi kul lein ictema'ati'l-insü.

2. Kısım

Ve'l-cinnü 'alâ en ye'tü bi misli hâzâ'l-Kur'an lâ yetüne bi mislihi velev kâne ba'zuhum li b'azin zahîra ahmedehu 'alâ.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ve O'nun lütfü, ki onları mükemmel Araplar yaptı, O'nun lütfudur ve O'nu her şeyden ayrı kılmıştır. Dallarının yüksekliği ve kökeninin sağlamlığı ile bir yüz cinler de bu Kur'an'ın bir benzerini getirmekle yükümlüler, onun bir benzerini getirmiyorlar. Birbirlerine destek olsalar bile ona şükürler olsun Ali.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 41
Varak No	: 183a..
Ölçüsü	: G. : 21,92 , Y. : 29,48
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mekkelilerin hareketlerinin gözlenmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda, nesih hatlı dört satırlık bir yazı mevcuttur. Minyatürün detaylarına bakıldığında bir kervan ve onları izleyen iki deve sahibi figürün varlığı dikkat çeker. Ana figürlerimiz olan bu iki deve sahibi betimlemelerinin üzerinde yeşil kaftan ve beyaz sarık mevcuttur. İki tasvirin yüzlerinin birbirine doğru dönük olması bir konu hakkında konuştukları düşüncesini çağrıştırmaktadır. Diğer yandan bahsi geçen bu kervanın uzak bir bölgeden yakına gelişi metinde ifade edilmektedir. Yine beyitlerde geçen fakat nakkaş tarafından minyatüre aktarılmayan “bir su kuyusu etrafında toplanma” olayı bulunmaktadır. Yedi tane kurulu çadır mevcutken onların etrafında iki develi figürün tasviri mevcuttur. Bu figürün betimlemesi kadın tasvirine uymakla beraber üzerinde kıyafet olarak kırmızı ve üzeri desenli siyah elbise bulunmaktadır. Onların önünde bu develeri tutan bir erkek figür bulunmaktadır. Ara bölümlerde yine üç kadın tasviri mevcuttur. İki figür kırmızı elbise giyerken birine de mavi elbise nakşedilmiştir. Sol üst köşede üç erkek tasviri bulunurken bu tasvirlerden birinin diğerlerine nazaran daha küçük olması onun çocuk olduğunu düşündürmektedir. Yine arka kısımlarda, çadırların arasında, mavi kıyafetli bir erkek tasviri bulunmaktadır. Dekor olarak yer yer tepelerin üzerine ağaçlar kondurulmuştur. Nakkaş zeminde yeşil alanlar hariç toprağın rengi için sarı, gri ve turuncu rengi tercih etmiştir. Toprak üzerinde bitki örtüsü olmamakla birlikte ara ara renk vermesi için çiçek tasvirleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

الّرو كتدلر اول يول ايله واردلر كم كاروان
اول يولجه كجسردور بني جهيندن اول يقدده بر بولك

2. Kısım

عرب قونمشلردى بر معروف صو واردى اكا ماء
بني جهينه درلردى سنس و عدى اول عرب حينك

Okuma

:125

1. Kısım

Elleri getirdiler ol yol ile vardılar kim kervan ol yolca gece serdür Beni Cüheyne'den
ol yakında bir bölük.

2. Kısım

'Arab konmuşlardı bir ma'rûf su vardı ana Mai Beni Cüheyne derlerdi sünbüs ve adiy-
ol 'Arab hayyının.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Çevredekiler, uzaktakiler (eller) yakına geldiler. O yol ile (İşaret edilen ya da daha
önce bahsedilen) vardılar. Kimisi gece kervanla yola çıktı. Beni Cüheyne'ye yakın bir
bölük Arap durdular. Bilinen bir su kuyusu (Yolu) vardı. Mai Beni Cüheyne idi adı.
Sünbüs ve adı olan o Arap...

علی مرتضیٰ فرمودن بعدی گوردی اول طاغوت اسیر
 او چند بر یکسک برد و هر آدم او نور دکی کور نور

علی ایندی یار رسول الله فرموده شول کورن
 آدمه بکرزد دی هر رسول حضرت صلی الله علیه و آله

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 42
Varak No	: 184b.
Ölçüsü	: G. : 21,84 , Y. : 29,72
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz.Muhammed ve Ali'nin yol güzergâhı üzerinde put görmesi.
Kompozisyon	: Minyatür form itibarıyla dikey tercih edilip sayfanın başında ve sonunda nesih hatlı, dört satırlık bir metin mevcuttur. Sol tarafa bakıldığında sayfanın üzerinde renklerin yer yer deforme olduğu görülmektedir. Minyatürün ana temasını üç figürün tasviri oluşturmaktadır. Bunlardan ilki sol kısımda bir tepe üzerinde yer alan puta aittir. Putun betimlemesi yapılırken tamamıyla koyu gri renkte, belinde sarı tonlarında kemeri olan, başındaki miğferden de yola çıkılarak asker olabileceğini düşündüğümüz bir tasvir mevcuttur. Bu figürün hemen önünde pembe ve beyaz renklerle nakşedilmiş çiçekleri olan bir ağaç yer almaktadır. Sayfanın sağ tarafına bakıldığında Hz. Ali ve Hz. Muhammed'in tasviri yer almaktadır. Hz. Ali'nin üzerinde koyu yeşil bir kaftan ve yeşil sarık varken Hz. Muhammed'in üzerinde su yeşili kaftan içine lacivert gömlek ve başında beyaz sarığıyla yüzünde buğusu bulunmaktadır. Etrafı ulvilik aleviyle çevrelenmiştir. İki figür de deve üzerinde tasvir edilmiş olup bir konu hakkında konuştukları düşünülmektedir. Figürlerin ellerinin konumundan yola çıkılarak bu düşünceyi ifade etmek doğru olacaktır. Nitekim sohbetin konusu olan figürü Hz.Ali, sağ eliyle bir konumu işaret eder durumdadır. Sayfa dekoruna bakıldığında zemin renkleri için pembe, mavi, sarı ve gri tonları tercih edilip yer yer ağaçlar ve çiçeklerle minyatüre doğallık vermek amaçlanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

علي مرتضي قرشودن بقدي كوردي اول طاغك آسره
اوچنده بر يكسك يرده بر ادم اوتورر كي كورنور

2. Kısım

علي ايتدي يا رسول الله قرشومزده شول كورنن
ادمه بكزر ددي رسول حضرت صلي الله عليه السلام

Okuma

:132

1. Kısım

‘Aliyyi Mürteza karşıdan baktı gördü ol dağın esire ucunda bir yüksek yerde bir adam oturur gibi görünür.

2. Kısım

‘Ali eyitti Ya Resulallah karşımızda şol görünen adama benzer dedi Resul Hazreti Sallahu‘aleyhisselam.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Aliyy Murtaza karşıdan baktı. O dağın küçük bir ucunda yüksek bir yerinde oturan bir adam görür gibi oldu. Ali şöyle söyledi: “Ya Resulullah şu görünen dağda oturan bir adam var.”dedi. Resul hazretleri...

برطاش کر دی کلدی اول صنم اوشتدیمے
اندن رسول حضرت لرنیک صلی اللہ علیہ السلام اوکنہ

کلدیچے ایندی یا محمد امیندک وانا اشہدان
لا الہ الا اللہ وحدہ لا شریک لہ و اشہدان محمد عبده

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 43
Varak No	: 189b.
Ölçüsü	: G. : 21,72 , Y. : 29,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Put muhafızının putu kırarak Müslüman oluşu.
Kompozisyon	: Minyatür ebatları dikey forma sahip olup sayfa içerisinde, Arapça terkiplerin fazlaca olduğu dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Bir önceki minyatürün devamı sayılabilecek bu çalışmada bashi geçen ve uzak bir mesafeden Hz. Ali ve Hz. Muhammed tarafından görülen putun, bir muhafız tarafından parçalanması ele alınmıştır. Akabinde metinde içeriğinden de anlaşılacağı üzere muhafız Müslüman olmuştur. Ana figür olan Hz. Muhammed tasviri, sayfanın daha çok sağına konumlandırılmıştır. Bu ulvi tasvire bakıldığında üzerinde beyaz bir kaftan bulunurken yüzünün tamamını kapatan beyaz bir peçe ve beyaz sarığı görülmektedir. Nakkaş onu dizlerinin üzerinde oturur hâlde tasvir ederken fiziki konumundan, ellerinin duruşundan minyatür içinde bir konuşma yapıldığını anlatmak istemektedir. Her minyatürde olduğu gibi bu çalışmada da vücudunun çevresini ona has çizilen ulvilik alevi sarmaktadır. Hz. Muhammed'in hemen sol tarafında Hz. Ali figürü yer almaktadır. Bu figürün tasvirine bakıldığında başında yeşil sarığı, üzerinde yeşil kaftanı ve gömleği bulunmaktadır. Diğer tasvirlerle nazaran bu figürün teni turuncu renge boyanmıştır. Karşılarında ise yaşlı put muhafızı secde eder hâldedir. Put muhafızının tasvirine bakıldığında üzerinde keşiş kıyafetlerini andıran bir elbise bulunmaktadır. Koyu gri olan bu elbisenin bel kısmında beyaz bir kuşak bulunurken kuşağın üzerinde siyah bir nesnenin olduğu görülmektedir. Bu tasvirin hemen yanında yerde put parçaları bulunmaktadır. Parçalara bakıldığında altın renginde bir taç olması dikkat çekmektedir. Hz. Muhammed'in hemen arkasında iki deve tasviri mevcuttur. Nakkaş, arka planda dekor için yer yer tepeler, ağaçlar ve kuru çalılar resmetmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

بر طاش كتردي كلدي اول صنم اوشتدي
اندن رسول حضرت لرینك صلی الله علیه السّلام اوكنه

2. Kısım

كلدي ایتدي يا محمد امديدك و انا أشهد أن
لا إله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد أن محمداً عبده

Okuma

:131

1. Kısım

Bir taş getirdi geldi ol sanemi üşeddi andan Resul Hazretlerinin Sallallahu
‘Aleyhisselam önüne.

2. Kısım

Geldi eyitti Ya Muhammed ümdüd yedeke ve ene eşhedü en lâ ilâhe illallah vahdehû
lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhammeden ‘abduhu.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bir taş getirdi geldi nasıl istersen ilk fetişimi giyeceğim. Allah Resulü -sallallahu
aleyhi ve sellem- Renk'e geldi. Ey Muhammed, köpeğim sana yol gösterecek ve ben
buna şahitlik edeceğim. Allah'tan başka ilah yoktur, birdir, ortağı yoktur ve şahadet
ederim ki Muhammed O'nun kuludur.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 44
Varak No	: 193a.
Ölçüsü	: G. : 21,28 , Y. : 29,64
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebusufyan'ın bir adamla muhabbeti.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın altında ve üstünde toplamda dört satırlık nesih hatta sahip bir yazı mevcuttur. Minyatür detaylarına bakıldığında metinde ifade edildiği şekilde Ebusufyan, Adıyy adında bir kişiyle konuşmaktadır. Ebusufyan ve yanında bulunan figürün tasvirine bakıldığında, iki figür de deve üzerinde ilerlerken aktarılmıştır. Figürlerden ilki mavi kaftanlı, beyaz sarıklı belinde kılıcı ve ok çantası olan bir betimlemeye sahipken ikincisi beyaz kaftan ve beyaz sarıktan oluşan bir tasvire sahiptir. Ellerinin konumundan karşılarında bulunan figürlerle bir konuşma içinde olduklarını söylemek mümkündür. Sayfanın sol tarafında olan atlı birliğin tasvirine bakıldığında en önde yer alan iki figürden ilkinin beyaz kaftan ve beyaz sarıklı tasvirine ek belinde bir okçu çantasının olduğu dikkat çekmektedir. Elleri ileri doğru uzatılış hâldedir. Onun yanında olan diğer figüre bakıldığında üzerinde yeşil bir kaftan ile beyaz sarığın olduğu görülmektedir. Bu figürün elleri de ileri doğru uzatılmış durumdadır. Buradan yola çıkılarak denilebilir ki bu atlı birlik içinde tasvirini ele aldığımız iki figür ana konuşmacıdır. Bu figürlerin arkasında olan kalabalığa bakıldığında sadece önde olan üç tasvirin vücutlarının resmedildiği, arkada olanların ise baş kısımlarının tasvirinin yapıldığı gözükmemektedir. Arka plan dekorunda nakkaş palmiye ve hurma ağaçlarının tasvirini yaparken yol kenarlarına taşlar çizmiş, bu taşların etrafını da çiçeklerle süslemiştir. Yine sayfanın tam ortasında tasvir edilen tepeler mevcuttur. Nakkaş genel itibarıyla bu minyatürde açık tonları tercih etmekle birlikte koyu tonları toprak alanlarda kullanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

دخي اللرين اياقلارين يوديلا اندن ينه دولرينه بندلر كتدلا
ددي ابو سفيان ايتدي يا عدى بكا انلروك نشان وركل

2. Kısım

كم انلر نيجه كيشلر ادي ددي عدي بن
عاصم ايتدي اول ايكي كشنك برسي برسندن اولويدي

Okuma

:130

1. Kısım

Dahî ellerin ayakların yudular andan yine develerine bindiler gittiler dedi Ebu Süfyan eyitti ya Adiyy bana onların nişanını ver gıl.

2. Kısım

Kim anlar nice kişiler idi dedi 'Adiyy bin 'Asım eyitti ol iki kişinin birisi birisinden uluydu.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Sonra ellerini ve ayaklarını tıkadılar. Develerine bindiler ve gittiler. Ebu Sufyan şöyle söyledi: “ Ya Adiyy bana onların nişanını ver! Onlar kaç kişiydiler?” dedi. Adiyy bin Asım söyledi: “İki kişiydi biri uluydu.” Dedi.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ أُولَاؤُنَا كَيْ خَيْسُ كَيْشِي رَيْسُ لَرِي مِي دَلَنَه
 النُّوبُ سُوَيْمَلِكُ رُوَا سِيْدُرْدِي بُولَان بُو غَلْبَهْ ذَه اِيَكْن

بَنِي هَاشِمَه خَبَر اُولِي مِي دَوْرَت يَكَا دَن بَنِي هَاشِمِ بَنِي عَبْد
 الْمَطْلَبِ سَلِيْم قَشَا نُوْب كَمَكَا بَشَلَر قَرِيْش اُولُو لَرِي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 45
Varak No	: 199b.
Ölçüsü	: G. : 22,08 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abbas ve Ebucehl 'in kavga etmeleri ve ayrılımları.
Kompozisyon	: Minyatür dikey formda ele alınmakla birlikte sayfa başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı metin mevcuttur. Minyatürün detaylarına bakıldığında sayfanın sağ kenarını tamamen doldurduğu görülmektedir. Minyatürün merkezinde Kâbe yer alırken bütün olay onun etrafında şekillenmiştir. Ebucehl ve Abbas önce kavgaya tutuşmuş, sonra da ayrılmışlardır. Sağ alt kısımda dizleri üzerine çökmüş, ellerinin yukarı bakacak şekilde açılmış bir figür bulunmaktadır. Onun karşısında mor kaftanlı bir figür yer almaktadır. Bu figürün sarığı yere düşmüş hâldedir. Onun arkasında ise onu tutmaya çalışan üç erkek tasviri yer almaktadır. Bu tasvirlerden birinin ten rengi diğerlerine göre koyu nakşedilmiştir. Bu grubun arkasında sol alt kısımda, ellerini uzatmış onlara doğru bakan mavi kaftanlı bir figür bulunmaktadır. Sağ orta kısımda dört figürün tasvirine yer verilmektedir. Eli kılıç tutan, yeşil kaftanlı, beyaz sarıklı figür için metinden de yola çıkılarak bu kişinin Abbas olduğunu söylemek mümkündür. Onun yanında ise iki kolundan tutan, biri mavi diğeri kırmızı kaftanlı iki erkek figürün tasviri görülmektedir. Yine yanlarında yeşil kaftanlı, dizleri üzerine oturmuş, elleriyle bir şeyler anlattığını düşündüğümüz bir figürün tasviri yapılmıştır. Sağ üst kısımda ise iki figür kendi aralarında konuşur hâlde resmedilmiştir. Nakkaş bu figürlerden birine kırmızı kaftan giydirirken diğerine kahverengi kaftan giydirmiştir. Yüz ifadelerine bakıldığında gördükleri şeye şaşırdıkları söylenebilir. Kâbe'nin tasviri yapılırken etrafı demir parmaklıklarla çevrili olduğu, hemen yan tarafında abdest almak için çeşmelerin varlığı dikkat çeker. Yine sol üst kısımda sohbet hâlinde olan iki figürün varlığı söz konusudur. Bu figürlerde kendi aralarında konuşur hâldedir. Figürlerden bir mavi kaftan giyip beyaz sarık takarken diğeri kırmızı kaftan üzerine gri kavuk takmıştır. Zemin üzerinde mavi ve pembe tonlarıyla oluşturulan desenler mevcutken yeryer bu desen üzerine kilim çizildiği görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

يَا يَلَانُ أُولَ بُؤُكُ كَيِي خَسِيَس كِيْشِي رِيْسَلَرِي دَلْنَه
الْوَب سَوِيْلَمَك رَوَامِيْدَر دَدِي بَوَلَار بُو غَلْبَه دَه اِيْكُن

2. Kısım

بَنِي هَاشِمَه خَبَر اوْلَدِي دَوْرَت يِكَادَن بَنِي هَاشِيْم بَنِي عَبْد
الْمَطَّلَب سَلِيْح قَشَانُوْب كَلْمَكَه بَاشَلَادَلَر قَرِيْش اوْلُوْلَرِي

Okuma

:129

1. Kısım

Ya yalan ola bunun gibi hasîs kişi reisleri diline alıp söylemek revâ mıdır dedi. Bular bu galebede iken.

2. Kısım

Beni Hâşim'e haber oldu dört yanadan Beni Hâşim beni 'Abulmuttalib selih kuşanıp gelmeye başladılar Kureyş uluları.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ya yalansa? Bunun gibi değersiz reisleri dile alıp söylemek doğru mudur? Bu insanlar mücadelede iken Beni Haşim'e bir haber ulaştırıldı. Haşim, Beni 'Abdulmuttalib ile silah kuşanıp geldiler. Kureyş uluları...

بینه اول کون موسم کونلریسه ایدی دورت یکا ذن
عرب قبایللری دیرلرکه بسلامت لاری ابو جهل

ایندیسه اکثر بجرسی برنی استیروب فخر لریسه
بزرینجه کون بذر قبولرولک اوستندن عشرت ایدالوم

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 46
Varak No	: 203a.
Ölçüsü	: G. : 21,72 , Y. : 29,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Bedr kuyuları etrafında konaklayan Ebucehl taraftarlarının tasvir edilişi.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan çalışmada hattat, sayfanın başına ve sonuna dört satırlık metin işlemiştir. Minyatürün konusu, Ebucehl taraftarlarının Bedir kuyuları etrafında toplanmasını ele almaktadır. Bir nevi kuyular mekân tasviri için konum ifade etmektedir. Detaylara bakıldığında merkezde kurulu bir çadır mevcuttur. Bu çadırın divanında Ebucehl oturmaktadır. Yüzünün bilinmeyen nedenlerden dolayı deforme olduğu düşünülmekle birlikte nakkaşın şahsi görüşü olarak da tasvirini yapmadığı görüşü mevcuttur. Figürün tasvirinde lacivert kaftan içine pembe gömlek giydirilip belinde yeşil kuşağı, başında beyaz sarığı aktarılmıştır. Bu tasvirin sağında dört figür yer almaktadır. Bu figürlerden ikisi yan yana oturken diğer ikisi ayakta bekler hâldedir. Oturan figürlerden ilki mavi kaftanlı, beyaz sarıklı, eli yüzünde tasvir edilirken yanındaki diğer figür ise bordo kaftan, mavi kuşak ve beyaz sarıklı nakşedilmiştir. Ellerini ileri doğru uzatmış, konuşur hâldedir. Arkalarında olan kadın figürlere bakıldığında, nakkaş bu figürlerin ilk ve yapı olarak diğerine nazaran büyük olanı için kırmızı kaftan ve beyaz şal tercih ederken diğer tasvirde yeşil kaftan ve beyaz şal bulunmaktadır. Sol tarafta oturan figürlere bakıldığında yerde oturan iki erkek figürün olduğu görülmektedir. Biri yeşil diğeri gri kaftan giyen bu figürlerin elleri, ileri doğru uzatılmış hâldedir. Buradan yola çıkılarak diğer erkek tasvirlerle konuştuklarını söylemek mümkündür. Bu figürlerin arkasında, ellerinde yemek kapları olan üç erkek tasvir bulunmaktadır. Bunlar aşağıdan yukarıya doğru kırmızı, lacivert, mavi tonlarında kaftan giymektedir. Bu grubun arkasında ise kalabalık bir grubun varlığı söz konusudur. Yine bu grupta konuşmalara dahil olduklarını el hareketleriyle belli ederler. Sahne dekoruna bakıldığında yerde serili olan bir kilimin var olduğu gözükmemektedir. Kilimin üzerinde içlerinde yemek olduğunu düşündüğümüz bakır tepsiler bulunmaktadır. Arka planda birkaç çeşit ağaç

ve tepeler mevcuttur. Sayfanın en önünde Bedir kuyuları olarak tasvir edilen iki kuyu mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

ينه اول كون موسم كونلري ايدي دورت يكادن
عرب قبايللري درمكه بشلامشلردي ابو جهل

2. Kısım

ايتدي اكر يثرب چرسي بزي اشيدوب قچرلريسه
بز بر نيجه كون بدر قيولروك اوستنده عشرت ايدالوم

Okuma

:127

1. Kısım

Yine ol gün mevsim günleri idi dört yanadan 'Arab kabâyilleri dirilmeye başlamışlardı Ebu Cehil.

2. Kısım

Eyitti eğer Yesrib çerisi bizi işitip kaçarlar ise biz bir nice gün Bedir kuyularının üstünde 'işret edelim.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yine mevsimin sıcak günlerinden birinde dört bir yandan Arap suçluları meydana çıkmaya başlamıştı. Ebucehl şöyle söyledi: “ Eğer Yesrib askeri bizi duyup kaçarsa bize öyle bir gündür ki bunu kutlamak için Bedir kuyularının üstünde içki içelim.

خبر و زدي ابو جهل ايتدي هله بن عبد المطلبدين پيغامبر
 اكسول اولمز خبر و زجي بولنورد دي جهنم ايتدي والله

بن پيغامبرد كوله پيغامبرلق دعوي قلزم الامن كوردوكم
 دوشي بوسويلدو كمدن ديني اريقي دوردي ابو جهل

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 47
Varak No	: 208a.
Ölçüsü	: G. : 21,65 , Y. : 29,56
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebucehl'in Mekke'nin söz sahipleriyle konuşması.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup, sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Detaylarına bakıldığında merkezde bir çadırın kurulu olduğu görülmektedir. Bu çadırın önünde olan, dağınık bir şekilde tasvir edilmiş figürler bulunmaktadır. Çadırın sağında iki, solunda bir olmak üzere minyatür içinde üç figürün tasviri yapılmıştır. Hemen ortada krem renginde bir kaftan giyen figürle Ebucehl olduğunu düşündüğümüz pembe gömlekli, lacivert kaftanlı, beyaz sarıklı bir figür bulunmaktadır. Onun karşısında oturur hâlde, yeşil kaftanlı, elleri ileri doğru uzatılmış bir tasvir yer almaktadır. Bu figürün hemen arkasında dört erkek figür tasviri mevcuttur. Ayakta bekler hâlde tasvir edilen bu figürlerin elleri, ileri doğru uzatılmış durumdayken bir konuşma yapıldığını destekler niteliktedir. Yukarıdan aşağıya doğru yeşil, kırmızı, pembe ve mavi renkte kaftanlarla bezenmişlerdir. Sol alt köşede ise oturur hâlde, karşı karşıya olan iki erkek tasviri bulunmaktadır. Bu tasvirlerden biri kırmızı kaftan giyerken diğeri yeşil kaftan giymiştir. Kırmızı kaftan giyen tasvirin yüzünde boyadan ve zamandan kaynaklı bir deformasyon söz konusudur. Yine ellerinin bazı yerlerinde de aynı deformasyon söz konusudur. Arka plan dekoruna bakıldığında zeminde pembe ve bordo desenlere sahip bir halı mevcuttur. Çadır içinde divan kısmında yeşil bir minder bulunmaktadır. Arka planda tepeler ve ağaç motiflerine yer verilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

خير وردى ابو جهل ايتدي هله بنى عبدالمطلبين پيغمبر
اكسوك اولمز بر خبر ورجي بولونر ددي جهيم ايتدي والله

2. Kısım

بن پيغامبر دكولم پيغامبرلق دعوي قلمزم الا بن كوردوكم
دوشي بو سويلدوكمدن داخي ارتقجي دور ددي ابو جهل

Okuma

:115

1. Kısım

Haber verdi Ebu Cehil eyitti hele beni 'Abdülmuttalib'den peygamber eksik olmaz bir haber verici bulunur dedi Cehim eyitti. Vallahi.

2. Kısım

Ben peygamber değilim peygamberlik dava kılmazam illa ben gördüğüm düşü bu söylediğimden dahi artıkçı dur dedi Ebu Cehil.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Abdülmuttalib'ten peygamber eksik olmaz. Bir haber getiren muhakkak olur.” dedi. Cehim şöyle söyledi: “Ben peygamber değilim. Peygamberlik davası da gütmem. Ben gördüğüm düşe inanırım ya Ebu Cehil.” dedi.

ارالرده عدوق الدینا دیر لر رسول صلی الله علیه و آله و سلم اصناف
منزلده قونوب دور زدی بذرزه برمر حله یول قلبد و ورد

اول منزلده کم رسول صلی الله علیه و آله و سلم قونوبی صولری
اکسیدی الحق مسلمانلر صوسر بو کدیر رسول حضرتنه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 48
Varak No	: 212a.
Ölçüsü	: G. : 21,64 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Bedr kuyuları etrafında konaklayan Müslümanların su bulamamaları ve Hz. Muhammed'den yağmur için Allah'a dua etmesini istemeleri.
Kompozisyon	: Minyatür formu dikey ebatlara sahip olup sayfanın başında ve sonunda hattat tarafından dört satırlık bir yazı yazılmıştır. Minyatürün merkezinde Hz.Muhammed figürü bir divanda otururken tasvir edilmiştir. Bu figürün üzerinde yeşil kaftan bulunurken başında beyaz sarığı ve yüzünü örten, yine beyaz olan peçesi bulunmaktadır. Etrafı ulvilik alevi olarak da adlandırabileceğimiz bir alanla kaplıdır. Çadırın sağ tarafında iki Arap halayık bulunmakla birlikte bu tasvirlerin üzerinde mavi ve pembe kaftan mevcuttur. Sağ alt bölgede dört figürün oturur hâldeki tasvirleri mevcuttur. Nakkaş bu figürlere sırasıyla alttan yukarı doğru su yeşili, mor, mavi ve yeşil kaftan giydirmiştir. Sadece sağ alt köşede oturan figürün sarığı ve gömleği diğerlerine nazaran siyah tasvir edilmiştir. Peygamber'in hemen önünde iki figür bulunmakla birlikte bu figürler dizleri üzerine eğik, el ayakları yukarı bakacak şekilde açık resmedilmiştir. Bu durumda olmalarının sebebi, beyitlerden de yola çıkılarak figürlerin Allah'a su için yalvarmalarıdır. Bu figürlerin hemen arkasında ise saf tutan bir grup mevcuttur. Sol alt kısımdan yukarıya doğru mavi, krem, yeşil ve kırmızı renginde kaftan giymiş figürler bulunmaktadır. Sayfanın sol baş tarafında ise kıyafetinden ve başında bulunan miğferinden anlaşıldığı üzere bir askeri figürün varlığı mevcuttur. Bu grup toplamda on beş figür tasvirinden oluşmaktadır. Kurulan çadırlarda ise genellikle yeşil ve kırmızı tonları kullanılmıştır. Arka kısımda palmiye ağaçları dekor olarak kullanılırken nakkaş zemin rengi için pembe üzerine kırmızı desenleri olan kilim kullanmıştır. Bu desenlerin üzerinde mavi rengin de ara ara kullanıldığı dikkat çekmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

ارالرده عدوة الدنيا ديرلر رسول صلي الله عليه السلام اضافير
منزلنده قونوب دورردي بذرّه بڑ مَرَحَلَه يُول قَلْبِدورردي

2. Kısım

اول منزلده كم رسول صلي الله عليه السلام قوندي صولري
اكسلدي الحق مُسلمانلر صوسز بُوَكْدِيلِر رسول حضرتته

Okuma

:126

1. Kısım

Aralarda ‘udvetü’-d-dünya derler Resul Sallallahu aleyhi ve sellem Adafir (Azafir) menziline konup dururdu Bedir’e bir merhale yol kalıb dururdu.

2. Kısım

Ol menzilde kim Resul Sallallahu’aleyhisselam konu suları eksildi el-hak Müslümanlar susuz bunaldılar Resul Hazreti’ne.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Aralarda ‘udvetüd-dünya derler. Resul (sav) Dafir menzilineydi. Bedir’e doğru bir süre yol aldı. O yolculukta kimi Resul ‘e katıldı suları azaldı. Bu esnada suları azalan insanlar susuzluk çekti. Resul Hazreti’ne...

خلف امیه بن خلف دُور اسود بن عبد الاسد دُور حکیم بن خرم
دُور عمرو بن عبد دُور حارث بن عامر دُور طیمہ بن عدی دُور

ربیعہ بن اسود دُور سہیل بن عمرو دُور عباس بن عبد المطلب دُور
حنظلہ بن ابی سفیان دُور دُور دُور دُور دُور دُور دُور دُور دُور دُور

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 49
Varak No	: 214b.
Ölçüsü	: G. : 22,00, Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz Muhammed'in Kureyşli iki kişiden Mekke'deki ordu hakkında bilgi alması.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Yeşil zeminde işlenen minyatürün detaylarına bakıldığında sağ tarafında üç figürün tasviri yer almaktadır. Bu figürlerden biri Hz.Muhammed'dir. Oturur hâlde tasvir edilen bu figürün üzerinde yeşil kaftan, beyaz sarık ve yüzünde beyaz buğu bulunmaktadır. Etrafında yine ulviliğini vurgulamak üzere bir alev tasviri mevcuttur. Hemen arkasında kırmızı kaftan giyen bir figür ayakta beklerken önlerinde oturur hâlde, elleri açık ve kahverengi kaftan giyen başka bir tasvir nakşedilmiştir. Hemen karşılarında ise bir grup figür ayakta resmedilirken bu figürlerden kimisi kırmızı kimisi yeşil ve kimisi mavi giydirilmiş tasvirler bulunmaktadır. Bu grubun geneline bakıldığında bir konu hakkında konuşma yapıldığını söylemek mümkündür. Bu kanıya vücut tasvirlerinden ulaşmak doğru olacaktır. Sol orta kısımda yine bir asker tasviri mevcuttur. Onun miğferine bakıldığında tasvirler arasında rütbeli olduğunu söylemek mümkündür. Dekor olarak arka planda palmiye ağaçları kullanılmakla birlikte dağ, tepe renklendirmesi için yeşil ve gri tonları tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

خلف اميّه بن خلف دور اسود بن عبدالاسد دور حكيم بن خزام
دور عمرو بن عبددور حارث بن عامردور طعيمه بن عدي دور

2. Kısım

Okuma :124

1. Kısım

Halef Ümeyye bin Halef'dir. Esved bin 'Abdülesed'dir. Hakîm bin Hizam'dır Amr bin 'Abd'dır. Hâris bin 'Amr'dır Tueyme bin 'Adiyy'dir.

2. Kısım

Rebi'a bin Esved'dir Süheyl bin Amr dahi 'Abbas bin 'Abdumuttalib'dir. Hanzala bin Ebi Süfyan'dır dahî fûlan ve fûlan dedi sol

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Halef (yerine geçen) Ümeyye bin Halef'tir. Esved bin 'Abdülesed'dir. Hakim bin Hizam'dır. 'Amr bin 'Abd'dır. Haris bin 'Amr'dır. Tüeyme bin 'Adiyy'dir. Rebi'a bin Esved'dir. Süheyl bin Amr ve daha nicesi Abbas bin Abdülmüttalib'dir. Ebu Süfyan acı bir Ebucehl (acı bir bitki) karpuzudur. Ve sonra falan filan dedi.

حضرت عریش ایچند اوتور مشدراضحاب احباب چور سندن
دور مشاردور چون قریشک اول دوز کیتی کوزد لراندن رسول

حضرت علیہ السلام یوزن یوقاروقلدوریدی ایتدی اللہم
هذه قریش قد اقبلت بخیارها و فخرها و تحادک و تکذب رسولک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 50
Varak No	: 216b.
Ölçüsü	: G. : 21,89 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in Bedr'deki zafer için Allah'a dua etmesi.
Kompozisyon	: Dikey forma sahip olan bu çalışmada, sayfanın başında ve sonunda toplamda dört satırlık, nesih hatta sahip bir metin mevcuttur. Merkezde Hz.Muhammed'in tasvirini almak doğru olacaktır. Divan tasvirinin önünde olan bu figürün duruşuna bakıldığında ellerinin dua eder şekilde açık olduğu görülmektedir. Diğer minyatürlerde tasviri için bahsettiğimiz özellikler bu çalışma için de geçerlidir. Divanın hemen sağ tarafında en önde iki, onların arkasında üç ve üçüncü sırada bir kişi olmak üzere oturur hâlde olan bir grubun tasviri bulunmaktadır. Onların arkasında ise başları kırmızı şarklı iki kişi ve bir askerin olduğu görülmektedir. En öndeki iki kişinin kendi aralarında aralarında konuştukları, hattâ kahverengi kaftanlı figürün vücudunun yarısı arkaya dönük şekilde bir şeyler söylediği düşünülmektedir. Onların arkasında olan üçlü grubun ise ellerinin açık dua eder şekilde olduğu görülmektedir. Divanın önünde serili bir kilim bulunmakla birlikte kilim sağ tarafına kalan kısımda yeşil kaftanlı bir erkek tasviri mevcuttur. Onun arkasında ise yine bir grubun olduğu, bu gruptaki figürlerin de yine ellerinin açık, dua eder şekilde oluşu dikkat çekmektedir. Bu figürlerin kıyafetlerine bakıldığında sol alt kısımdan sırasıyla kırmızı, lacivert, yeşil, kırmızı, yeşil, mavi tonlarında kaftan giydikleri görülmektedir. Arka alanda palmiye ağaçları kullanılırken zemin üzerinde nakkaş yeşil rengi tercih ederken dağların tasvirinde gri renk tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

حضرت عريش ايچنده اوتورمشدر اصحاب اَحباب چوره سنده
دورمشلردور چُون قريشك اول دوزكىنى كوردلر اندن رسول

2. Kısım

حَضَرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوزِينُ يُوْقَارُو قَلْدُورْدِي اَيْتَدِي اَللّٰهُمَّ
هَذِهِ قُرَيْشٌ قَدْ اَقْبَلَتْ خُبْلًا فِيْهَا وَ فَحْرَهَا وَ تُحَادُّكَ وَ تَكْذِبُ رَسُوْلَكَ

Okuma

:123

1. Kısım

Hazret Ariş içinde oturmuştur ashab-ı ahabb çevresinde durmuşlardır çün Kureyş'in ol düzgününü Gördüler andan Rasul.

2. Kısım

Hazret 'Aleyhisselam yüzün yukarı kaldırdı eyitti. Allahümme hâzihi Kureyş kad ekallet hubile biha ve fahriha ve ittihâdin ve tekzib Rasul'ün.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hz. Ariş (çadır) içinde oturmuştur. Yanındaki ashap da çevresinde toplanmıştır. Çünkü Kureyş'in o düzlüğünü gördüler. Sonra Resul kafesini (miğferin) yukarı kaldırdı ve şöyle söyledi:..

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 51
Varak No	: 217a.
Ölçüsü	: G. : 22,44 , Y. : 29,52
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kureyş ordusunu tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı iki beyit mevcuttur. En arkada yer alan sekiz deve tasviri görülmektedir. Onların önünde savaş çadırları bulunmaktadır. Bu çadırların önünde biri yeşil, diğeri kahverengi kaftan giyen iki figür yer almaktadır. Hemen sol tarafta, giriş kısmı açık çadırın önünde, iki asker tasviri mevcuttur. İki asker de kılıçları omuzlarına doğru kaldırılmış şekilde konumlandırılmıştır. Hemen karşılarında bir tepe bulunurken bu tepenin önünde bir ordu tasviri yer almaktadır. Askerlerin üzerinde genel bir tercihle koyu gri tonlarına sahip, altın işlemeleri olan zırhları bulunmaktadır. Zırhların altında kırmızı şalvar yahut pantolon diyebileceğimiz kıyafetleri mevcuttur. Sol baş kısmında bordo renginde kaftan giyen, elleri karın hizasında birbirine kenetli, sakallı bir erkek figürün tasviri yer almaktadır. Zemin yeşil renge boyanırken taş dekorunu verebilmek için gri tonları tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

اَللّٰهُمَّ اَنْصِرْنِيْ عَلَيْهِمْ بِنَصْرِكَ الَّذِيْ وَعَدْتَنِيْ بِهِ اَللّٰهُمَّ اَحِبَّهُمْ عَدَاۤهُ
چون قريش بکلري خيمهلرني فُوردلر کندولر شويله صف باغلدل

2. Kısım

دُوردلر انلر عدوة القُصُواده رَسُوْلٌ حَضَرَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ عُدوة الدُّنْيَا
قُولُوْا تَعَالٰی اِذْ اَنْتُمْ بِالْعُدُوَّةِ الدُّنْيَا وَ هُمْ بِالْعُدُوَّةِ الْقُصُوَّةِ وَالرَّكْبُ

Okuma

:121

1. Kısım

Allahümmansurni 'aleyhim bi nasrikellezi va'adteni bihi allahümme echim 'adâhu çün
Kureyş beyleri haymelerini kurdular kendiler şöyle saf bağladılar.

2. Kısım

Durdular anlar 'udüvvetü'l-Kusva'da Resul Hazret 'Aleyhisselam 'udvetü'd-dünya'da
kavlühü Te'âla "İz entum bil udvetid dunyâ vehüm bil udvetil kusvâ verrekbu."

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Allah'ım, bana söz verdiğin zaferinle onlara karşı beni muzaffer eyle. Allah'ım, ben
onun dışında onları severim. Durdular. Bilgelerin düşmanı Allah Resulü
Aleyhisselamın düşmanı gel de ki sen dünyanın düşmanısın da onlar da uzak düşmanın
yanında diz çökmüşler.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 52
Varak No	: 221b.
Ölçüsü	: G. : 22,43 , Y. : 29,91
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Bedr'de iki ordunun karşılaşması.
Kompozisyon	: Tüm sayfayı kaplayacak şekilde ele alınan bu çalışmada, sayfa başında ve sonunda nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Minyatürün detaylarına bakıldığında iki ordu tasvirinin olduğu görülmektedir. Bu iki ordu karşı karşıya durur vaziyette ele alınmıştır. Sağ tarafa bakıldığında Müslüman ordunun tasviri bulunurken sol tarafta Kureyşli ordunun tasviri yer almaktadır. Atlı birliklerden oluşan bu ordu tasvirlerinde askerleri birbirinden ayıracak net bir özellik söz konusu değildir. Peygamber'in ordusuna bakıldığında hemen divanın üzerinde Hz.Muhammed'in tasviri yer almaktadır. Çevresi yine ulvilik aleviyle sarılıyken nakkaş onu kalabalık bir grup içinde ele almıştır. Etrafına bakıldığında "ulema" sayılabilecek bir erkân grubunun varlığı mevcuttur. Sağ üst kısımda olan figürün kaftanı mor olarak işlenirken ardındaki figür bordo kaftanla karşımıza çıkmaktadır. Hemen sol tarafında yeşil, kırmızı, mor, yeşil gibi renklerin tercih edildiği kaftanlar giydirilmiş figürlerin tasviri yapılmıştır. Ebucehl'in ordusuna bakıldığında sadece bir kısmı gözüktür hâldedir. Tepeler arasındaki ordunun da baktıkları konumdan yola çıkılarak Hz.Muhammed'e ait olduklarını söyleyebiliriz. Ebucehl'in tasviri bir atın üzerinde nakşedilmiştir. Kırmızı kaftan üzerine beyaz sarığı bulunmaktadır. İçine giydiği gömleği yeşilken gömleğin manşetleri ve eteği mor renge boyanmıştır. Bu figürün yüzü de beyaz bir peçeyle kapatılmış durumdadır. Nakkaş zemin rengi için yeşili tercih ederken dağları ve tepeleri yeşil, gri ve pembe renge boyamıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

يُورُودِي رَسُولُ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَرَشُو صَفَ بَغْدِي دُورْدِي
أَبُو جَهْلٍ لَعِينٍ جَمِيعَ قَرِيشٍ حَاضِرٍ أَيْلَدِي كَمْ أَتْلَهُ وَكَيْمَ دَوَهٍ أَيْلَهُ

2. Kısım

وَكَيْمَ بِيَّاقِ رَسُولٍ عَلَيْهِ السَّلَامُكَ جَرَسَنَهُ صَفَّ دُونْدُرْدُولِرْ
أَبُو جَهْلِكَ قَوْمَنْدَنَ بَرِّ مَبَارِزٍ كَشِيٍّ وَرْدِي أَكَا أَسُودُ بْنُ عَبْدِالْأَسَدِ

Okuma

:120

1. Kısım

Yürüdü Resul Hazreti'ne 'Aleyhisselam karşı saf bağladı durdu Ebu Cehil la'în cemi'
Kureyş hâzır eyledi kim atla ve kim deve ile.

2. Kısım

Ve kim yayak Resul 'Aleyhisselam'ın çerisine saf tuttular durdular Ebu Cehil'in
kavminden bir mübâriz kişi vardı ana Esved bin 'Abdilesed.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

(Hakim bin Huzem) yürüdü. Resul Hazretleri'ne karşı taraf sâf bağlayıp bekledi.
Ebucehl'in kavminden bir savaşçı meydana çıkmış bekliyor. Adı Esved bin
Abdilesved.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 53
Varak No	: 223b.
Ölçüsü	: G. : 22,41 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hamza'nın elinde bir kesik başla Hz. Muhammed'in yanın gelmesi tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür ebatları dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hat mevcuttur. Hikâyesine bakıldığında Hz.Muhammed meydan gibi bir alanda tasvir edilirken beyitlerde Hz. Hamza'nın elindeki kesik başla meydana geldiği anlatılmaktadır. Sol alt kısımda atlı bir askerî birliğin ellerinde kılıçlarla durduğu görülmektedir. Hemen arkalarında ise elinde kılıç, önünde ise kesik başla Hz. Hamza'nın tasviri yapılmıştır. Bu figürün alt kısmında, elinde bir baltayla asker figürü yer almaktadır. Peygamber'in etrafında çoğunluğunun kırmızı kaftan ve beyaz sarık taktığı bir grup mevcuttur. Peygamber'in tasviri ise değişmemekle birlikte yeşil kaftan, beyaz sarık, yüzünü kapatan buğu ve etrafını saran ulvilik alevi mevcuttur. Arkasında ise divan bulunmaktadır. Hemen karşı tarafta, atlı birliklerin oluşturduğu bir ordu tasviri yer almaktadır. Sol alt kısımda bulunan yaşlı olduğu düşünülen figürün yüzünün deforme olduğu görülmektedir. Minyatürde, nakkaş zemin için yeşili tercih ederken dekor olarak sadece dağ ve tepeler kullanılmıştır. Genel renk skalasında tepeler gri, lila ve yeşil tonları kullanılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

يا اخی یا شیبه اوّل بز میڊانه کرملوم ارلک هُئَرین اوّل بز کسْتَرملوم
اندن اوغلی ولیده ایتدی یا ولدی یا ولید یوری سنداخی بزومله

2. Kısım

بله میڊانه کل کل ددی اوچومز میڊانه بیله کیرملوم
اکر خیردرو اکر شر پله کورلم ددی اندن حکیم بن حزام

Okuma

:119

1. Kısım

Ya ehî ya Şeybe evvel biz meydana girelim erlik hünerin evvel biz gösterelim andan
oğlu Velid'e eyitti. Ya veledi ya Velid yürü sen dahî bizimle.

2. Kısım

Bile meydana gel gıl dedi üçümüz meydana bile girelim eğer hayırdır ve eğer şerdir
bile görelim dedi andan Hakîm bin Hüzam.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

”Ya erkek kardeş Şeybe, gel meydana erlik hünerleri gösterelim.” Oğlu Velid’e döndü, “Oğlum Velid sende gel! Bizle birlik meydanına çık. Üçümüz meydana çıkalım. Hayır mıdır şer midir ne varsa görelim.” Ondan sonra Hakim bin Hüzem...

وليدوہ حمليني زدايلدي عيل وليمه اسر کو حملہ قلدي وليدي
 عليک حمليني زدايلدي حمزه مک قليمي فانه بوشوب المده ونبور

عليک اور شنه تماشا ايلر چون کورديکيم علي شفتت برله اور شور
 حمزه قادي ايتدي يما اين اخي يا ايلي اول سکا قيا چالدي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 54
Varak No	: 225b.
Ölçüsü	: G. : 22,56 , Y. : 29,84
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: İki grup içerisinde çıkan kişilerin teke tek dövüşleri.
Kompozisyon	: Savaş alanını tasvir eden bu minyatürde meydanda her iki taraftan üçer kişinin olduğu görülmektedir. Hz.Muhammed yine bir divan tasvirinin üzerinde, meydanda ordu adına dövüşen askerleri izlerken nakşedilmiştir. Hemen yanında alimlerle birlikte askerler bulunmaktadır. Savaşan kişilerden ilki ve daha çok ön plana çıkan figürün üzerinde yeşil kaftanlı ve kırmızı pantolonlu tasvir edilmiştir. Elindeki kılıç ve kalkanın duruşuyla karşısında yer alan rakibini öldürdüğünü söylemek mümkündür. Hemen arkasında olan kişinin Hz.Ali olduğunu beyitlerden yola çıkarak söyleyebiliriz. Kılıçla vuruşunun yavaş olduğunu, Hz.Hamza'nın da buna sinirlenip daha hızlı ve sert bir şekilde savaştığını metin içi ifadelerden anlamaktayız. Kureyşlilerden bir figürün yerde yatar hâlde olduğu görülmektedir. Hemen arkalarında yine bir ordunun olduğu ve bu ordu içinde ön saflarda olanların meydandakilere bir şeyler söylediği görülmektedir. Askerlerin miğferleri ve zırhları gri renk üzerine altın işlemelerle tasvir edilmiştir. Ordu içinde bordo bir sancağın olduğu dikkate nazardır. Meydan olarak tasvir edilen yer bir dağın etegidir. Dekor olarak bir tek palmiye ağacı kullanılmıştır. Zemin için yeşil renk tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

وليدوك حملسني ردش ايلدي علي وليده اسيركو حملة قلدي وليد دخي
عليك حملة سيني رد ايلدي حمزەك قليجي قانه بولشوب النده دوتبدر

2. Kısım

عليك اورشنة تماشا ايلر چون كورديكيم علي شفقت برله اورشور
حمزه قاقدي ايندي يا ابن اخي يا علي اول سكا قيا چالدي

Okuma

:118

1. Kısım

Velidin hamlesini red eyledi 'Ali Velid'e esirgü hamle kıldı Velid dahi Ali'nin hamlesini red eyledi Hamza'nın kılıcı kana bulaşıp elinde tutubdurur.

2. Kısım

Ali'nin uruşuna temâşa eyler çün gördü kim 'Ali şefkat birle uruşur Hamza kakdı eyitti Ya ibn-i ahî ya 'Ali ol sana kıya çaldı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Velid'in hamlesini reddetti. Ali Velid'e onu kısıtlayacak hamlede bulundu. Velid Ali'nin hamlesini savdı. Hamza'nın kılıcı kana bulanmış hâlde elindeydi. Ali'nin vuruşunu düşünürdü. Gördü ki Ali şefkatle vururken Hamza kızgındı. Söyledi:-“Ya erkek kardeş, Ali sana az daha kıyıyordu.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 55
Varak No	: 229b.
Ölçüsü	: G. : 22,21 , Y. : 29,63
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Savaş esnasında Cebrail'in bir ayet getirmesi.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri bütün sayfayı kaplayacak şekilde ele alınırken sayfa içerisinde bulunan dört satırlık nesih hat, sola doğru kaydırılarak tertip edilmiştir. Minyatürde dekor olarak tercih edilen dağ tasvirinin önünde, iki ordunun karşı karşıya gelmesi ele alınmıştır. İki ordu da savaşımaya hazır hâlde tasvir edilmiştir. Soldaki ordunun taarruza geçtiği, ellerindeki kılıçların ileri doğru uzatılmasından anlaşılmaktadır. Diğer orduda ise henüz bir hareketi temsil eden tasvir bulunmamakla birlikte ordu pasif eylem modunda nakşedilmiştir. Bu esnada Cebrail'in gelişi aktarılmaktadır. Cebrail figürünün detaylarına bakıldığında sırtında kırmızı ve yeşille bezenmiş kanatlar, başında altından bir miğfer, üzerinde kırmızı kaftan ve belinde altından bir kuşak bulunmaktadır. Hz.Muhammed'e doğru uçmaktadır. Onun tasviri ise yine bir divan üzerinde ele alınmıştır. Diğerlerinden farklı olarak bu defa üzerinde yeşil kaftan, beyaz sarık ve yüzünde yeşil buğu bulunmaktadır. Etrafında onu kuşatan bir ulvilik alevi görülmektedir. Sağ elini ileri doğru uzatmış şekildedir. Cebrail bu kısımda elindeki parşömeni uzatmaktadır. Beyitlerde onun savaş için ayet getirdiği aktarılmıştır. Sol kısımda askerlerin yüzlerinde bir deformasyon söz konusudur. Peygamber'in hemen solunda kalan bölümde dua eder hâlde bir tasvir mevcuttur. Bu tasvirin üzerinde yeşil kaftan ve beyaz sarık kullanılmıştır. Orduların tasvirine bakıldığında genelinin üzerinde koyu gri, üzeri altın işlemelerle dolu zırh giydikleri görülürken başlarında tüy takılı miğferleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

أَوْقِيَ أَصْحَابُكَ أَوْزْرَهُ كَمْ يَا أَيُّهَا الدِّينَ أَمْنُو صَبِرُوا وَ صَابِرُوا وَ رَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

2. Kısım

اصحابنك اوستنه الله تعالى نك قولن اوقدي اكا دكن قريشك
چرسی صف بغلیوب یقین کلدیلر رَسُولُ حَضَرْتُ أَصْحَابَهُ

Okuma

:117

1. Kısım

Oku ashâbının üzerine kim “Yâ eyyuhellezîne âmenusbirû ve sâbirû ve râbitû vettekûllâhe le’allekum tuflihûn Hazret-i Risâlet sallallahu ‘aleyhisselam.

2. Kısım

Ashâbının üstüne Allah Te’âla’nın kavlin okudu ana değin Kureyş’in çerisi saf bağlayıp yakîn geldiler Resul Hazreti ashâbına.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Oku! Ashabın üzerine (Ali İmran 200.ayet) “Ey iman edenler! Sabredin ve zorluklara karşı dirençli olun. Sürekli duyarlı olun. Takva sahibi olun. Umulur ki kurtuluşa erenlerden olursunuz.”

Risalesinden okudu. Ashabının üzerine bu kelimeleri söyledi. O ana değin Kureyşlilerden birtakım insanlar yakınına gelip sâf tuttular. Resul Hazretleri ashabına...

باشم شديپے دایم مکه شهنزده کلوزدی قوش اولولر ییے نرله
صحت ادردی ارککلوزادی ایلش انک صورنه کردی دخی کلادی

ابو جهل چون ایلش سراقه صورتن کوردی سراقه بن مالک صندک
قوشونوردی قوش اولولر ییے عزت ایلدیلر ایلدیلر یان مالک صندک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 56
Varak No	: 232a.
Ölçüsü	: G. : 22,40, Y. : 29,72
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Şeytanın kılık değiştirerek orduya katılması tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Sayfanın merkezinde tarafları ikiye bölen bir tepe mevcuttur. Sağ tarafta Hz.Muhammed'in komuta ettiği Müslümanların ordusu yer alırken sol tarafta Ebucehl taraftarları bulunmaktadır. Sağ tarafa bakıldığında Peygamber bir divan üzerinde otururken tasvir edilmiştir.Yeşil bir kaftan giymiş olan Peygamber'in üzerinde belinde bulunan kuşağı kırmızı iken başında bulunan sarığı beyaz ve yeşil renklerden oluşmaktadır. Etrafını saran bir "ulvilik" alevi mevcuttur. Sol tarafında kalabalık bir grup yer alırken Hz. Muhammed bu grubun en ön safında yer alan yeşil kaftanlı figürle bir konuşma içerisindeyken tasvir edilmiştir. Hemen sağında kırmızı ve kahverengi kaftanlı oturur hâlde iki figürün duruşu nakşedilmiştir. Onların alt kısmında çember hâlinde bir grup tasviri bulunmaktadır. Bu grup da kendi içinde bir konu üzerine konuşur hâlde ele alınmıştır. Grup içinde üç figürün el hareketlerinden yola çıkılarak bir tartışma içerisinde olduklarını düşünmek mümkündür. Orta kısımda tek başına at üstünde gelen bir tasvir bulunmaktadır. Bu tasvir için metinde "insan kılığına bürünmüş şeytan "olarak ifadesi yer almaktadır. İblis, Süreka'nın kılığına bürünmüş ve ordunun yanına doğru ilerlerken ele alınmıştır. Yüz neredeyse yok denecek şekilde tasvir edilirken vücudunun bir kısmı da deformasyona uğramıştır. Üzerinde kahverengi kaftan ve yeşil sarığı bulunmaktadır. Yine bu tasvirde atın sırtında kırmızı ve mavi renklerinin yoğunlukla kullanıldığı bir örtü bulunmaktadır. Ebucehl, bu atlıyla konuşur hâldedir. Yüzünün bir kısmı tam tasvir edilmemiştir. Üzerinde zırhı, belinde okçu çantasıyla aktarılmıştır. Ordu tasvir için koyu gri ve üzeri altın işlemleri olan zırhlı askerler bulunurken bu askerlerin miğferlerinde ara ara tüy olduğu da görülmektedir. Arka planda bir tepe ve bir ağaç mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

ياشمشدي دأيم مگه شهرنه كلوردي قريش اولولري برله
صحبت ادردي ارلكوار ادي ابليس انك صورتته كردي دخي كلدي

2. Kısım

ابو جهل چون ابليس سراقه صورتنده كوردي سراقه بن مالك صاندي
قرشو يورودي قريش اولولري عزر ايلديلر يتديلر يابن مالك نرمدن

Okuma

:114

1. Kısım

Yaşamıştı dâim Mekke şehrine gelirdi Kureyş uluları birle sohbet ederdi erlikli er idi
iblis anın suretine girdi dahî geldi.

2. Kısım

Ebu Cehil çün iblis Süraka suretinde gördü Süraka bin Mâlik sandı karşı yürüdü
Kureyş uluları izzet eylediler eyittiler ya İbni Mâlik nereden.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Daima Mekke şehrine gelirdi. Kureyş ulularıyla sohbet eden adam gibi adamlardandı.
İblis onun suretine büründü geldi. Ebucehl iblis Süreka suretinde göründü. Süreka bin
Malik sandı. Ona doğru yürüdü. Kureyş uluları ona izzet gösterdiler ve boyun eğdiler.
Ya İbni Malik nereden...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 57
Varak No	: 234a.
Ölçüsü	: G. : 22,33 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kureyşlilerin Müslümanlarla savaşı.
Kompozisyon	: Minyatür kare formda tasvir edilip sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih bir yazı mevcuttur. Minyatür içerisinde bir savaş tasviri söz konusudur. Savaşanlar içinde Murtaza, Ömer bin Hattab, Ebi Vakkas, Ammar bin Yasir gibi isimler sayılabilir. Sağ tarafta Peygamber divan üzerinden savaşı seyrederken resmedilmiştir. Hemen sol tarafında, yeşil kaftanlı bir tasvir konuşur hâlde bir konumu işaret etmektedir. Sağ tarafında ise yedi figür bulunmaktadır. Ön sırada olanların kaftanları kırmızı, bordo, yeşil ve kırmızı şeklinde tasvir edilmiştir. Arka kısımda olanların sarıkları harici vücutları gözükmemektedir. Tam merkezde iki ordunun iç içe geçtiği bir savaş tasviri mevcuttur. Atlı birliklerin birbirine girdiği bu minyatürde, orta kısımda olan askerin kafasının kesildiği hâlde atının üstünde olduğu görülmektedir. Bu atlının hemen ayaklarının olduğu kısımda yine başı kesilmiş bir bedeninin olduğu görülmektedir. Savaş meydanında parça parça insan uzuvlarının tasviri bulunmaktadır. Tepelerin hemen arkasında yine asker figürleri görülmektedir. Sahne dekoru olarak bir tepe mevcutken bu tepenin üzerinde de yine düşmüş bir miğfer tasviri görülmektedir. Ordunun renk tablosunda ise gri ve altın işlemler çoğunlukla kullanırken ara ara kırmızı renk de kendini göstermiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

کملردر درلردی بری برینه صُورلردی اندنْ علی مرتضیٰ علیک
اردنجه عمر بن الخطاب قرنداشی زید بن الخطاب اندنْ سعد بن ابی وقاص

2. Kısım

اندنْ عبد الرَّحمن بن عوف اندنْ عمار بن یاسر زید بن الحارثه عبد الله
بن مسعود ارقم بن ابی مرشد بری بری اردنجه مُهاجرلر جمیع حمله

Okuma

:113

1. Kısım

Kimlerdir derlerdi biri birine sorarlardı andan 'Aliyyi Mürteza Ali'nin ardınca Ömer bin el-Hattab karındaşı Zeyd bin el-Hattab andan Sa'ad bin Ebi Vakkas.

2. Kısım

Andan 'Abdurrahman bin 'Afv andan 'Ammar bin Yâsir Zeyd bin el-Harise 'Abdullah bin Mes'ud Erkam bin Ebî Mirsed biribiri ardınca muhâcirler cemi' hamle.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Kimlerdendir dendi. İnsanlar birbirine sormaya başladı. Ondan sonra Aliyyi Murteza, Ali'nin ardından Ömer bin Hattab ve sonra Sa'ad bin Ebi Vakkas, Abdurrahman bin 'Afv, Ammar bin Yasir, Zeyd bin el-Harise, Abdullah bin Mesud, Erkan bin Ebi Mirsed birbirleri ardınca muhacirlerin içine hamle yaptılar.

کتور دلان دن انصار چریتی تکیه کتور دلرد ایخی ممله فلدر اول کی
چری قبولبا وریشود و ز رکن ایسه کتور دلر ایلس سراقه بن مالک صور

فرشک او کجه قلیجن درتبا یور بود و ز رکن در حال ات باشی دود
دخی قاجدی فرش ایلسون اردنجه چاغ شدلر ایلدلر سراقه بن مالک

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 58
Varak No	: 234b.
Ölçüsü	: G. : 21,96 , Y. : 30,20
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Şeytanın Kureyş ordusuyla birlikte savaş meydanından kaçtığı tasvir.
Kompozisyon	: Minyatür kare forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Minyatürün detaylarına bakıldığında savaşı kaybeden tarafın kaçtığı an tasvir edilmiştir. Hz.Muhammed bir divan üzerinde otururken betimlenmiştir. Üzerinde yeşil kaftan ve beyaz sarık bulunmaktadır. Etrafını saran bir çeşit alev şeklinde çember bulunmaktadır. Sağında ve solunda kırmızı kaftan giyen, ellerinde kılıç bulunan asker tasviri mevcuttur. Divanın sağında bir grubun olduğu ve bu grubun da ilerideki meydana doğru bakıp konuştuğu görülmektedir. Ön saflarda sırasıyla mor, kırmızı, bordo ve yeşil kaftan giydirilmiş figürler mevcuttur. Meydana bakıldığında sol üst köşeye doğru dört atlının tersi yönde kaçtığı görülmektedir. Kaçanlar içinde şeytanın insan sureti, Sureka'da bulunmaktadır. Sureka'nın yüzü buğulu tasvir edilirken üzerinde kahverengi kaftanı ve siyah şalı bulunmaktadır. Hemen arkalarında ise onları kılıçla kovalayan Müslüman askerlerin tasviri yer alır. Sol alt kısma bakıldığında Ebucehl'in tasviri görülmektedir. Bu tasvirin detaylarında sol eli ileriye doğru uzatılıp sağ eli ise göğsüne doğru yumruk şeklinde tutulmuştur. Minyatürde sol alt kısımda yer yer renklerin deforme olduğu görülmektedir. Zemin gri/pembe arası bir renge boyanmıştır. Bir ordu ve savaş tasviri olduğu için minyatürün renk tonları gri, kırmızı ve altın sarısı çoğunlukla tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

کتوردلر اندن انصار چرسی تکبیر کتوردلر داخی حمله قلدر اول اکی
چری قیولب اوریشودورکن انی کوردلر ابلیس سراقه بن مالک صورتنده

2. Kısım

قریشک اوکنجه قلیجن درتب یوریو دورکن درحال ات باشنی دوندردی
داخی قاجدی قریش ابلیسوک اردنجه چاغرشدلر ایتدلر سراقا بن مالک

Okuma

:112

1. Kısım

Getirdiler andan ensar çerisi tekbîr getirdiler dahî hamle kıldılar ol iki çeri kılıp urış
dururken anı gördüler iblis Süraka bin Mâlik sûretinde.

2. Kısım

Kureyş'in önünce kılıcın derteb yürüyü dururken derhal at başını döndürdü dahî kaçtı
Kureyş iblisin ardınca çağrıştılar eyittiler Süraka bin Mâlik.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ensardan çeyrek kişi tekbir getirdi. Tam hamle yapılacağı esnada iki asker dövüşürken
iblis suretinde Süraka bin Malik'i getirdiler. Kureyş'in önünde kılıcını tutarak
yürürken uzaktan gelen atların başlarını gördü, Kureyşliler Süreka bin Malik'in
ardından bağırdı.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 59
Varak No	: 240b.
Ölçüsü	: G. : 22,37 , Y. : 30,07
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebucehl'in savaş meydanında yaralanması.
Kompozisyon	: Dikey formda ele alınan bu çalışmada, hattat sayfanın başına ve sonuna ikişer satır olmak üzere nesih hatlı bir metin yazmıştır. Minyatürün ana teması, savaş ve onunla birlikte gelen kayıplar olarak nitelendirilebilir. Ön kısımda bir tepe gözükmektedir. Bu tepenin savaş alanı olduğunu söylemek mümkündür. Bu alana detaylı bakıldığında askerlerin yavaş yavaş geri çekildiklerini söylemek doğru olacaktır. Nakkaş, savaşın son evresini tasvir etmektedir. Bu tepede dikkat çeken bir diğer husus ise Ebucehl'in de burada olmasıdır. Kolundan ve bacağından yara alan Ebucehl, savaşır hâlde tasvir edilmiştir. Yüzü yine buğulanmıştır. Sağ kolu üzerine düşmüş durumdadır. Bulunduğu alanda yer yer kafa ve vücut uzuvları yer almaktadır. Onun hemen alt kısmında kılıcını ileri doğru uzatmış, savaşmaya devam eden bir asker figürü mevcuttur. Sol alt kısımda iki askerın kalkanlarıyla kendilerini korumaya çalışırken bir yandan da mücadeleye devam ettikleri görülmektedir. Sol üst kısımda ise kaçan askerlerin tasvirleri mevcuttur. Bu askerlerin arkasında ise onları kovalayan Müslüman askerler tasvir edilmiştir. Nakkaş, savaş alanında çok dekor kullanmamakla birlikte ana dekor insan uzuvları olmuştur. Zemin rengi için sarı ve pembe renkleri tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

بر ال كسَلْمَشْ أَصْلُو قَلَمَشْ بر آل برله جنك ايدر ابو جهلك
بر اياغي كسَلْمَشْدُرْ قاننه بولشب اوتورر مُعَاذُ اول كسوك

2. Kısım

لَينْ أوزدي يبانّه برَاقِدِي داخي جنكه مشغول اولدي اول كلن
كافرلري دخی صاودي ينه ابو جهله كلدي ابو جهل

Okuma

:108

1. Kısım

Bir eli kesilmiş asılı kalmış bir el birle cenk eder Ebu Cehil'in bir ayağı kesilmiştir kanına bulaşıp oturur Muaz ol kesik.

2. Kısım

Elin üzdü yabana bıraktı dahî cenge meşgul oldu ol gelen kâfirleri dahi savdı yine Ebu Cehil'e geldi Ebu Cehil.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bir eli havada asılı kalmış bir şekilde savaşmaya devam eden Ebucehl'in bir ayağı da yaralanmıştır. O yaranın kanını her tarafına bulaştırıp oturmuştur. O esnada Muaz kesiğe bakmış fakat dokunmamıştır. Savaşmaya devam etmiştir. Gelen kâfirlerle savaştı. Ebucehl'e doğru gitti. Ebucehl...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 60
Varak No	: 242a.
Ölçüsü	: G. : 22,40 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah'ın Ebucehli öldürmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Minyatür, savaşın neticesini belirten unsurlarla donatılmıştır. Detaylara bakıldığında, Ebucehl'in Abdullah tarafından öldürüldüğü görülmektedir. Ebucehl tasvirine bakıldığında yerde uzanır hâlde iken boynunda Abdullah'ın eli bulunmaktadır. Yüzü yine deformasyona uğramış gibi siyah mürekkeple hatları dağıtılmıştır. Abdullah figürüne bakıldığında ise yeşilin tonlarına sahip üzeri altın işlemelerle dolu bir zırh, başında beyaz sarık, sağ elinde ise bir hançerle tasvir edilmektedir. Onların etrafını kaplayan yer yer kafa, kol, bacak, inşam gövdesi gibi vücut uzuvları bulunmaktadır. Minyatürün hemen üst kısmında, iki tepe arasında, savaşmaya devam eden askeri figürler bulunmaktadır. Bu figürlerden sağ tarafta olanlar ellerinde kılıçlarla hazır vaziyette beklerken tasvir edilmiştir. Onların karşısında ise yine bir grup askerin aynı pozisyonda sergiledikleri duruş nakşedilmektedir. Meydanın tam ortasında dekor olarak bir ağaç bulunmakla birlikte dağ, tepe tasvirleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

ددى الآ يا ابا جهل سن قريشك فارسىلرئدن ايدوك ارلكلو ار
ادوك سكا نولديكم شويله زخملر يمش سن ددى ابو جهل ايتدي

2. Kısım

بكا بر كشي كورنديكم يوزنك نورى مغرب مشرق بزمش
ادي هيبر و صلابت عقلومى سراسيمه ايلدي بنم قتومه كلدي

Okuma

:98

1. Kısım

Dedi illâ Ya Eba Cehl sen Kureyş'in Farislerinden idin. Erlikli er idin. Sana noldu kim şöyle zahmlar imişsin dedi Ebu Cehl eyitti.

2. Kısım

Bana bir kişi göründü kim yüzünün nuru mağrıp maşrık bezemiş idi heybet ve salâbet 'aklımı serâsime eyledi benim katıma geldi33333

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Dedi ki :”Ya Ebucehl, sen Kureyş'in atlılarındanısın. Adam gibi adamdın. Sana ne oldu kimi yaralamışsın?” Ebucehl söyledi: ”Bana bir kişi göründü ki yüzünün nuru güneşin battığı ve doğduğu andaki gibiydi. Heybeti ve sertliğiyle aklımı sersem etti. Benim huzuruma geldi...”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 61
Varak No	: 253a.
Ölçüsü	: G. : 22,28 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Esirler, Hz. Muhammed ve tarafların tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey ebatta olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Detaylara bakıldığında en önde kırmızı kaftanlı siyahi bir askerin olduğu görülmektedir. Hemen arkasında rengi maviye yakın, bir atın üzerinde Hz. Muhammed figürü yer almaktadır. Tasvirine bakıldığında pembe gömlek üzerine yeşil kaftan giydirilirken başına da beyaz sarık kullanılmıştır. Yüzü beyaz buğuyla kapatılırken etrafını saran alev motifinde bir çember bulunmaktadır. Onun yanında, kahverengi atı üzerinde kadın olduğunu düşündüğümüz yeşil fistanlı/elbiseli bir tasvir yer almaktadır. Bu figürün önünde ise kırmızı kaftanlı, bir asker tasviri bulunmaktadır. Peygamber'in hemen solunda siyahi, mavi kaftanlı, belinde kırmızı kuşağı ve başında beyaz sarığı olan bir figür bulunmaktadır. Bu figürün elinde zinciri andıran bir ip bulunmaktadır. Bu iple savaşta ele geçirilen Kureyşli esirler bağlanmıştır. Bu zincire bağlı altı erkek figürü bulunmaktadır. Figürler sırasıyla yeşil, bordo, kırmızı, yeşil, mavi, pembe kaftan giydirilmiştir. Hemen yukarıdaki bölümde gözüken dokuz atlı figür bulunmaktadır. Bu figürlerde sırasıyla mavi, lacivert, yeşil, pembe, kırmızı, yeşil renkleriyle bezenmiş kaftanlar giydirilmiştir. Hepsinin sarığı beyaz olarak tasvir edilirken nakkaş, bu sarıkların altına farklı renklerde kumaşlarda saklamıştır. Dekor olarak arka planda tepeler ve ağaçlar bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

رضي الله عنهم اجمعين ابن هشام روايتندن محمد بن اسحاق
قولندن ائڭ كبي دُورست اُولديكم اول يتمش كشي كي

2. Kısım

قرشك چريسندن اولدلر دوكللي بدرده الملدي كمجيسي
مدينهيه ايلدركن اولدورديلر كمنجيسى اسيرلُك ايجنده

Okuma

:105

1. Kısım

Radıyallahu ‘anhüm ecmaîn İbn-i Hişam rivâyetinden Muhammed bin İshak kavlinden
anın gibi dürüst oldu kim ol yetmiş kişi kim.

2. Kısım

Kureyş’in çerisinden öldüler dükeli Bedir’de ölmedi kimcesi Medine’ye eyledirken
öldürdüler kim nicesi esirlik içinde.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Radıyallahu ‘anhüm ecmaîn İbn-i Hişam hikayelerinde Muhammed bin İshak’ın
sözünün onun gibi dürüst olduğunu söyledi. Ki o yetmiş kişi içinde Kureyş’in askerini
de öldürdüler. Bedir’de kimsesi ölmedi. Medine’ye giderken öldürdüler ki kaç tanesi
esirdi...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 62
Varak No	: 259a.
Ölçüsü	: G. : 22,49 , Y. : 29,67
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in yengesi ve onun kölesinin Bedr Zaferi'nin haberini alması.
Kompozisyon	: Minyatür dikdörtgen forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört mısralık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Detaylara bakıldığında sağ tarafta bir kadın figürün olduğu görülmektedir. Bu kadının tasviri yapılırken kıyafet olarak kırmızı bir elbise, başında beyaz sarık ve yüzünü kapatan bir buğu nakşedilmiştir. Bu tasviriyle onun Peygamber'in yengesi olduğunu söylemek mümkündür. Arkasında yine kadın olduğu tahmin edilen bir hizmetli bulunmaktadır. Sağ alt bölüme doğru oturur vaziyette üzerinde mavi kaftanı, içinde pembe gömleği ve başında beyaz sarığı bulunan bir erkek figürü tasvir edilmektedir. Dekor unsurlarından biri olan palmiye ağacı tam ortada yer almaktadır. Onun sol tarafında kalabalık bir grubun olduğu gözükmemektedir. Sol alt kısımda dört erkek figürün bulunduğu alan dikkat çeker. Bu figürlerin karşısında ise tek başına tasvir edilen bir figür yer almaktadır. Figürle grup arasında bir konuşmanın geçtiği düşünülmektedir. Bu figürlerden üçünün elleri ileri doğru uzatılmışken ara kısımda olan figürün elleri göğsünde bağlı hâldedir. Kaftanları kırmızı ve pembe olarak tercih edilmiştir. Sol üst grupta ise kahverengi kaftanlı, yeşil gömlekli ve beyaz sarıklı yaşlı bir adamın eğilerek gösterdiği duruş sergilenmiştir. Bu kalabalık grup, bir haberi getirmektedir. Sahnede dekor olarak palmiye ağacı, zemin üzerine aktarılan taşlar ve yer yer resmedilen çiçekler mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

برله اسماعيل حجرنده اوتورمشلريدي خلاق دورت
يكاند دوكلب كلي دوررلريدي ابورافع روايت ايدر عباسك

2. Kısım

اهل بيتی عياللري قولقچلري جميع مسلمان اولمشلريدي
بلکه عباس بن عبدالمطلب دخي مُسلمان اولمشدي اما كمسيه

Okuma

:103

1. Kısım

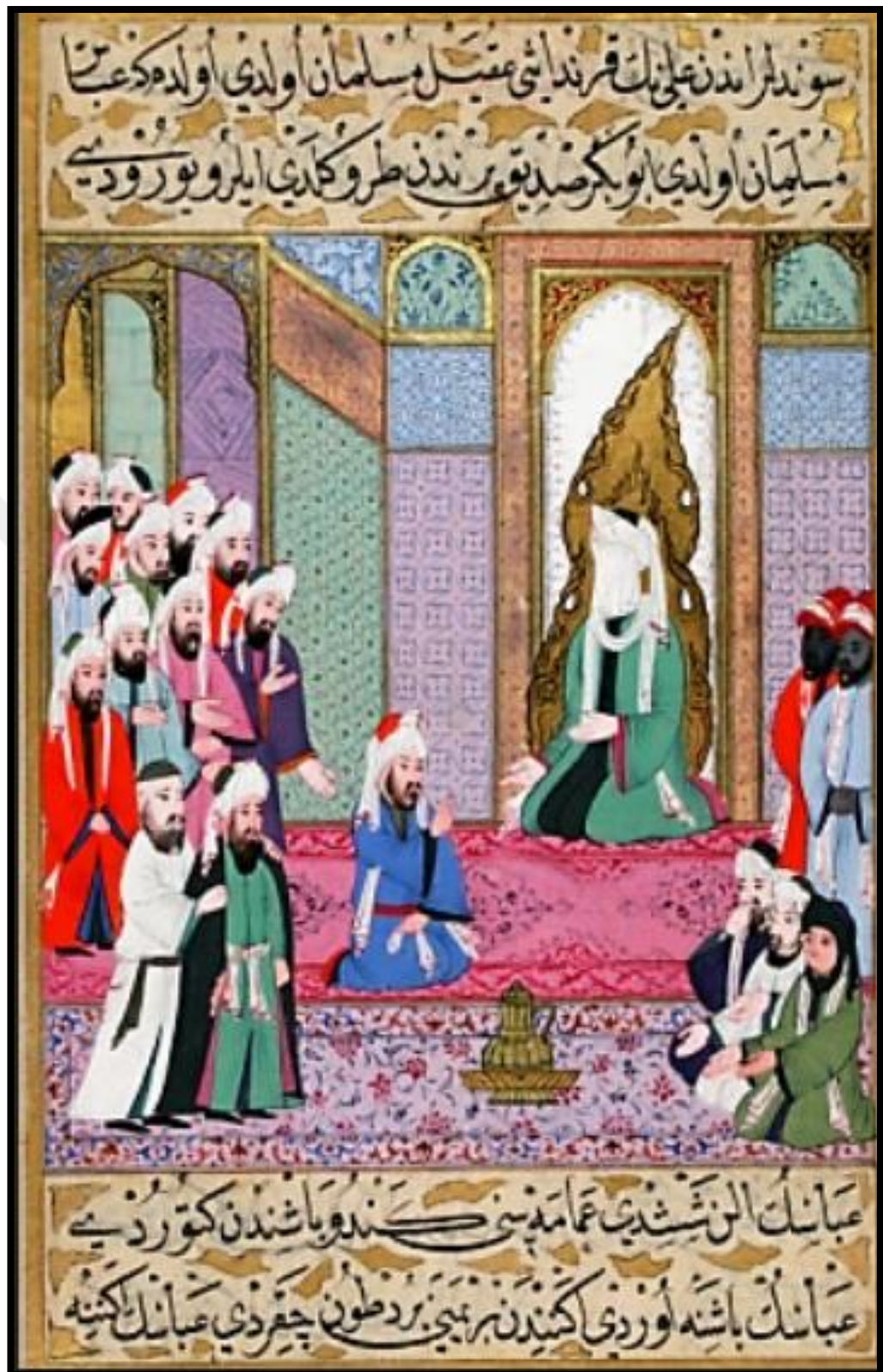
Birle İsmâ'il hicrinde oturmuşlaridi. Halayık dört yandan dökülüp geli dururlaridi. Ebu Râfi' rivâyet eder 'Abbas'ın.

2. Kısım

Ehli beyti 'ıyalleri kollukçuları cem'i Müslüman olmuşlaridi. Belki 'Abbas bin 'Abdumuttalib dahî Müslüman olmuşdu. Amma kimseye.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

İsmail'le birlikte hicrinde (bir yer) oturuyorlardı. Hizmetli koşarak geliyordu. Ebu Rafi anlatıyor: "Abbas'ın ev halkı, eşleri, kolluk askerleri hepsi Müslüman oldular. Belki 'Abbas bin 'Abdumuttalib de Müslüman olmuştur diye konuşuldu. Ama kimseye..."

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 63
Varak No	:270a.
Ölçüsü	: G. : 22,48 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abbas'ın Müslüman oluşu, Ebubekir'in kaftanını ona vermesi.
Kompozisyon	: Kompozisyon tercihi dikdörtgen formdan yana yapılmış olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Arka planda bütün alan, işlemler ve motiflerle doldurulmuştur. Minyatür içindeki konu, mescit olduğunu düşündüğümüz bir alanda geçmektedir. Bu alanda Peygamber yine minberde oturmaktadır. El hareketlerinden bir şeyler anlattığı düşünülmektedir. Peygamber'in hemen sol kısmında, iki Arap/siyahi hizmetlinin ayakta bekler vaziyette tasviri mevcuttur. Onların önünde biraz daha küçük ebatta; biri kadın, ikisi erkek olmak üzere üç figür oturur hâlde betimlenmiştir. Merkezde mavi kaftanıyla bir figür yer almaktadır. Minyatürde Ebu Bekir'in Abbas'a siyah kaftanını giydirdiği gözükmemektedir. Bu esnada Ebu Bekir'in kafasında ise sadece tekkesinin/fesinin olması dikkat çeker. Bu figür incelendiğinde üzerine krem rengine yakın bir elbise giydirildiği ve belinde siyah kuşak kullanıldığı görülmektedir. Elleri Abbas olduğunu düşündüğümüz figürün omuzundadır. Sol üst köşede ise önde dört, ortada dört ve arkada iki kişi olmak üzere on figürün tasviri mevcuttur. Öndeki figürlerden sol alt kısımda olan kırmızı kaftanlı tasvirin elleri, önde bağlı hâldedir. Onun yanında olan figürlerin elleri öne doğru uzatılmış olup hareketlerinden bir konu hakkında konuştukları düşünülmektedir. Arka kısımda bulunan figürlerin ise yüzleri ve omuzlarının bir kısmı gözükmemektedir. Yerde dekor olarak sadece bir su testisi bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

سوندلر اندن على نك قرنداشي عقيل مُسلمن أولدي أولدم كه عباس
مُسلمان اولدي ابو بكر صديق يرئدُن طرُو كلدي ايلرو يورودي

2. Kısım

عباسك الن ششدي عمامه سني گندُو باشندن گُورُدي
عباسك باشينه اُورُدي بر يماني بر طُونُ جَقُودي عباسك اکننه

Okuma

:104

1. Kısım

Sundular andan 'Ali'nin karındaşı 'Ukayl Müslüman oldu ol dem ki 'Abbas Müslüman oldu Ebu Bekir Sıddık yerinden duru geldi ileri yürüdü.

2. Kısım

'Abbas'ın elin şeşti 'İmâmesini kendi başından götürdü ' Abbas'ın başına urdu eğninden bir yemeni bir don çıkardı ' Abbas'ın eğnine.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Sundular. Ondan sonra Ali'nin kardeşi 'Ukal Müslüman oldu. O anda 'Abbas da Müslüman oldu. Ebu Bekir Sıddık yerinden kalktı ileriye doğru yürüdü. Abbas'ın elinden imamesini alıp kendi başına götürdü. (etrafından çevirmek gibi bir durum) Sonra Abbas'ın başından tekrar çevirdi. Bohça (eşya konulan bir çanta) bir yemeni (örtü) ve bir kıyafet çıkardı. Abbas'ın bohçasına...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 64
Varak No	: 272b.
Ölçüsü	: G. : 22,56 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş suluboya ve sürme altın.
Konu	: Peygamber'in kızı Zeynep esir düşen kocası için babasına annesinin gerdanlığını göndermesi.
Kompozisyon	: Kompozisyona bakıldığında dikdörtgen formda olup sayfanın altında ve üstünde olmak üzere nesih yazı türünde dört satırlık metin bulunmaktadır. Bir toplantı tasvirini ele alan bu olay mescit içinde geçmektedir. Minyatür merkezinde Hz. Muhammed bulunmakla birlikte tasvirin üzerinde yeşil kaftanı, beyaz sarığı mevcutken yüzünde buğu ve etrafını saran bir ulvilik alevi mevcuttur. Onun sol tarafında dört figür oturur vaziyette bulunmaktadır.. İki figür karşı tarafa doğru konuşurken diğer iki figür birbirleriyle iletişim hâlinde. Onların arkasında biri siyah olmak üzere iki figür el pençe vaziyette ayakta tasvir edilmiştir. Hemen Peygamber'in önünde mavi bir kese ve mücevher olduğunu düşündüğümüz bir nesne bulunmaktadır. Sol tarafta toplamda sekiz kişi bulunmakla birlikte merdiven basamağı gibi art arda bir dizilimi söz konusudur. Önde bulunan figürlerden ilki elleri önde bağlı vaziyette tasvir edilmiştir. Onun yanında hafif eğilmiş vaziyette ellerini ileri doğru uzatmış, mücevher veren kişinin tasviri mevcuttur. Bu figürün arkasında bulunan figürlerden biri hariç diğerlerinin sağ elleri ile doğru uzatılmış durumdadır. Sahne dekorunda beyaz çiçekleri olan bir ağaç bulunmakla birlikte divanın önünde bir kilim serilidir. Renk skalasına bakıldığında genellikle ara sıcak ve soğuk renkler tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

رسولك اوكنده قودي ايتدي يا رسول الله سيده زينب خاتون خدمتندن
كلورم بو امانتي كيم سيزوك حضرتكزه وريدي اچوكز

2. Kısım

كوروكز ددي اندن كندوسي يللو طوردي رسول حضرتتوك عليّه
الصّلوة والسلام اوكنده بلال حبشي يوردي ايتدي بنمله بدر

Okuma

:101

1. Kısım

Resul'ün önünde kodu eyitti Ya Resulallah seyyide Zeyneb Hatun hizmetinden
gelirim bu emâneti kim sizin hazretinize verdi açınız.

2. Kısım

Görünüz dedi. Andan kendisi ileri durdu. Resul Hazreti'nin 'Aleyhisselatü vesselam
önünde Bilal Habeşi yürüdü eyitti benimle Bedir.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Resul'ün önünde durdu söyledi: "Ya Resullullah, seyyidelerden Zeynep Hatun'un
hizmetinden gelmekteyim. Elimdeki emaneti size verdi. Açınız, görünüz dedi." Ondan
sonra kendisi geri çekildi. Resul Hazreti'nin önünde Bilal Habeşi yürüdü. Söyledi:
"Benimle Bedr ...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 65
Varak No	: 280a.
Ölçüsü	: G. : 22,12 , Y. : 29,88
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'i öldürmek için mescide gelen Amr b. Vehbi'n tasviri.
Kompozisyon	: Betimleme dikdörtgen formda olup sayfa içinde nesih hatla yazılan dört satırlık metin yer almaktadır. Sağ üst kısımda iki pencere ve mescidin kapısı bulunmaktadır. Mescidin önünde mavi ve kırmızı kaftanlı olan iki figür dikkat çeker. Bunların kendi aralarında konuştuğu görülmektedir. Mavi figürün hemen sol tarafında alt kısma doğru beş figürün ayakta durur hâlde iken karşılarında bulunan kişiyle konuşmaları yer almaktadır. Amr bin Vehb'in tasvirine bakıldığında mavi gömlek üzerine kırmızı bir kaftan giydiği, belinde ise beyaz bir kuşağın olduğu aktarılmıştır. Bu kuşağın sıkıştırdığı altın işlemeli kılıcı dikkat çeker. Figürün sol elinin ileri doğru uzatıldığı görülmektedir. Bu figürün hemen arkasından bir deve tasviri görülmektedir. Devenin ağzında ve boynunda urgan (iç içe geçmiş kalın ip) olduğunu düşündüğümüz ip yer almaktadır. Devenin boynunda bir çan asılıdır. Dekora bakıldığında arka planda iki ağacın ve bir tasvirinin olduğu görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

مسجدوك قېوسنده چكردي مكر امير المؤمنون عمر بن خطاب رضى الله
عنه رسول حَضَرَتُنْكَ عَلَيْهِ السَّلَام اصحاب انصار جماعت برله

2. Kısım

Okuma :102

1. Kısım

Mescidin kapısında çekerdı. Meğer emirü'l-Mü'minîn 'Ömer bin Hattâb radiyallahahu 'anh Resul Hazreti'nin 'aleyhisselam ashâb ensâr cemâ'at birle.

2. Kısım

Dermişleridi. Bedir hikâyetin söyleşirler idi kim Allah Te'âla kendilere 'inâyet eyledi kâfirlere ne kahr kıldı nice helâk.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Mescidin kapısını çekiyordu. Meğer müminlerin emiri 'Ömer bin Hattâb radiyallahahu 'anh ve Resullullah ashabından ensar cemiyetiyle bir aradaydı. Bedir hikâyesini konuşuyorlardı. Allahu Te'âla kendilerine lütufta bulundu. Kafirleri kahredip onları helak...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 66
Varak No	: 293a.
Ölçüsü	: G. : 22,09 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in bir grupla sohbeti.
Kompozisyon	: Betimleme dikdörtgen formda olup sayfa içinde nesih hatla yazılan dört satırlık metin yer almaktadır. Minyatür tasviri açık alan olarak düşündüğümüz bir mekânda geçmektedir. Bu tasvirde Hz. Muhammed, divanında oturur şekilde ele alınmıştır. Üzerinde yeşil kaftanı, beyaz sarığı ve yüzünde buğusu bulunmaktadır. Etrafını saran bir ulvilik alevi mevcuttur. Bu figürün solunda dizlerin üzerine oturur vaziyette dört erkek figür bulunmaktadır. Bu tasvirlerle bakıldığında oturanlardan ilki sakalsız bir şekilde diğerlerine nazaran daha küçük nakşedilmiştir. Onun yanında olan tasvirin elleri, kaftanın içinde bağlı olarak aktarılırken diğer figür ise ellerini ileriye doğru uzatmış durumdadır. Yeşil kaftanlı figürün elleri ise dizlerinin üzerindedir. Bu grubun hemen arka kısmında, divanın gerisinde iki figür ayakta durur hâlde resmedilmiştir. Bu figürlerden biri sakalsız tasvir edilirken diğeri daha yaşlı olarak ele alınmıştır. Hemen sağ tarafta iki figür ayakta, iki figür ise oturarak tasvir edilmiştir. Oturan figürlerin ikisinin de elleri kaftan kolunun içinde betimlenmiştir. Önde olan figür, arkadakine nazaran daha iri ve daha detaylı olarak ele alınmıştır. Ayakta olan figürlere bakıldığında birinin kolları yine kaftan içinde aktarılırken diğerinin kaftanın dışında bağlı vaziyette çaktarılması dikkate değerdir. Dekora bakıldığında palmiye ağacı, beş tepe ve bir giriş kapısı olduğunu düşündüğümüz yapı bulunmakta beraber yerde mavi, krem/kahverengi karışık olmak üzere iki ayrı halı mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

دُورْت اُوغلي ايرشدي رَيسلَر مُعْتَبِرلَر اُولدِلَر اُول دُورْت اُولو اوغلىڭ
ادلرى بريسى ئڭ عَبد الشَّمس ادي بريسىڭ نَوفَل ایدی بريسىڭ مُطَلَب ایدی

2. Kısım

بريسىڭ هَاشِم ادي اَنَلَرُك داخي نِيجَه اُوغلاڭلري واردي هَر بريسىڭ نَسِلِندَن
بُو نجه رَيسلَر وَ بُونجه اُولولَر ظُهْورَه كَلْدِيلَر اَنَلَرُوك دخي كَمَنَجَسِي كَافِر

Okuma

:100

1. Kısım

Dört oğlu erişti reisler mu'teberler oldular ol dört ulu oğlunun adları birisinin
'Abduşşems idi birinin Nevfel idi birisinin Muttalib idi.

2. Kısım

Birisinin Hâşim idi anların dahî nice oğlanları vardı her birisinin neslinden bunca
reisler ve bunca ulular zuhûra geldiler anların dahî kim nicesi kâfir.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Dört oğlu yetişip reislere saygı gösterdi. O dört ulu adamın adları: 'Abduşşems,
Nevfel, Muttalib, Hâşim idi. Ve onların oğulları vardı. Hepsinin neslinden çokça
reis vardı. Bu büyük ulular bir araya geldiler. Onlardan yani içlerinden kimileri de
kâfirdi.

دخی عبیده عامر بن عبد الله بن جراح و عمر و بن الحارث بن زهریر و سبیل
بن وهب بن ربیعہ قرندانش صفوان بن وهب و عمر بن ابی سرح بن ربیعہ

محمد بن اسحاق قولند مهاجر لریکھ رسول حضرتند بدر غزاسینم بملکہ
خاضر اولد لریکین اوچ کیشدر این هشام ایدر محمد بن اسحاق قولند

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 67
Varak No	: 296a.
Ölçüsü	: G. : 22,21 , Y. : 29,55
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür betimlemesi dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda nesih yazı türünde dört satırlık metin mevcuttur. Minyatürde olay bir çadır etrafında toplanan grubun tasviriyle anlatılmaktadır. Metinden yola çıkarak denebilir ki bu grup yeni Müslüman olmuş tasvirleri ele almaktadır. Sağ alt köşede biri kadın, üç erkek figürü oturur vaziyette resmedilmiştir. Önde olan kadın ve erkek figürün tasviri küçük şekilde nakşedilirken arka kısımda Peygamber'e yakın olan figürler daha büyük tasvir edilmiştir. Kadın figürle yan yana olan, mavi kaftanlı erkek tasvirin elinin konumundan anlaşılacağı üzere bir konuyu konuştuklarını düşünmek mümkündür. Onların üst kısmında, biri yeşil diğeri bordo kaftan giyen iki erkek figür konuşur hâlde tasvir edilmiştir. Onların hemen karşısında iki erkek figürü oturur vaziyette bulunmaktadır. Bu figürlerden birinin üzerinde askeri forma olarak da ifade edebileceğimiz zırhı bulunurken diğerrinin üzerinde kaftan mevcuttur fakat diğerr tasvirlerle nazaran başında sarık yerine üzerinde tüyü olan miğferi yer almaktadır. Figürlerden kaftanlı olanın elleri yine hafif havada ve ileri doğru uzatılmış şekildedir. Yine bir konuşmaya dahil olduğunu söylemek mümkündür. Onların hemen sağ alt kısmına doğru iki figür bulunmaktadır. Bu figürlerden biri kahverengi kaftan giyerken ten rengi diğerrlerine nazaran daha gri tonunda işlenmiştir. Yanında ise yeşil kaftanlı ve beyaz sarıklı elleri kaftan kolunun içinde bağlı olan bir tasvir yer alır. Arka kısımda sırayla tasvir edilen bir grup mevcuttur. Bu grup ayakta bekler hâlde aktarılmıştır. İçlerinde birkaç figürün ten rengi diğerrlerine nazaran daha koyu seçilmiştir. Bu grup içinde genç/yaşlı, alim /savaşçı olarak ayırt edebileceğimiz tasvirler bulunmaktadır. Merkezde bulunan Hz.Muhammed tasvirine bakıldığında üzerinde bordo gömlek üzerine yeşil kaftanı bulunurken başında beyaz sarığı, yüzünde beyaz buğusu mevcuttur. Etrafı onun ulvi bir kişiliğe sahip olduğunu belirtmek üzere alevden bir çemberle çevrilidir. Dekor olarak arka planda bir çadır, yerde krem-kahve bir kilim,

dağ, tepe ve ağaç tasvirleri bulunmaktadır. Zemin üzerinde yer yer çiçek tasvirleri mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

دخی عُبيده عامر بن عَبْدِ اللَّهِ بن جَرَّاه و عمرو بن الحَارِثُ بن زهير و سهيل
بن وَهَبْ بن رَبِيعه قَرْنَدَاش صفوان بن وهب و عمر بن ابي سُرح بن ربيعہ

2. Kısım

محمّد بن إسحاق قَوْلُندَه مُهاجرلر کیم رَسُولُ حَضَرْتَنَدَه بَدْرُ غَزَا سَنَدَه بَلَّه
خاضر أولدلر سکسن اُچ کَشْدُر ابن هشام ايدر مُحَمّد بن اسحق قولنده

Okuma : 7

1. Kısım

Dahî ‘Ubeyde ‘Âmir bin ‘Abdullah bin Cerrah ve ‘Amr bin el-Hâris bin Züheyr ve Süheyl bin Vehb bin Rebi‘â karındaşı Safvan bin Vehb ve ‘Ömer bin ebî Sürh bin Rebi‘â.

2. Kısım

Muhammed bin İshâk kavlinde muhâcirler kim Resul Hazreti’nde Bedir Gazası’nda bile hâzır oldular seksen üç kişidir ibn-i Hişam eydür Muhammed bin İshâk kavlinde.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ubeyde, ‘Âmir bin ‘Abdullah bin Cerrah, ‘Amr bin el-Hâris bin Züheyr, Süheyl bin Vehb bin Rebi‘â kardeşi Safvan bin Vehb, ‘Ömer bin ebî Sürh bin Rebi‘â, Muhammed bin İshâk sözünde muhacirler Resul Hazretleri’yle Bedir Gazası’nda bile hazırıldılar. Toplamda seksen üç kişiydiler. İbn-i Hişam söyledi: ”Muhammed bin İshâk’ın sözü...

طبره اوچ کشتی دینی راویان و کرامت شاد در برنجی و قصبه جند در
ایکجمنی خا طاب بن عمر و جمنی عباس بن ابی زهره رضوان الله تعالی

عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ذَكَرَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْأَنْصَارِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ سَعْدُ
بْنُ مَعَادٍ بْنُ النُّعْمَانِ حِبَارَةُ بْنُ أَوْسٍ بْنُ مَعَادٍ بْنُ النُّعْمَانِ أَبُو الْحَارِثِ بْنِ أَسَدٍ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 68
Varak No	: 296b.
Ölçüsü	: G. : 22,37 , Y. : 29,75
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey ebatta olup sayfa içinde nesih yazıyla tertip edilen dört satırlık metin mevcuttur. Sayfanın ortasına bakıldığında minberde Peygamber otururken sağında ve solunda, üçer ve dörder kişilik gruplar bulunmaktadır. Bu grupların dışında, bir grupta kapının ağzından yapılan sohbeti dinlemektedir. Peygamber'in tasvirine bakıldığında üzerinde, yeşil kaftan içine kahverengi gömlekle başında ve yüzünde beyaz örtü bulunmaktadır. Etrafını saran ulvilik alevi olarak tasvir ettiğimiz bir alan mevcuttur. Peygamber'in sağ alt tarafında oturanlardan ilki en büyük tasvir de olup bu grup içinde en yaşlı betimlemeye sahiptir. Elleri ileri doğru uzatılmış olup Peygamber'le bir sohbet içinde olduğunu söylemek mümkündür. Üzerinde bordo kaftan ve beyaz sarık bulunmaktadır. Sonraki iki figürün kıyafetleri ise yeşil ve kahverengi kaftan olarak tercih edilmiştir. Nakkaş bu tasvirlerin ellerini kaftan içinde kollarına bağlı olarak nakşederken figürler konuşulanları dinlemektedir. Peygamber'e en yakın olan ve diğerlerine nazaran daha büyük tasvir edilen bu figürlerin hemen karşılarında oturur vaziyette dört tasvir bulunmaktadır. Bu figürlere bakıldığında Peygamber'e yakın olan tasvirin üzerinde yeşil kaftan ve beyaz sarık bulunmaktadır. Hemen yanında pembe, bordo, yeşil kaftan giyen beyaz sarıklı diğer figürlerin betimlemesi mevcuttur. İçlerinden sadece Peygamber'e yakın olanın konuşur hâlde olduğu görülmektedir. Bu tasvirde sadece bir figür diğerlerine göre sakalsız ve daha genç ele alınmıştır. Kapı ağzına bakıldığında mevcut bir grubun tasviri yer almaktadır. İçlerinde iki figürün ten rengi diğerlerine nazaran daha koyun olarak tercih edilmiştir. Bu grup içindeki figürler daha küçük ve uzak şekilde aktarılmıştır .İçlerinden sadece biri sakallı şekilde işlenmiştir. Dekor olarak yerde bir halı,onun üzerinde kilim ve minder mevcutken arka planda mescit içi görünüm söz konusudur. Dışarı kısımda palmye ağacı ve doğa tasviri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

طشره اوچ كشي داخي راويلر ذكر اتمشلدُر برسي وهب ون سعدر
ايكنجسي خاطب بن عمر أوجنجيسى عياض بن ابي زهير رضوان الله تعالى

2. Kısım

عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ ذَكَرَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ سَعْدُ
بن معاذ بن النعمان حَارِثُ بن أوس بن معاذ بن التَّعْمَانِ أَبُو الْحَارِثِ بن انس

Okuma

:99

1. Kısım

Taşra üç kişi dahi râviler zikr etmişlerdi birisi Vehb bin Sa'd'dır ikincisi Hâtıb bin Ömer üçüncüsü 'Ayas bin Ebi Züheyr rıdvanullahi te'ala.

2. Kısım

'Aleyhim ecma'in zekere men şehide bedren mine'l-ensari radiyallahu 'anhüm Sa'd bin Mu'az bin en-Nu'mân Harîs bin Evs bin Mu'az bin en-Nu'mân ebu'l-Haris bin Enes.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Dışarıdan rivayet edenlerden üç kişi vardı: Vehb bin Sa'd, Hâtıb bin Ömer, 'Ayas bin Ebi Züheyr rıdvanullahi te'ala hepsinin üzerine Ensari'den Bedir'e şahitlik edenlerin, Allah onlardan razı olsun, Saad'ın anılması. Bin Muaz Bin El-Numan Haris Bin Evs Bin Muaz Bin El-Numan Ebu'l-Haris Bin Enes.

اولدوغنده وقت عدد و عدد بربله الله خرب غالب اولدوغی اوزر
 اوتوز التی کشتی مو منلر دن و مشر کوردن شعر ایتد لراما بوضیر

اوج کیشوک شعر نیه اختصار قلد بی اول خمره ابن مطلب
 قصید بنی ذکر ایلدی قال خمره بن عبدالمطلب رضی الله عنه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 69
Varak No	: 299a.
Ölçüsü	: G. : 22,12 , Y. : 29,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Şairlerin Hz. Muhammed'e savaş sonrası kaside okumaları.
Kompozisyon	: Minyatüre bakıldığında nesih yazıyla süslenmiş iki beyit ve dikey ebatta süslenmiş bir betimleme mevcuttur. Merkezde, Peygamber Aleyhisselam bir divanda oturur hâlde tasvir edilmiştir. Tasvirin de genel betimlemesi olan bordo gömlek üzerine yeşil kaftanı, başında ve yüzünde bulunan beyaz örtüsü, etrafını saran ulvilik alanı mevcuttur. Bu tasvirin sağında üzerindeki zırhtan da anlaşılacağı üzere bir asker beklemektedir. Onun ardında, bir kadın figürü bulunmaktadır. Bu kadının olduğu yerde kalabalık bir grubun varlığı söz konusudur. Hemen ara kısımda sarııyla farklı bir kavuğa sahip kırmızı kaftanlı bir erkek figürü mevcuttur. Onun önünde minyatürün ana unsurlarından sayılabilecek olan şairler bulunmaktadır. Bu tasvirde dört şair, beyitlerden de anlaşıldığı üzere kaside okumaktadır. Önlerinde kare şeklinde, diğerlerine nazaran daha yüksek şekilde çizilmiş bir kürsü mevcuttur. Şairler ana unsur olmalarına nazaran minyatürde diğerlerine göre daha küçük tasvir edilmiştir. Şairlerin karşısında ise sırayla dizilmiş bir grubun varlığı söz konusudur. Bu grup içinde Peygamber'den sonra gelen en büyük figüre yer verilmiştir. Bu figürün elleri bileklerinde bağlı hâlde ve hafif şekilde eğilerek tasvir edildiği görülmektedir. Yer yer uzaklığı ve yakınlığı belirtmek için figürlerin boyutları değiştirilmekle birlikte hareketleri de kısıtlı tasvir edilmiştir. Dekor unsuru olarak palmiye ağacı ve tepeler mevcuttur. Bu dekor unsurları içinde yer yer de yeşil alan tasviri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

اولدوغنه و قلت عدد برله الله خرب غالب اولدوغي اوزرنه
اوتوز التي كشي مؤمنلردن و مشركلردن شعر ايتدler اما بو ضرير

2. Kısım

اوچ كيشنوك شعرينه اختصار قلدى اول حمزه ابن مطلب
قصيده سني ذكر ايلدي قال حمزه بن عبد المطلب رضى الله عنه

Okuma

:95

1. Kısım

Olduğuna kıllet-ı ‘aded ve ‘aded-i birle Allah harb gâlib olduğu üzerine otuz altı kişi mü’minlerden ve müşriklerden şi’r eyittiler. Amma bu zarir.

2. Kısım

Üç kişinin şi’rine ihtisâr kıldı evvel Hamza İbn-i Muttalib kasîdesini zikr eyledi kâle Hamza bin ‘Abdumuttalib radyallahu ‘anh.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Sayısının az olduğuna ve adetin bir olduğuna Allah’ın da izniyle savaşta galip gelindiğine otuz altı kişi Müminlerden ve müşriklerden şiir söylediler. Ama bu şiir okuyanların içinden üç kişinin şiiri detaylıca anlatıldı. Evvela İbn-i Muttalib kasidesi okundu. Sonra Hamza bin ‘Abdumuttalib radyallahu ‘anh...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 70
Varak No	: 308a.
Ölçüsü	: G. : 22,03 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Yahudi bir kavim hakkında Hz. Muhammed'in bilgi toplaması.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda olmak üzere dört satırlık nesih hatlı metin bulunmaktadır. Merkezde, Peygamber Aleyhisselam divanında otururken üzerinde yeşil kaftanı, beyaz sarığı ve buğusu bulunurken etrafını saran ulvilik alevi mevcuttur. Onun hemen solunda dört figür merdiven basamağı gibi sıralı şekilde oturarak resmedilmiştir. Bu figürlerden sol alt kısma doğru oturan kadın iken onun yanında oturanlar ise erkek olarak betimlenmiştir. Üç erkek figür de konuşur vaziyette resmedilmiştir. Peygamber'e yakın olan figür diğerlerine nazaran daha büyüktür. Bu grubun arkasında ayakta tasvir edilen iki siyahi figürünün betimlemesi yer almaktadır. İki figürün de elleri, bileklerinde bağlı hâldedir. Peygamber'in sağ tarafında ona yakın iki figürün diğerlerine nazaran daha büyük tasvir edildiği görülürken figürlerden biri konuşur vaziyettedir. Diğer figür elleri kaftanın kolları içinde bağlı hâlde aktarılmıştır. İkisinin arkasında yine bir grubun varlığı söz konusudur. Grup içinde el hareketlerinden yola çıkılarak bazı figürlerin konuştuğu dikkat çekerken birkaç figürün elleri ise kaftanın içine bağlamış vaziyettedir. İstisnai bir durum olarak sol alt köşede mavi kaftanı figürün elleri göğsünde "X" işareti şekline bağlı hâldedir. Mekân dekoru yine mescit içi olarak tasvir edilirken yerde bordo ve pembe renklerinin yoğun olarak kullanıldığı bir halı mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

قلعطري واردر أول قلعروك اوكنده موسم كونلرنده بازار ايدرلر
اكا بني القين قاع سوقي درلردي چون أول يهودلر رسول خدمتنده

2. Kısım

خاضر اولديلر رسول حضرت عليه السلام ايدي يا معشر اليهود
أخذروا من الله مثل ما نزل بقریش من النعمة فاسلمو فانكم قد عرفتم

Okuma

:96

1. Kısım

Kal'aları vardır. Ol kal'aların önünde mevsim günlerinde bazar ederler. Ana Beni Kaynuka' suku derlerdi çün ol yehudler Rasul hizmetinde.

2. Kısım

Hâzır oldular Rasul Hazreti 'Aleyhisselam eyitti yâ ma'sere'l-yehud uhzuru minellah misle mâ nezele bi kureyşin mine'n nikmeti fe eslimû fe inneküm kad 'areftüm.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Kelamlar vardır. O kelimelerin mevsim günlerinin önünde açık pazar gibidir. Ona Beni Kaynuka pazarı derlerdi. O pazar Yahudiler Rasulullah'ın hizmetine hazırđılar. Rasul Hazretleri şöyle söyledi: "yâ ma'sere'l-yehud uhzuru minellah misle mâ nezele bi kureyşin mine'n nikmeti fe eslimû fe inneküm kad 'areftüm.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 71
Varak No	: 310a.
Ölçüsü	: G. : 22,36 , Y. : 29,96
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Pazarda kuru yemiş satan kadın.
Kompozisyon	: Kompozisyon dikey ebatta olup minyatür içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Minyatür tasvirine bakıldığında merkezde bir kuru yemiş satıcısı olan kadın figürü yer almaktadır. Nakkaş neredeyse her alanı bir figür ile doldurmuştur. Kervansaray ya da han olarak adlandırabileceğimiz bu mekânın giriş kısmında esnafları denetleyen lonca teşkilatına benzer bir grubun oluşu dikkat çekmektedir. İçlerinde kethüdanın da bulunduğu bu grupta figürlerden biri oturur hâledir. Bu figür kızıl sakallı, turuncu sarıklı, lacivert kaftanlı nakşedilmiştir. Onun hemen arkasında biri lacivert, diğeri siyah kaftan ve kırmızı takkeli olmak üzere iki figür yer almaktadır. Lacivert kaftanlı olan figürün elinde bir kılıcın olduğu görülmektedir. Oturan figürün hemen arkasında mavi ve siyah kaftanlı olmak üzere toplamda üç tasvir bulunurken bunların hemen yukarısında iki figür daha aktarılmıştır. Kethüda diyebileceğimiz betimleme, diğerlerine nazaran daha büyük tasvir edilirken ona yakın olan figürler de aynı orana yakın büyüklükte aktarılmıştır. Bu grup içerisinde en arka kısımda yer alan siyah kaftanlı figürün yüzünde renkten dolayı bir deformasyon söz konusudur. Sayfanın iki tarafında da dükkanı andıran yapıların olduğu görülmektedir. Sol tarafta olan dükkânın kuyumcu olduğu içindeki sandıklardan anlaşılmaktadır. Bu dükkânın içerisine de lacivert kaftanlı olan bir zerkub bulunurken hemen onun karşısında siyah elbiseli, yüzü ve başı beyaz şalla kapalı, kuruyemiş satan bir kadın figürü yer almaktadır. Bu figür, yanında olan sepetten kızıl sakallı tasvire bir şeyler verdiği görülmektedir. Bu ikilinin hemen sol çaprazında ise elinde bir nesne tutan erkek figürü yer almaktadır. Onun önünde üç erkek tasvirin yerde oturur hâlde, karşılıklı konuşma içinde oldukları dikkat çekmektedir. Bu figürlerin önlerinde kırmızı bir çanta mevcuttur. Aktarılan nesnelerden dolayı bu tasvirlerinde tüccar olduğu söylenebilir. Hemen arkalarında ise üç erkek betimlemesi öne çıkar. Bu grup ise ellerinde kılıçlarla tasvir edilmiştir. Buradan yola çıkılarak

tasvirlerin demirci olduğu söylenebilir. İçlerinden birinin eli ağzında konuşmayı dinlediği görülmektedir. Muhtemelen satıcının konuşmasını düşünmektedir. Yine bu figürün boyutu diğerlerine göre daha küçüktür. Hemen arkasında üç figür daha bulunmaktadır. Figürler ellerini ileriye doğru uzatarak konuşmaya dahil olmaya çalışmaktadırlar. Sayfanın sağ tarafında ise yine bir dükkân mevcuttur. Bu dükkân içinde iki erkek figürün olduğu bir görünüm mevcuttur. Biri kırmızı kaftan giyerken diğer yeşil kaftan giymektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

اول اهد سندوغنك سبب اول اولديكم أول وقت كه بني القين قاع
يهودلرني دينه دَعَوَت اَيَلَدِي مَوْسَم كُون اِيْدِي قَلْعَطْلَرِي اوْكَنْدِه بَازَار

2. Kısım

درمشدی غلبه و درنك اولمُشْدِي مَكْر كوجْگُونْجِي عَرَبْ جَمَاعَتْنِدِن بَر عَرَبْ
عَوْرَتِي بَازَارَه كَلْمَشْدِي بِرْ مَسْلُغِي وَاَرْدِي اَنِي صَتَّارْدِي التَّوَنْجَلَر بَازَرْنِدِه

Okuma

:93

1. Kısım

Ol ‘ahd sındığının sebebi ol oldu kim ol vakit ki Beni Kaynuka yahudilerini dine da’vet eyledi. Mevsim gün idi kal’aları önünde bazar.

2. Kısım

Dermişidi. Galebe ve dernek olmuştu. Meğer göçgüncü ‘Arab cemâ’atinden bir ‘Arab ‘avreti bazara gelmişti. Ber mesleği vardı. Anı satardı. Altıncılar pazarında.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

‘Ahd’in sebebi ki o vakitlerde Beni Kaynuka Yahudilerini dine davet etmişti. Mevsimin günündeydi ki pazarın önünde bu sözleri (duydu). Galip gelmişlerdi ve bir araya toplanmışlardı. Meğerse göç eden Arap cemaatinden bir Arap kadın pazara gelmişti. Bu kadın pazarda kuru yemiş satardı. Altıncılar pazarında...

کعب بن اشرف حکایت انک کی ولدی کھرچن بند غراسند رسول
حضرت علیہ السلام منصور و مؤید اولدی قرشک برنجہ سینے

اولدرد لر دخی رنید بن حارثه دخی عبد الله بن رواحه اول ایکسے
ایله شاره مبشر و ربیدی بو کعب بن اشرف اول کون مدینه شهرندن

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 72
Varak No	: 314a.
Ölçüsü	: G. : 22,49 , Y. : 29,87
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Savaş sonrası elde edilen ganimetlerin tasviri.
Kompozisyon	: Diğer minyatür ebatlarında ve sayfa düzenine uygun olarak tasvir edilen bu kompozisyonda, mekân yine mescit içidir. Merkezde Peygamber bulunmaktadır. Tasvirin üzerinde yeşil kaftan, krem rengi gömlek, başı ve yüzünü kapatan beyaz örtü bulunmaktadır. Etrafını saran, bir kalkan olan, alev şeklinde bir alan mevcuttur. Solunda dört figür oturarak tasvir edilmiştir. Onların arkasında iki erkek tasvir mevcuttur. Bu tasvirde iki figürün de duruşu aynı olmakla birlikte elleri karın hizasında bekledikleri görülmektedir. Bu figürlerin ten renkleri diğerlerine nazaran daha koyudur. Hemen meydana yani mescidin tam ortasında, savaş ganimet olarak zırh, kılıç ve ok olduğunu düşündüğümüz askeri teçhizat bulunmaktadır. Bu teçhizatın hemen diğer tarafında bir grubun ayakta durduğu ve konuşma yaptığı görülmektedir. Bu grup içinde sol alt kısma doğru bulunan figürlerden yeşil kaftan giyenin belinde okçu çantası gözükmekle birlikte bu figür ellerini önünde bağlı hâlde beklemektedir. Grup içinde birçoğunun elleri ağzında daha çok düşünür vaziyette olduğu buna mukabil olarak da içlerinden birinin elleri kaftan içinde bağlı hâlde başı hafif ilk durumda olduğu görülmektedir. Dekor unsuru olarak duvarlardaki pembe, yeşil, mavi ve yer yer altın varaklı işlemeler bulunmaktadır. Divanın üst kısmında yani mihrabın olduğu kısımda mavi dikdörtgen bir alan içinde bir ayet-i kerimenin olduğu dikkat çekmektedir. Yerde pembe ve bordo desenleri olan bir kilim mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

كعب بن اشرفك حكايت انك كي اولدي كم قچن بدر غزاسنده رَسُولُ
حَضَرَتِ عَلَيْهِ السَّلَام مَنْصُورٌ و مؤيدٌ اولدي قريشك بر نجهسني

2. Kısım

أولدرلر دخي زيد بن حارثه دخي عبدالله بن رَوَاحه أول ايكسني
ايله شاره مُبَشِّر و ربدي بو كعب بن اشرف أول كُونْ مَدِينَه شَهْرُنْدَه

Okuma

:92

1. Kısım

Ka'b bin Eşref'in hikâyeti anın gibi oldu. Kim kaçan Bedir Gâzası'nda Râsul Hazreti 'Aleyhisselam mansûr ve müeyyed oldu. Kureyş'in bir nicesini.

2. Kısım

Öldürdüler dahî Zeyd bin Hârise dahî 'Abdullah bir Revâha ol ikisini öyle şâre mübeşşir virübdü. Bu Ka'b bin Eşref ol gün Medine Şehri'nde.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ka'b bin Eşref'in hikâyesi aynı onun gibi oldu. Ki ne vakit Bedir Savaşı'ndan Resulullah zafere ve güce ulaştı, Kureyş'in bir kısmını öldürdüler. Zeyd bi Harise ve 'Abdullah bir Revâha ile bu iki kişi şehre müjdeli haberi verdi. Ka'b bin Eşref o gün Medine Şehri'nde ...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 73
Varak No	: 318a.
Ölçüsü	: G. : 22,20 , Y. : 29,60
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ın bir adamla konuşması.
Kompozisyon	: Kompozisyon dikey ebatta olup sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Nakkaş bu minyatür çalışmasında olayı ara sıcak ve soğuk renklerle dekore etmiştir. Olayın kapalı bir alanda geçtiği düşünülmekle birlikte Ka'b ve Ebu Nayle'nin oturduğu kısım yerden yüksek etrafı yarı çevrili bir alan olarak tercih edilmiştir. İki figürün arkasında da iki yastık bulunmakla beraber bu figürlerden biri genç olarak tasvir edilmiştir. Yaşlı figürün Ka'b olduğu düşünülmektedir. Bu tasvirin üzerinde yeşil kaftan ve beyaz sarık taktığı görülmektedir. Figür dizleri üzerine oturur hâlde tasvir edilmektedir. Karşısında bulunan figürün üzerinde ise kırmızı kaftan ve beyaz sarık bulunmaktadır. Dizleri üzerine oturur hâlde konumlandırılmıştır. Hemen divanın dışında iki figür ayakta bekler hâlde tasvir edilmiştir. Biri genç, diğeri yaşlı olan bu figürler mavi ve yeşil kaftanla bezenmiştir. Genç figürün elleri yukarı doğru konumlandığı görülürken yaşlı figürün elleri kaftanın kolları içersinde belinde durur vaziyette aktarılmıştır. Hemen giriş kısmında koridor ya da yol olarak tasvir edebileceğimiz alanda iki figür bulunmaktadır. Bunlardan biri yine yaşlı diğeri genç olarak betimlenmiştir. El hareketlerinden yola çıkılarak denilebilir ki bir konuşma içerisinde bulunmaktadırlar. Kırmızı kaftan giyen genç figürün vücudunun yarısı gözüktürken başında sarık yerine kavuk diyebileceğimiz bir başlık mevcuttur. Karşısında ise daha açık kırmızı renkte kaftan giyen yaşlı figür bulunmaktadır. Bu figürün belinde siyah bir kuşak bulunurken başında da beyaz sarığının olduğu görülmektedir. Sayfa dekoru yapılırken yer yer altın işlemelerin olduğu, bazı kısımlarda duvara benzemesin tuğla görünümünde boyamaların olduğu görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

اندن ابو نايله ايتدي يا احي يا كعب بئوم بر سر سوزم وارڈر اكر
اشدب سقرسك كمسنيه سويلمزنك سكا سويلرم ددي نظم

2. Kısım

كعب تند اولدي فقيدى اول سوزه ايئر اى ايله كيشلر يوز يوزه
اغرشىجق شيلمي سئلر سوزي يا سوزك برمي ايكي ميئر يوزي

Okuma : 91

1. Kısım

Andan ebu Nayle eyitti. Ya ahî ya Ka'b benim bir sır sözüm vardır eğer işidip saklarsan kimesne söylemezsen sana söylerim dedi. Nazm.

2. Kısım

Ka'b tend oldu kakıdı ol söze *Eydür ey ebleh kişiler yüz yüze*
Uğraşıcak şöyle mi söyler sözü *Ya sözün bir mi iki midir yüzü*

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Sonra Ebu Nayle söyledi: ” Ey erkek kardeşim Ka'b benim saklayacak bir sırrım var. Eğer duyup saklarsan ve kimseye söylemezsen sana söylemek isterim dedi. Şiir:

Ka'b sinirlendi ,kızdı o sözlere.

Ey ahmak kişi söyle benim yüzüme

Uğraşcak ne var sözlerle,

Yoksa sözün iki yüzlü müdür?

اغزىك يازىدىن دىمىز دى شۇلدىم خارىك بىخىم دوزىست اولدى
اندن اول صحابىلار اولو ونه طاغىلدىر كىدلار نى كىبىن اشرافىك

حكايت مدينه شهرته ايلنه چاوا اولدى سولنىدىمىكم **محمّد** اصحاب
كعب بن اشرفى دون اينجده اوندىن قلعه سىندى نىسره چىقىش رايانه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 74
Varak No	: 321b.
Ölçüsü	: G. : 22,53 , Y. : 29,87
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b 'ın kesik başının Hz. Muhammed'e getirilmesi.
Kompozisyon	: Kompozisyon dikey ebatta olup dört satırlık nesih hatlı bir metinden oluşmaktadır. Minyatürde olay mescide benzer bir yapının önünde geçmektedir. Bu yapının kapısının önünde Hz. Muhammed'in tasviri yer almaktadır. Tasvirin kıyafet tercihinine bakıldığında üzerinde yeşil kaftanı ve beyaz gömleği bulunurken başında beyaz renkte tercih edilen sarı ve yüzünün buğusu bulunmaktadır. Onun hemen önünde Ka'b'ın kesik başı yer almaktadır. Bu nesnenin tasvirine bakıldığında sakallı ve yaşlı olarak tercih edildiği görülmekle birlikte sakallarında beyazlıkların varlığı mevcuttur. Başın hemen karşısında yanyana dizilmiş figürler yer almaktadır. Bu figürlerin hepsinin belinde ok çantasıyla kılıç mevcuttur. Peygamber'e yakın bu figürlerin tasviri, arkadaki figürlere nazaran daha büyük şekilde ele alınmıştır. Figürlerin hepsinin başında asker olduklarını belirtmek için bir tüy dekoru mevcuttur. Askerlerin el ve ayakları yukarı doğru açık vaziyette aktarılmıştır. Buradan yola çıkarak figürlerin dua ettiği düşünülmektedir. Arka kısımda olan figürlerden sadece birinin belindeki kılıcı gözükmektedir. Sayfa dekoruna bakıldığında arka planda palmiye ağacı mevcuttur. Balkon korkuluğunu andıran demir yapıların olduğu gözükmekte birlikte renk tonları soğuk olarak tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

اغزنك يارندن دمردي شولدم حارثك زخم دُورسٹ اولدي
اندن اول صحابيلر اولو اونه طاغلدر كتدر ارتسي كعب بن اشراق

2. Kısım

حكايتِ مدينه شهرنه ايلنه چاو اولدي سويلندي كم مُحَمَّدُكَ اصحاب
كعب بن اشرفي دُون ايجنده اوندن قلعهسندن طشره چقرمشلر پاره

Okuma

:90

1. Kısım

Ağzının yarından demzirdi. Şoldem Haris'in zahmı dürüst oldu. Andan ol sahâbiler evli evine dağıldılar gittiler ertesi Ka'b bin Eşref'in.

2. Kısım

Hikâyeti Medine şehrine eyline çav oldu söylendi. Kim Muhammed'in ashab Ka'b bin Eşref'i dün içinde evinden kal'asından taşra çıkarmışlar pare.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ağzının kenarından emdi. O an Haris'in yarası doğrulukla kabullenildi. Ondan sonra sahabeler evlerine dağıldılar, gittiler. Ka'b bin Eşref'in hikayesi Medine şehrinde yüksek sesle söylendi. Muhammed'in ashabı Ka'b bin Eşref'i dün evinden, kalesinden çıkarmışlar. Parça parça...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 75
Varak No	: 323b.
Ölçüsü	: G. : 22,17 , Y. : 29,35
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Yahudilerin öldürölme emri ve içlerinden bir kadının Müslüman oluşu.
Kompozisyon	: Bu olayın tasviri nakkaş tarafından bütün sayfayı kaplayacak şekilde ele alınmakla birlikte sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Merkezde Peygamber'in tasviri yer alırken onun olduğu kısımda bir çadır kuruludur. Bu çadırın sol tarafında hemen çaprazında ona göre daha küçük tasvir edilen, oturur hâlde dört figür bulunmaktadır. Peygamber'in hemen arkasında iki siyahi figürün tasviri bulunmaktadır. Bunlardan biri mavi, diğeri kırmızı kaftan giymektedir. İki figür de ellerini karınları üzerinde bağı hâlde aktarılmıştır. Peygamber'in hemen karşısında, üzerindeki zırhtan da anlaşılacağı üzere bir asker bulunmaktadır. Bu figür de elleri karının üzerinde bağlar hâlde aktarılmıştır. Belinde kılıcı ve okçu çantası görölmektedir. Figürün hemen arkasında ise yine bir erkek figürün tasviri yer almaktadır. Figür, sağ elini göğsüne doğru kaldırılmış hâlde nakşedilmiştir. Bu tasvirin belinde kılıcın olduğu gözökmektedir. Hemen aşağı çaprazında, Yahudi olarak tasvir edilen bir figürün başının kesildiği an aktarılmıştır. Kompozisyonun bu bölümünde bir idam sahnesinin tasviri var denebilir. Figürün kavuğu yere düşmüş hâldedir. Bu tasvirin başında ise üzerinde mavi yeleği, elinde kılıcıyla bir asker bulunmaktadır. Cellat olarak adlandırabileceğimiz bu figürün hemen yanında bir erkek tasviri bulunmaktadır. Hemen sol tarafta ellerinden ve boyunlarından bağı olan bir grubun olduğu görölmektedir. Gruba bakıldığında Yahudi olanların başlarında "kipa"adını verdiğimiz bir şapkanın varlığı dikkat çeker. Bu şekilde Yahudiler ve Müslümanlar birbirlerinden ayırt edilebilir. Nakkaş bu tasviri yaparken beyitlerden de yola çıkılarak denilebilir ki minyatürün ana konusu bir kadının Müslüman oluşunu anlatmaktır. Fakat kalabalık grubun nakşedilmesiyle Yahudinin öldürölme anı ön plana çıkmıştır. Sayfa içinde çadır ve dağ tasviri harici dekor unsuru bulunmamaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

ایکی قلیدر ددیر رَسُولُ حَضَرَتُ بُیُورْدِی کِم اُوس جَمَاعَتَدِن
یکرم دورت کشی کلدی ایتدی بو اُون ایکی کشی سز اُولدُورْغَز

2. Kısım

ددی هر ایکی مُسْلِمَان بَر جُھُودِی اولدردلر ابن هِشَام ایدُر اُول تا جر کم
محبصه بسلامشدی اَنی اول کُون اولدُرْدِی قَرْنَدَاش حوْبِصَه اُول کُونُکْ

Okuma

:88

1. Kısım

İki kişi kalıb dur dediler. Resul Hazreti buyurdu kim Evs cemâ'atinden yirmi dört kişi geldi eyitti. Bu on iki kişi siz öldürünüz.

2. Kısım

Dedi. Her iki Müslüman bir cuhudu öldürdüler. İbni Hişam eydir ol tâcir kim mahbasa beslemişti. Anı ol gün öldürdü karındaş Havisa ol günün.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

İki kişi kaldı dediler. Resul Hazretleri emir verdi ki Evs cemaatinden yirmi dört kişi geldi. Bu on kişiyi siz öldürün dedi. İki Müslüman askeri bir Yahudiye öldürdüler. İbni Hişam söyledi ki o tacir hapis beslemişti. Onu o gün kardeşi Havisa öldürdü. O günün...

وریدی بیت کمانه اولور نه خبر اولدی قارشو کلدی لر چون هندی
قائنه جمع اولد لر ایند لر یاسیده عجب ایدی کیم سن بواراق بره کلده

ددرهند اعلای رسول حضرتدن علیه السلام شکایت ایلدی
ایندی بوشله قوما ایلکمز بکاجیری وزیر شو بیه کم فلاز فلاز

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 76
Varak No	: 330a.
Ölçüsü	: G. : 21,75 , Y. : 29,39
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebusufyan'ın karısı Hind, Hz. Muhammed'e karşı olmaları için Kinane kavmini ziyaret ediyor.
Kompozisyon	: Nakkaş bu kompozisyonunda dikey formu tercih ederken sayfanın altında ve üstünde ikişer satır olmak üzere nesih hatlı bir metin aktarmıştır. Sayfanın sağ tarafında Ebu Sufyan'ın karısı olan Hind'in de içinde bulunduğu grup yer almaktadır. Bu grubun en önünde yer alan Hind , atı üzerinde tasvir edilmiştir. Ellerinin konumuna bakıldığında karşı tarafa bir şeyler anlattığını düşünmek mümkündür. Onun arkasında kendi kavminden olan kadınların atlı birlikler olarak durduğu görülmektedir. Bu grubun arkasında ise erkekler yer almaktadır. Dikkate değer bir diğer durum olarak nakkaş, diğer minyatürlerde sarıkları hep beyaz yahut tek renk olarak tercih ederken bu çalışmada sarıkların üzerleri desenli tasvir edilmiştir. Karşı tarafta ise Kinane'nin kavmi bulunmaktadır. Bu kavmin ise sadece erkekleri gözükmektedir. Atları üzerinde tasvir edilen bu grupta, önde bunun figürlerin üzerinde oklar ve silahlar mevcuttur. Grup içinde nazar edilecek diğer bir durum ise üzerinde altın işlemeleri olan, kırmızı kaftanlı figürün kollarını göğsünün üzerinde "X" şeklinde bağlanmasıdır. Arka bölüme doğru, figürlerin sağ ellerini göğüslerine doğru kaldırdığı görülmektedir. Ön safta bulunan figürlerden kırmızı kaftanlı genç tasvirin konuşma yaptığı düşünülmektedir. Dekor unsuru olarak arkada üç tepe ve birkaç ağaç mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

وردی بنی کنانہ اولولرنہ خبر اولدی قارشو کلدی لر چُون ھندک
قاتنہ جمع اولدیر ایتدیر یا سیدہ عجب ادی کیم سن بصر اراق یرہ کلک

2. Kısım

ددلر ھند اعلدی رسول حَضْرَتُنْدُنْ عَلَیْہِ السَّلَامْ شِکَايَتْ ایلدی
ایتدی بئومله قوملق ایلکز بکا چری وروکز شویله کم فلان فلان

Okuma

:89

1. Kısım

Verdi. Beni Kinane ulularına haber oldu. Karşı geldiler çün Hind'in katına cem' oldular eyittiler Ya seyyide 'aceb adı kimsin bu irak yere geldin.

2. Kısım

Dediler. Hind ağladı Resul Hazreti'nden 'Aleyhisselam şikâyet eyledi. Eyitti. Benimle kavimlik eyleniz bana çeri veriniz şöyle kim fûlan fûlan.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Verdi. Beni Kinane büyüklerine haber edildi. Karşı çıktılar sonra Hind'in yanında toplandılar sordular: "Ya Seyyide acaba kimsin bu kadar uzak yere geldin." dediler. Hind ağladı. Resul Hazreti'nden şikâyet etti. Söyledi: "Benimle kavim olun, asker verin falan filan..."

غيرت لنا المكارضي اولاً لرغيره لرنندن فجميه لراول ابوسفيان
 كندي خاتون مندبله الذي انذن ابوجهل اوغل عكرمه كندك

خاتون عروس قزويني ام حكيم بنت الحارث بن هشام بن المغيرة
 درلردي عكرمه خاتون ام حكيم بلكه الذي ابوجهل كندك فرنداش

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 77
Varak No	: 332a.
Ölçüsü	: G. : 22,40 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmekle görevlendirilmesi.
Kompozisyon	: Nakkaş minyatür tasvirini yaparken sayfayı dikey ebatta kullanmış olup tasvir içerisinde sayfanın başında ve sonunda olmak üzere dört satırlık nesih hatlı bir metin yazmıştır. Kompozisyona bakıldığında merkezi diğerlerine nazaran daha büyük iki erkek figürü kapsamaktadır. Bu figürler oturur hâlde tasvir edilirken biri mavi diğeri yeşil kaftan giymiştir. Nakkaş sarıkları için beyaz üzerine renkli desenleri olan kumaşlar tercih edilmiştir. Yeşil kaftan giyen figüre dikkat edildiğinde ten rengi diğer tasvirlerle göre daha koyu tercih edilmiştir. Bu figürün hemen sol kısmında iki erkek tasvir mevcuttur. Figürlerden genç olan kırmızı kaftan giyerken diğeri kırmızı desenleri olan siyah kaftan giymektedir. Sayfanın sol tarafına bakıldığında kalabalık bir grubun varlığı mevcuttur. Grubun en önünde üzeri desenli mavi kaftan giyen siyahi tasvire sahip Vahşi bulunmaktadır. Bu figürün elleri, kaftanın kolları içerisinde birbirine kenetli şekilde tasvir etmiştir. Nakkaş, Vahşi'nin arkasında iki erkek tasviri aktarmıştır. Bu figürlerden biri koyu kırmızı kaftan giyerken diğeri daha açık kırmızı kaftan giymektedir. Figürlerin elleri kaftan içinde bağlı hâlde tasvir edilirken kafaları hafif eğik şekilde konumlanmıştır. Bu ikilinin arkasında yine biri genç, diğeri yaşlı tasvir edilen iki betimleme mevcuttur. Biri pembe, diğeri yeşil kaftan giymektedir. Yine bu grubun hemen sağ çaprazında üst kısma doğru biri açık diğeri koyu tenli olmak üzere iki erkek figür mevcuttur. Figürlerden biri kırmızı kaftan giyerken ten rengi koyu tonlarda tercih edilmiştir. Diğer figürün üzerinde ise koyu kırmızı kaftan bulunmaktadır. Hemen kapı ağzında iki tane genç erkek bulunmakla birlikte bunlar için bir mor, diğeri mavi kaftan tercih edilmiştir. Bütün figürlere bakıldığında sarıklarının beyaz üzerine desenli oluşu dikkat çeker.

Yazı Metni

1. Kısım

غيرت لنالر المكا راضى أولالر عزيز لرنندن قچميه لر اول ابو سفيان
كندي خاتون هنديله الذي اندن ابو جهل اوغل عكرمه كندنك

2. Kısım

خاتون عموسي قزیدی امّ حکیم بنت الحادث ابن هشام بن المغیره
درلردي عكرمه خاتون امّ حکیم بلّه الذي ابو جهلّك قرنداش

Okuma

:87

1. Kısım

Gayretleneler olmaya razı olalar. Garimlerinden kaçmayalar ol Ebu Süfyân kendi hatunu Hind bile aldı. Andan Ebu Cehl oğlu 'İkrime kendinin.

2. Kısım

Hatunu 'ammusu kızıydı ümmü hakim bintü'l-Harîs ibn-i Hişam bin el-Muğire derlerdi. 'İkrime hatunu ümmü Hakîm bile aldı. Ebu Cehl'in karındaşı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Gayretli olmayanlar, gayret etmeye razı olalar. Borçlularından kaçmasınlar. O Ebu Süfyan'ın eşi Hind bile aldı. Ondan sonra Ebucehl'in oğlu İkrime kendi eşi amcasının kızıydı. Ümmü Hakim bintü'l-Harîs ibn-i Hişam bin el-Muğire derlerdi adına. İkrime'nin eşi, Ümmü Hakime bile almıştı. Ebucehl'in kardeşi...

مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْكَلْزِي بَيْتِ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ رَسُولُ حَضْرَتِهِ
 سُونْدِي رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَضْرَتِ بِلَالِ بْنِ رُوْرْدِ بِي

ايتدي يورگمدينه شهرين منادي ايله جميع اصحابي جمع اكل دك
 چون اصحاب جميع جمع اولد لر رسولك مسجده طلد لر رسول حَضْرَتِ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 78
Varak No	: 334a.
Ölçüsü	: G. : 22,29 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş suluboya ve sürme altın.
Konu	:Bilal mescitte toplanılacağını bildirmekle görevlendiriliyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın altında ve üstünde olmak üzere dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Merkezde Hazreti Muhammed yer almaktadır. Tasvirin etrafı her çalışmada olduğu gibi ulvilik aleviyle çevrilidir. Mihrapta oturan Peygamber'in hemen sol tarafında üç figür oturur hâlde, biri ayakta olmak üzere toplamda dört tasvir mevcuttur .Bu figürlerden yeşil kaftanlı olanın vücut tasvirine bakıldığında yanında oturanlara nazaran daha büyük aktarıldığı görülmektedir. Bu figür karşı tarafla konuşur hâldedir. Yanında olan diğer iki figür ise elleri dizlerinde bağlı hâlde durmaktadır. Bunların arkasına ise kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı, ten rengi koyu aktarılan bir erkek tasviri bulunmaktadır. Peygamber'in hemen sağında ona yakın hâlde bulunan, oturur hâlde, yeşil elbiseli ve örtülü birfigür bulunmaktadır. Bu figürün arkasında siyahi tenli, beyaz sarıklı, Bilal olabileceğini düşündüğümüz bir erkek tasviri yer almaktadır. Onun alt kısmında kırmızı kaftanlı, sarığında desenleri olan, kuşağına bağlı hâlde bir çanta bulanan sakallı bir erkek figürün betimlemesi yer almaktadır. Bu tasvirin elleri karnının üzerinde birbirine bağlı hâlde aktarılırken başı hafif öne doğru eğik şekilde konumlanmıştır. Onun arkasında çoğunluğu yaşlı olmak üzere bir grup bulunmaktadır. Bu grup sırayla; sol alt kısımdan itibaren mavi, kırmızı, yeşil, pembe ve bordo gibi renklerin olduğu kaftanlar giymiş erkek tasvirleri görülmektedir. Ön sırada bulunan iki figürün elleri kaftanın içinde bağlı hâldedir. Arka kısımda olan biri yaşlı diğeri genç olan iki erkek figürün kendi aralarında konuşur hâlde olduğu dikkat çekmektedir. Geri planda kalan figürlerin hepsinin elleri karın hizalarında bağlı hâlde aktarılırken vücutları bellerinden hafif eğik bir duruşla betimlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ التَّكَلَّى دَدِي بَيْتِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَسُولُ حَضْرَتِهِ
سُونْدِي رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَضْرَتِ بِلَالِ حَبْشِي يَهْ يُؤْرَدِي

2. Kısım

ايندي يوري مدينه شهرنده مُنادي ايله جَميع اصحابي جمع اتكل ددي
چون اصحاب جميع جمع اولدر رَسُولُكَ مسجدنه طُلدر رَسُولُ حَضْرَتِ

Okuma

:86

1. Kısım

Muhammed bin 'Abdullah'a ilet gıl dedi. Beyti Emirü'l-mü'minîn Resul Hazreti'ne sundu. Resul 'Aleyhisselam Hazret-i Bilal Habeşi'ye buyurdu.

2. Kısım

Eyitti. Yürü Medine şehrinde münâda eyle cemi' ashabımı cem et gıl dedi. Çün ashâb cem'i cem oldular Resul'ün mescidine doldular Resul Hazreti.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Muhammed bin 'Abdullah'a ilet.” dedi. Beyiti Müminlerin emiri Resul Hazretleri'ne sundu. Resul 'Aleyhisselam Hazret-i Bilal Habeşi'ye emir verdi. Söyledi: ”Yürü, Medine şehrinde sesini duyur bütün cemaati topla.” dedi. Ki bütün cemaat toplanıp birlik oldular ve mescide girdiler. Resul Hazreti...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 79
Varak No	: 337a.
Ölçüsü	: G. : 22,13 , Y. : 29,67
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Mescitte Medine'nin ileri gelenleriyle toplantı yapılıyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metine sahiptir. Minyatür kompozisyonuna bakıldığında minber tasvirinin üzerinde oturur hâlde Hazreti Muhammed bulunmaktadır. Peygamber yeşil kaftanlı, beyaz sarıklı ve yüzü buğulu hâlde aktarılırken etrafı -ona has bir unsurla- ulvilik aleviyle çevrelenmiştir. Peygamber'in sol tarafında üç sıra hâlinde bir grubun olduğu gözükmemektedir. Ön sırada sol alt kısma doğru oturan grup içinde dört tasvir bulunmaktadır.. Onların arkasında yine dört erkek figür mevcuttur. Bunlardan kırmızı ve yeşil kaftanlı bir genç diğeri yaşlı iki figür kendi aralarında konuşurken mavi kaftan giyen tasvir elleri dizlerinin üzerinde konuşulanları dinlemektedir. Bordo kaftanlı olan yaşlı figür ise konuşur hâldedir. Onun arkasına ise yüzleri ve vücutlarının sadece omuz kısımları gözüken dört betimleme yer almaktadır. Peygamber'in sağında daha kalabalık bir grubun varlığı söz konusudur. Arka bölümde olan figürlerin çoğu yaşlı olup dizleri üzerine oturur hâlde aktarılmıştır. Ara kısımda oturan figürler sırayla dizilmiş durumda iken içlerinde sadece kırmızı kaftanlı olanın konuşması dikkat çekmektedir. Ön saflara doğru oturan figürlere bakıldığında kırmızı kaftanlı yaşlı figürün bir elinin yerde iken diğerinin ise yukarı doğru kaldırdığı görülmektedir. Ara kısımda oturan figürlerin bir kısmının gözleri kapalı olarak aktarılmıştır. En önde oturan figürlerden birinin kafası aşağı doğru eğikken onun yanında oturan iki yaşlı figürün başı ise yukarı, Peygamber'e doğru kaldırılmış hâldedir. Figürlerin detaylarına bakıldığında yer yer ten rengi farklı olan iki tasvirin varlığı görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

خُطِبَهُ أَوْقَدِي فَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَاتْنِي عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مِمَّنْ حَضَرَ
إِنَّ الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ مَطَايَا إِلَى الْعَوْنِ فَاْمَتُومَا وَإِنَّ مُفَارَنَهُ الصِّدِّيقِ

2. Kısım

وَسَبِيلُهُ إِلَى قَبُولِكُمْ فَلَا تَفْشُطُوهَا فَإِنْ نَقَابْصَكُمْ تَحُطُّ بِاللَّتُّوبَةِ فَحُطُّوهَا
وَإِنْ نَقَابْصَكُمْ مُتَسَلِّطَةٌ عَلَيْكُمْ بِالْإِضْرَارِ فَلَا تَخْلُطُوهَا وَامْرُكُم

Okuma

:85

1. Kısım

Hutbe okudu felhamdu lillahi ve üsniye aleyhi sümme kâle Yâ eyyühe'n-nâs mimmen
hadera inne'l-a'mâl'assalihatu metayâ ile'l 'avn femtetüha ve inne mukârenehu essıdk.

2. Kısım

Ve sebilehi ilâ kabûleküm felâ tüşşitiha fe inne nekâyiseküm tühattü bi't-tevbe fe
hattuha ve inne nekayiseküm mütesallitetün 'aleyküm bi'l-ızzâr felâ tuhallituhâ ve
emraküm.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hutbesi okundu, Allah'a hamd olsun, hamd edildi, sonra dedi ki: “Ey hazır bulunanlar,
Muhakkak ki hayırlar binbir yardımdır, böylece uzatılır ve doğruluk ona nispet edilir.
Ve kabulüne giden yol, israf etme, çünkü günahların tövbe ile silinir, sil onları. Ve
eğer münakaşalarınız size zarar verirse onları işlerinize karıştırmayın.”

ساحسب طشره چقچه اول صحابر ک طشره جقوب اور شفق
رای کور مشاری سونید و کبری سوز به پیمان اولد لرا تبدل

خطا اندوک دد لرا امله کر کمزدی که بز رسولک رای اوستنه
برای دیخی دیوک به سوزد کمزدی د لرا رسول حضرت منزلندن

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 80
Varak No	: 341a.
Ölçüsü	: G. : 22,33 , Y. : 29,59
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Savaşa gidecek olan topluluk mescidin önünde toplanıyor.
Kompozisyon	: Kompozisyon aharlı kâğıt üzerine işlenmiş olup sayfa içersinde nesih hatla ele alınan bir metin bulunmaktadır. Sayfanın sağ tarafında Hazreti Muhammed mescid kapısının önünde bekler hâlde aktarılmıştır. Üzerinde yeşil kaftanı, belinde beyaz kuşağı, başında beyaz sarığı ve yüzünde buğusuyla özelleştirilmiş ve sadece ona ait olan bir betimleme mevcuttur. Sol elinde altın işlemeli kılıcı bulunurken sağ elini ileri doğru uzatmaktadır. Etrafında yine ona has olan ulvilik alevi mevcuttur. Tasvirler arasında yapı olarak en büyük figür budur. Arkasında iki erkek figürü bulunmaktadır. Bu figürlerden sağ alt köşeye doğru yakın olanın üzerinde bordo gömlek ve beyaz sarık bulunurken bel kuşağından aşağı doğru sarkan bir kılıç görülmektedir. Bahsi geçen figürler elleri bileklerinde bağlı hâlde beklemektedir. Diğer figür ise yeşil kaftanı ve beyaz sarığıyla aktarılırken yanındakine göre daha yaşlı bir tasvire sahip oluşu dikkat çeker. Bu figürün de kuşağından aşağı kılıcın sarktığı görülmektedir. Peygamber'in hemen sol tarafında bir komutanın varlığı dikkat çekmektedir. Onun üzerinde nakkaş koyu gri tonlarında, altın işlemleri olan zırhı işlerken başına da tüy takılı bir miğferin nakşetmiştir. Onun yanında dizili hâlde dört figür bulunmakla birlikte bunlardan üçü erkek, biri kadın olarak aktarılmıştır. Üç erkek figürün belinde de kılıç bulunmaktadır. Kadın figürün hemen yanında olan tasvirin betimlemesi diğerlerine nazaran daha yaşlıdır. Bu grup haricinde sayfanın sol tarafında kalabalık hâlde tasvirler bulunmaktadır. Ön sıralarda bulunan figürlerin bellerinde kuşaklarından sarkan kılıçlar görülmektedir. Bu figürlerin tasvirleri diğerlerine göre daha yaşlı şekilde yapılmıştır. Figürlerin elleri göğüslerinde, el ayaları karşı tarafa bakacak şekilde tasvir edilmiştir. Arka planda olan figürlerin elleri kaftan kolları içinde bağlı hâlde aktarılmıştır. Bununla birlikte orta kısma doğru yaşlı bir figür ve genç bir figürün hararetle konuşması tasvir edilmektedir. Dekor unsuru olarak sadece otlar ve

arka planda dağlar mevcuttur. Mescit çatısı ve kapının kümbeti siyah tasvir edilirken yer yer altın işlemler bulunmaktadır. Kümbetin üstünde ise yeşil bir kemer mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

سلاحانب طشره چقچه اول صحابله كم طشره چقوب اورشمق
راى كورمشلردى سويلدوكلرى سوزه پيشمان اولدله ايتدله

2. Kısım

خطا اتدوك ددله ايله كر كمزدى كه بز رسولك راي اوستنه
بر راي دخى ديدك بزه سوزد كمزدى ددله رسول حضرت منزلندن

Okuma : 72

1. Kısım

Silahlanıp taşra çıkınca ol sahabiler kim taşra çıkıp uruşmak re'y görmüşlerdi. Söyledikleri söze peşîmân oldular eyittiler.

2. Kısım

Hata ettik dediler öyle gerekmezdi ki biz Resul'ün re'yi üstüne bir re'y dahî dedik bize söz değmezdi dediler Resul Hazreti menzilinden.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Silahlanıp dışarı çıkınca o sahabeler, dışarı çıkıp dövüşmenin doğru olduğuna karar verdiler. Söyledikleri söz pişman oldular. Söylediler: "Hata ettik. Öyle ki Resul'ün sözünün üstüne söz söyledik, bize düşmezdi." dediler. Resul'ün önünden çekildiler.

بِرَقُولِ حَزْرِكْ اَوْسْتِنْدَه ياز لَش ايدِيكِيْم لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ
 سَلِّ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَلِّمْ سَلِّمْ اَكْبَرُ اَوْلِيْ بَنِي بَرَسِيَا نَلُو سَكُوْنُكَ اَوْجِيْنَه

بَغْلَدِي دِيخِي عَمُوْر حَمْرَه نَك لِيْنَه صُوْنْدِي سَهَا جَرْدَن بَر بُولَك
 حَمَاعَت حَمْرَه يَه اَصْمَرَلْدِي اَيْتَدِي بَلَكْجَه يُوْر سُوْنَرْدِي اَنْدَن بَر

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 81
Varak No	: 342a.
Ölçüsü	: G. : 22,29 , Y. : 29,63
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Hamza'ya kırmızı sancak veriliyor.
Kompozisyon	: Kompozisyon temeli kırmızı killi toprak zemine oluşturmakla birlikte dikey ebatla tertip edilmiştir. Sayfanın altında ve üstünde olmak üzere dört satılık nesih hatlı metin mevcuttur. Minyatür detaylarına bakıldığında kenar bölümüne doğru iki figür tasvir edilmiştir. Figürlerden biri kadın iken onun tasvir için pembe elbise ve kırmızı sarık benzeri bir ürün tercih edilmiştir. Yanında olan diğer figür ise kırmızı kaftan üzerine altın işlemleri olan bir kıyafet tercih ederken sarığı diğerlerinden daha farklı bir tasvire sahiptir. Onların önünde Hazreti Muhammed bulunmaktadır. Bu bölüme kadar olan tasvirlerin aynısı olmakla birlikte betimlemeye ekstra mavi üzeri işlemeli gömleği eklenmiştir. Elinde Kelime-i Tevhid'in yazılı olduğu, altın işlemlerin bulunduğu kırmızı sancağı karşısında bulan Hazreti Hamza'yı uzatmaktadır. Hazreti Hamza'nın tasvirine bakıldığında belinde okçu çantası, kuşağından sarkan kılıcı ve sağ omzu üzerinde bulunan kalkanı mevcuttur. Kafasında bulunan miğferi ise şimdiye kadar olan tasvirlerden daha farklı olarak işlenmiştir. Başında tüyün yanı sıra beyaz sarığıyla birlikte ikinci bir dekor unsuru mevcuttur. Bu tasvirin tam üstünde, sayfa içerisinde Osmanlı Türkçesi bir terkip mevcuttur. Hazreti Hamza'nın hemen arkasında bir bölük askerin olduğu gözükmektedir. Bu askerlerin tasvirinde altın işlemlerinin yanı sıra zırhların renginde yeşil ve kırmızının kullandığı görülmektedir. Figürlerin detaylarına bakıldığında askerlerin belinde okçu çantası ve kılıç olduğu gözükmektedir. Kimi sakallı kimi bıyıklı şekilde ele alınırken yer yer yaşlı figürlerin tasviri de bulunmaktadır. Dikkatli bakıldığında ellerinde mızrakların olduğu gözükmektedir. Dekor unsuru olarak yer yer verilen çiçeklerle beraber arka planda palmiye ağacı ve tepeler mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

بِرْ قِزْلُ حَرْرُكْ أَوْسِنْتَه يَزَلْمَشْ إِيْدِيكَمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدُ الرَّسُولُ اللَّهُ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا أُولُ بَزِي بَر سِنَانْلُو سَكُونُكْ أَوْجَنَه

2. Kısım

بَغْلَدِي دَحِي عُمُوسَى حَمَزْمُكْ أَلَنَه صُونْدِي مُهَاجِرْلَرْدَنْ بِرْ بُولُكْ
جَمَاعَتْ حَمَزْمِيَه إِيْمَزْلَدِي آيْتَدِي بَلَكَجَه يُورُسُونْلَر دِيْدِي أُنْدَنْ بِرْ

Okuma

:80

1. Kısım

Bir kızıl haririn üstüne yazılmış idi kim Lâilâhe illallah Muhammedün resulullah
sallallahu ‘aleyhi vesellem teslîmen kesîra ol bezi bir sinanlı süngünün ucuna.

2. Kısım

Bağladı dahî ‘ammusu Hamza’nın eline sundu Muhâcirlerden bir bölük cemâ’ati
Hamza’ya ısmarladı eyitti. Bilençe yürüsünler dedi. Andan bir.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bir kızıl ipeğin üzerine yazılan yazı: ”Lâ ilâhe illallah Muhammedün resulullah
sallallahu ‘aleyhi vesellem teslîmen kesîra” idi. Süngünün keskin tarafına bağladı.
Sonra Hamza’ya verdi. Muhacirlerden bir bölük de onla birlikte yürüsün dedi. Ondan
bir...

اَو حَرَرْدَن بَرَعَلَم دِي جَبَرْدِي اَو حَرَرَك اَو سَنَد قَرَه رَنكَلَه يَار لَشِدِي
نَضْرِي اَلله وَفَتْح قَرِيب وَبَشَرِ الْمُؤْمِنِي اِي دِي بَرَكُوِيَه بَغْلِي اَنصَار حَرِيك

مُقَدَّم سَيِّد سَعْدِي عِبَاد بَه وَرْدِي اَنصَار مَعْنَدَن بَرِيك جَمَاعَه
سَنكَلَه بَلَه يَوْر سُونَر دِي اَنْدَز صُكْرَه بَر صَار وَ سَنجَاق دِ اَخِي مُقَدَّم

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 82
Varak No	: 342b.
Ölçüsü	: G. : 21,97 , Y. : 29,23
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Beyaz sancağın Sa'd b. Ubad'a verilmesi.
Kompozisyon	: Kompozisyon temeli pembe toprağın üzerine kurulup dikey ebatla ele alınmıştır. Sayfanın altında ve üstünde olmak üzere dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Sayfanın sol kenarında iki figür bulunmaktadır. Bu figürlerden biri kırmızı, diğeri ise üzeri işlemlerle dolu mavi kaftan giymektedir. Figürlerin elleri bel hizasında birbirine bağlı hâlde, Hazreti Muhammed'i izlerken tasvir edilmiştir. Onların önünde mavi gömleği, yeşil kaftanı ve beyaz sarığıyla yüzü buğulanmış hâlde Hazreti Muhammed dikkat çeker. Boynunda beyaz bir şala benzer unsur bulunmaktadır. Dikkatli bakıldığında ellerinde beyaz bir sancak tuttuğu görülmektedir. Sancak üzerinde beyitlerden anlaşılaçağı üzere Saf Suresi-13. ayet yazılmıştır. (Hoşunuza gidecek bir başka lütuf daha var: Allah'tan yardım ve pek yakında gerçekleşecek bir fetih! Müminlere müjde!) Sancak Sa'd bin Ubad'a verilmiştir. Komutanlardan biri olan Sa'd bin Ubad'ın belinde okları, yayı ve kılıcı bulunmakla beraber etekleri açık mavi olan, kolları altın işlemeli, kırmızı bir kaftan giymektedir. Başında ise miğferi bulunurken üzerinde iki tüy işlemesi yapılmıştır. Elleri sancağa uzanmış hâldedir. Arka tarafta ellerinde mızraklarla bir grup asker beklemektedir. Bu topluluk içinde yine yaş gruplarına değinmek için sakallı, sakalsız; genç, yaşlı figür tasvirleri mevcuttur. Bellerinde ok ve yayla birlikte kullandıkları kılıçlar dikkat çekmektedir. Yer yer bazı figürler de kalkan olduğı görülmektedir. Arka planda ise sadece tepeler ve palmiye ağacı mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

اق حَرِيرَدَنْ بَرِّ عِلْمٍ دَخِيَ جَقَرْدِيْ اُولَ حَرِيرُكْ اَوْسْتِنْدَه قَرَه رَنْكَلَه يَزَلْمِشْدِي
نَصْرُ مِنَ اللّٰهِ وَقَتْحُ قَرِيْبُ وَبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنِي دَخِيَ بَرِّ سُنْكَوِيَه بَغْلَدِيْ اَنْصَارُ جَرِيْسُنْكَ

2. Kısım

سَيِّدِ سَعْدِ بْنِ عُبَادِيَه وَرَدِيْ اَنْصَارُ جَمَاعَتِيْندَنْ بَرِّ بُلُكْ جَمَاعَتِ مُقَدِّم
سُنْكَلَه بَلَه يُوْرُسُوْنَلَرُ دِيْدِيْ اَنْدَنْ صَنْكَرَه بَر صَاذُرُ وَ سَنْجَاقُ دَاخِيْ مِقْدَادُ

Okuma

:79

1. Kısım

Ak harirden bir 'alem dahi çıkardı ol haririn üstünde kara renkle yazılmıştı. Nasrun minellahi ve fethun karîb ve beşşirü'l-mü'minîn anı dahi bir süngüye bağladı. Ensar çerisinin.

2. Kısım

Mukaddemi Seyyid Sa'd bin 'Ubâde'ye verdi. Ensar cemâ'atinden bir bölük cemâ'ati seninle bile yürüsünler dedi andan sonra bir sarı sancak dahî Mikdâd.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Beyaz ipekten bir kat daha çıkardı. O ipeğin üzerine siyah renkle yazılmıştı. *Nasrun minellahi ve fethun karîb ve beşşirü'l-mü'minîn* yazısını süngüye bağladı. Ensar askerinin önde gideni Seyyid Sa'd bin 'Ubâde'ye verdi. Ensar cemaatinden bir bölük cemmaat senle gelsin dedi. Ondan sonra bir sarı sancakta Mikdak'a ...

این سوده وزیدی آیتدی طشردن کلن عرب سنکله بله یوز سنون
 ددی آندن صدکیره رسول حضرت علیه السلام یوزدی آیتدی

الله تعالی یه توکل قیلکز یوز کردی اول طشردن کلن عرب
 جرسینی مقداد بن اسود الیدی دیخی او کدن یوزدی آندن صدکیره

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 83
Varak No	: 343a.
Ölçüsü	: G. : 22,36 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş suluboya ve sürme altın.
Konu	: Sarı ipek sancağın Esved'e verilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür kompozisyonu dikey forma sahip olup içerisinde nesih hatlı metin bulunmaktadır. Sayfanın sol tarafında Hazreti Muhammed ve bir erkek tasviri bulunmaktadır. Kırmızı kaftanlı olan bu figürün vücudunun sadece bir kısmı gözükmektedir. Başında beyaz sarığı olan bahsi geçen tasvirin sakallarının bir kısmında yaşından dolayı yer yer beyaz nakşedilmiştir. Onun önünde Hazreti Muhammed'in tasviri mevcuttur. Bu defa üzerinde kuşağına bağlı bir okçu çantası ve kılıcı bulunmaktadır. Ekstra okçu çantası pembe bir renge boyanmıştır. Kıyafetlerine bakıldığında mavi bir gömlek ve yeşil bir kaftan giydiği görülmektedir. Elleri ileri doğru uzatılmış durumdadır. Yüzü buğulanırken başında beyaz sarığı bulunmaktadır. Yine etrafı ulvilik aleviyle çevrenmiştir. Peygamber'in karşısında sarı sancağı olan Esved bulunmaktadır. Esved'in üzerine bakıldığında lacivert gömleği, beyaz sarığı ve kırmızı şalvarı ve mavi çarıkları dikkat çekmektedir. Belinde beyaz bir kumaşla okçu çantası ve kılıcı varken elleri sancağa sarılı hâdedir. Esved'in hemen arkasında bir grup asker bulunmaktadır. Bu askerler, ellerinde mızrak tutmaktadır. Yine yaş gruplarını göstermek için içlerinde sakallı yaşlı ve genç tasvirler mevcuttur. Figürlerin bellerinde kuşaklarını asılı hâlde okçu çantaları bulunmaktadır. Sol üst tarafta bulunan, bordo üzerine altın işlemeleri olan kaftan giyen figürün üzerinde ekstra kalkanı bulunmaktadır. Minyatür içerisinde yer yer ten renkleri daha koyu işlenen tasvirler bulunmaktadır. Sağ alt kısma doğru bir figürün sakalları kırmızıya boyanmış hâdedir. Arka plan dekorunda pembe toprak üzerine çizilen otlar mevcutken ordunun bulunduğu bölümde zemin üzerinde yeşil renge boyanmış yaprak desenleri mevcuttur. Esved'in olduğu kısımda yine bitkiler mevcuttur. Sahne içinde palmiye ağaçları ve tepeler bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

إِبْنُ أَسْوَدَ وَرَدِي اِبْتَدِي طَشْرَدَن كَلْنُ عَرَبُ سُنْكَلَه بِلَه يُورُسُونُ
دَدِي اَنْدَن صُكْرَه رَسُونُ حَضْرَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيُورَدِي اِبْتَدِي

2. Kısım

اللّٰهُ تَعَالٰى يَه تَوَكَّلْ فَلَكْزُ يُورْكَزْ دَدِي اُول طَشْرَدَن كَلْنُ عَرَبُ
جَرَسِينِي مَقْدَادُ بِنُ أَسْوَدُ اَلْدِي دَخِي اَوَكْدَنُ يُورَدِي اَنْدَن صُكْرَه

Okuma

:83

1. Kısım

İbn-i Esved'e verdi. Eyitti taşradan gelen 'Arab seninle bile yürüsün dedi. Andan sonra Resul Hazreti 'Aleyhisselam buyurdu eyitti.

2. Kısım

Allah Te'âla'ya tevekkül kılınız yürüyünüz dedi. Ol taşradan gelen 'Arab çerisini Mikdâd bin Esved aldı dahî önden yürüdü. Andan sonra.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

İbn-i Esved'e verdi. Söyledi: "dışardan gelen Arab seninle yürüsün." dedi. Ondan sonra Resul Hazreti 'Aleyhisselam buyurdu, söyledi: "Allah Te'âla'ya tevekkül edirek yürüyünüz." dedi. Dışarıdan gelen Arap askerini Mikdâd bin Esved aldı ve önlerinden yürümeye başladı. Ondan sonra.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 84
Varak No	: 343b.
Ölçüsü	: G. : 22,16 , Y. : 29,56
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ordunun Kureyşlilerle savaşmak için Uhud'a ilerlemesi.
Kompozisyon	: Kompozisyon sayfanın tamamına yerleştirilmekle birlikte sayfanın üst kısmında üç satır alt kısmında ise bir satır olmak üzere nesih yazılı bir metin mevcuttur. Bir ordu tasvirinin olduğu minyatürde figürler hep iç içe olacak şekilde yerleştirilmiştir. En önde Evs cemaati ardında Harezciler, Resul Hazretleri ve muhacirler onların yanında Hazreti Ali bulunmaktadır. Hazreti Muhammed figürü, atının üzerinde "ileri doğru "işareti verirken tasvir edilmiştir. Onun yanında Hazreti Ali bulunmaktadır. Hazreti Muhammed'in tasviri minyatürde hep aynı şekilde ele alınmıştır. Onun yanında olan Hazreti Ali'de ise yeşil sarık ve bordo kaftan kullanılmıştır. Elinde ise yeşil üzerine altın işlemleri olan bir sancak tutmaktadır. Yine yanında muhacirler ve ensarlar olarak tasvir edilen askerî grup mevcuttur. Bu grubun sadece miğferleri ve mızrakları seçili hâldedir. Bu birliğin önünde orta kısımlara doğru dört erkek yaya hâlde tasvir edilmektedir. Hepsi birbirinden farklı tasvir edilen bu figürlerin en önde gideni, altın işlemleri olan mavi kaftan giymektedir. Onun yanında bordo gömleği olan yaşlı bir figür bulunmaktadır. İki figürün elleri ileri doğru uzatılmış hâldedir. Yaşlı figürün hemen yanında ise lacivert şalvarı olan, eteği yeşilli kırmızı gömlek giymiş bir asker bulunmaktadır. Bu askeri figürün başında bir miğfer mevcuttur. Onun arkasında ise vücudunun yarısı gözükken kırmızı sakallı, beyaz sarıklı bir tasvir yer almaktadır. Orta kısımda elinde sanki kırmızı sancağı ile Hazreti Hamza dikkat çeker. Yine komutanların tasviri yapılırken at üstünde askeri zırh ve miğferlerinde yeşil tüy ile beyaz tüy aktarılmıştır. Bu atlı figürün hemen arkasında askerler dururken ellerinde mızraklar bulunmakla birlikte bellerinde okçu çantaları gözükmektedir. Koyu gri zırhlarının üzerine altın işlemler mevcuttur. Hemen aynı tepenin arkasında diğer figürlere nazaran daha büyük olan iki tasvir mevcuttur. Bunlardan biri kırmızı kaftan giyerken beyaz tene sahiptir. Yanında

olan figürde ise ten rengi siyah tercih edilmekle birlikte elinde ekstra mızrak olduğu görülmektedir. Hazreti Hamza'nın önünde iki erkek figürü yer alırken bunlardan ilki ve atlı komutana yakın olanı yeşil kaftan giymektedir. Elinde kalkan olduğu görülmektedir. Bu tasvirin sakalları kızıl olup sarı beyaz boyanmıştır. Onun yanında bulunan kırmızı kaftanlı figür de kalkan bulunurken ten rengi daha koyu işlenmiştir. Bu figürün sarığında tüy oluşu dikkat çekmektedir. Bu da onun rütbeli bir asker olduğunu göstermektedir. Hazreti Hamza'nın hemen yan tarafında beyaz sancağıyla Sa'd bin Ubad bulunmaktadır. Üzerinde sarı renginde kaftanı bulunurken başında beyaz sarığı yer almaktadır. Onun arkasında askerî bir birliğin varlığı görülmektedir. Sağ üst köşede sarı sancağıyla Esved'in birliği yer almaktadır. Atının üzerinde sancağa elleri sarılı hâlde olan Esved figürüne bakıldığında üzerinde kırmızı kaftan bulurken iç kısmında mavi gömlek giydiği görülmektedir. Onun yanında kırmızı, mavi, lacivert renklerde kaftan giyen figürler yer almaktadır. Minyatür dekoruna bakıldığında arka kısımda yer yer ağaçlar mevcutken arazinin büyüklüğünü göstermek için ara ara tepeler tasvir edilmektedir. Askerî grupların çokluğunu göstermek üzere yer yer erkek figürler de işlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

أَنْصَارِدَنْ اوس جَمَاعَتِ يُورْدِي أَنْدَنْ حَرْزَجِيلَر يُورْدِي أَنْدَنْ رَسُولُ
حَضْرَتِ مُهَاجِرْلَرْلَه أَنْصَارِدَنْ أُولُو صَحَابَلَرِيْلَه يُورْدِي أُو عِلْمِي كِمِ آدِي
عُقَابُ دُرُ آلِي مُرْتَضِي رَسُولُكُ أَوْرُئِدَنْ كُتُورْدِي جَمِيعِ جَرَسِي أَتْلُو يَيَاقُ

2. Kısım

بِيكُ كِشِي إِدِي چُون يُورُودِلَر شَهَرِدَنْ أَكْرُو رَوَه وَارِدِلَر مُنَافِقُلَر

Okuma

:82

1. Kısım

Ensardan Evs cemâ'ati yürüdü. Andan Hazreciler yürüdü. Andan Resul Hazret muhâcirlerle ensardan ulu sahabileriyle yürüdü ol 'alemi kim adı 'Ukabdır 'aliyy-i Mürteza Resul'ün üzerinden getirdi cemi' çerisi atlu yayak.

2. Kısım

Bin kişi idi çün biraz yürüdüler şehirden eğri reve vardılar münâfıklar.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ensardan Evs camaati yürüdü. Ondan sonra Hazreciler yürüdü. Ondan sonra Resul Hazret muhâcirlerle ve ensardan ulu sahabelerle yürüdü. O alemi Ukabdır 'aliyy-i Mürteza Resul'ün üzerinden meydana getirdi. Kimisi atlı kimisi yaya bin kişiydiler. Biraz yürüdüler şehirden eğri Reve vardılar. Münafıklar...

بَرْدَن دِي دِي سِلْمَانُوق جَرَسَنِك اوسَنَه سَجْدِي جَاغَرِي ايشَن
 يَا مُحَمَّد سَن پِيَا مِرْمَر دَر سَن سَكَا سَلَمْد لَمْد كِي م اَكُو م باغِي جَر وَا

بَصْدَرَن كَجَا سَن دِي دِي سُونَدِي يَنَه بَرْدَن طَبْرَق كَوُر دِي ايشَن
 اَكْر بَا سَن مَر بُو اَلْمَدَا كِي طَبْرَق سَبْجَق اَز قُ كَشِيَه دُو قَمَر يَلَكْر سَن

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 85
Varak No	: 345b.
Ölçüsü	: G. : 22,17 , Y. : 29,31
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kör bir adamın Müslüman ordusuna toprak atması.
Kompozisyon	: Minyatür tüm sayfaya sığdırılırken sayfanın altında ve üstünde nesih yazı türünde dört satırlık bir metin mevcuttur. Kompozisyon savaşa giden bir ordu tasviri içermektedir. Sağ taraftan itibaren sarı sancakta Esved, beyaz sancakta Sa'd bin Ubad ve kırmızı sancakta Hazreti Hamza yer almaktadır. Bu üç figür atlarının üzerinde tasvir edilmekle birlikte hemen Hazreti Muhammed'in arkasında siyah, üzeri altın işlemelerle dolu, Hazreti Ali'nin tuttuğu sancak bulunmaktadır. Ara kısımlarda nakkaş "kalabalık" tasvirini verebilmek için yer yer küçük figürleri ve yaya birlikleri konumlandırılmıştır. Bunlardan ilki en önde giden ikişerli sırayla ilerleyen yayalardır. Detaylara bakıldığında kırmızı ve mavi kaftan giyen, ellerinde kalkan olan figürler yer almaktadır. Bu figürlerden biri kırmızı sakalı tasvir edilmiştir. Onların arkasında yine biri kırmızı sakallı, diğeri siyahi tene sahip iki figür mevcuttur. Kaftanlarına bakıldığında biri sarı üzeri altın işlemelerle dolu işlenirken diğerrinin mavi renkte aktarıldığı görölmektedir. Kompozisyonun sol tarafına bakıldığında Hazreti Hamza at üzerinde durur vaziyette tasvir edilmiştir. Hz.Muhammed için her minyatürde aynı tasvir ifadeleri kullanırken bu defa gömleğini mavili görünür şekildedir. Sağ eli göğüsün üzerinde durur vaziyettedir. Hemen onun üst kısmında mavi elbiseli, kırmızı kuşaklı bir figür bulunmaktadır. Metinde geçen ifadelerden yola çıkılarak denebilir ki Hazreti Muhammed, bu kişiyle iletişim hâlinindedir. Ellerini iki yana doğru açan bu figürün yüzü gözükmemekle birlikte söz konusu görüntünün neden bu şekilde olduğu hakkında yahut bir deformasyonun olup olmadığı bilinmemektedir. Nakkaş bu konu hakkında karaktere herhangi bir ulvilik atfetmemiştir. Sayfa dekorunda dağlar, tepeler ve ağaçlar kullanılmaktadır. Ön kısımda olan toprağın rengi gri-pembe arası tercih edilmekle birlikte arkasında olan tepelerinde renk tonuda kırmızıya yakın tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

يَزِدُّنَ الَّذِي دَخِيَ مُسْلِمَانُلُقُ جَرَسَنُكُ أُوسْتَنَه سَجْدِي جَاغَرْدِي اَيْتُ
يَا مُحَمَّدُ سَنُ بَيَغَامْبَرُمُ دَرَسَن سَكَا حَلَال مُدَر كِيم بَنَم اَكْتَوَم بَاغْمِي جَرُوكَا

2. Kısım

بَصْدَرَسَن كَچَاسَن دِدِي دَخِي سُونْدِي يَنَه يَزِدُّنَ طُپْرَاقُ كُتُورْدِي اَيْتَدِي
اَكْرُ بِلَسَمُ كَمْ بُو اَلْمُدَاكِي طُپْرَاقُ سَبَجَجَقُ اَيْرُقُ كِشِيَه دُوقُنْمَزُ يَلْكُزُ سَنُكُ

Okuma

:81

1. Kısım

Yerden aldı dahi Müslümanlık çerisinin üstüne saçtı çağırdı eyitti. Ya Muhammed sen peygamberim dersin sana helal midir kim benim ektiğim bağıma çerine.

2. Kısım

Basdırasın geçesin dedi. Dahi süvündü yine yerden toprak getirdi eyitti. Eğer bilsem kim bu elimdeki toprağı sepecicek ayırık kişiye dokunmaz yalnız senin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yerden aldı. Sonra Müslüman askerlerin üstüne doğru saçtı, bağırdı şöyle söyledi: “Ya Muhammed sen peygamberim dersin sana helal midir ki benim ektiğim biçtiğim bağı askerine bastırasın.” dedi. Sonra eğildi yerden toprak aldı söyledi: ”Eğer bilsem ki bu elimdeki toprağı serpince başkasına dokunmayacak yalnız sana dokunacak senin...”

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 86
Varak No	: 357b.
Ölçüsü	: G. : 22,40 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Müslümanlar ve Kureyşliler karşılıklı birbirlerini taşıyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür kompozisyonu dikey ebatta dizayn edilip sayfanın başında ve sonunda dört satırlık metin mevcuttur. Minyatür detaylarına bakıldığında tam ortada bir dağın olduğu ve onun önünde bir ağacın bulunduğu görülmektedir. Ağacın alt kısmında bulunan siyahlıktan bir nesne olduğu ve bu nesnenin de kavuk olduğu düşünülmektedir. Sayfanın sağ tarafında Müslümanlar bulunurken sol tarafında ise Kureyşliler bulunmaktadır. Sağ taraftaki grup incelendiğinde Hazreti Muhammed atı üzerinde, sağ eli göğsünün üzerine koyar halde aktarılırken bakış yönünün Kureyşliler olduğu dikkat çekmektedir. Kıyafetleri yine aynı şekilde yeşil kaftan, beyaz ve etrafını saran ulvilik alevi şeklindedir. Onun yanında ten rengi biraz daha koyu yeşil sarıklı ve bel kuşağında kılıç asılı olan atlı bir tasvir bulunmaktadır. Onların üst kısmında beyaz ve siyah sancak gözükmektedir. Siyah sancağın üzerinde yazıların oluşu dikkat çekmekle birlikte buna mukabil olarak ne yazıldığı pek okunmamaktadır. Sancakların altında ise bir grup kalabalığın olduğu fakat net bir tasvire sahip olmadıkları, vücutların sadece bir kısmını ele alındığı gözükmektedir. Peygamber'in hemen ön kısmında ellerinde kalkanları, bellerinde aslı kılıçlarıyla bir grup bulunmaktadır. Bu grubun çoğunluğunun -sol taraf olmak üzere - ellerinde taş mevcuttur. Karşı gruba yani Kureyşlilere bakıldığında tamamı askeri birliklerden oluşmaktadır. İçlerinde kırmızı ve sarı sancak gözükmekle birlikte rütbeli askerlerin bulunmadığını, sadece yaya birliklerin olması nazara değerdir. Askerlerin tasviri aynı şekilde yapılmışken bu defa farklı olarak yüzleri peçeli hâlde aktarılmıştır. Sol alt kısımdaki birliklerin -genelde sağ kısım olmak üzere- ellerinde taş bulunmaktadır. Sol ellerine bakıldığında kalkanların olduğu görülmektedir. Dekor unsuru olarak zemin üzerindeki otlarla birlikte bir tepe ve ağaç mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

أَبْتَدِيَ بِرِ أَوْغَمَدَن حَمْلَه كَتُورُوكُزْ بَدِي كَافِرْ جَرَسِي بِرِ أَوْغُرْدَن حَمْلَه
كَتُورِدِلَرْ بُو يَكَادَن مُسْلِمَانَلَرْ دَاخِي اَل كَتُورِدِلَرْ حَمْلَه قَلْدِلَرْ أَبُو دَجَانَه

2. Kısım

مُسْلِمَانَلُقْ جَرَسُنْدَه پِيشَرُوا ايدِي جَرِي اوكِنْدَه وُرْشَن اُولْدِي اَنْدَن
حَمَزَه بِن عَبْدُ الْمُطَّلَب رَضِي اللّٰهُ عَنْهُ نَعَزَه اُورْدِي اِيكِي يُوْزْ كِشِي بِرْلَه

Okuma

: 78

1. Kısım

Eyitti. Bir uğurdan hamle getiriniz dedi. Kafir çerisi bir uğurdan hamle getirdiler bu yakadan Müslümanlar dahi el getirdiler hamle kıldılar Ebu Dücâne.

2. Kısım

Müslümanlık çerisinde pişvâ idi. Çeri önünde vuruşan oldu. Andan Hamza bin ‘Abdumuttalib radiyallahu ‘anh na’ra urdu iki yüz kişi birle.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Söyledi: "bir uğludan adım getiriniz ." dedi. Kâfir askeri bir hamle yaptı. Diğer taraftan Müslümanlar bir araya gelip hamle yaptılar. Ebu Dücane Müslüman askerlerin arasında önderdi. Askerler önünde dövüşüyordu. Ondan sonra Hamza bin ‘Abdumuttalib radiyallahu ‘anh bağırdı. İki yüz kişiyle ...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 87
Varak No	: 361a.
Ölçüsü	: G. : 22,48 , Y. : 30,04
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmesi.
Kompozisyon	: Dikey ebatta işlenen bu minyatür tasvirinde diğerlerinden farklı olarak sayfanın başında "nazm-ı latif" ibaresinin olduğu görülmektedir. Hemen onun altında ise bir beyit bulunurken sayfanın sonunda iki beyit yanyana yazılı hâldedir. Minyatür tasvirine bakıldığında nakkaş Hazreti Hamza'yı figür olarak belirtmek üzere miğfer üzerine yeşil beyaz karışımı bir tüy koymuştur. Hazreti Hamza yerde yatar hâldeyken sol elinin işaret parmağıyla tepenin ardında onu öldüren Vahşi'yi işaret etmektedir. Zemine bakıldığında savaş alanını tasvir etmek üzere yer yer kopmuş kafa, kol, göğüs gibi vücut uzuvları mevcuttur. Hazreti Hamza'nın üzerindeyse bir mızrağın oluşu dikkat çeker. Sayfanın sağ tarafında Kureyşliler bulunmaktadır. Bu grupların yüzü yine peçelerle kapatılmıştır. Onlara nazaran nakkaş, Vahşi'nin yüzünün tasvirini yapmamıştır. Sol tarafta ise Müslüman komutanların olduğu bir grup bulunmaktadır. Bu grubun en genç figürü elinde kılıcıyla işlenmiştir. Sahne dekorunda üzeri otlarla çevrili iki dağ tasviri mevcutken ortada Vahşi'nin saklandığı alanda ağaçlar konumlandırılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

يكا قچدي كتدي نظم لطيف

كُور بُو دَهْرُكُ يُوزِينِي كِمُ نَيِّلَدِي يَا جِهَانُكُ جَوْرِينِي كِمُ نَيِّلَدِي

2. Kısım

كُور بُو كَرْدُونُكُ نَه كَر كَرْدِشَن وَارُ كُور نَه نَزْلُو نَزْلُو مَعْكُوسُ اشْ وَارُ

كُور بُو چَرخُكُ چَرچَنِي نَه كَر نُونَرُ اَنكِچُونُ كَاهُ چَقَار وَ كَاهُ اِنَرُ

Okuma

: 77

1. Kısım

Yana kaçtı gitti. Nazm-ı latîf

Gör bu dehrin yüzünü kim yenledi

Ya cihânın cevriini kim yenledi

2. Kısım

Gör bu gerdunun ne keş gerdeş? var

Gör ne türlü türlü ma'kûs işi var

Gör bu çarhın çarhını ne geş döner

Anınçün kâh çıkar ve kâh iner

Gör bu dehrin yüzünü kim yenledi

Ya cihânın cevriini kim yenledi

Gör bu gerdunun ne keş gerdeş? var

Gör ne türlü türlü ma'kûs işi var

Gör bu çarhın çarhını ne geş döner

Anınçün kâh çıkar ve kâh iner

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yana kaçtı gitti. Nazm-ı latîf

Gör bu dehrin yüzünü kim yenledi

Ya cihânın cevriini kim yenledi

Gör bu gerdunun ne keş gerdeş? var

Gör ne türlü türlü ma'kûs işi var

Gör bu çarhın çarhını ne geş döner

Anınçün kâh çıkar ve kâh iner

Yine kaçtı gitti. Güzel söz:

Gör bak! Kim bu dünyanın yüzünü giydirdi.

Ya cihana eziyeti kim giydirdi.

Gör bu alçak dünyanın ne eğri topraklarında ne var?

Gör ne türlü türlü tersine dönenen iş var

Gör bu çarkın çarkını hangi eğrisi döndürür.

Onun için kah çıkar kah iner.

السلام حضرتنه دخی آنک کی سیده اندن صکره رسول حضرت
 علیه السلام ایندی و بحک غیب عفی و جهک فاره ارنیک و خنی

ایذیر و رسول علیه السلام حضرتنه کو ستر مقدم رسول
 حضرتنی کو زبجک کز نور دم تا که رسول حضرت علیه السلام

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 88
Varak No	: 364b.
Ölçüsü	: G. : 22,35 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Vahşi'nin Hz. Muhammed tarafından sorguya çekilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başına ve sonuna dört satırlık nesih hatlı bir metin yazılmıştır. Minyatür mescit içinde oturan kalabalığı tarif etmektedir. Bu kalabalıkta merkezde Hazreti Muhammed bulunmaktadır. Sol eli ileri doğru uzatılmışken sağ eli dizlerinin üzerindedir. Tasvirine bakıldığında yeşil kaftan, beyaz sarık ve ulvilik alevi mevcutken içinde kahverengi gömleği bulunmaktadır. Hemen sol tarafta dört figür oturur hâlde betimlemiştir. Hepsinin kolları kaftanlarının içinde elleri bağlı bir şekilde, yapılan konuşmayı dinlemektedirler. İçlerinden sadece sağ alt köşeye doğru oturan figürün ten rengi farklıdır. Onların hemen arkasında siyah tenli iki erkek figür bulunmaktadır. Bu tasvirlerin elleri birbirine kenetli hâlde, karşıya bakar vaziyette oldukları görülmektedir. Nakkaş bu figürlerin tasvirini yaparken renk tercihini pembe ve kırmızı kaftandan yana yapmıştır. Peygamber'in hemen arkasında vahşi oturmaktadır. Metinde ifade edilen şekliyle aktarılırsa nakkaş tarafından yüzü Hazreti Muhammed'den saklanmıştır. Vahşi dizleri üzerine oturur hâlde ve elleri dizlerinin üzerinde konumlanmışken aktarılmıştır. Üzerinde pembe kaftanı, içinde mavi gömleği ve başında Arap sarığı dediğimiz türde bir sarıkla betimlenmiştir. Onun arkasında bu olayı izleyen bir kalabalık bulunmaktadır. Bu grubun en ön safında biri yaşlı olmak üzere iki erkek figür bulunmaktadır. Bu figürler hafif eğilmiş hâlde nakşedilmiştir. Onların üzerinde ise birkaç figür harici sadece baş kısmı gözüken tasvirler mevcuttur. Dekor unsuru olarak arka planda mescit içinde kullanılan renkli desenlerle birlikte yerde Peygamber'in oturduğu kısımda kırmızı bir kilim serilidir.

Yazı Metni

1. Kısım

السَّلَامُ حَضَرْتَنِي دَخِي أَنْكَ كَيْي سَيْلَدُمْ أَنْدَنْ صَكْرَه رَسُولُ حَضَرْتَنِي
عَلَيْهِ السَّلَامُ ائْتَدِي وَيَحْكُ غَيْبَ عَيْنِي وَجَهَكَ فَلَا أُورِيَنَّكَ وَحْشِي

2. Kısım

أَيْدُرُ يُزُومُ رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَضَرْتَنِي كُوسْتَرَمَدُمْ
رَسُولُ حَضَرْتَنِي كُورِيَجْكَ كِزْلُورْدُمْ تَا كِه رَسُولُ حَضَرْتَنِي عَلَيْهِ السَّلَامُ

Okuma : 76

1. Kısım

Esselam Hazretine dahî anın gibi söyledim andan sonra Resul Hazreti ‘Aleyhisselam eyitti. Vey heke gayb annî vecheke fela üriyennike Vahşi.

2. Kısım

Eydür yüzüm Resul ‘Aleyhisselam Hazreti’ne göstermedim Resul Hazreti’ni görecek gizlenirdim tâ ki Resul Hazret ‘Aleyhisselam.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Resul Hazretleri’ne onun gibi söyledim. Ondan sonra Resul Hazreti ‘Aleyhisselam şöyle söyledi: ”Vey heke gayb annî vecheke fela üriyennike”. Vahşi şöyle söyledi: ”yüzümü Resul Aleyhisselam’a göstermedim. Onu görmek için gizlenirdim ta ki Resul Hazret ‘Aleyhisselam.

السَّلاَمُ حَضَرْتُ بُوْحَدِيثِ بُورِذِي أَيَّدِي مَن مَّصَدِّي
لَمْ يَصِبْهُ النَّارُ أَنْذَنَ صَلَاحَهُ ابْنُ عُبَيْدٍ اللَّهُ حَقَّقَهُ بُوْحَدِيثِ بُورِذِي

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى شَهِيدِي عَلَى الْأَرْضِ فَانْظُرْ إِلَى صَلَاحِهِ ابْنِ عُبَيْدٍ
أَنْذَنَ رَسُولُ حَضَرَتِكَ بُورِذِي قَائِلِي سَلَامِي أَيَّدِي كَيْفَ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 89
Varak No	: 371b.
Ölçüsü	: G. : 21,96 , Y. : 29,88
Tekniği	: Aharlı kağıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed'in Uhud'da yaralanması ve yaranın temizlenmesi.
Kompozisyon	: Kare formda sahip olan bu minyatürde, sayfanın başında ve sonunda toplamda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Savaş esnasında Hazreti Muhammed'in yaralanma olayı anlatılmaktadır. Minyatür merkezinde Hazreti Muhammed yer almaktadır. Onun tasvirine bakıldığında yine yeşil kaftan, beyaz gömlek, kırmızı kuşak ve beyaz üzeri desenleri olan sarık kullanılmıştır. Etrafı ulvilik alev ile çevrilidir. Dizleri üzerine oturur vaziyette tasvir edilmekte beraber hemen yanında onun koluna girmiş kırmızı sarıklı ve yeşil kaftanlı bir figür bulunmaktadır. Zeminde yer yer kopmuş insan uzuvları bulunmaktadır. Hemen önünde iki figür yere eğili hâlde nakşedilmiştir. Bu figürlerden kırmızı kaftanlı olan, Hz Muhammed'in elini öper hâldeyken lacivert kaftanlı olan ayaklarına doğru eğik durumdadır. Bu figürün hemen yanında ellerini yukarı doğru açmış mavi kaftanlı bir figür bulunmaktadır. Kalabalık bir grup tasviri resmeden nakkaş, figürlerin ellerini genellikle yukarı doğru kaldırır hâlde yahut göğüslerine yaslı hâlde tasvir etmiştir. İki tepe tasviri bulunan bu minyatürde, gökyüzü olarak aktarılan bölümde mavi tonlarında bir bulut resmi ile arka planda üç at figürü yer almaktadır. Nakkaş bunlar harici zeminde bir oyuk tasvir etmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

السَّلَامُ حَضَرَتْ بُو حَدِيثُ بُيُورْدِي اِيْتْدِي مَنْ مَصَّ دَمِي
لَمْ يُصْبُهُ النَّارَ اَنْدَنْ طَلَحَهُ ابْنُ عُبَيْدُ اللّٰهِ حَقَّقَهُ بُو حَدِيثِي بُيُورْدِيكُمْ

2. Kısım

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُنْظَرَ إِلَى شَهِيدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ فَلْيُنْظَرْ إِلَى طَلَحِهِ بِنْ عُبَيْدِ اللّٰهِ
اَنْدَنْ رَسُولُ حَضَرْتِكَ يُوزِينُكَ قَانِي سِلْرْدِي اَيْدُرْدِي كَيْفَ

Okuma

:75

1. Kısım

Esselam Hazreti bu hadisi buyurdu eyitti. Men messa demî lem yüsibhü'n-nâr andan Talha ibn-i 'Ubeydullah hakkına bu hadisi buyurdu kim.

2. Kısım

Men ehabbe ey yanzure ilâ şehîdin yemşî ale'l-arz felyenzur ilâ Talha bin 'Ubeydullah andan Resul Hazret'inin yüzünün kanını silerdi eydüdü keyfe.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Esselam Hazreti bu hadisi söyledi: "Men messa demî lem yüsibhü'n-nâr"ondan sonra Talha ibn-i 'Ubeydullah için bu hadisi söyledi: "Men ehabbe ey yanzure ilâ şehîdin yemşî ale'l-arz felyenzur ilâ Talha ondan sonra Resul Hazretleri'nin yüzündeki kanı silmeye başladı. Söyledi:"...

كَلْبَنِي كُوزْدِي اولدورن جماعت رَسُولِ خَضِرْتَنِكَ عَلَيْهِ
 نَسَاءُ اولوصحابلر نيدورن سُولُكْ مَبَارَكْ يُونُزِي صَبَارْ اولور

كعبا بن مالك رَسُول يارلار نیدن سورمدين كوزلر نیدن
 پيغامبري بلدي سوندو كندن اون ايلدي جاغردني ايتي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 90
Varak No	: 374b.
Ölçüsü	: G. : 21,77 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Uhud'da yaralanan Peygamber, Ka'b'ı yanına çağırıyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın altında ve üstünde dört satır olmak üzere nesih hatlı bir metin mevcuttur. Merkezde bulunan Hazreti Muhammed tasvirine bakıldığında üzerinde beyaz kaftan, beyaz sarık ve yeşil gömleğin olduğu görülmektedir. Yine etrafını kapsayan, ona has nakşedilen, bir ulvilik alevi yer almaktadır. Onun arkasında tenleri koyu renge sahip, biri mavi diğeri kırmızı kaftan giyen iki tasvir bulunmaktadır. Hz.Muhammed'in karşısında dört erkek figürü bulunmaktadır. Bunlar Hazreti Muhammed'e yakınlık durumuna göre büyük tasvire sahiptir. İlk figür yeşil kaftan giymiş olup beyaz sarık takmıştır. Sağ eli göğsüne doğru kalkmış durumdadır. Bu hareketinden şaşırdığını anlamak mümkündür. Yanındaki figür de ellerini ileri doğru uzatarak konuşmaya katıldığını gösterirken bu figür lacivert kaftan içine mavi gömlek giymektedir. Başında beyaz sarık bulunmaktadır. Üçüncü figürün elleri ise göğsünde avuç işleri bakacak şekilde kalkmış durumdadır. Üzerinde yeşil kaftan, beyaz kuşak ve beyaz sarığı bulunmaktadır. Oturan son figür ise daha vakur bir duruş sergilemekle birlikte elleri kaftan kolları içinde bağlı hâlde durmaktadır. Oturan figürlerin hemen arkasına dört figür ayakta ve yan yana tasvir edilmiştir. Bu tasvirlerin elleri kaftan kolunun içinde bağlı olmakla birlikte en önde olan figürün elleri gözükmemektedir. Nakkaş figürlere kırmızı, mavi ve yeşil kaftan giydirmiştir. Bu figürlerin hemen üst kısmında onlara nazaran daha büyük bir erkek tasviri bulunmaktadır. Figürün elleri ileri doğru uzatılmış hâldedir. Vücudu hafif eğimli tasvir edilen bu figürün bir haber getirdiği düşünülmektedir. Arka planda tepelerin arasında yine nakkaşın kalabalık olarak adlandırdığı tasvirler mevcuttur. Bu tasvirlerin çoğunun sadece kafaları ve omuzları gözükmektedir. Sahne dekorunda tepeler ve Hazreti Muhammed'in üzerine oturduğu kırmızı kilim bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كلدي كُورْدي اول دورن جماعت رَسُول حَضْرَتُكَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ اولو صَحَابَلَرِيدور رَسُولُكَ مُبَارَكْ يُونِي صَارولودر

2. Kısım

كعب ابن مالك رَسُول يَارَنَلَرِنْدن سُونْمَدِينْ كوزلرندن
پيغامبري بلدي سوندوكندن اون ايلدي چاغردى ايتدي

Okuma

:74

1. Kısım

Geldi gördü ol derun cemâ'at Resul Hazretinin 'Aleyhisselam ulu sahabileridir.
Resul'ün mübârek yüzü saruludur.

2. Kısım

Ka'b İbn-i Mâlik Resul yaranlarından sormadan gözlerinden peygamberi bildi.
Sevindiğinden ün eyledi çağırđı eyitti.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Gelip gördü ki o cemaat Resul Hazreti'nin 'Aleyhisselam'ın ulu sahabileridir.
Resul'un mübarek yüzü sarılıdır. Ka'b İbn-i Mâlik, Resul yarenlerine sormadan tanıdı.
Sevindiğinden bağırdı, sesini duyurdu.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 91
Varak No	: 375b.
Ölçüsü	: G. : 22,21 , Y. : 29,95
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ubeyy b. Halef Hz. Muhammed'i öldürmek için geliyor.
Kompozisyon	: Dikey ebatta ele alınan bu kompozisyonda sayfa başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. 374.b'nin devamı sayılabilecek bu minyatürde sol kısımda Peygamber ve taraftarları bulunmaktadır. Onun tasvirine bakıldığında üzerinde yeşil kaftan, mavi gömlek ve beyaz sarığıyla yüzünde buğusu bulunmaktadır. Etrafı yine ona has tasvir edilen ulvilik aleviyle çevrelenmiştir. Sol tarafında dört erkek figürün oturur haldeyken sergiledikleri duruş sergilenmiştir. Peygamber'e yakın olan figür haricinde diğer figürlerin ellerinin hareket hâlinde olduğu ve bir konu üzerine konuştukları görülmektedir. Denebilir ki nakkaş bu "el hareketi" olayıyla figürlerin duygularını yansıtmayı da amaçlamıştır. Peygamber'in etrafında kalabalık bir grubun varlığı söz konusudur. Bu grup konum olarak Peygamber'in bulunduğu tepenin etrafına dizilmiştir. Sayfanın tam ortasında aşağı bölüme doğru kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı, oturan bir figür tasviri bulunmaktadır. Bu figürün ellerinden biri yerden destek alırken sağ eli ileri doğru uzatılmıştır. Nakkaş bu figürün sırt bölümünden görülen duruşunu aktarmıştır. Sayfanın sağ tarafında Ubey b.Halef'in gelişinin tasviri mevcuttur. Halef'in tasvirine bakıldığında siyah atı üzerinde zırhını giymiş, yüzü gözükmeyen, miğferinde iki tüy bulunan bir figür görülmektedir. Sağ eli atın ipini tutarken sol eli ileri doğru uzatılmış durumdadır. Bu figürün hemen üst kısmında bir ordu tasviri mevcuttur. Figürlere bakıldığında zırh giydirilmiş, yüzleri peçeli şekilde aktarılırken askerlerin yanında kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı bir figür bulunmaktadır. Sayfa dekoruna bakıldığında kurak alanı andıran bu tabloda iki ağaç ve bir bulut bulunmaktadır. Hz.Muhammed'in olduğu kısımda, yerde bir kilim mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

اَبْتَدَلَر زَحْمَلْدِي اِلَّا اَوْلَمْدِي دِدَلَر اَبِي خَلْفَ اَيْثِي اَكْرَ مُحَمَّدْ
اَوْلَمْدِيْسَه اَوْشَن بَن وَرَايْمَ اَوْلُدُورَايْمَ دِدِي اَبِي بَن خَلْفَ شَجَاعْ كَشِي اَيْدِي

2. Kısım

قَرِيْش اِيْجَنْدَه اَوْلَكِي شَجَاعَتِي مَعْرُوف اَيْدِي سَلِيْح زَرَه مَحْكَم اَيْدِي
اَنِّ بَنْدِي سَوْرَدِي رَسُوْلُكْ قَاتْنَه كَلْدِي اَنْصَارَدَنْ بَر صَحَابَه يَقِيْن

Okuma

:73

1. Kısım

Ettiler zahamlandı. İlla ölmedi dediler. Ubeyy ibni Halef eyitti. Eğer Muhammed ölmediyse uş ben varayım öldüreyim dedi Ubeyy bin Halef şuca' kişi idi.

2. Kısım

Kureyş içinde ol ki şecâ'ati ma'rûf idi selihi zırh muhkem idi. At bindi sürdü Resul'ün katına geldi ensardan bir sahabe yakın.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Yaraladılar. Ne yaptıysak ölmedi.” dediler. Ubeyy ibni Halef şöyle söyledi: “Eğer Muhammed ölmediyse ben gidip öldüreyim.” dedi. Ubeyy bin Halef cesur bir kişiydi. Kureyş içinde onun cesurluğu bilenen bir şeydi. Hayvan derisinden yapılan zırhı sağlam idi. Ata bindi sürdü. Resul'un huzuruna geldi. Ensardan bir sahabeye yakınlaştı...

بَيْنَهُ اسْتِفَادَرَهُ بِهٖ قَوْلًا لِّرَاثَتِهِ **رَسُولُ** حَضْرَتِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 اَوَّلُ بَلَسْنَدِهِ كِي جَمَاعَتِ بَرِّ لَهٗ بَقَارُوطَاغْدَن بَكَا بُورُودِلَرِ بَرِّ بَعِي

طَا اُفْقَتِهٖ كَلِيلَرِ **رَسُولُ** حَضْرَتِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ دِلْ دِيكِمِ
 اَوَّلِ بَصِيْفَتَا نَا اَوْسِنَهٗ بِحَقِّهٗ اَمَّا طَا اُفْقَتَا اِيْدِي جَمْعَتَا

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 92
Varak No	: 379a.
Ölçüsü	: G. : 22,21 , Y. : 29,43
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Dağa tırmanış sırasında Talha b. Ubeyd Peygamber'e yardımcı oluyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık bir yazı mevcuttur. Kompozisyona bakıldığında sağ tarafta iki ordu savaşa devam eder hâldeyken sol tarafta Peygamber'in hareket hâlindeki tasviri bulunmaktadır. Detaylara inildiğinde Peygamber tasvirinin üzerinde yeşil kaftan, pembe gömlek, beyaz kuşak ve sarığının olduğu görülmektedir. Yüzü yine buğulu hâldedir. Etrafında ulvilik alevi mevcuttur. Elleri ileri doğru uzanmış hâlde olan Talha b. Ubeyd tarafından tutulmaktadır. Onun tırmanmasına yardımcı olan bir komutan da ayaklarının altına doğru eğilmiş, ona tırmanması için bir nevi basamak oluşturmuştur. Peygamber'in hemen arkasında iki figür ayakta durur hâlde tasvir edilmiştir. Bunların elleri de hafif ileri doğru uzatılmış durumdadır. Figürlerin tasvirinde yeşil ve kırmızı kaftanla birlikte beyaz sarık kullanılmıştır. Hemen alt kısımda üç figür dağa tırmanır şekilde aktarılmıştır. Bu figürlerden sol tarafta olanın üzerinde mor kaftan, yeşil gömlek ve beyaz sarık kullanılmıştır. Sol ayağı yukarı doğru kaldırılmış hâldedir. Hemen yanında olan figürün üzerinde ise yeşil kaftanı ve belinde kılıcı bulunmaktadır. Bu figürün de sağ ayağı yukarı doğru kaldırılmış hâldedir. Onun arkasında kırmızı kaftanlı, mavi gömlekli bir tasvir mevcuttur. Bu tasvirin belinde de kılıç görülmektedir. Elleri ileri doğru uzatılmış hâlde olan bu figür, diğerlerine nazaran henüz tırmanma eylemini gerçekleştirmemiştir. Peygamber'in hemen arkasında onun ellerini tutan kişinin Talha b. Ubeyd olduğunu ifade etmiştik; bu figürün tasvirinde turuncu kaftan, mavi gömlek, yeşil kuşak ve beyaz sarık kullanılmıştır. Onun yanında ise ellerinde kılıçları ve bellerinde okçu çantalarıyla bir grup asker bulunmaktadır. Bu askerlerin üzerinde koyu gri renge ve altın işlemelere sahip zirhlar mevcuttur. Miğferlerinin üzerinde ise yine Müslüman asker olduklarına dair belirtilerden biri olan tüy bulunmaktadır. Sayfa dekorunda dağ ve tepeler kullanılmakla birlikte yer yer

kurumuş ağaçlar bulunmaktadır. Renk tonları pembe, mavi, yeşil ve koyu gri olarak tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

يَنَّهُ أَشْعَا دَرَمِيَه قُوَالِدِلَرْ اَنْدَنْ رَسُوْل حَضْرَتِ عَلِيْهِ السَّلَامْ
اَوَّلْ بَلْسِيْنْدَمَكِي جَمَاعَتْ بَرْلَه يُقَارُو طَاعْدَنْ يَكَا يُورُوْدِلَرْ بَرْ يَصِي

2. Kısım

طَاشَنْ قَتْنَه كَلْدِلَرْ رَسُوْل حَضْرَتِ عَلِيْهِ السَّلَامْ دَلْدِيْكُمْ
اَوَّلْ يَصِي قِيَانْكَ اُوْتِنَه چِيَقَه اَمَّا طَاشْ يُوجَا اِيْدِي چِقَامَادِي

Okuma

:68

1. Kısım

Yine aşağı dereye kovaladılar andan Resul Hazreti 'Aleyhisselam ol bilesindeki cemâ'at birle yukarı dağdan yana yürüdüler bir yassı.

2. Kısım

Taş katına geldiler Resul Hazreti 'Aleyhisselam diledi kim ol yassı kayanın üstüne çıka amma taş yüca idi çıkamadı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yine aşağıya dereye doğru kovaladılar. Ondan sonra Resulullah yanındaki cemaatle birlikte yukarıda olan dağın yanından yürüdüler. Bir düz taş denkle geldiler. Resul Hazreti 'Aleyhisselam istedi ki içindeki topluluktan biri bu düz kayaya çıksın ama taş çok büyüktü kimse çıkamadı.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 93
Varak No	: 383a.
Ölçüsü	: G. : 22,28 , Y. : 29,92
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: İhanet eden Süveyd'in öldürülme emrinin verilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikdörtgen forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Mekân mescit olarak tasvir edilmekte birlikte merkezinde Hazreti Muhammed bulunmaktadır. Onun betimlemesinde yeşil kaftan, kaftan rengine göre daha koyu yeşil bir gömlek, belinde beyaz bir kuşak ve başında buğusuyla birlikte beyaz sarığı bulunmaktadır. Sağ tarafa bakar hâldeyken tasvir edilen bu figürün etrafında yine ona özgü tertip edilen ulvilik alevi görülmektedir. Sırt kısmına dikkat edildiğinde arka kısımda bir mindere doğru yasl hâli nakşedilmiştir. Onun sol tarafında üç figür oturur hâldeyken diğer iki figür ayakta bekler vaziyette tertip edilmiştir. Oturan figürler incelendiğinde yeşil gömlek üzerine mavi kaftan giyen tasvirin vücut yapısı diğerlerine nazaran daha büyük işlenmiştir. Yanında oturan figürler ise mor ve yeşil renklerde kaftan giymektedir. Yeşil kaftanlı figürün ten rengi turuncuya yakın bir tonda boyanmıştır. Ayakta olan figürlere bakıldığında biri kırmızı, diğeri bordo kaftan giymektedir. Bellerinde beyaz kuşak, başlarında yine beyaz sarık bulunmaktadır. Peygamber'in hemen karşısında yeşil kaftanlı, turuncu gömlekli, beyaz sarıklı bir tasvir mevcuttur. Metinden de yola çıkarak bu tasvirin Hazreti Ömer olduğunu söylemek mümkündür. Hazreti Ömer Peygamber'le konuşur hâldedir. Bunu ellerinin konumundan anlamak mümkündür. Onun arkasında sıraya dizilmiş hâlde bir grup mevcuttur. Bu figürlerin elleri kaftan kolunun içinde bağlı hâlde, konuşmaları dinledikleri görülmektedir. Renk renk tasvir edilen bu figürlerin hepsinin aynı boyda ve duruşta ele alınması, grup tasviri açısından "kalabalık tasvirler " oluşturma düşüncesinde başarılı olmuştur. Sahne dekorunda yerde kırmızı ve pembe tonlarıyla karışık mavi desenlere sahip işlemelerin olduğu bir kilim bulunurken Hz.Ömer'in olduğu yerde, kafasının üstünde rika hatlı bir terkinin olduğu görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

چُونُ اُول اَكِي مُؤْمِنُ اُولْدُرْدِي اُول مُنَافِقُ قَجْدِي قُرَيْشَه
قَوْشْدِي قُرَيْشِيْلَه مَكَّه شَهْرَه بِلَه وَازْدِي چُونُ رَسُولُ حَضْرَتِ

2. Kısım

عَلَيْهِ السَّلَامُ اَنْتُكَ اِتْدُوْكِي اِشْدَنْ وَاَقِفْ اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ عُمَرَه
بُيُورْدِي كِمُ حَارِثُ اِبْنُ سُوَيْدِي هَزْنَه يَزْ دَه كِيْمُ بُولَاسِنْ اُولْدُورْ

Okuma

:69

1. Kısım

Çün ol iki mü'mîn öldürdü ol münafık kaçtı Kureyş'e kavuştu Kureyş'le Mekke şehrine bile vardı çün Resul Hazreti.

2. Kısım

'Aleyhisselam anın ettiği işden vâkıf emirü'l-mü'minîn Ömer'e buyurdu kim Hâris ibn-i Süveydi her ne yerde kim bulasın öldür.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Çünkü o iki mümini öldüren münafık kaçtı. Kureyş'e ulaştı. Mekke şehrine bile gitti. Resul Hazretleri onun yaptığı işi bilirken Müminlerin emiri Ömer buyurdu ki Hâris ibn-i Süveydi kim nerede görürse ya da bulursa öldürsün.

برین ایچی قولایین کسیدلر ایبه دوزدرلر بویون باغی ایلدیر ایلدیر
 قجان مکه شهرنه وار بچوقه فرقلر و کوزک بوشنا بویون باغی

ایدو کوز ددی چون ابوسفیان خانون هیدا امیر المؤمنین حمزه نیک
 اوسینه کلیدی فریاد ایلدی ایلدی بتم قانلوم اشیو کیشدر ددی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 94
Varak No	: 384b.
Ölçüsü	: G. : 22,68 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kadınlar şehit olan Hazreti Hamza'nın başında.
Kompozisyon	: Minyatür dikey çerçevede işlenip sayfanın başına ve sonuna nesih hatta tertip edilen dört satırlık bir metine sahiptir. Minyatüre bakıldığında iki kısma ayrıldığını söylemek mümkündür. İlk kısım yerde yatan askerlerin tasvirleriyle doluyken ikinci kısım kadınların toplandığı alanı ele almaktadır. Yeşil alana bakıldığında savaş tasvirinin olduğu kısımda yer yer kopmuş insan uzuvları ve zırh parçalarının olduğu görülmektedir. Tam ortada vücudu bütün hâlde, yerde uzanır şekilde Hz.Hamza'nın tasviri bulunmaktadır. Onun figür yorumu için nakkaş altın işlemelere sahip koyu gri zırhını, bu zırhın üzerinde ise yer yer yaralandığını belirtmek üzere kırmızılıklar işlemiştir. Zırhın bir diğer detayı ise miğferinde bulunan tüy şekli ve adedidir. Bu tüyler diğer minyatürlerden de yola çıkılarak denilebilir ki rütbe ve mertebesine göre şekilde ve sayıda değişikliğe uğramaktadır. Kadınların olduğu bölüme bakıldığında yerde yaralara nazaran daha büyük tasvir edildiği ve çoğunluğunun yüzünde şaşırma ifadesinin olduğu görülmektedir. "Ah"lar gibi aktarılan bu ifadeye sahip kadınların hepsi, Hz.Hamza'nın naaşına bakmaktadır. Figürlerin detaylarına bakıldığında nakkaş bu kadınlar için lila, yeşil, mavi, beyaz, siyah ve kırmızı renklerin hakim olduğu elbiseler giydirmiştir. Yine tasvir kompozisyonunu yapan kişi, bu kadınların yüzlerine çektikleri acıyı da aktarmayı başarmıştır. Arka planda ağaçlar mevcutken yeşil alanda yer yer ot tasvirleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

بُزْنُ اِكِي قَوْلَاغُنْ كَسَدِلَر اِيپِه دُوزْدِلَر بُوْيُونُ بَاغِي اَيْلَدِلَر اَيْتْدِي
قَچَان مَكَّه شَهْرَنَه وَارِيچَق قَرَه قَرْنَقَلَر وَ كُوزَك بُوَيْنَا بُوْيُونُ بَاغِي

2. Kısım

اَيْدُوْغُوزُ دَدِي چُونُ اَبُو سُفْيَانُ خَاتُونُ هِنْدُ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَمْرَانُكْ
اَوْسْتِنَه كَلْدِي فَرْيَادُ اَيْلَدِي اَيْتْدِي بَنَمُ قَانْلُومُ اِشْبُو كِيَشْدِرُ دَدِي

Okuma

:71

1. Kısım

Burnun iki kulağın kesdiler. İpe dizdiler boyun bağı eylediler eyitti. Kaçan Mekke şehrine varıcak kara karanuklar ve gözün boynuna boyun bağı.

2. Kısım

Ediniz dedi çün Ebu Süfyan hatun Hind emirü'l-mü'minîn Hamza'nın üstüne geldi feryâd eyledi eyitti. Benim kanlım iş bu kişidir dedi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Burnunu iki kulağını kestiler. İpe bağladılar. Boynuna astılar. Söylediler: "Ne zaman ki Mekke şehrine varırlar, kara bağlı kumaşı gözünden çözün. Boynuna boyun bağı yapın onu. Çünkü Ebu Süfyan 'ın eşi Hind, Hz.Hamzan'ın üstüne doğru geldi. Feryad etti. Benim kanlım işte bu kişidir." dedi.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 95
Varak No	: 386b.
Ölçüsü	: G. : 22,35 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ebubekir Uhud'da şehit olan Rebi'nin kızını kucağına alıyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Mescit içinde geçen bu olayda, merkezde Ebu Bekir ve bir kız çocuğu bulunmaktadır. Sırtını arkasında bulunan mindere doğru yaslanmış hâlde olan Ebu Bekir'in tasvirinde siyah gömlek üzerine yeşil kaftanı ve başında beyaz sarığı işlenmiştir. Sakalında yer yer beyazlıklar mevcuttur. İki eliyle Rebi'nin kızını kucaklamaktadır. Tek dizinin yere değdiği bu tasvirde, diğer dizine de kız çocuğunu oturtmuştur. Çocuk figürünün betimlemesine bakıldığında üzeri işlemelerle dolu bir elbise giydiği, saçlarını iki yandan örgü yaptığı ve başında bir takke yahut fes diyebileceğimiz şapka mevcuttur. Onların karşısında bordo kaftanlı, mavi gömlekli, beyaz sarığı olan bir erkek figürünün tasviri bulunmaktadır. Bu tasvir ellerini ileri doğru uzatmış ve hafif eğik hâlde nakşedilmiştir. Hemen sağ alt tarafta iki erkek figür bulunmaktadır. Bunlardan ilki mavi gömlek üzerine lacivert kaftanı ve beyaz sarıklı bir tasvire sahiptir. Bu figürün elleri kaftan içinde bağlı hâdedir. Diğer tasvire bakıldığında kırmızı kaftan giydiği ve ellerinin kaftan kolunun içinde bağlı olduğu görülmektedir. Dekora bakıldığında yerde kırmızı, pembe ve mavi renklerin hakim olduğu bir kilim aktarılmıştır. Onun haricinde sol tarafta, kapının gözükken kısmında bir tepenin olduğu görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

بِرْسِي أَبُو بَكْرٌ صَدِيقُ قَاتِنَتِهِ كَرِدِي كُورِدِي بَر كَجَه قَيْرُ عِيَالٍ صَدِيقُ
قُوجَاغَنَه أَلْمَشْ أُونُورُزُ أُولُ مُسْلِمَانُ صَدِيقُ دَنْ صُورِدِي ايتِدِي

2. Kısım

يَا سَيِّدُ بُو قَيْرُ عِيَالٍ كِيمَكُ عِيَالِيدُرُ دِدِي أَبُو بَكْرُ صَدِيقُ ايتِدِي
بَر كِشْنُكُ قَزِيدُرُ كَمْ أُولُ كِيشِي بَنْدَنْ يَكْدُرُ دِدِي سَعِيدُ بَنْ

Okuma

:70

1. Kısım

Birisi Ebu Bekir Sıddık katına girdi gördü bir gıcı kız 'ıyâli Sıddık kucağına almış oturur ol Müslüman Sıddık'dan sordu.

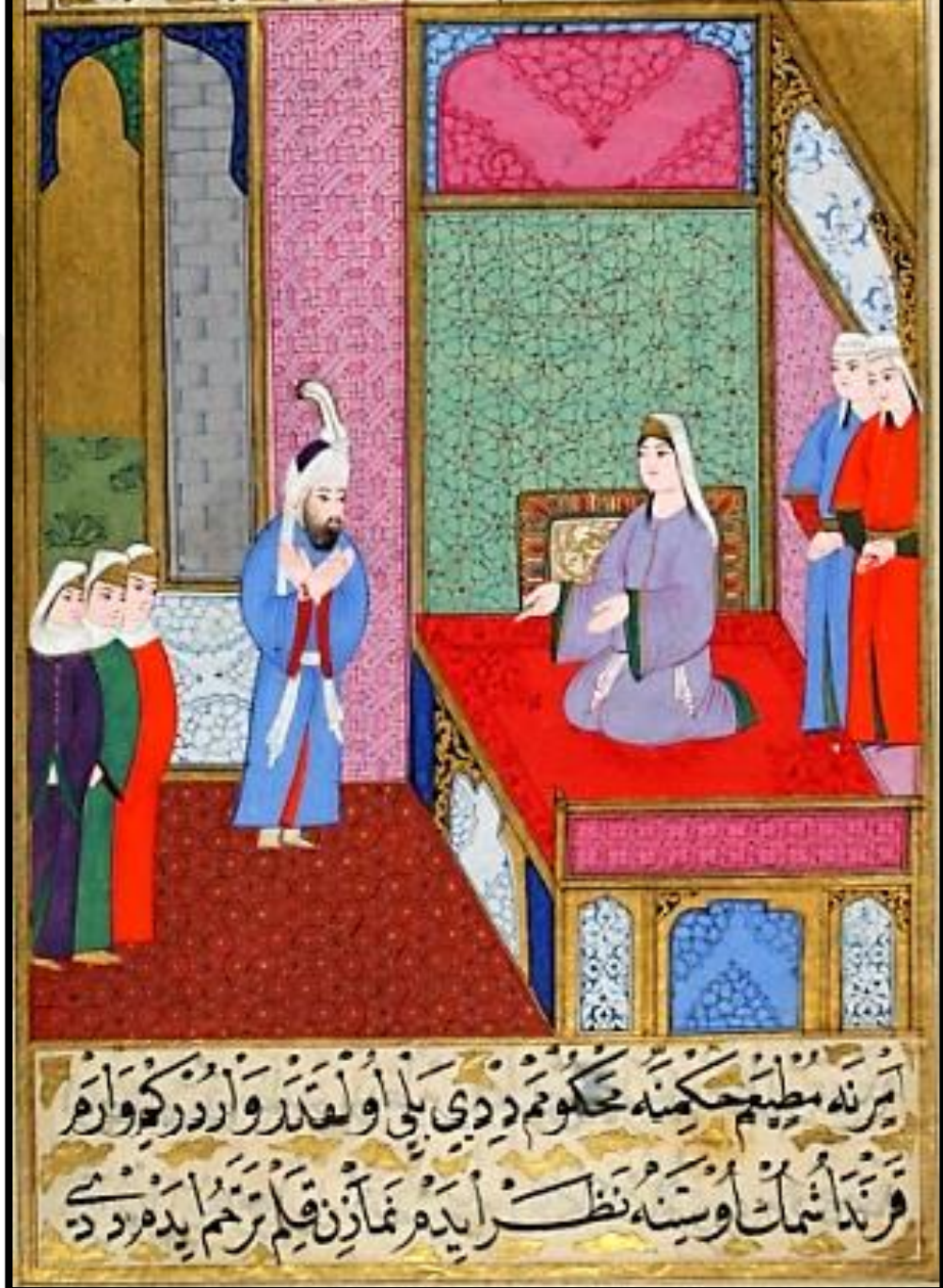
2. Kısım

Ya seyyid bu kız ıyâl kimin ıyâlıdır dedi Ebu Bekir Sıddık eyitti. Bir kişinin kızıdır kim ol kişi benden yeğdir dedi Sa'id bin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Biri Ebu Bekir Sıddık'ın huzuruna çıktı. Baktı ki bir kız Sıddık'ın kucağında oturur. O Müslüman Sıddık'a sordu: "Ya Seyyid bu eş kimindir?" dedi. Ebu Bekir Sıddık söyledi: "Birinin kızıdır ki o kişi benden iyidir." dedi. Said bin...

اَمْرُهُ كَوْرَهُ نَزْدِي صَفِيَّةَ خِيَاثُونَ اَيْتِي بِخُونِ بَاوَلَدِي
 بِنَا لَلَّهِ نَعَالِي بِهِ عَاصِي دَكُونَم اَنْكُ فَصَاوَقَدْرِنَه رَاضِي وَن

اَمْرُهُ مَطِيْعٌ حَكِيْمُهُ مَحْكُومٌ دِي بِلِي اُولَقَدَرُوَارْدَرْ كِه وَارَم
 قَرْنَدَا شَمَك اَوْ سِنَه نَظَر اَيْدَم نَمَازِن قَلَم تَرَم اَيْدَم دِي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 96
Varak No	: 389a
Ölçüsü	: G. : 22,05 , Y. : 29,63
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hamza'nın kız kardeşine ölüm haberinin gitmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup ,sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Kompozisyonun detaylarına bakıldığında genel hat içerisinde kadın figürlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Sağ tarafta, divan yahut sedir diyebileceğimiz yerden yüksek bir alanda oturan Safiye Hanım'ın tasviri bulunmaktadır. Safiye Hanım üzerinde lila elbise ve belinde beyaz bir kuşakla tasvir edilmiştir. Saçlarının bir kısmı omuzları üzerine dökülmektedir. Onun hemen arkasında iki kadın figürün olduğu bir tasvir söz konusudur. Bu figürlerin elleri bileklerinde bağlı, kafalarının hafif eğik şekilde olduğu bir duruş aktarılmıştır. Figürlerden biri kırmızı elbise giyerken diğerinin üzerinde mavi tonlarında bir kıyafet bulunmaktadır. Nakkaş bellerine altın işlemelere sahip birer kemer nakşederken saçlarının bir kısmını da omuzları üzerinde görünür hâlde bırakmıştır. Başlarında bulunan takkelerinin üzerinde şalları örtülü hâldedir. Safiye Hanım'ın hemen karşısında bir erkek tasviri bulunmaktadır. Bu figür, kırmızı gömlek üzerine mavi kaftan giymekle birlikte ellerinin göğsünde "X" şeklinde duruşu sergilenmiştir. Sarığında bulunan tüylerden yola çıkarak bu tasvirinde asker olduğunu söylemek mümkündür. Bu tasvirin hemen arkasında üç kadın figürün olduğu görülmektedir. Bu figürler diğer kadın tasvirlerinden farklı olarak boyunları tamamen kapalı hâlde nakşedilmiştir. Figürler sırayla kırmızı, yeşil ve mor elbise giymektedir. Sadece iki figürün ayakları gözükürken bu tasvirlerin elleri kaftan kollarının içinde bağlı hâlde olduğu aktarılmıştır. Yine bu tasvirlerin bellerinden hafif eğimli hâlde bekleyişi nakşedilmiştir. Dekor olarak divan kenarlarında ve üstünde altın işlemlerin olduğu ve kenarda bir yastığın tasviri bulunmaktadır. Renk skalasında mavi, yeşil, kırmızı tonları kullanılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

حَمَزَه كُورَهْسِنْ دِدِي صَفِيَّه خَاتُونُ ايتدي نِچُونُ يَا وَلَدِي
بِنْ اللّٰهُ تَعَالٰي يِه عَاصِي دَكُولَمْ اَنْكُ قَضَا وَ قَدَرْنَه رَاضِيُونُ

2. Kısım

اَمْرِنَه مُطِيعَمْ حُكْمِنَه مَحْكُومَمْ دِدِي بِلِي اُولُقَدَرْ وَ اَرْدُرْ كَمْ وَ اَرَمْ
قَرْنُدَاشُمْ اُوتِنَه نَظَرْ اِيْدَمْ نَمَازُنْ قَلَمْ تَرَحُمْ اِيْدَمْ دِدِي

Okuma

:67

1. Kısım

Hamza göresin dedi. Safiyye Hatun eyitti. Niçin ya veledi ben Allah Te'âla'ya 'asî değilim anın kaza ve kaderine razıyın.

2. Kısım

Emrine mutî'im hükmüne mahkûmum dedi. Belî ol kader vardır kim varam karındaşımın üstüne nazar edem namazın kılam terahhüm edem dedi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hamza görsün dedi. Safiyye kadın şöyle söyledi: "Ey çocuğum ben niye Allah Te'âla'ya karşı asi değilim. Onun kader ve kazası razıyım. Emirlerine ve hükümlerine mahkumum." dedi. Evet, o kader var. Varayım kardeşimin üstüne bakayım, namaz kılayım, merhamet dileyeyim." dedi.

خَاضِرَ أُولَدِي أَنْصَارَ خَانُونِكَ رَجَدِ قَبُولِهِ كَلْدِيرَ نَوْحِهِ فَلَدِيرَ
سَفُوسَعْدِيرَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَمْرَهُ الْجُحُونِ أَغْلَشْدِيرَ رَسُولِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

حَضِرَتِ أُولَ عَوْرَتِكُورِ رَبِّ أُونِي لَا أَغْلَشْدَقِيرَ جُحُونِ كَلْمَدِيرِ
لَيْكِنْ كَنْدُوزِي حِمِ وَأَخْلَقَ أَسِيرَتِي طَبِشَرِ جَفَتِي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 97
Varak No	: 392a.
Ölçüsü	: G. : 22,29 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Medineli kadınlar Hz. Hamza'ya ağıyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey forma inşa edilip sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Detaylara bakıldığında sayfanın sağ tarafında iki katlı olduğunu, üst katında bulunan camlardan anladığımız bir bina bulunmaktadır. Bu bölümde bir grup erkeğin olduğu topluluk mevcuttur. Bu erkeklerin en ön kısmında diğerlerine nazaran daha büyük işlenen kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı, sakallarından genç olabileceğini düşündüğümüz bir tasvir yer almaktadır. Onun yanında mavi kaftanlı, bordo gömlekli ve beyaz sarıklı, yaşlı tasvire sahip figür aktarılmıştır. Yine bu tasvirin yanında yeşil gömlek üzerine mavi kaftan giyen, başında beyaz sarığı bulunan, elleri ağzına doğru uzatılmış bir betimleme mevcuttur. Aynı grup içerisinde sayfa kenarına doğru bordo kaftanlı, belinde kuşağı bulunan, elleri ileri doğru uzatılmış bir figür yer almaktadır. Grubun geri kalanında figürlerin yalnızca kafa kısımları görünür şekildedir. Grubun yaş kısıtlaması olmamakla birlikte içerisinde yer yer sakalsız genç tasvirlerin varlığı görülmektedir. Sayfanın diğer bölümüne bakıldığında tamamıyla kadınların oluşturduğu bir grup tasviri yer almaktadır. Bu gruptaki kadınların erkeklere nazaran daha büyük işlendiği görülmektedir. Kadınlar binanın içerisine doğru bakar hâlde işlenirken nakkaş, önde onların vücutlarını da bu durumu göstermek amacıyla ileri doğru, eğik hâlde konumlandırmıştır. Kapı kenarında olan figürlerin sırtı, kapıyı doğru dönük hâlde aktarılmıştır. Figürlerin neredeyse hepsinin elleri yüzlerinde; şaşırma, üzülme, endişe gibi duyguları yansıtmak için farklı şekillerde tasvir edilmiştir. Kadınların üzerinde pembe, mavi, kırmızı ve beyaz tonlarında elbiseler ile örtüler bulunmaktadır. Renkli bir kompozisyona sahip olan bu kadın topluluğu, minyatürün ana temasını oluşturmakla birlikte ana duygusunu da aktarmaktadır. Minyatür dekoruna bakıldığında yerde yeşil zemin üzerine sarı tonlarında otlar çizilirken arka planda bir daha tasviriyle ağaçlar bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

خَاضِرُ أَوْلَدِي أَنْصَارُ خَاتُونَلَرِي مَسْجِدُ قَبُوسِنَه كَلِيدَلَر نَوَحَه قَلِيدَلَر
سَعُو سَعِيدَلَر أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ حَمَزَه اِيچُون اَغْلَشِيدَلَر رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

2. Kısım

حَضْرَتِنَه اُولُ عَوْرَتَلَر دِيرْلُب اُونَلَا اَغْلَشِيدَلَرِي خُوش كَلْمَدِي
ليكن كندوزي حلم و خلق اسيدي طَشَرَه چَقْدِي

Okuma

:

1. Kısım

Hâzır oldu. Ensar hâatunları mescid kapısına geldiler nevha kıldılar sağı sağdılar emirü'l-mü'minîn Hamza için ağlaştılar Resul 'Aleyhisselam.

2. Kısım

Hâzır oldu. Ensar hâatunları mescid kapısına geldiler nevha kıldılar sağı sağdılar emirü'l-mü'minîn Hamza için ağlaştılar Resul 'Aleyhisselam.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hazırdı. Ensar kadınları mescidin kapısına geldiler. Ağıt yaktılar, yas tuttular Müminlerin emiri Hamza için ağladılar. Resulullah'a o kadınların böyle ağalaması hoş gelmedi. Lakin yaratılışından gelen yumuşak huyluluğuyla sessizdi. Dışarı çıktı...

مَسْجِدُ أَوْكِنَه دُور دِلْجَا بِرِ عِبْدُ اللَّهِ بِنِ عَمْرِو بْنِ حِرَامٍ أَيْلُرُو
يُورْدِي أَتِيْدِي بَارَسُوْلُ اللَّهِ بِهْمُ أَمْوَلُ بَدِي فَيْرَعِيَالِ قَلْدِي أُولُ

بَدِي فَيْرَعِيَالِ الْنَاكُ بَيْنِي قَاتِيْدَه فُورْدِي أَتِيْدِي زِنْهَارِ بَاوَلَدِ
أَنْلُرُو قَاتِيْدَنْ كَيْمَكِلْ دِي بِنِ دِلْمَزْ كِيمِ رَسُوْلُ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 98
Varak No	: 394b.
Ölçüsü	: G. : 22,69 , Y. : 29,87
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Cabir b. Abdullah savaşa katılmak istediğini iletiyor.
Kompozisyon	: Minyatür neredeyse tam sayfaya işlenirken sayfa içerisinde sol tarafa doğru dört satırlık bir metin yer almaktadır. Minyatür kompozisyonuna bakıldığında sağ tarafta bir bina tasviri yer alırken önünde kalabalık bir grubun olduğu görülmektedir. Bu grup içinde Hazreti Muhammed merkezde olmak üzere onun yanında yapı olarak aynı büyüklükte dört tasvirin olduğu bir figür topluluğu mevcuttur. Nakkaş, Hazreti Muhammed'in tasvirini yaparken onun üzerine; yeşil gömlek, açık mavi kaftan, beyaz sarık ve yüzünü kapatan bir örtü tasvir etmiştir. Etrafında ona has tertip edilen, alev şeklinde bir çember bulunmaktadır. Ellerini ileri doğru uzattığı ve bir konuşma içerisinde olduğu görülmektedir. Onun yanında tasviri için yeşil kaftan üzerine mavi gömleği olan, başında ise beyaz sarığı bulunan, elleri kaftan kolları içinde kenetli betimlenen bir figür konuşmayı dinlemektedir. Yine aynı hizada bulunan su yeşili bir kaftan, bordo bir gömlek ve beyaz bir sarığa sahip tasvir yer almaktadır. Onun yanında biri beyaz, diğeri turuncu ten rengine sahip mor ve yeşil kaftanlı iki figür mevcuttur. Bu figürlerden mor kaftanlı olanın konuşur hâlde olduğu görülmektedir. Hemen sağ alt tarafta iki siyahi tenli, biri kırmızı diğeri mavi kaftanlı olan ve başlarında kavuğa benzeyen sarıklarıyla tasvirler aktarılmıştır. Bu figürlerin karşısında, sayfanın orta kısmında üzerinde burada kaftanı ve beyaz sarığıyla Cabir yer almaktadır. Ellerine bakıldığında ileri doğru uzatıldığı ve bir konuşma yaptığı görülmektedir. Hemen arkasında kalabalık bir erkek topluluğunun olduğu tasvir grubu nakşedilmiştir. Bu grubun ön sırasında üç erkek figürü görünür haldedir. Bu figürlerden ortada bulunanın elleri kaftan kolunun içinde bağlı hâlde aktarılırken yanında olan figürlerin elleri ileri doğru uzatılmış durumdadır. Figürlerin üzerinde lacivert, pembe ve mavi tonlarında kaftanlar bulunmaktadır. Dekor unsuru olarak arka planda tepeler ve ağaçlar mevcutken sayfanın hemen üst kısmında bir bulut tasviri nakşedilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

مَسْجِدُ أَوْكَنَهُ دُورِدَلَرُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ حَرَامٍ اِيْلَلَرُو
يُورِدِي اَيْتَدِي يَا رَسُولَ اللَّهِ بَنِمُ اَتَمُوْكَ يَدِي قَيْرُ عِيَالِ قُلْدِي اُولُ

2. Kısım

يَدِي قَيْرُ عِيَالُكَ بَنِي قَاتِنْدَه قُودِي اَيْتَدِي زَنْهَارُ يَا وَلَدِي
اَنْلَرُوْكَ قَاتِنْدَنُ كِتْمَكِلُ دَدِي بَنُ دِلْمَزَمُ كِيْمُ رَسُولُ

Okuma

:65

1. Kısım

Mescid önüne durdular Cabir bin ‘Abdullah bin ‘Ömer ibni Haram ileri yürüdü. Eyitti Ya Resulallah benim atamın yedi kız ‘ıyâli kaldı ol.

2. Kısım

Yedi kız ‘ıyalinin beni katında kodu eyitti. Zinhar ya veledi onların katından gitme gıl dedi. Ben dilemezem kim Resul.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Mescid önüne geldiler, durdular. Cabir bin ‘Abdullah bin ‘Ömer ibni Haram ileriye doğru yürüdü. Şöyle söyledi: ”ya Resulullah benim babamın yedi tane eşi kaldı. O yedi eş beni yanlarında tutup eğittiler. Kesinlikle onların yanına gitme!” dediler. “Ya Resulullah ben de dilemezdim...”

قبايل لرندن بر قيله اديد اول خراعه قبايلي يمامه ولاينده
اولور لردي اما رسول صلي الله عليه وسلم حضر نكرين

سور لردي مسلمان اولن لردي ديني كافلن لردي
ديني رسول شونلر دن اديلر رسول الله قتي دوستلق در لردي

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 99
Varak No	: 396b.
Ölçüsü	: G. : 21,67 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ordunun yola çıkması ve içerisinde yaralı askerin de bulunması.
Kompozisyon	: Minyatür çalışması dikey forma sahip olup metnin aktarılan bölümün sol tarafa doğru kaydırılarak ele alındığı görülmektedir. Kompozisyonun sol tarafında gözüken dört çadır bulunmaktadır. Bu çadırlar pembe, mavi, turuncu ve krem tonları olmak üzere dört tonla renklendirilmiştir. Çadırların hemen üst kısmında bir grup erkeğin olduğu tasvir topluluğu mevcuttur. Bu topluluğun içinde at üzerinde Hazreti Muhammed'in tasviri yer almaktadır. Onun tasvirine bakıldığında üzerinde yeşil kaftanı, başında beyaz sarığı ve yüzünü kapatan buğusu bulunurken yine etrafında ona has tasarlanan alev motifi görülmektedir. Beyaz bir at üzerinde oturan Hazreti Muhammed, sağ elini göğsüne doğru kaldırmışken sol eli ile beyaz bir kumaşı tutmaktadır. Onun hemen sağ tarafında yine bir kısmı atlı, bir kısmı yaya olan bir topluluğun olduğu görülmektedir. Bu grup içinde elinde mızrak olduğunu gördüğümüz bir asker tasviri bulunmaktadır. Onun üzerinde altın işlemelere sahip siyah zırhı bulunurken bu tasvir üzerinde bulunan miğferde tüy olmadığı dikkat çekmektedir. Tasvir sol tarafına doğru hafif dönük şekilde, yanında bulunan figürle konuşur hâldedir. Onun yanında pembe kaftanlı ve beyaz sarıklı bir erkek bulunmaktadır. Bu iki tasvir de at üzerinde otururken aktarılmıştır. Minyatürün ana unsuru olan iki yaralı askere bakıldığında birinin kırmızı, diğerinin bordo kaftan giydiği görülmektedir. Bordo kaftanlı olan asker, kırmızı kaftanlı olan yaralı askeri sırtına almış çadıra doğru gitmektedir. Kırmızı kaftanlı olan asker arkasına bakar şekilde aktarılmıştır. Bu tasvirlerin yüzlerine bakıldığında genç olduklarını söylemek mümkündür. Arka plan dekoruna bakıldığında dağ ve tepelerle birlikte çadırın içinde bir minder ve bu minder önünde bir kilim mevcuttur. En önde olan çadırın hemen kemer kısmının üstünde çini modeline sahip bir süslemenin olduğu görülmektedir.

Yazı Metni

1. Kısım

قَبَائِلُ لَرْنَدُنْ بِرْ قَبِيلَه اديدُر اول خزاعه قبيلسي يمامه ولايتنده
أُولُوزْلَرْدِي أَمَّا رَسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَضَرْتَلَرِين

2. Kısım

سَوْرلَرْدِي مُسْلِمَانْ أُولُتْلَرِي دَجِي كَافِرْ قَلُتْلَرِي
دَجِي رَسُولْ سَوْنُلَرْدُنْ اديلر رَسُولُ اللّٰه قَتِي دُوسْتَلُقْ ادرلَرْدِي

Okuma

:64

1. Kısım

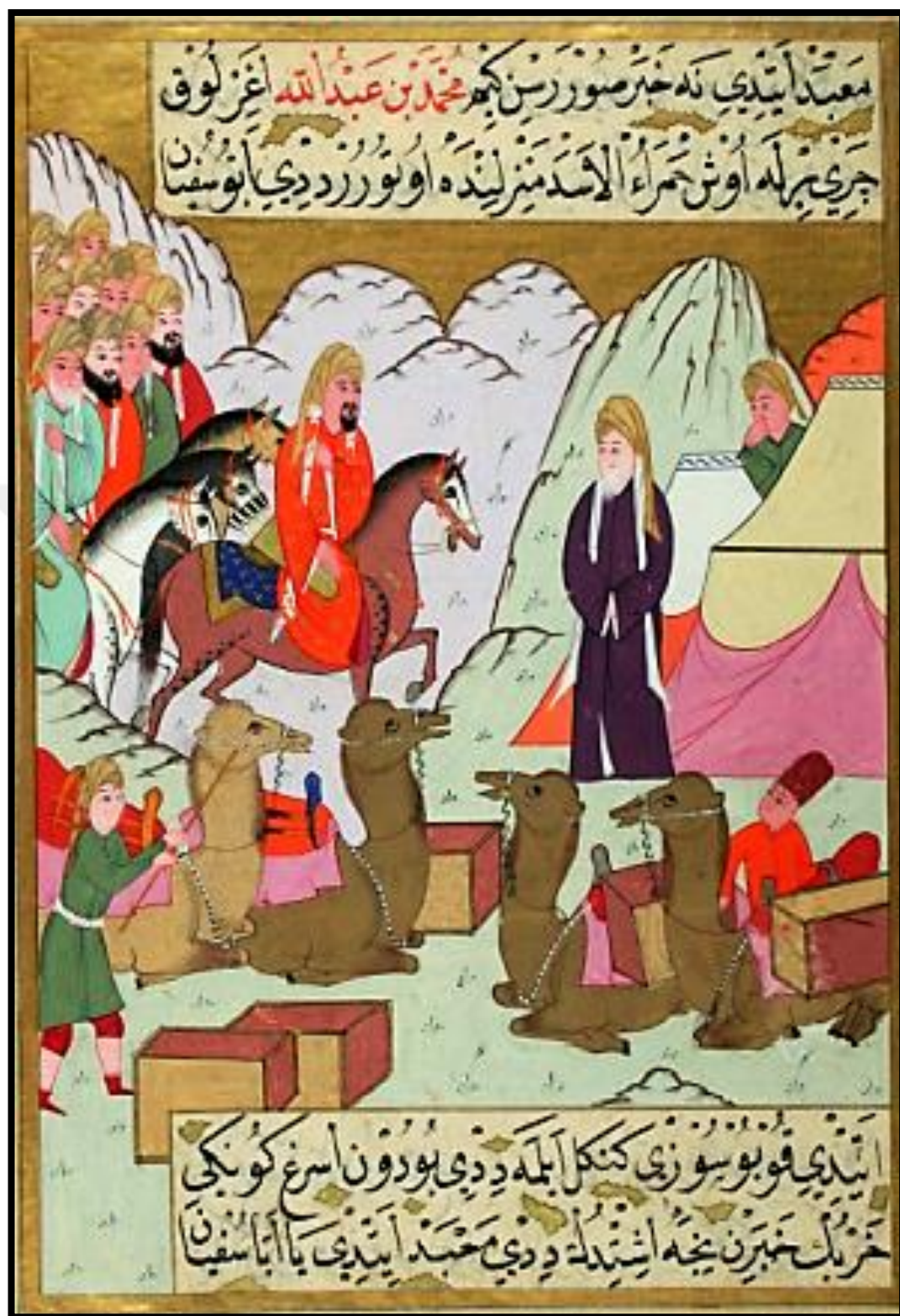
Kabâillerinden bir kabile adıdır ol Huza'a kabilesi Yemâme vilâyetinde olurlardı amma Resulullah Sallallahu 'Aleyhi vesellem Hazretlerin.

2. Kısım

Severlerdi Müslüman olanları dahî kâfir kalanları dahî Resul sevenlerden idiler Resulullah'a katı dostluk ederlerdi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Huza'a kabilesi kabilelerin adlarından birdir. Yemame vilayetinde bulunurlar. Ama Resulullah Sallallahu 'Aleyhi Vesellem Hazretleri'ni severler. Müslüman olanlar, kâfir olanlar onu hep severdi. Ona karşı iyi bir dostluk beslerlerdi.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 100
Varak No	: 398a.
Ölçüsü	: G. : 22,16 , Y. : 29,92
Tekniği	: Aharlı kağıt üzerine, taş suluboya ve sürme altın.
Konu	: Ebusüfyan ve arkadaşları yolda Mabel ve kervanına rastlıyor.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey forma sahip olup, sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatla tertip edilen bir metin yer almaktadır. Minyatür detaylarına bakıldığında; iki aşamada incelemek doğru olacaktır. Sayfanın sol tarafında kurulmuş bir çadır ve onun sahibi olduğunu düşündüğümüz bir erkek figürün tasviri bulunmaktadır. Bu çadırın en önünde; mor kaftanlı, beyaz ve krem tonlarının kullanıldığı sarıya sahip yaşlı bir figür bulunmaktadır. Bu figürün elleri, kaftan kolunun içinde bağlı halde iken, yüzü karşı tarafa bakar şekildedir. Bu figürün arkasında kurulu iki çadır arasında yeşil kıyafetli ve krem renginde sarı olan , teni kırmızıya yakın tasvir edilen genç bir erkek figür bulunmaktadır. Bu figürün eli ağzına doğru kaldırılmış, düşünen bir hâlde ifade edilmek üzere tasvir edilmiştir. Hemen orta kısımda kervancının devreleri ve bu develerin taşıdığı yüklerin betimlemesi mevcuttur. Sağ tarafta kırmızı elbiseli Arap bir halayık bulunurken kervancının kervanın sol tarafında yeşil elbiseli, krem sarıklı ve ayakta tasvir edilen başka bir yardımcı bulunmaktadır. Sayfanın hemen sol üst tarafında Ebu Süfyan'ın tasvirinin olduğu grup bulunmaktadır. Bu grup atlı birliklerden oluşmakla birlikte en önde kırmızı elbiseli, krem sarıklı ve top sakallı tasvir edilen Ebu Süfyan görülmektedir. Bu tasvirin belinde ok çantası bulunurken sol elini sağ omuzuna doğru kaldırılmış hâlde betimlenmiştir. Atının üzerinde lacivert, altın işlemleri olan bir örtü bulunmakla birlikte sadece ön safta olan figürlerin atlı oluşu dikkat çeker. Arka kısımda genellikle yeşil ve kırmızının tonlarının sahip kıyafetleri olan figürler bulunurken nakkaş arka kısımda olanların sadece başlarını tasvir etmiştir. Bu figürlerin yüzlerine bakıldığında neredeyse hepsinin ten rengi kırmızıya yakın tercih edilmiştir. Yine bu figürlerin en ön safında atı üzerinde olan, yeşil kaftanlı yaşlı tasvirin belinde ok çantasının olduğu görülmektedir. Dekor unsuru olarak arka planda sadece tepeler mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

مَعْبُدُ ابْنِي نَهْ خَبَرُ صُورَسِنْ كَيْمُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَغْرُلُوقُ
جَرَى بِرْلَهْ أَوْشْ حَمَرَاءُ الْأَسَدُ مَنْزِلِنْدَهْ أُوتُورُزُ دِدِي أَبُو سُفْيَانُ

2. Kısım

أَيْنِدِي قُوْ بُو سُوْزِي كَنْكَلْ أَيْلَمَهْ دِدِي بُو دُونْ اسْرَغْ كُونَكِي
خَرْبُكَ خَبَرُنْ نَجَهْ إِشْتَدُكَ دِدِي مَعْبُدُ ابْنِي يَا أَبَا سُفْيَانُ

Okuma

:63

1. Kısım

Ma'bed eyitti. Ne haber sorarsın kim Muhammed bin 'Abdullah ağırlık çeri birle uş hamrâu'l esed menziline oturur dedi Ebu Süfyan.

2. Kısım

Eyitti. Ko bu sözü gönül eyleme dedi. Bu dün esriğ günkü harbin haberin nice işittin dedi. Ma'bed eyitti Ya Eba Süfyan.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Mabed söyledi: "Neyin haberini sorarsın? Muhammed bin 'Abdullah yük askeriyle hamrâu'l esed menziline oturuyor." dedi. Ebu Süfyan şöyle söyledi: "Bak bu söze gönül koyma. Bu savaş hakkında dün haberler işittin?" Ma'bed şöyle söyledi: "ya Ebu Süfyan.

عَلَيْهِ السَّلَامُ أَبُو عَزَّةَ شَاعِرِي أَوْ كُنْهَ كَوْرَجِكَ أَبُو عَزَّةَ
 ابْنِي **يَا مُحَمَّدٌ** بَنِي سُلَيْكٍ زَادُوكُم دِدِي يُوْرِدِي ابْنِي

أَنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُلْدَغُ مِنْ جَبْرِ مَرَّتَيْنِ لِضَرْبِ عُنُقِهِ **يَا قَاصِمُ** ابْنِ نَابِ
فَضْرِبْ عُنُقَهُ أَمَّا عَاوِيَةُ بْنُ الْمَعِزَةِ عُثْمَانُ بْنُ عَفْوَانَكَ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 101
Varak No	: 401a.
Ölçüsü	: G. : 22,32 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: İhanet eden Ebuuzza'nın öldürölme emrinin verilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri bütün sayfayı kapsarken sayfa içerisinde cetveli sağa doğru kaydırılmış şekilde dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Minyatür detaylarına inildiğinde Peygamber su yeşili bir çadırın önünde oturur hâldeyken tasvir edilmiştir. Nakkaş onun tasvirini yaparken bordo gömlek üzerine su yeşili bir kaftan ve başını saran beyaz sarığı ve buğusu bulunmaktadır. Arkasında bordoya yakın bir tonla altın işlemelere sahip bir divan yastığı bulunmaktadır. Hemen altında bordo şeritlere ve mavi, kırmızı desenlere sahip bir kilim bulunurken bu kilimin altında mavi tonlarının çoğunlukta olduğu, yine bordo ve mavi renklerinin hakim olduğu bir halı bulunmaktadır. Peygamber'in hemen sol alt tarafında ona yakın dört figür bulunmaktadır. Karşımıza çıkan bu figürlerin Dört Halife olarak anılması muhtemeldir. Oturur hâldeki bu figürlerin elleri kaftan kolları içinde bağlı, dizlerinin üzerinde kucaklarında durmaktadır. İçlerinden sadece ten rengi diğerlerine nazaran kırmızı tercih edilen figürün sağ eli, ileri doğru uzatılmış hâldedir. Figürlerin üzerinde pembe, bordo ve yeşil kaftan bulunurken hepsi sakallı tasvir edilmiştir. Sarıkları beyaz tercih edilirken yine Hz.Ali'nin sarığı yeşil tercih edilmiştir. Bu figürlerin hemen karşısında, bordo kaftanıyla Ebu Uzza bulunmaktadır. Bu tasvir kırmızı tonlarında ten rengine sahipken vücudu arkasına dönük şekildedir. Hemen arkasındakilere bi şeyler anlatır hâldedir. Karşı tarafı dinler hâlde olan bu figürlerin üzerinde bordo ve mor renginde kaftanlar bulunmaktadır. Yine bu figürlerden birinin ten rengi kırmızı işlenmiştir. Nakkaş bu figürlerin hemen arkasında kalabalık bir grubu tasvir eder .Bu grupta ön sırada bulunan dört kişi hariç diğerlerinin sadece baş kısımları gözükmemektedir. Ön sıra olan figürler incelendiğinde içlerinde genç ve yaşlı figürler olmak üzere kıyafetlerinde renk tercihi mavi, bordo ve yeşil tonlarından yana kullanılmıştır. Bu grup içinde de yer yer ten renkleri kırmızı olan tasvirler

bulunmaktadır. Dekor unsuru olarak toprak zemin üzerinde otlar bulunurken arka planda gözüken tepeler mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

عَلَيْهِ السَّلَامُ أَبُو عَزَّة شَاعِرِي أَوْكُنْهُ كَثُورَجْكَ أَبُو عَزَّة
أَيْنْدِي يَا مُحَمَّدَ بْنَ سَنُكَ أَرَاؤُكُمْ دَدِي بُيُورْدِي أَيْنْدِي

2. Kısım

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُلْدَغُ مِنْ حَجَرٍ مَرَّتَيْنِ إِشْرَبَ عُقَّةُ يَا عَاصِمُ ابْنُ ثَابِتٍ
فَضْرَبَ عُقَّةُ أَمَّا مُعَاوِيَةُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عُثْمَانُ بْنُ عَفْوَانَكَ

Okuma

:54

1. Kısım

‘Aleyhisselam Ebu ‘İzze şâiri önüne getirecek Ebu ‘İzze eyitti Ya Muhammed ben senin azadınım dedi buyurdu eyitti.

2. Kısım

İnne’l-mü’mine lâ yuldağı min hicrin merreteyni idrib ‘unukahu ya ‘Asım ibn-i Sâbit fedarebe ‘unukahu amma Mu’âviye bin el-Muğire ‘Osman bin ‘ Afvanın.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Aleyhisselam, Ebu ‘İzze şairi önüne getirdi söyledi: ”Ya Muhammed ben senin hürriyetinim.” dedi. Buyurdu şöyle söyledi: ”Mümin’e taş iki kere batmaz. Boynunu iç ey Asım bin Sabit. Bu yüzden Mu’awiyah bin Al-Mughra Osman bin Afwanak’ın kafasını kesti.

...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 102
Varak No	: 404a.
Ölçüsü	: G. : 22,17 , Y. : 29,59
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	:Münafıklardan Ubeyy'in saygısız davranışına arkadaşlar tarafından karşı çıkılması.
Kompozisyon	: Minyatür tam sayfaya işleni sayfa kenarına doğru başta ve sonda olmak üzere nesih hatlı, dört satırlık metin yer almaktadır. Detaylara bakıldığında minberde Peygamber'in hutbe sonrası duruşu nakşedilmiştir. Peygamber'in üzerinde yeşil bir kaftan ve beyaz bir sarık bulunmakla birlikte yüzü beyaz buğuyla kapatılmış hâldedir. Etrafı ona has tertip edilen ulvilik aleviyle çevrilidir. Hemen sol tarafında biri mavi, diğeri bordo kaftan giyen iki erkek tasvir bulunmaktadır. Bu tasvirlerin hemen aşağı kısmında dört figür oturur hâlde betimlenmiştir. Bunların detaylarına bakıldığında yeşil, kahverengi ve bordo tonlarında kaftan giydikleri görülmektedir. Su yeşili kaftanı olan figürün ten rengi kırmızı olarak aktarılırken sarığı diğerlerinden farklı olarak yeşil renge boyanmıştır. Nakkaş bu grubun karşısında yine kalabalık bir topluluğun betimlemesini yapmaktadır. Hilal şeklinde oturan bu figürler diğerlerine nazaran daha küçük aktarılırken içlerinde sadece iki figür diğerlerine nazaran kendi yaşlarında tasvir edilmiştir. Bu figürlerin üzerinde bordo, mavi, kırmızı, yeşil ve kahverengi kaftanlar olmakla birlikte hepsinin sarığı beyaz olarak işlenmiştir. Yine bu figürlerin elleri kaftan kolunun içinde, birbirine kenetli şekilde aktarılmıştır. Minberin hemen önünde, sağ tarafa doğru dört figür oturur hâlde iken başları hafif eğik nakşedilmiştir. Peygamber'e yakın olan figürün bulunduğu bölümde, yaşlı tasvirin yüzünde bir deformasyon söz konusudur. Bu figürün üzerinde kahverengi kaftan ve yeşil gömlek bulunmaktadır. Hemen yanında mavi kaftanlı genç bir tasvir yer almaktadır. Bahsi geçen betimlemenin yanında kırmızı kaftanlı yaşlı bir figürle mor kaftanlı genç bir tasvir aktarılmıştır. Grubun hemen arkasında sırtları bize dönük biri kahverengi diğeri mor kaftan giyen iki figür bulunmaktadır. Bunlar Ubeyy ile konuşur hâldedir. Ubeyy tasvirine bakıldığında üzerinde kırmızı bir kaftan ve yeşil gömlek bulunurken başında

beyaz sarığı gözükmektedir. Elleri ileri doğru uzatılmış hâldedir. Yerden oldukça yüksek bir bölümde konuşmaya katıldığı betimlenmiştir. Mekân mescit içi olduğu için yerdeki kilim harici dekor unsuru bulunmamaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

حَضَرَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْبَرَهُ أَغْدِي خُطْبَهُ أَوْفُودِي عَبْدُ اللَّهِ
بْنُ أَبِي مَسْجِدَهُ كُلِّي كُنْدُو قَاعِدَه سِنْجَه أَوْرُو طُورْدِي

2. Kısım

كَيْمُ رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامِي أَوْكَه مُسْلِمَانْلَرُ دُورَتْ
يَكَادَنْ أَتَكْنِي چَكْدِلَرُ أَيِنْدِلَرُ أَشْعَا أُوثُورُ دِيدِلَرُ سَنْ أُولُ

Okuma :59

1. Kısım

Hazreti ‘Aleyhisselam minberine ağdı hutbe okudu ‘Abdullah bin Ubeyy mescide geldi kendi kâidesince urudurdu.

2. Kısım

Kim Resul ‘Aleyhisselam’ı öve Müslümanlar dört yanadan eteğini çektiler eyittiler aşağı otur dediler sen ol.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hazreti ‘Aleyhisselam minberine çıktı. Hutbe okudu. ‘Abdullah bin Ubeyy mescide geldi kendi yerine oturdu. Ki Resulullah’ konuşurken Müslümanlar dört bir yandan onun eteğini aşağı çektiler ki yerine otursun. Sen o...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	:103
Varak No	: 411b.
Ölçüsü	: G. : 22,24 , Y. : 29,88
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Hz. Muhammed ve topluluğu mescitte.
Kompozisyon	: Minyatür çerçevesi dikey ebatta işlenirken sayfanın başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Mescit içinde geçen olayda, mihrapta Hazreti Muhammed'in oturur hâlde olduğu tasvir edilmiştir. Sola doğru dönük, bir eli dizlerinin üzerinde diğeri ileri doğru uzatılmış şekilde bir konuşma yaptığı düşünülmektedir. Üzerinde bordo gömlek, yeşil kaftan ve başıyla birlikte yüzünü kapatan bir örtü mevcuttur. Etrafını yine ona has tertip edilen ulvilik alevi sarmıştır. Hemen sol tarafında dört erkek figür oturur hâlde aktarılmıştır. Bunlardan yine yeşil kaftanlı olan tasvirin hem sarığı hem de ten rengi ile diğerlerinden ayrıldığı görülmektedir. Figürlerden ilki Peygamber'e en yakın olacak şekilde tasvir edilirken betimlemelerden en yaşlısının üzerinde yeşil kaftan giydiği görülmektedir. Sırasıyla bordo ve pembe kaftan giyen diğer figürler de ellerini kaftan konun içinde bağlarken başları hafif eğik olacak şekilde aktarılmıştır. Hemen karşılarında üç tasvir oturur hâlde konumlanmıştır. Bu figürlerin üçü de yaşlı tasvire sahipken nakkaş sadece iki figürün ten rengi diğerlerine göre farklı aktarmıştır. Bu grupta tasvirlerin üzerinde bordo, mavi ve kahverengi kaftanla birlikte başlarında beyaz sarık bulunmaktadır. Tasvirlere bakıldığında vücutlarının hafif eğimli olarak betimlendiği görülmektedir. Hemen sol üst kısımda sıra sıra dizili bir grup erkek figürün oluşu dikkat çeker. Önde olanlar harici diğerlerinin sadece baş kısımları gözükmemektedir. Ön safta olanlara bakıldığında biri yaşlı olmak üzere üç tasvir mevcuttur. İki tasvirin rengi kırmızının bir tonu olarak tercih edilirken figürlerin üzerinde sırasıyla kırmızı, yeşil ve bordo kaftan mevcuttur. Dekor unsuru olarak yerdeki bordo, mavi ve kırmızının tonlarının kullanıldığı işlemelere sahip halılar mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

ذَٰلِكَ بِزُنُونٍ مِّنْكُمْ وَاسْتَغْفِرُوهُ كَمَا اسْتَغْفِرُوا أَعْلَىٰ دِينِكُمْ
كَمَا مَضُوا أَعْلَىٰ دِينِهِمْ وَلَا تَرْتَدُّوا أَعْلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَسَلُّوهُ

2. Kısım

كَمْ سَلَّوْهُ إِنَّ يُثَبِّتَ أَقْدَامَكُمْ وَاسْتَنْصَرُوهُ كَمَا اسْتَنْصَرُوهُ عَلَىٰ
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ فَكُلُّ هَٰذَا مِنْ قَوْلِهِمْ قَدْ كَانَ وَقَدْ قُتِلَ نَبِيُّهُمْ فَلَمْ

Okuma

:57

1. Kısım

Zâlike bi zünûbin minküm vestağfirûhu kemâestağferu vemzû a'lâ diniküm kemâmzu
a'la dinihim velâ terteddü 'alâ a'kâbiküm ves'elühü.

2. Kısım

Kema seelühü en yüsebbite ekdâmeküm vestansirûhu kemâstansaruhû ale'l-kavmi'l-
kâfirin fe külle hâzâ min kavlihim kad kâne ve kad kutile nebiyyihüm felem.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bu, sizden zinadır ve ondan mağfiret dilediğiniz gibi mağfiret dileyin ve dininizin en yücesine uyun. Dinlerinin en yücesine uydukları ve topuklarınızın en üstünü giymedikleri için, ondan sorun.

Ali'den nasıl yardım isterlerse ondan da ayaklarının üzerinde durmasını ve ondan yardım istemesini nasıl istediler? Kâfir kavim, bunların hepsi böyle dediler ve Peygamberleri öldürüldü, o ölmedi.

وَقُتَيْبُ بْنُ دِفَاعَةَ بْنِ وَقُتَيْبِ بْنِ حَبِشٍ بْنِ جَبْرِ وَمُؤَيَّزُ بْنُ قَبِيضَةَ
عُبَادُ بْنُ سُهَيْلٍ حَارِثُ بْنُ أَوْسٍ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي سَرْجٍ وَنُصَيْبُ بْنُ

بِزْ أَلْأَمَانِ حَبِيبُ بْنُ زَيْدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ خَاطِبِ بْنِ أُمَيَّةَ أَبُو
سُفْيَانَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الْقَيْسِ خَنْزَلَةُ بْنُ أَبِي عَامِرٍ بْنُ نَضِيحِ بْنِ قَيْسِ بْنِ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 104
Varak No	: 419a.
Ölçüsü	: G. : 22,16 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Savaş sırasında ölen Müslümanların tasviri.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey ebatta tertip edilirken hattat minyatür çerçevesine dört satırlık nesih hatlı bir metin aktarmıştır. Minyatür, konusu bakımından diğer tasvirlerden farklı olarak cesetlerden oluşmaktadır. Müslümanlara ait olan bu tasvirler bakıldığında yer yer kopmuş vücut uzuvları, zırhlar, kılıçlar ve savaş teçhizatı bulunmaktadır. Tasvirler bakıldığında tam ortada yer metinlerden de yola çıkarak Talha bin Ebi'nin naaşı mevcuttur. Askerlerin tasvirine bakıldığında altın işlemlerin yoğunlukta olduğu koyu gri zırhları betimlenmiştir. Zırhların altına kırmızı şalvar giymekle birlikte tam ortada olan figürün şalvarı diğerlerinden farklı olarak mavi işlenmiştir. Dekor olarak arka planda tepeler ve ağaçlar bulunurken yeşil zemin üzerinde ot tasvirleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

وَقَشُّ بْنُ رُقَاعَةَ بْنِ وَقَشِّ حَنْبَلُ بْنُ جَابِرٍ وَهُوَ يَمَانُ ضَيْفِيُّ بْنُ قَيْظِي
عُبَادُ بْنُ سُهْلٍ حَارِثُ بْنُ أَوْسٍ بْنُ مَعَاذٍ أَيْسُ بْنُ أَوْسٍ عَبْدِ بْنِ عُبَيْدٍ

2. Kısım

بْنِ النَّهَانِ حَبِيبُ بْنُ زَيْدٍ بَنِ يَسْتَمٍ يَزِيدُ بْنُ خَاطِبِ بْنِ أُمَيَّةَ أَبُو
سُفْيَانُ بْنُ الْحَارِثِ بْنِ الْقَيْسِ حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي عَامِرٍ بْنُ ضَيْفِي قَيْسُ بْنُ زَيْدٍ

Okuma

:56

1. Kısım

Vakkaş bin Rüfe'a bin Vakkaş Hanbel bin Câbir ve hüve yeman Zayfi bin Kayzı
'Ubâd bin Sühel Haris bin Evs bin Maaz Eyas bin Evs 'Abdul bin 'Ubeyd.

2. Kısım

Bin en-nehan Habib bin Zeyd bin Yüstem Yezid bin Hatıb bin Ümeyye Ebu Süfyan
bin el-Haris bin el-Kays Hanzala bin ebi 'Amir bin Zayfi Kays bin Zeyd.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Vakkaş bin Rüfe'a bin Vakkaş Hanbel bin Câbir ve hüve yeman Zayfi bin Kayzı
'Ubâd bin Sühel Haris bin Evs bin Maaz Eyas bin Evs 'Abdul bin 'Ubeyd Bin en-
nehan Habib bin Zeyd bin Yüstem Yezid bin Hatıb bin Ümeyye Ebu Süfyan bin el-
Haris bin el-Kays Hanzala bin ebi 'Amir bin Zayfi Kays bin Zeyd (bir önceki parçada
ölenlerin adları muhtemelen).

ابن ميثام ايدريكرم ايكي كيشي الادي اول كا اولر دن
اولنك داجي دلي اولر سيرة كمانده اكنشدر كيم بون

اوغلي ايدون كنل بنه كيم اولدور دكن ياده كنور مشكردن
اول طلحه بن ابي طلحه ابي عكي اولدور دي اول طلحه نك ليكن

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 105
Varak No	: 420b.
Ölçüsü	: G. : 22,56 , Y. : 29,92
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Savaşta ölen Kureyşliler.
Kompozisyon	: Dikey formata sahip olan bu çalışmada, sayfa başında ve sonunda dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Minyatürün bir önceki çalışma olan 420. b'nin devamı sayılabilir. Bu tasvir grubu ise konu itibari ile savaşta ölen Kureyşlileri betimlemektedir. Detaylarına bakıldığında neredeyse aynı tasvirle; kopmuş bacak, kafa, vücut uzuvları bulunmaktadır. Yer yer kılıç, ok çantası, zırh parçaları görülmektedir. Tasvirlerin kimi sakallı kimi sakalsız; kimi genç kimi yaşlı tasvire sahiptir. Miğferlerine bakıldığında aralarında Müslümanların da olduğunu söylemek mümkündür. Arka planda tepeler ve ağaç tasvirleri bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

إِبْنُ هِشَامٍ إِذْ يُكْرِمُ أَكْبَرِيَّ الدِّيَّ أُولَ كَافِرْلَرْدَنُ
أُولَئِلْزُكَ دَاخِي أَدْلَرْنِي أُولُولَزْ سِيرَ كِتَابِنْدَه أَكْمِشْلَرْدَنُ كِيْمَ كِيْمُوْكَ

2. Kısım

أَوْغَلِي إِيدُوْكِنْ أَنِي كِيْمَ أُولْدُورْدُكِيْنْ يَادَه كُتُورْمِشْلَرْدَنُ
أُولَ طَلْحَه بِنِ أَبِي طَلْحَه أَنِي عَلِي أُولْدُورْدِي أُولَ طَلْحَه نُّكَ اِيْكِ

Okuma

:55

1. Kısım

İbn-i Hişâm eydir yirmi iki kişi öldü ol kafirlerden ölenlerin dahi adlarını ulular siyer kitabında anmışlardır kim kimin.

2. Kısım

Oğlu idiğin anı kim öldürdüğün yâda getirmüşlerdir evvel Talha bin Ebî Talha ebi Ali ‘yi öldürdü ol Talha’nın iki.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

İbn-i Hişâm kafirlerden 22 kişiyi öldürdü, ulular ölen kâfirlerin isimlerini kitaplarında andılar. Oğul dediğin kimi öldürmüşse hatırlar. Evvela Talha bin Ebî, Talha ebu Ali ‘yi öldürdü. O Talha’nın iki...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 106
Varak No	: 421b.
Ölçüsü	: G. : 22,37 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kureyşlilere yardıma gelen diğer Arapların ölümü.
Kompozisyon	: Bu çalışma dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık bir metin yer almaktadır. Minyatür çalışması savaş sonrası, kargaşa da öğlen Arap tasvirlerin cesetlerini nakşetmektedir. Detaylara bakıldığında daha önceki çalışmalarda emin olmadığımız fakat bu çalışmada kesinleşen bir durum bulunmaktadır. Arap tasvirler için genel bir tanım olarak siyahî ten kullanılmaktadır. Üzerlerinde yeşil, mavi, beyaz, bordo, sarı kıyafetlerin olduğu bu grupta; yer yer kopmuş vücut uzuvları, bacaklar, kafalar bulunmaktadır. Arka plan taşlık alandan oluşmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

امدادہ کلمشَلَرْدِي اَنَلَرْدَن كيم اُولدوكني نَقَدَر كيشي
قرلدوغني اُولولَر كِتَابَلَرْنَدَه اَكْمَدَلَر اَنَلَرْدَن بَرَسِيْنَكْ

2. Kısım

دِنِي يَادَه كُتُورْمَدَلَر زِيرَا بَلُورْسُوز قُودِي نَه اَنَلَرُوكْ اَدَلَرِي
يَلُوز اَدِي نَه نَسَبَلَرِي نَزَادَلَرِي اَكْلُورْدِي اُول سَبَبْدَن اُول

Okuma

:53

1. Kısım

İmdâda gelmişlerdi. Anlardan kim olduğunu ne kadar kişi kırıldığını ulular kitaplarında anmadılar anlardan birisinin.

2. Kısım

Adını yâda getirmediler zira belirsiz kodu ne anların adları bilinirdi ne nesepleri nejatları anlanılırdı ol sebebden ol.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yardıma gelmişlerdi. Onlardan kim olduğunu, ne kadar kişinin öldüğünü büyükler kitaplarında anmadı. Onlardan birisinin adını da anmadılar. Belirsiz bıraktılar. Ne adları, ne neshepleri, soyları, anılırdı. O sebepten o...

عَلَيْهِ السَّلَامُ زَكُونِ مَسْجِدِ ابْنِ جَدَّةٍ أَوْ تَوْزِ مَسْجِدِ كُوزِ زَكُونِ
مَسْجِدِ قُوسِ نَدَا بِمَجْرُورِ مَحْشَمِ عَرَبِ كُورِ كَلْبِي أَتِيْدَ

يَا قَوْمِ بَكَّةَ أَيْدُكُمْ زَكُونِ أَرَارُكُمْ زَكُونِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَسُولِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ كَمِ دُرِّي عَلَى الرُّضِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 107
Varak No	: 434b.
Ölçüsü	: G. : 22,00 , Y. : 29,88
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b b. Malik'in mescitte Hz. Muhammed'in kim olduğunu sorması.
Kompozisyon	: Minyatür çalışması dikey forma sahip olup sayfa içerisinde nesih hatlı, dört satırlık bir metin yer almaktadır. Çalışma mescit içinde geçmekle birlikte mihrapta Hazreti Muhammed yer almaktadır. Üzerinde yeşil kaftanı, başında beyaz şalı ve yüzünde buğusu bulunmaktadır. Etrafı yine ona has şekilde tertip edilen ulvilik alevi ile çevrili hâldedir. Sol eli dizinin üstündeyken sağ elini ileri doğru uzatmış, konuşur şekilde aktarılmıştır. Onun yanında oturur hâlde dört figür bulunmaktadır. Bunlardan ilki mavi kaftanlı, beyaz sarıklı, orta yaşlı bir tasvire sahiptir. Elleri kaftan kolunun içerisinde bağlı hâlde, kucağında durmaktadır. Onun yanında olan yeşil kaftanlı, orta yaşlı beyaz sarıklı figür ise konuşur hâlde tasvir edilmiştir. Oturanlardan üçüncüsü, üzerinde bordo kaftan ve yeşil gömlekle betimlenmiştir. Başında beyaz sarığı bulunan bu tasvir, elleri kucağında bağlı hâlde beklemektedir. Oturan figürlerden sonuncusu yeşil kaftanlı, kırmızı gömlekli ve koyu yeşil sarıklı, teni kırmızı tasvir edilen Hazreti Ali'dir. Bu grubun hemen karşısında Ka'b b. Malik bulunmaktadır. Onun tasvirinde nakkaş, mavi gömlek üzerine bordo kaftan işlerken ayaklarına kırmızı çarıkları nakşetmiştir. Elleri ileri doğru uzatılmış hâldedir. Bir konuşma yaptığını söylemek mümkündür. Dekor olarak zeminde işlenen pembe ve mavi ağırlıklı halı bulunurken duvarlarda su yeşili renginde tuğlalar kullanılmıştır. Mihrabın olduğu kısımda altın işlemler bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

عَلَيْهِ السَّلَامُ بَرُّ كُونُ مَسْجِدُ إِيجَنْدَه أُوْتُوْرْمَشْدِي كُوْرْدِلَرُ كَمْ
مَسْجِدُ قَپُوْسِنْدَنُ اِيْچَرُو بَرُّ مُحَنْتَسَمُ عَرَبُ كِرُوْبُ كَلْدِي اِيْتْدِي

2. Kısım

يَا قَوْمَ بَكَا اَيْدُوْكُوْرُ كَمْ اَرَا يَرْوُكُوْرْدَه مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَسُوْلُ
رَبِّ الْعَالَمِيْنَ كِمْدُرُ دِيْدِي عَلَيِّ الْمُرْتَضَي رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ

Okuma

:51

1. Kısım

‘Aleyhisselam bir gün mescid içinde oturmuş idi. Gördüler kim mescid kapısından içeri bir muhteşem ‘Arab girip geldi eyitti.

2. Kısım

Ya kavim bana eydüğünüz kim ara yeriğizde Muhammed bin Abdullah resul-i rabbi’l-âlemîn kimdir dedi ‘Aliyü’l-mürtaza radıyallahu te‘ala anh.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

‘Aleyhisselam bir gün mescitte oturuyordu. Baktılar ki mescide muhteşem bir Arab geldi. Söyledi: ”Ya kavim bana aranızda alemlerin Resulü Muhammed bin Abdullah kimdir gösteriniz.” dedi. ‘Aliyü’l-Mürtaza radıyallahu te‘ala anh ...

اوردۇم قىچىن اول قىزىغىسا لوم اولايلى ارىنلار دىن كىرندى
 اول يازمقا وقماق كىرندى انندار لك رزمينه مونس قىلدى

نىمك دوشىمك بىرىمك ارىنك اتمقا اوردۇم قىچىن دوشىمك
 بومرلر كىچىم بىرىمك اوردۇم قىچىن دوشىمك

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 108
Varak No	: 435b.
Ölçüsü	: G. : 22,24 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ın kızı.
Kompozisyon	: Minyatür dikey formda olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık, nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Minyatür kompozisyonuna bakıldığında tamamıyla kadın tasvirlerden oluştuğu görülmektedir. Merkezde Ka'b'ın kızı Reyhane bir divanda otururken tasvir edilmiştir. Hemen önünde rahle üzerinde Kur'an-ı Kerim'in olduğu görülmektedir. Rahle üzerinde beyaz bir şişenin de varlığı mevcuttur. Tasvirin detayına bakıldığında üzerinde mavi elbisesi ve pembe gömleği bulunurken belinde altın işlemelerin olduğu kemeri gözükmektedir. Sol elinde bir kumaş parçası tutarken sağ eli ileri doğru kaldırılmış durumdadır. Omuzları üzerinde saçlarının bir kısmı dökülmüş hâldedir. Hemen sol tarafında kırmızı gömleği üzerine mor elbisesi bulunurken belinde beyaz kuşağının olduğu görülen bir kadın figürü yer almaktadır. Bu figürün elleri karnının üzerinde bağlı şekilde nakşedilmiştir. Bu tasvirin hemen karşısında bir grup kadın figürü bulunmaktadır. Ön sırada olan figürlerin üzerinde kırmızı ve yeşil elbise olmakla beraber yeşil elbiseli figürün tasviri hafif eğik hâlde aktarılmıştır. Bu figürlerin de saçları omuzları üzerine dökülür şekilde betimlenirken saçlarının bir kısmı şalla örtülmektedir. Hemen arkalarında görünen üç figür bulunmaktadır. Bunların üzerinde ise mavi, kırmızı ve mor kaftan bulunmaktadır. Dekora bakıldığında Reyhane'nin olduğu; divan bölümünün üstünde iki kılıç, ok çantası ve gürzün nakşedildiği savaş malzemelerinin tasviri bulunmaktadır. Hemen orta bölümde yerde bakır bir su testisi ve birkaç yemek tepsisi bulunmaktadır. Bu bölümde yine yerde bordo, mavi ve pembe tonlarının hakim olduğu bir halı mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

أوردُ قَجْنُ أُولَ قِيْزِ عِيَالُومَ أَوْلَايْدِي أَرْئَلَزْ أَرْدُمِنْ أَكْرَنْدِي
أُولَ يَزَمَقُ أَوْفَمَقُ أَوْكْرَنْدِي أَنْدَنْ أَرْئَلْكَ أَرْدَمِنَه هَوَسْ قَلْدِي

2. Kısım

بِنْمَكْ دُوشْمَكْ يَكْرَمَكْ إِرْشَمَكْ أَتْمَقُ أَوْزَمَقُ أَوْرْدُعَيْنْ دُوشُورْمَكْ
بُو هُنْزَلَزْ كَيْمَ جَمِيعَ حَصْلَ أَوْلَدِي جُونْ خَاتُونْ كَيْشِلَزْ

Okuma

:52

1. Kısım

Urdum. Kaçan ol kız iyâlim olaydı erenler erdemini öğrendi ol yazmak okumak öğrendi andan erlik erdemine heves kıldı.

2. Kısım

Binmek düşmek yügürmek erişmek atmak urmak urduğun düşürmek bu hünerler kim cemi' hâsıl oldu çün hâtun kişiler.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Namaz vakti oldu. Ka'b bin Mâlik durdu. Baktı ki İsha namazını kılar sesini yükselterek Kur'an okumaya başladı. Apaçık bir şekilde Kur'an okuyordu. En başta Fatiha (kitabın ilk ayeti) okudu. Reyhane babısının ağzından Kur'an dinlemeye başladı. Aşk ile doğrulukla o sureyi babasından dinledi...

کوزدی ایکی یاز و سوز قریادا ایلادی ایشیدی یا آبت بن
سکانه حاللی اولدورده دم بختسه او کتلام ددم ددی دخی

چغلیغ ایلادی شوز ووزدی بن قور قدم زیر آبتی عامرله ملک
ریان بن عمر ایدی عظیم بندوش کیشیدی باکارمت و رده دم

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 109
Varak No	: 437a.
Ölçüsü	: G. : 22,05 , Y. : 29,59
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş suluboya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b damadını öldürüyor.
Kompozisyon	: Minyatür kare formda tertip edilip sayfa içerisinde dört satırlık, minyatür hakkında bilgi içeren, nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Minyatür tasviri açık bir alanda geçmekle birlikte merkezde olay bir çadır içerisinde ele alınmaktadır. Kurulan çadıra bakıldığında bir yatak odası tasvirinin olduğunu söylemek mümkündür. Çadır içerisinde beyaz döşegin üzerinde yeşil, kırmızı, mor ve pembe renkte desenlerin işlendiği iki yastıkla beraber döşegin üzerinde pembe ve bordo renklerin hakim olduğu bir örtü bulunmaktadır. Yatağın hemen başında mavi renkte bir kavuk tasviri mevcuttur. Çadırın tasvirinde oldukça renkli tonlar kullanılmakla birlikte hemen arka kısmında bir kadın figürü gözükmektedir. Ten rengi koyu olan bu figürün üzerinde pembe elbisesi, kırmızı gömleği ve başının bir kısmını kapatan şalı bulunmaktadır. Ellerini yüzüne doğru kaldırdığı ve bir şeyleri düşündüğünü söylemek mümkündür. Yatağın hemen sol tarafında Ka'b elinde kılıcıyla tasvir edilmiştir. Başında beyaz sarığı, üzerinde yeşil gömleği ile birlikte mavi kaftanı bulunurken belinde kırmızı kuşağının olduğu görülmektedir. Ten rengi koyu olan bu figürün üzerinde pembe elbise, kırmızı gömlek ve başının bir kısmını kapatan şalı bulunmaktadır. Ellerini yüzüne doğru kaldırdığı ve bir şeyleri düşündüğünü söylemek mümkündür. Yatağın hemen sol tarafında Ka'b elinde kılıcıyla tasvir edilmiştir. Başında beyaz sarığı, üzerinde yeşil gömleği ile birlikte mavi kaftanı bulunurken belinde kırmızı kuşağı mevcuttur. Boynundan aşağı bir şal bırakılmıştır. Ka'b mağrur bir ifadeyle yerde yatan figüre bakmaktadır. Yerde ise başı gövdesinden ayrılan Ka'b'ın damadı Beni Amir bulunmaktadır. Üzerinde beyaz geceliği, ayağında mavi terliği, başında kırmızı fesi ile tasvir edilmiştir. Ellerinin ileri doğru uzatılmış hâlde aktarıldığı görülmektedir. Bu tasvirin başında Ka'b'ın kızı Reyhane bulunmaktadır. Şaşırmış ve korkmuş olduğunu metinden anladığımız bu tasvirin üzerinde pembe elbisesi, kırmızı gömleği ve mavi kuşağı bulunurken başında

saçlarının bir kısmını kapatan şalı bulunmaktadır. Arka plan dekorunda çadırın etrafını saran bir duvar tasviri mevcuttur. Bu duvarın arkasında ise dağ tasvirleri yer almaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كُورِدِي اِكِي پَارَه يَتُورُ فَرِيَادُ اَيْلَدِي اَعْلَدِي اَيْتَدِي يَا بَتِ بِنِ
سَاكَ بَنُم حَلَالَمِي اُولدُورُم دِدُم يُخْسَه اُوْكُتْلَام دِدُم دِي دِي دَخِي

2. Kısım

چَغَلِغ اَيْلَدِي شُيُون اُورُدِي بِن فُورُقْدُم زِرَا بَنِي عَامِرُكْ مَلِكْ
رَيَانُ بِنُ عُمَرُ اَيْدِي عَظِيمُ تُنْدُ تُوْسَنُ كِشِيْدِي بَاكَ رَحْمَتُ وَرَه دِدُم

Okuma

:47

1. Kısım

Gördü iki para yeter feryâd eyledi ağladı eyitti Ya ebeti ben sana benim helalimi öldürem dedim yohsa öğütlam dedim dedi. Dahî.

2. Kısım

Çığlığ eyledi. Şüyûn urdu ben korktum zira beni Amir’in meliki Reyyan bin ‘Ömer idi. ‘azîm tünd tüsen kişidi bana zahmet vere dedim.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Gördü ki iki para yeterlidir. Ağladı, feryad etti. Ya ebedi olan ben sana benim helalim olanı öldüreyim dedim izin vermezsen öğüt ver dedim.” dedi. Sonra çığlık çığlığa bağırdı. Herkese duyurarak “ ben korktum” dedi. Zira o beni Amir’in meliki Reyyan bin ‘Ömer’di. Sert sesili biriydi.o Bana zahmet verir dedim.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 110
Varak No	: 438b.
Ölçüsü	: G. : 22,01 , Y. : 29,23
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ın Müslüman oluşu ve Kur'an okuyuşu ve namaz kılışı.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfa içerisinde bilgilendirme amaçlı dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Merkezde Ka'b'ın tasviri bir oda içinde betimlenmiştir. Onun üzerinde mavi şalıyla birlikte yeşil kaftanı bulunurken başında beyaz örtüsü bulunmaktadır. Namaz kılar hâlde tasvir edilen bu figürün arkadan görünümü aktarılmıştır. Onun tasvirinden ayrı, mekânın giriş kısmına bakıldığında kalabalık bir kadın grubunun olduğu görülmektedir. En öndeki figürün tasvirinde kolları ve yakaları yeşil işlemelere sahip, kırmızı elbise giymiş bir betimleme mevcuttur. Sağ elinin işaret parmağı yukarı kaldırılmış hâlde iken sol eli ağzına doğru kaldırılmış şekildedir. Saçlarının bir kısmı omuzlarına dökülürken başını örten bir şal bulunmaktadır. Onun hemen arkasında görüş alanımızda mavi ve pembe tonlarında elbise giyen figürler görülmektedir. Bu figürlerin -mavi elbise giyen kadın hariç- sadece baş kısımları tasvir edilmiştir. Minyatürün mekânı mescit içi olduğu için yerde beyaz, mor ve pembe desenlere sahip kilimler harici dekor unsuru bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

عِيشَ نَمَازِيئُكَ وَقَتِ أَوْلَدِي كَعَبْ بِن مَلِك دُورْدِي عِيشَا نَمَازِينُ
فُلُورُ جَهْرَلَه فُرَانُ أَوْفَمَغَه بَشَلْدِي فُرَانُ أَشِكَارَه أَوْفَدِي أَوْلُ فَاتِحَه

2. Kısım

الْكِتَابُ أَوْفَدِي رَيْحَانَه أَتْسِينُكَ لَفْطِنْدُنْ فُرَانُ دِنْلَمَكَا فُلَاقُ
دُوتْدِي عِشْقَلَه صِدْقَلَه دِكَلْدِي أَنْدُنْ أَتْسِي فَاتِحَه الْكِتَابُ

Okuma

:50

1. Kısım

‘İşâ namazının vakti oldu. Ka‘b bin Mâlik durdu ‘işâ namazın kılar cehr ile Kuran okumaya başladı. Kur’an âşikâre okudu. Evvel Fatiha.

2. Kısım

Tü‘l-kitab okudu. Reyhane atasının lafzından Kur’an dinlemeye kulak tuttu. ‘Aşk ile sıdk ile dinledi andan atası Fatihatü‘l-kitab.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Namaz vakti oldu. Ka‘b bin Mâlik durdu baktı ki İşâ namazını kılar sesini yükselterek Kur’an okumaya başladı. Apaçık bir şekilde Kur’an okuyordu. En başta Fatiha (kitabın ilk ayeti) okudu. Reyhane babasının ağzından Kur’an dinlemeye başladı. Aşk ile doğrulukla o sureyi babasından dinledi...

کعب بن مالک ایتدی معاذ الله ایماندن صکر و کفر اولدوغی
 یقذر ددی ربان یوزدی ایتدی او دیندورک ددی نیز

بیر الودن براودیندیز لر ایتدی آن فعل میخلرندن اول اودک
 ایجنه دوکو کردی آنک کی قلد لراندن ربان یوزدی اول

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 111
Varak No	: 442a.
Ölçüsü	: G. : 21,89 , Y. : 29,67
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Müslüman olmasından dolayı Ka'b'ın sorguya çekilmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatlı bilgilendirme metni yer almaktadır. Mekân içi tasvire sahip olan bu çalışmada, sağ tarafta Reyryan'ın tasviri bulunmaktadır. Nakkaş onun üzerinde bordo gömlek, kolları kırmızı işlemeli mavi kaftan, başına da renkli desenlere sahip sarığı işlerken figür bağdaş kurup oturur hâlde tasvir edilmiştir. Sağ elini sol göğsüne doğru kaldırmışken sol eli dizleri üzerinde betimlenmiştir. Figür arkasında bulunan divan yastığına sırtını yaslamaktadır. Onun hemen sağ alt çaprazında Ka'b'ın tasviri yer almaktadır. Yeşil gömlek üzerine bordo kaftanı bulunan Ka'b'ın başında beyaz sarığı, boynunda ise mavi şalı bulunmaktadır. Elleri ileri doğru uzatılmış şekilde Rayryan'la konuşur hâdedir. Onun tasviri minyatürde en küçük ebatta işlenen tek betimlemeye sahiptir. Kapı eşiğine bakıldığında genç ve yaşlı figürlerin olduğu, karışık yaş grubuna sahip figürlerin toplandığı görülmektedir. En önde olan figürlerin üzerinde kolları yeşil işlemeli kırmızı kaftan bulunurken nakkaş diğerinin tasviri için kolları lacivert işlemeli mavi kaftanlı bir betimleme yapmıştır. Sarıklarının üzerinde desenlerin olduğu görülmektedir. Minyatür içerisinde Reyryan'ın yüzüne bakıldığında tasvirin yüzünde yani Ka'b'ın olduğu pembe duvarın bir bölümünde deformasyon söz konusudur. Dekor unsuru olarak yerde pembe, lacivert, bordo ve lila renklerin hakim olduğu desenli bir halı mevcuttur. Yine Reyryan'ın oturduğu bölümde bordo ve pembe işlemleri bulunan bir kilim bulunmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَبْنَدِي مَعَاذَ اللَّهِ إِيْمَانَدَنْ صُكْرَهُ كُفْرُ أَوْلَدُوغِي
يُقْفَرُ دِدِي رِيَّانُ بِيُورْدِي أَبْنَدِي أَوْدَنْدُورُكُ دِدِي تِيَزْ

2. Kısım

تِيَزْ أَلْوَدَنْ بَرِ أَوْدُ يَنْدُرْدِلَرْ أَبْنَدِي أَتْ نَعْلُ مِيْخْلَرَنْدَنْ أَوَّلُ أَوْدُكْ
أِيْجَنَه دُكُوكْز دِدِي أَنْكَ كَبِي قَلْدَلَرِ أَنْدَنْ رِيَّانُ بِيُورْدِي أَوَّلُ

Okuma

:49

1. Kısım

Ka'b bin Mâlik eyitti. Ma'azallah îman'dan sonra küfr olduğu yoktur dedi. Reyyan buyurdu eyitti. O utandırın dedi. Tez.

2. Kısım

Tez alevden bir od yandırdılar Eyitti. At na'l mihlarından ol odun içine dökünüz dedi ânın gibi kıldılar andan Reyyan buyurdu ol.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ka'b bin Mâlik şöyle söyledi: "Ma'azallah îman edenlerden sonra kafir yoktur." Dedi. Reyyan buyurdu ki "onu utandırın" dedi. Tez vakitte alevli bir ateş yaktılar. Söyledi: "At nalı çivilerinden o ateşin içine atın." dediğini yaptılar. Ondan sonra Reyyan söyledi.

رَبَّجَانَهُ أَبَدِيَّ إِنِّي لَرَفِيقِكُمْ أَنِّي شِيشَانُ زَادِ اِدِهْمِينِ دِ دِي
وَكَشُونِلَهْ اُولُو زَانِيَهْ كِمُ عَذَابِ اِنْمَا بِنَجْهْ كَوَكَلْ كَجَانِي

دَكَلْدِرَاكَ اِدَا جَكُو اَجْرِي عَذَابِ بَكَا اِيْلِكِلْ دِ دِي رَبَانِ اِيْلِكِلْ
دِي شَنَهْ دِ لِكِلْ دِ دِي اَنكِ بِنْدَنِ دِ لِكِلْ اَنْدَنِ اَرْتُو غَنَهْ بَقْدَرِ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 112
Varak No	: 443a.
Ölçüsü	: G. : 22,60 , Y. : 29,72
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ın tutuklandığını duyan Reyryan, kabile reisinin yanına geliyor.
Kompozisyon	: Minyatür kare forma sahip olup sayfa içerisinde nesih hatlı, bilgilendirme amaçlı dört satırlık metin yer almaktadır. Detaylara bakıldığında yerde bir kilim üzerinde kabile reisinin figürü bulunmaktadır. Onun tasvirinde nakkaş, pembe gömlek üzerine kolları yeşil detaylı mor kaftan ile boynuna bağlı şalla beyaz sarığını betimlemiştir. Elleri ileri doğru uzatılmış şekildedir. Hemen arkasında iki genç figür yer almaktadır. Bu figürlerin üzerinde kırmızı ve sarı renklerin tercih edildiği kıyafetler bulunurken başlarında fesleri üzerine birer beyaz kuşak bağlı halde aktarılmıştır. İki figür de ayakta, karşı tarafa bakar hâldedir. Reisin hemen karşısında Reyryan bulunmaktadır. Nakkaş onu üzerinde kenarları su yeşili renge boyanmış bordo bir kaftan, başında mavi fesinin üzerine etrafını sardığı beyaz bir sarık ve sakalında bir tutam beyazlıkla aktarmıştır. Elleri ileri doğru uzatılmış, bir konuşma içerisinde olduğunu destekler hâldedir. Onun hemen arkasında kırmızı elbisesiyle bir kadın figürü bulunmaktadır. Bu figürün boynunda boğazını kapatacak kadar kapalı bir örtü bulunurken saçları açık omuzlarına dökülmektedir. Kadın tasvirin hemen arkasında erkeklerden oluşan dört figürlük bir grup bulunmaktadır. Hepsi orta yaşlı tasvir edilen bu grupta en önde kolları kırmızı desenli mavi kaftan giyen figürle, yanında koyu mavi kaftan giyen yaşlı bir tasvir bulunmaktadır. Sarıkları beyaz şekilde aktarılmıştır. Elleri bileklerinde bağlı hâlde bekler vaziyettedirler. Arkalarında olan figürlerin ise kafaları gözükmekle birlikte birinin kırmızı kaftan giydiği vücudunun görünen yarısından anlaşılmaktadır. Hemen ağaç tasvirini yanında yanan bir ateşin olduğu ve bu ateşte odunlarla birlikte at nalı dekorunun olduğu görülmektedir. Dekor unsuru olarak sayfanın ön kısmında mavi, pembe tasvire sahip çiçekler bulunurken arka planda dağlar ve ağaçlar görülmektedir. Yerden bordo ve krem tonlarının hakim olduğu bir kilim mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

رَيْحَانَهُ أَيُّدِي أَنِي دَلَرُم كَيْمِ أَتَمِي شَشَاسُنْ أَرَادُ إِيدَهَسِيْنْ دِدِي
وَ أَكْرُ شُوَيْلَه أُولُورُ إِيْسَه كِيْ عَذَابُ إِيْتَمَإِنْجَه كُوْكُلُكْ كَجَاسِي

2. Kısım

دَكَلْدُرُ أَكَا اِنْجَكُوْكَ جَزَائِ عَذَابُ بَكَا أَيْلِكِلْ دِدِي رِيَّان اِيْتَدِي
دَخِي نَسْنَه دِلِكِلْ دِدِي أَتْكَ بَنْدُنْ دِلْمَكِلْ أَنْدُنْ أَرْتُوْغْنَه يُقْدُرُ

Okuma

:48

1. Kısım

Reyhane eyitti anı dilerim kim atımı şaşasın azâd edesin dedi. Ve eğer şöyle olur ise kim ‘azâb etmeyince gönlün geçesi.

2. Kısım

Değildir âna edeceğin cezayı ‘azabı bana eyle gıl dedi Reyhane eyitti dahî nesne dil gıl dedi. Atın benden dileme gıl andan artuğuna yoktur.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Reyhane söyledi: ”dilerim ki onu –atımı- bırakasın” dedi. Ve eğer kim azap etmezse gönlünce olsun her şeyi, ona edeceğin cezayı, azabı bana et.” dedi. Reyhane söyledi: ”Başka bir şey iste ama atını isteme.” dedi. O bir şey kalmamıştır.

بِرُومِ الْوُمَرِ دُوتَه بَرِي بُوكَا فَر لَشَرَنْدَقُورَزَه دِ دِي
 دِجِي دِجَانَه اَسْتَدَن اَشَغَه اِنْدِي قِبَالِه وَشَو اُول اِيَنِي يوزَنِرَه

اُور دِي اَغَل دِي دِجِي اَسْتَدِي **نظم لطیف**
 اِي اُولُو خَلَقُورَزَا قَعَلِيم قَادِر وُقُوم وُقُودُوس صَمَد

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 113
Varak No	: 445b.
Ölçüsü	: G. : 22,60 , Y. : 29,48
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ı kaçıran Reyhane, yolda reisin askerleri tarafından takip edilir ve Tanrıya dua ederler.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda dört satırlık bilgilendirici metin yer almaktadır. Sayfanın sol tarafında iki at gözükmektedir bu atların önünde Ka'b bulunmaktadır. Onun tasvirinde bordo kaftan, belini saran kuşak, boynundan sarkan şal ve başında beyaz renkli nakşedilen sarık tercih edilmiştir. Ka'b ellerini semaya doğru kaldırmış, dua eder hâldedir. Hemen önünde secde eder hâlde Reyhane'nin tasviri bulunmaktadır. Üzerinde siyah bir elbise, belinde mavi bir kuşak, başının tamamını kapatan bir örtü mevcuttur. Bu tasvirin hemen üst kısmında bir ordu betimlemesi yer almaktadır. Detaylı bakıldığında altın işlemleri olan koyu gri tasvir edilen zırhlı askerler, atları üzerindeyken aktarılmaktadır. Tasvirlerden sadece birinin başında tüy bulunmaktadır. Yine bu atlı birliğin içinde pembe kaftanları, başında kırmızı fesi üzerine desenleri olan bir şal bulunmaktadır. Bir eliyle atın iplerini tutarken başı orduya dönük hâlde tasvir edilmiştir. Dekora bakıldığında dağ, ağaç ve yerde çimenlik alanda tasvir edilen pembe ve mavi çiçekler bulunmaktadır. Sayfada askerî birliğin olduğu kısımda boyadan kaynaklı bir akma söz konusudur.

Yazı Metni

1. Kısım

بُرُومُ الْوَمَزِي دُوْتَه بَزِي بُو كَافِرُلَر شَرِّنْدَن قُورْتَرَه دِي
دَحِي رِيْحَانَه اَتْنَدَن اَشْغَه اِنْدِي قِنْلِيَه قَرَشُو اُولُ اَيُ يُوْرَنُ يَرَه

2. Kısım

اُورْدِي اَغْلَدِي دَحِي اَيْنْدِي نَظْم لَطِيف
اَيُّ اُولُو خَلَقُ وَرَزَّاقُ عَلِيْمٌ قَادِرٌ وَ قَيُّوْمٌ وَ قُدُّوْسٌ صَمَدٌ

Okuma

:43

1. Kısım

Bizim elimizi tuta bizi bu kâfirler şerrinden kurtara dedi. Dahî reyhane atından aşağı indi kıbleye karşı ol ay yüzün yere.

2. Kısım

Urdu ağladı dahî eyitti nazm-ı latîf

Ey ulu Hallâk ve rezzâk-i 'alîm. Kâdir ve kayyûm ve kuddûs-i samed

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Bizim ellerimizi tutsa, bizi bu kafir topluluğunun şerfinden içinden kurtarsa.” dedi. sonra Reyhane atından indi. Kıbleye karşı dönüp o ay yüzünü secdeye kapadı. Ağladı, güzel kelimelerde bulundu.” Ey büyük Hallak (Yaratan) kâinatı rızıklandıran, Kadir ve yaratılanlara her türlü şeyi bahşeden, her şeye sahip ve tek olan ...”

مَلِكُوزَرِيَّانِ بْنِ عَمْرِو بْنِ كَنْدُورِزَنْدَه مُقَرَّبٌ قَلَمُ اسْتَرْخِشُونِ
فَجَرَسِينَ دِي كَعْبِ بْنِ مَالِكِ آيَدِي بْنِ سُلَيْمَانَ أَوْلَدِ عَبْدِ الْوَهَّابِ

رَحْمَتُهُ دِي سُلَيْمَانَ أَوْلَدِ زِيَّانِ مُشْرِكُ كَذَّابُ اللَّهِ تَعَالَى مُشْرِكُ كُلِّ
بَرٍّ مُسْلِمًا نَدِيًّا أَوْ لَشَقْدَنَ نَهِيًّا بِأَمْسِدَنْ بَرٍّ اللَّهُ تَعَالَى أَمْرِنَ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 114
Varak No	: 446b.
Ölçüsü	: G. : 22,19 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b ve kızı askerlerle konuşuyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür cetveli dikey forma uygun olup sayfa başında ve sonunda bilgilendirici metin yer almaktadır. Sayfanın sol tarafında iki atlı figür bulunmaktadır. Bu figürlerden biri erkek olarak tasvir edilirken onun işleminde bordo gömlek üzerine yeşil kaftan kullanılmıştır. Ayrıca belini saran beyaz bir kuşak ile başında yeşil fesiyle tasvir edilen, üzeri desenli bir şal bulunmaktadır.. Eli ileriye doğru uzatılmıştır. Onun yanında kızı Reyhane bulunmaktadır. Tasvirin de siyah elbise ve beyaz örtü olduğu görülmektedir. Bu tasvirin eli ağzına doğru kaldırılmış, düşünür hâlde olduğu aktarılmıştır. Onların hemen karşısında bir ordu betimlemesi bulunmaktadır. Bu ordu atlı birliklerden oluşmaktadır. İçlerinden sadece birinin başında tüy bulunmaktadır. Atları tasvir ederken kahverengi, mavi ve siyah renkler tercih edilmiştir. Önde olan figürün belinde ok çantası olmakla birlikte ordunun tasvirin de altın işlemlerin yoğun olduğu, koyu gri nakşedilen zırhlar görülmektedir. Nakkaş sayfa dekorunu yaparken önde bir taş yığını aktarmış, bu taşların üzerine de yer yer siyah boyayı dağıtmıştır. Arka planda tepeler mevcutken küçük kaya diplerine mavi, sarı ve pembe çiçekler betimlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

مَلِكُمُوزُ رَيَّانُ بْنُ عَمْرٍو وَسَنِي كَنُذُوزِنَه مَقَرَّبُ قَلَمُؤُ إِسْتَرَسِنْ نِجُونُ
قِچَرَسِيْن دَدِي كَعْبُ بْنُ مَالِكِ اَيْتَدِي بِنُ مُسْلِمَانُ اُولُؤْمُ عَيَالُؤْمُ

2. Kısım

رَيْحَانَه دَخِي مُسْلِمَانُ اُولُؤْدُزُ رَيَّانُ مُشْرِكُؤُزُ اللّٰهُ تَعَالٰي مُشْرِكُؤُزُ
بِرْلَه مُسْلِمَانُؤُزِي اُولُشْمَقْدُنُ نَهْيُ اَيْلَمَشْدُرُ بِنَ اللّٰهُ تَعَالٰي اَمْرُنُ

Okuma

:46

1. Kısım

Melikimiz Reyhan bin ‘Amr seni kendizine mukarrib kılmak istersin niçin kaçarsın dedi. Ka’b bin Mâlik eyitti. Ben Müslüman oldum ‘ıyâlim.

2. Kısım

Reyhane dahî Müslüman olub dur. Reyhan müşriktir Allah Te’âla müşrikler birle Müslümanları üleşmekten nehy eylemiştir. Ben Allah Te’âla emrin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Hakanımız Reyhan bin ‘Amr seni kendisine dost edinmek ister, niye kaçarsın “ dedi. Ka’b bin Mâlik söyledi: ”ben Müslüman oldum, eşim Reyhane de Müslüman oldu.”Reyhan müşriktir, Allah Te’ala müşriklerle Müslümanların bir şeyler paylaşmasını yasakladı. ben Allah’ın emrini...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	:115
Varak No	: 447b.
Ölçüsü	: G. : 22,45 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Cebrail aracılığıyla Ka'b askerlerden kurtarılır. Onları bir dağın tepesine askerlerin ulaşamayacağı bir yere bırakır.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey çerçeve de işlenip sayfa içinde dört satırlık bir metin bulunmaktadır. Minyatürün ana unsuru olan Ka'b ve kızı Reyhane bir dağın tepesinde tasvir edilmiştir. İkisinin atı da karşılıklı hâlde tasvir edilirken Ka'b'ın elleri göğsünde bağlı hâlde, askerleri incelerken sergilediği duruş aktarılmıştır. Üzerinde bordo kaftan, boynunda şal ve başında sarık mevcuttur. Reyhane'nin tasvirine bakıldığında yerde uyur hâlde olduğu görülmektedir. Üzerinde siyah bir elbise ve başını kapatan beyaz bir örtü bulunmaktadır. Minyatür ortasına bakıldığında yamaç sayılabilecek bir yerde büyümüş, ince bir ağaç tasviri bulunmaktadır. Bu ağacı tutan genç bir tasvir görülmektedir. Bu figürün üzerinde kırmızı bir elbise bulunurken başında yeşil sesinin üzerine beyaz sarığı bulunmaktadır. Sol eliyle ağacı tutan figür, sağ eliyle aşağıda olan, burada kaftanlı tasviri yukarı çekmektedir. Bu figürün yanında adlı dört tasvir bulunmaktadır. Bunlardan ilk ikisi normal kıyafetleriyle betimlenmiştir. Üzerlerinde kırmızı ve mavi kaftanlar varken sarıklarında tüy olduğu görülmektedir. Hemen yanlarında iki askerî figür bulunmaktadır. Onların tasviri genel renklendirmeye uyarken nakkaş bu iki figürü kendi aralarında konuşurken betimlemiştir. Figürlerden sol alt kısma doğru olanın belinde ok çantasının olduğu görülmektedir. Figür sol eliyle atın yularını tutmaktadır. Hemen karşılarında bir ordu tasviri yer almaktadır. Bu ordunun içinde, sağ orta bölüme doğru mavi kaftanlı, beyaz sarıklı bir figürle mor kaftan giyip başında miğferi olan bir asker bulunmaktadır. Ordunun betimlemesi yapılırken bir bölümünün zırhı tamamıyla altından işlenmiştir. Kalan diğer kısmının ise koyu gri olarak aktarılmıştır. Dikkate değer bir husus ise Müslüman olmayan bu ordu tasvirinin içinde yer yer askerlerin miğferlerinin üstünde tüy bulunmasıdır. Dekor olarak yeşil ovalarla birlikte dağ ve

ağaç tasvirleri bulunurken yerde yeşil zeminde yer yer sarı bitkilerin betimlemesi yapılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

أول صوئك جَورِسْنَدَه يَبْدُر كَعْبُ أُرُوطُورْدِي بَقْدِي كُرْدِي
قَزِي رَيْحَانَه خَاتُونُ يَا تُوبْدُرُ أولُ يَكَا نَظَرُ أَيْلَدِي كُورْدِيكِم

2. Kısım

عَقْبَةُ الْهَوَامِ طَاعِنُكُ أَوْسَيْنَدَه دُورُورِلَرِ چَرِي كَنْدُولَرِي
أَشْعَه دَه إِسْتَرَلَرُ كَعْبُ سَوْنِدِكْنَدَنُ أولُ طَاعُ أَوَزَرْنَدَنُ

Okuma

:45

1. Kısım

Ol sonun çevresinde yetib dur. Ka'b oturdu baktı gördü kızı Reyhane hâton yatup dur.
Ol yana nazar eyledi gördü kim.

2. Kısım

Akabetü'l-hevâm dağının üstünde dururlar çeri kendileri aşağıda essirler Ka'b sevindiğinden ol dağ üzerinden.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

O sonun etrafına ulaşip durdu. Ka'b oturduğunda kızı Reyhan hatuna baktı ki uyuyor.
Onun yanına gitti. Baktı ki Akabetü'l-hevâm dağında askerler bulunmakta Aşağıda ise onlar esir. Ka'b sevindiğinden o dağın üzerinde...

آنلره مدد و زینک ددی حق تعالی دن ابله یز و اولدی ددی
رسول حضرت علیه السلام علی مرتضای زینب عوام و زینب

ایندی عقبه الموات او سنده کعبن مالک قری مرجانه بر له
حصار اولمشکد و راندی خا افر ایلکمز الب ککوکز

wnvanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 116
Varak No	: 449b.
Ölçüsü	: G. : 22,28 , Y. : 29,80
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ali ve arkadaşı Ka'b'a ve kızına yardıma gelirler.
Kompozisyon	: Dikey formda çalışılan bu minyatür içerisinde dört satırlık nesih hatlı, bilgilendirme amaçlı yazılan bir metin yer almaktadır. Minyatür Hazreti Ali'nin ve arkadaşının gelişini tasvir etmektedir. Sayfanın sol tarafında Hazreti Ali'nin atı olduğunu düşündüğümüz binek hayvanı Düldül bulunmaktadır. Atın üzerinde eğrine asılı "Zülfikâr" dikkat çekmekle birlikte kılıçtan ayrı bir çanın olduğu görülmektedir. Atın boynunda yem çuvalı olduğunu düşündüğümüz bir torba mevcuttur. Hemen karşısında mavi kaftanlı, beyaz sarıklı, belinde kılıç olan bir erkek tasviri atı üzerinde nakşedilmiştir. Sağ eli göğsüne doğru kaldırılmış hâldedir. Sayfanın üst tarafında Hazreti Ali'nin tasviri yer almaktadır. Onun üzerinde kolları kırmızı işlemeli yeşil kaftanı ve başında yeşil sarığı bulunmaktadır. Ellerini ileri doğru uzatan Hazreti Ali, Ka'b'a bakar hâldedir. Ka'b ise yere eğilmiş Hazreti Ali'nin eteğini öper şekildedir. Onun tasvirinde nakkaş mor kaftan ve beyaz sarık kullanmıştır. Hemen gerisinde aralarında biraz mesafeyle Reyhane bulunmaktadır. Karşıya bakar hâlde olan Reyhane'nin tasvirinde siyah elbise ve beyaz örtü kullanıldığı görülmektedir. Dekor olarak dağ ve yeşil kullanılırken bu zemin üzerinde yer yer tasviri bulunmaktadır. Ara kısımda kuru bir çalı betimlemesi mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

أَنلَرَه مَدَدَه وَزَكَلْ دَدِي حَقْ تَعَالِي دَنْ أَيْلَه يُبْرُوقْ أَوْلَدِي دَدِي
رَسُولْ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيَّ مُرْتَضَايْ زُبَيْرْ بِنِ عَوَامْ وَرَبْدِي

2. Kısım

أَيْتَدِي عَقْبَةُ الْهَوَامْ أَوْسَيْنْدَه كَعْبْ بِنِ مَالِكْ قِزِي رِيْحَانَه بِرْلَه
جِصَارْ أَوْلَمِشْلَرْدُورْ أَنَلَرِي خَلَاَصْ أَيْلَكُزْ أَلْبْ كَلُوكُزْ

Okuma

:44

1. Kısım

Onlara meded ver gıl dedi. Hak Te'âla'dan öyle buyruk oldu dedi. Resul Hazreti 'Aleyhisselâm 'Aliyy-i mürteza Zübeyr bin 'Avvâm varıbdı.

2. Kısım

Eyitti. Akabetü'l-hevam üstünde Ka'b bin Mâlik kızı Reyhane birle hisar olmuşlardır. Anları halâs eyleniz alıp geliniz.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Onlara ümit ver! Hak Teal'dan gelen buyruk böyle” dedi. Resul Hazreti 'Aleyhisselâm, 'Aliyy-i Mürteza, Zübeyr bin 'Avvâm vardılar. Söyledi: ”Akabetü'l-hevam (sarp, böcek kelime anlamları muhtemelen yer adı) üzerinde Ka'b bin Mâlik kızı Reyhane surların üzerinde duruyorlardı. Onları kurtarıp geliniz...”

حَمَلَنَ اَوْلَدُورْدِي جَرَسِيْدَن دِي بَرِيْخِيَه كَا فِرْلَهْمَه كَنُورْدِر
رُبَرِيْن عَوَام اَوْلَدِي عِيْلِي مِرْلَه كَا فِرْلَهْمَه كَنُورْدِر

كَا فِر جَرِيْ اَوْل اِيْ كِي صَحَابِيْكَ فِلِيْجِيْه بَر اَبَر دُور مِدْلَرِيْه
دُورْدِر فَاجِيْدِلَر اِيَام عِيْلِيْكَ اَوْل فَاعِدَه بِيْ يُوْغِيْجِيْ كَم سِيْغِيْشَر

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 117
Varak No	: 451a.
Ölçüsü	: G. : 22,64 , Y. : 29,68
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ali ve arkadaşı tarafından kabile askerleri mağlup olur.
Kompozisyon	: Dikey ebatla işlenen minyatür, içerisinde dört satırlık nesih hatlı metin barındırmaktadır. İki ordunun tasvirini gösteren bu çalışmada sayfanın sol tarafında Hazreti Ali'nin betimlemesi bulunmaktadır. Ali'nin betimlemesinde nakkaş yeşil kaftan ve yeşil sarık kullanırken savaşta olduğunu belirtmek üzere belinde ok çantası tasvir etmiştir. Hemen yanında olan figürün üzerinde bordo kaftan ve beyaz sarık kullanılmıştır. Figürlerin ikisi de konuşur hâlde aktarılmıştır. Elleri bu durumu destekler nitelikte hareketlidir. Hemen arkalarında büyük bir ağaç tasviri bulunmaktadır. Karşılarında atlarıyla kaçan askerlerin gidişi aktarılmıştır. Bunların tasvirine bakıldığında orta kısımda olan figürün elinde ok ve yayın olduğu görülmektedir. Üzerinde genel tasvir ile altın işlemeli koyu gri zırhı bulunmaktadır. Hemen alt bölümünde başka bir atlı dikkat çeker. Bu atlının belinde okul çantası bulunmaktadır. Kafası geriye doğru dönük şekilde aktarılmıştır. Zeminde savaş sonrası tasvire uygun kopmuş kafa, bacak ve gövde parçaları mevcuttur. Sayfanın hemen üst kısmında karşı karşıya olan bir kısmı atlı bir kısmı yaya birliklerin tasviri mevcuttur. Bu grupta tasvir tercihi altın işlemleri sahip, koyu gri tonlarının hakim olduğu zırlardan yana yapılmıştır. Yaya birliklerin en önünde yer alan figürün başında tüy bulunmaktadır. Dekor unsuru olarak yeşil zeminde pembe çiçekler, dağ, tepe görünümü ve bir ağaç kullanılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

حَمَلَدَه أُولْدُورْدِي چَرِيْسِنْدَنْ دَخي بَر نَجَه كَافِرْلَر حَمَلَه كُتُورِدِلَر
رُئِيَر بِن عَوَامْ أُولْدَخي عَلِي بَرْلَه كَافِرْلَرَه حَمَلَه كُتُورِدِلَر

2. Kısım

كَافِر چَرِيْسِي أُولْ اِيكِي صَحَابَتُكْ قِلْجَنَه بَرَابَر دُورْمَدِلَر يَنَه
دُونِدِلَر قَاجِدِلَر اِمَامْ عَلَيْنُكْ أُولْ قَاعِدَهْسِي يُوعِيْدِي كَمْ سِنَقْمَشْ

Okuma

:41

1. Kısım

Hamlede öldürdü çerisinden dahi bir nice kâfirler hamle getirdiler Zübeyr bin 'Avvam ol dahi 'Ali birle kâfirlere hamle getirdiler.

2. Kısım

Kâfir çerisi ol iki sahabenin kılıcına beraber durmadılar yine döndüler kaçtılar İmam Ali'nin ol kâidesi yoğidi kim sınıkmış.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hamdla öldürdü. Askerlerinden bir kısmı da savaşa girdi. Zübeyr bin 'Avvam ve Ali o kâfirlere karşı birlikte savaştılar. Kâfirlerin askeri o iki sahabenin savaşmasına karşı gelemeler. Dönüp arkalarına bakmadan kaçtılar. İmam Ali'nin bir kaidesi (sıkıntı) yoktu, perişan değildiler..

مَرِّ بَرِيحْه كَلْدِي بِيحْه مُسْلِمَانْ أَوْلْدِي مُسْلِمَانْ أَوْلْدُوغْنَه
سَبَبْ نَهْ أَوْلْدِي آكْ مَرِّ بَرِيحْ بَشْلُو بَشْلَوَه شَرَحْ ايدِرْ أَوْلْدُوغْنُو

شَرَحْه نِغْمَرِي جَدُوغِي پَايَانْ سُوْزْ أَوْلْدُوغْنُو شَهْرُ صَحَابِي كَرْدَنْ
بَرِيحْه صَحَابِي كَلْبِي بَرْدَنْ ايلْدُوغِي أَوْلْدُوغْنُو ايدِرْ بَرْدَنْ حَقِيرْ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 118
Varak No	: 453a.
Ölçüsü	: G. : 22,36 , Y. : 29,96
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Ka'b'ın Hz. Muhammed'i ziyareti.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfanın başında ve sonunda nesih hatla tertip edilen, dört satırlık bir metin yer almaktadır. Minyatür kompozisyonu mescit içinde geçmekle birlikte merkezde Hazreti Muhammed yer almaktadır. Onun tasvirinde nakkaş yeşil kaftan, boynunda asılı beyaz bir şal ve başıyla birlikte yüzünü kapatan beyaz bir örtü kullanmıştır. Etrafı ona özgü dizayn edilen ulvilik alevi ile çevrilidir. Hemen sol alt tarafına doğru dört figür oturur hâlde aktarılmıştır. Bunlardan ilki Hazreti Muhammed'e en yakın olanı, onu dinlerken tasvir edilmiştir. Üzerinde kenarları yeşil işlemeli, mavi tonlarında kaftanı bulunurken başında beyaz sarığının olduğu görülmektedir. Yanında olan figürün üzerinde ise yeşil kaftan ve beyaz sarık nakşedilirken sol eli havada, bir şeyleri konuşur olduğunu gösterir gibi tasvir edilmiştir. Üçüncü figürün üzerinde ise kenarları pembe işlemeli, mor kaftanı ve başında beyaz sarığı görülmektedir. Figürün elleri kucağında, birbirine bağlı hâlde aktarılmakla birlikte Peygamber'e bakar şekilde oluşu dikkat çekmektedir. Oturan son figür ise hep aynı tasvirle işlenen Hazreti Ali'dir. Onun üzerinde mavi gömleği, yeşil kaftanı ve yeşil sarığı bulunurken ten rengi turuncu olarak aktarılmıştır. Hemen arkalarında iki Arap halayık, elleri kaftan kolu içinde bağlı hâlde, ayakta bekler vaziyette nakşedilmiştir. Bu figürlerin hem kavukları hem de ten renkleri diğerlerinden farklı işlenmiştir. Bu grubun karşısında, sol tarafta Ka'b'ın tasviri yer almaktadır. Üzerinde yeşil gömleği, bordo kaftanı, mavi çarığı ve beyaz sarığı bulunmakla birlikte el hareketlerinden bir konuşma yaptığı düşünülmektedir. Hemen üst kısmında kırmızı kaftanlı, miğferinde tüy olan bir erkek tasviri bulunmaktadır. Bu tasvirin elleri kaftan kolu içinde aktarılmıştır. Hemen arkasında, biri mavi diğeri kırmızı kaftan giyen, iki erkek figür mevcuttur. Mekân mescit içi olduğu için yerde halı ve kilim harici dekor unsuru bulunmamaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

هر بري نجه گلدي نجه مُسْلِمَانْ اُولدي مُسْلِمَانْ اُولدوغنه
سَبَبْ نه اُولدي اَكْرْ هرْ بَرْنْ يَشْنُلُو يَشْنُلَرْنَه شَرْحْ ايدزْ اُولورْ سُوْرْ

2. Kısım

شَرْحَه سِغْمَزْ بِي حد و بِي پَايَاڭ سُوْرْ اُولورْ مَشْهُورْ صَحَابِيْلَرْدَنْ
بِرْ نَجَه صَحَابِي اَكْلُبْ بَزْدَنْ اِيلَرُوْكي اُولولرْ يَادْ ايدُوْبُدُرْ صَرِيْرْ حَقِيْرْ

Okuma

:39

1. Kısım

Her biri nice geldi nice Müslüman oldu Müslüman olduğuna sebep ne oldu eğer her birin başlı başlarına şerh eder olursuz.

2. Kısım

Şerhe sığmaz bî hadd ve bî pâyân söz olur meşhur sahâbilerden bir nice sahâbi anılıp bizden ileri ki ulular yâd edibdur zarîr hakir.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Her biri geldi. niceleri Müslüman oldu. Müslüman olmalarına sebep neydi? Eğer her birini başlı başına anlatmaya kalkarsak anlatmaya sığmaz. Onu bitirmek için bir had gerekir. O meşhur sahabilerden anmak çok yüce bir iştir. Onlar ki uludurlar, edibdirler, küçük görülemezler. Küçük görme durumu aşağılamak için değil onların ulviliklerini anlatmak için kullanılan kelimedir.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 119
Varak No	: 455b.
Ölçüsü	: G. : 22,43 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması.
Kompozisyon	: Minyatür kare forma sahip olup içerisinde bilgilendirme amaçlı, nesih hatlı bir metin yer almaktadır. Merkezde Hazreti Muhammed yer alırken nakkaş onun tasviri için bordo gömlek, su yeşili kaftan ve yüzünü kapatması için sarığı ile birlikte beyaz bir buğu tercih etmiştir. Etrafında ona has tertip edilen bir alev motifi mevcuttur. Peygamber'in hemen sol alt tarafında dört figür oturur hâlde aktarılmıştır. Ona yakın olan figürden itibaren sırasıyla yeşil, kahverengi, pembe ve su yeşili kaftan renkleri ile beyaz ve yeşil tonları olmak üzere sarık tercih edilmiştir. Bu grubu <i>Dört Halife</i> olarak tanımlamak mümkündür. Grup içinde Hazreti Ali'de yeşil sarığı ve turuncu ten rengi ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Ayrıca el hareketlerine dikkatli bakıldığında Hazreti Ali'nin bir konuşma içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Hemen karşısında dört figürün olduğu görülmektedir. Bu figürlerden ayakta ve kırmızı kaftanlı olanın tasviri diğerlerine nazaran daha büyüktür. Figürün elleri, kaftan kolları içinde bağlı beklediği nakşedilmiştir. Hemen yanında, Peygamber'e doğru olmak koşuluyla sırasıyla bordo gömlek üzerine mavi, siyah gömlek üzerine yeşil ve yeşil gömlek üzerini kahverengi kaftanlara sahip beyaz sarık ve figürler, hafif eğimli şekilde aktarılmıştır. Mekân yine mescit içi olduğu için yerde, mavi çiçek desenlerine sahip bir halı ve onun üzerinde bordo, pembe karışık desenleri olan bir kilim mevcuttur. Peygamber'in arkasında gözükten, divan yastığı da bu dekorun yardımcı unsurlarından biridir.

Yazı Metni

1. Kısım

كَيْمَ اكَّا عَمْرُو بِن لَدَغَةَ السَّلْمِيِّ دِرْلَرْدِي أَيُّدِي يَا رَسُولَ اللَّهِ
أُولَ دِيدُو كُكْ كَيْشِي بَنِم دِدِي أُولَ كَافِرُكْ قَصْنَدِنَه بَن وَارِيْم دِدِي

2. Kısım

زِيرَا بُو عَمْرُ وَلَدَغَه كُنْدُوزْنَه إِنَّاوَرْدِي هَمَّ چَابُوكْلُوكِي وَ يُورَكْلُوكِي
عَرَبْ إِيچْنَدَه مَشْهُورْلَرْدَنْ إِدِي رَسُولُ حَضْرَتْ عَلَيْهِ السَّلَامُ

Okuma

:40

1. Kısım

Kim ana Amr bin ledega Es-Sülemi derlerdi eyitti Ya Resulallah ol dediğin kişi benim dedi ol kâfirin kasdına ben varayım dedi.

2. Kısım

Zira bu Amr Ledga kendisine inanırdı hem çabukluğu ve yürekliği ‘Arab içinde meşhurlardan idi Resul Hazreti ‘Aleyhisselam.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ona kimisi Amr bin ledega Es-Sülemi derdi. Söyledi: ”Ya Resulullah o dediğin kişi benim. O kâfire saldırmaya ben gideyim” dedi. Zira Amr Ledga kendisine inanırdı. Hem hızlı olması ve cesaretiyle O Araplar içinde en meşhurlardan biriydi. Resul Hazreti ‘Aleyhisselam...

بکی یکر و نه زده چو جریب اولسه کندوزی بیکر اول جریبه
 اور و زردی رسول حضرت علیه السلام اصحابه بقدر

بویکدی بلور سیز کیمدور و کیمول اوغلی درد دی برحق
 برندن طور و کادی ایندی نعم یا رسول الله بن بویکدی

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 120
Varak No	: 456b.
Ölçüsü	: G. : 22,17 , Y. : 29,59
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Süfyan b.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması.
Kompozisyon	: Minyatür kare formda tasvir edilip sayfa içerisinde nesih hatla ele alınan bir metin alanı bulunmaktadır. Detaylara bakıldığında merkezde Hazreti Muhammed yer almaktadır. Onun tasvirinde nakkaş bordo gömlek üzerine su yeşili kaftanıyla yüzünü ve başını kapatan beyaz bir örtü nakşetmiştir. Etrafı ona has tasvir edilen ulvilik aleviyle çevrilidir. Hemen sol çaprazında dört figür oturur hâlde aktarılmıştır. Bunların üzerinde sırasıyla gri gömlek üzerine yeşil kaftan, yeşil gömlek üzerine kenarları beyaz işlemeli kahverengi kaftan, bordo gömlek üzerinde pembe kaftan ve yeşil gömlek üzerine su yeşili kaftan tercih edilmiştir. Dört halife olarak adlandırdığımız bu grup içinde, yeşil sarı ve turuncu ten rengi ile Hazreti Ali diğerlerinden ayrılmaktadır. Dikkatli bakıldığında onun bir konuşma yaptığını söylemek mümkündür. Hemen karşılarında dört figür ayakta bekler hâlde tasvir edilmiştir. Bunlar sırasıyla yeşil, bordo, kırmızı ve mavi kaftanlı tasvir edilmiştir. İçlerinden bordo gömlekli ve mavi kaftanlı olan figür, genç tasvir edilirken yanında olan kırmızı kaftanlı, kırmızı tenli figür konuşur hâlde betimlenmiştir. Bu konuşma ya en başta olan yeşil yeşil tasvirin katıldığı görülmektedir. Zemine bakıldığında bordo ve mavi desenlerin hakim olduğu, kenarlarında mavi çiçeklerin bulunduğu bir halı ve üzerinde turuncu ile lacivert tonlarında işlenen bir kilim mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

كَيْي يُكْرُوم نَه يَزْدَه جُوقُ جَرِي أُولْسَه كَنْدُوزْمِي يَلُكْزُ أُولُ جَرِيَه
أُورُورَم دِيي رَسُولُ حَضْرَتِ عَلِيَه السَّلَامُ أَصْحَابِيَه بَقْدِي

2. Kısım

بُو يَكْدِي بُلُورْمِسِرْ كِمْدُورُ و كِمُوكُ أُوغْلِي دُر دِيي بَر صَحَابِي
يَرْنَدَنْ طُورُو كَلْدِي اِيْتْدِي نَعَمْ يَا رَسُولُ اللّٰه بَنْ بُو يَكْدِي

Okuma

:35

1. Kısım

Gibi yığürüm ne yerde çok çeri olsa kendüzümü yalunuz ol çeriye ururum dedi Resul Hazreti 'Aleyhisselam ashabına baktı.

2. Kısım

Bu yiğidi bilirmisiz kimdir ve kimin oğludur dedi bir sahabi yerinden duru geldi eyitti ne'am Ya Resulallah ben bu yiğidi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hızlı koşarak ne kadar çok asker olursa olsun yalnız o askere vururum dedi. Resul Hazretleri ashabına baktı. Bu yiğidi bilir misiniz, kimdendir, kimin oğludur dedi. Bir sahabe yerinden kalktı yaklaştı. Evet ya Resulullah ben bu yiğidi...

قَوْمِيَا لَوَدَّ تَابِعْتُمْ أَجَّحَ وَصُورُ لَوْ تَسُونِ دِي تَابِعْتُمْ شَرَّ أَوْلَى إِلَيْهِ
 كَيْتِي آتَدَه قُورِي كَنْدُونِي قَالَن جَمَاعَتِي الدِّينِ حَيْثُ كُنْدِي

بُوكِشَلَرِ كَمَرِ مَفَارَةِ قَبُوسِيدَه اُو تُوْر مَشِيدِي كَجَه اَوِيَانُوْر اَلْمَلِكْ
 جُونْ كَشَلَرِ نِيْنِي غَلْبَه اِيْدَجَكْ اَوَلِ الْبَنِي كَيْتِي قَبَا كُوْلُكْسِيدَه

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 121
Varak No	: 458b.
Ölçüsü	: G. : 22,33 , Y. : 29,79
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Zeyd'in hapsediğı mağaranın önünde askerlerin bir yılan tarafından sokularak öldürölmesi.
Kompozisyon	: Minyatür dikey formda ele alınıp kompozisyon içinde bilgilendirme amaçlı, nesih hatla tertip edilen bir metin yer almaktadır. Minyatür detaylarına bakıldığında merkezde bir mağara tasviri görölmektedir. Bu mağaranın etrafında uyur hâlde olan birkaç figürün betimlemesi bulunmaktadır. Daha yakından bakıldığında mağara kapısının önünde olan figürün ağzından bir yılanın çıktığı görölmektedir. Bu figürün üzerinde mavi kaftanı ve ayağında kırmızı çarığı bulunmaktadır. Başında beyaz sarığı işlenmiştir. Kapının hemen diğer tarafında kahverengi kaftanlı, yüzü gözükmeyen bir tasvir mevcuttur. Bu tasvirin kucağında da ok çantası bulunmaktadır. Hemen yan tarafında kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı bir tasvir bulunmaktadır. Başının altında kırmızı bir yastık mevcuttur. Bu figürün üst kısmında kırmızı gömlekli, mor kaftanlı, beyaz sarıklı bir erkek bulunmaktadır. Figürün başının altında yastık olduğı gözükürken mağara ağzının hemen üstünde kırmızı kaftanlı, beyaz sarıklı bir tasvir yan yatmış bir şekilde aktarılmıştır. Betimlenen tasvirlerin ten rengi, koyu krem tonlarında tercih edilip nakkaş dekorda sadece tepeleri kullanmıştır. Yılan tasviri için pembe ve kırmızı rengi işlerken mağaranın ağız kısmı için koyu griyi kullanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

قَوْمِيَالُومَ تَا شُوَيْلَهَ اَجَ و صُوسُزْ اُولُسُونُ دِي دِي تَابِطِ شَرًّا اُولُ الَّتِي
كِشِي اَنَدَه قُودِي كَنُوسِي قَلَانُ جَمَاعَتِي الَّتِي حَيَّتَنَ كُنْدِي

2. Kısım

بُو كِشِكِر كِيَمَ مَغَارَه قَبُوسِنْدَه اُولُورْمِشْدِي كِيَجَه اُويَانُق اُولْمِشْلَرْدِي
چُونُ كُنْشَ اِسِيَسِي غَلْبَه اِدَجَكْ اُولُ الَّتِي كِشِي قَبَا كُولَكْسِنْدَه

Okuma

:36

1. Kısım

Komayalım ta şöyle aç ve susuz olsun dedi teebbet-i şerr ol altı kişiyi anda kodu kendisi kalan cemâ'atını aldı hayyitine gitti.

2. Kısım

Bu kişiler kim mağara kapısında oturmuştu gece uyanık olmuşlardı çün güneş ısıısı galebe edicek ol altı kişi kaya gölgesinde.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Koymayalım. Bırakalım aç ve susuz kalsın dedi. Teebbete Şer o altı kişiyi o anda bıraktı. Cemaatini aldı ve hayyitine gitti. Bu kişiler mağaranın kapısında oturmuşlardı. Gece uyanıklardı. Güneş ışığı çıkacak ve o altı kişi kaya bölgesinde kendini belli ederlerdi.

کر دی کوز تدی طواری آرا سنده شقرا ی کوز دی صوز دی اول
 نه کیفی دزدی حکایتی نه حالده موندلر خالدا یندی نیز وک

قنوغو کز ایمش قیون و ردی آیتدی وار وک قنوغو کز ی خوش
 کرک دزدی جو یا بلر قیون بیره کاشغول اولدیر خالدا

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 122
Varak No	: 460b.
Ölçüsü	: G. : 22,20 , Y. : 29,64
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Süfyan b.Halid'i öldürmeye gönüllü sahabeden birinin anlatımıyla Serra'nın bir çobanla konuşması.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin bulunmaktadır. Minyatür detaylarına bakıldığında olay dağlık bir alanda geçmekle birlikte çoban ve sürüsünün betimlemesi yer almaktadır. Süfyan bin Halid'i öldürmeye gelen sahabenin aktarımıyla Serra'nın tasvirine bakıldığında üzerinde yeşil gömlek, kırmızı kaftan ve boynunda asılı bir şal nakşedilmiştir. Başında sarığı mevcutken ten rengi kırmızı olarak işlenmiştir. Ellerinin hareketinden bir konuşma içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Onun karşısında bir çoban tasviri mevcuttur. Bu çobanın üzerinde mavi gömleği, kepeneği ve başında şapkası bulunurken elleri karnının üzerinde bağlı hâlde sahabeye konuştuğu görülmektedir. Onun sol alt çaprazında üzerinde kahverengi elbisesi, kahverengi kepeneği ve şapkasıyla başka bir çobanın tasviri yer almaktadır. Bu çoban elinde bir sopa tutmakla birlikte koyunları izlemektedir. Onun hemen karşısında, koyunların diğer tarafında siyah şapkalı, kahverengi elbiseli ve turuncu çarıklı, elinde sopa tutan başka genç bir tasvir bulunmaktadır. Minyatür dekorunda arka planda sarı, mavi, pembe ve beyaz renklere sahip üç çadır bulunurken yine zeminde otlu alanlar tasvir edilmiştir. Nakkaş dekor unsuru olarak dağları ve tepeleri kullanmaktadır.

Yazı Metni

1. Kısım

كردى كوزندى طواري اراسىد شقراي كوردى صوردى اول
نه كيشى دىر دىي حكايىتى نه حالده سويلدىر خالد ايئدى سيزوك

2. Kısım

قوغوكز ايمش بر قيون وردى ايئدى واروك قوغوكزي خوش
كرك دىي چوبانلر قيون بشرمكا مشغول اولدىر خالد بن

Okuma

:38

1. Kısım

Girdi gözettı davarı arasında Şakra'yı gördü sordu ol ne kişidir dedi hikâyetini ne Halid'e söylediler Hâlid eyitti sizin.

2. Kısım

Konuğunuz imiş bir koyun verdi eyitti varın konuğunuzu hoş görün dedi çobanlar koyun biçirmağa meşgul oldular Halid bin.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

(İçeri) girdi, etrafa baktı. Davar (koyun sürüsü) arasında Şakra'yı gördü. Ona sordu ki” O kimdir?” Onun hikâyesini niye Halid’e söylediler. Halid şöyle söyledi: ”Konuğunmuş” bir koyun verdi. ”Konuğunuzu hoş görün “ dedi. Çobanlar koyunu biçirmekle meşgul oldular. Halid bin...

عورتنىڭ آيدىنى يورمىشىنى خالىدەك آدەتتە غەزەپلىنىپ ئۆتتى
خالىدنىڭ غەزەپلىنىشىگە بىر تەرىپى جەڭگىۋارلىق بىلەن تىنچلىقنى ئىشەنچ بىلەن

بىر كۆزۈڭنىڭ دىۋانلىرىنىڭ كۆزۈڭنىڭ خالىدەك
ئەتىلىش ۋە يورمىشىنى خالىدەك سەننىڭ ئۆزۈڭنىڭ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 123
Varak No	: 462b
Ölçüsü	: G. : 22,65 , Y. : 30,15
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Serra görevini yaptıktan sonra Halid'in kılığına girerek eşinin yanına gelir.
Kompozisyon	: Minyatür detaylarına bakıldığında dikey forma sahip olan bu çalışmada sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatla tertip edilen bir metin yer almaktadır. Minyatür kompozisyonu genel itibarıyla Serra'nın kılık değiştirmesini ele almaktadır. Serra'nın tasvirine bakıldığında atı üzerinde beyaz gömlekli, üzeri desenlere sahip yeşil kaftanlı, beyaz sarıklı bir betimleme yapıldığı görülmektedir. Sol eli göğsüne doğru kaldırılmış hâldedir. Belinde bir ok çantası asılı iken bu çantanın hemen yanında bağlanmış şekilde Süfyan'ın kafası bulunmaktadır. Hemen üst kısma bakıldığında bir sedir tasviri yer almaktadır. Bu sedirin üzerinde Süfyan b. Halid'in başı kesilmiş gövdesi bulunmaktadır. Üzerinde beyaz geceleği görülürken altın işlemleri olan siyah bir örtü vücudunun yarısını kapatmaktadır. Kırmızı renkte tasvir edilen sedirin bir kısmının kandan dolayı daha koyu bir renge sahip olduğu görülmektedir. Serra'nın karşısında kolları beyaz işlemeli, kırmızı elbiseli Gafra bulunmaktadır. Sağ eli ileri doğru uzatılmışken sol elinde bir mızrağın oluşu dikkat çekmektedir. Başında beyaz bir örtü bulunmaktadır. Hemen arkasında kurulu üç çadırın tasviri yer almaktadır. Çadırlara bakıldığında tepe kısmında mavi çiçek desenlerinin işlenmesi bulunurken renk olarak yine mavi, krem ve kırmızı tercih edilmiştir. Nakkaş yardımcı unsur olarak dağları ve tepeleri kullanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

أَدِينِي صُورْمَشْدِي خَالِدُكَ أَدِ عَوْرَتُ غَفْرَا اَيْدِي اُونْنِيَعُورَتْنُكَ
خَالِدُ بْنُ مُحَارِبٍ اُونْنَه بَكْرَتْنِي چَاغَرْدِي اَيْنْتِي يَا غَفْرَا سَكُومِي

2. Kısım

بَكَا كُنُورُ وَيَزْ كِلْ دِدِي طَشْرَه چَقْدِي كُورْدِيكِيْمْ خَالِدُ
اَتْنِي اَيْلَلُرُو سُوْرِيْدُوْر شَقْرَايْ خَالِد صَنْدِي اَزْدِنْجَه يُورُودِي

Okuma

:37

1. Kısım

'Avretinin adını sormuştu Hâlid'in adı 'avret Gafra idi. Ününü Halid bin Muhârib ününe benzetti çağırdı eyitti Ya Gafra sünümü.

2. Kısım

Bana getir ver gıl dedi taşra çıktı gördü kim Hâlid atını ileri sürüp dur Şakra'yı Hâlid sandı ardınca yürüdü.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hanımının adını sormuştu. Halid'in eşinin adı Gafra idi. Tanınmışlığını Halid bin Muhârib ününe benzetti. çağırdı ve Gafa'ya "ya Gafra sünümü (parça anlamı var) bana getir ver dedi ve dışarı çıktı. Baktı ki Halid atını ileriye getirip durdu. Şakrayı Halid sandı ve ardından yürüdü.

چېڭىز بول واردي غضبان اول بولي بوزدي جون اول
بولدن اول طغاك وزرنه چيڭى دىخى اول بولونك اغزنده

و نوردي نابط شرا برنجه كشي برله اول بولجه بوق و چيڭى دىخى
جون غضبان يقيز كد لى غضبان وق باي الله الله

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 124
Varak No	: 464b.
Ölçüsü	: G. : 22,72 , Y. : 30,04
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Sahabeden aktarılan bilgiyle Taabatta, Şerren bir kabileyle savaşıyor.
Kompozisyon	: Minyatür çerçevesi dikey formda işlenip sayfa içerisinde dört satırlık, bilgilendirme amaçlı tertip edilen bir metin yer almaktadır. Minyatür tasviri dağlık bir alanda geçmekle birlikte kompozisyon içerisinde iki ana unsur bulunmaktadır. Olay bu iki ana unsurun çevresinde gerçekleşmektedir. Elinde okunu yayına koymuş ve yayı çekili hâlde tasvir edilen Gazban'ın betimlemesi yapılmıştır. Gazban'ın tasvirinde nakkaş kenarları altın işlemeli, koyu gri zırhıyla aktarmıştır. Başında miğferi bulunurken altında kırmızı şalvarı işlenmiştir. Gazban'ın hemen aşağısında sol eliyle kalkanı yüzüne doğru kaldırmış, sağ eliyle kılıç tutar hâlde olan Şerren bulunmaktadır. Şerren'in tasvirine bakıldığında başında miğferi, üzerinde kenarları altın işlemeli siyah zırhı, belinde mavi kuşağı ve kırmızı şalvarı bulunmaktadır. Ayaklarında turuncu çarıkların olduğu görülmektedir. Minyatür dekorunda dağlar kullanılırken nakkaş bu dağların renk tonunu yeşil, sarı, turuncu seçeneklerinden yana kullanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

چَقَّجْ بَرِ يُولُ وَارْدِي غَضْبَانُ أُولُ يُولِي بُلُورْدِي جُونُ أُولُ
يُولْدَانُ أُولُ طَغْكَ أَوَزَرْنَه چَقْدِي دَخِي أُولُ يُولُونُكَ اَغَزْنَدَه

2. Kısım

أَوْتُورْدِي تَابَطْ شَرَّأْ بَرِ نَجَه كِشِي بَرْلَه أُولُ يُولْجَه يُوَقْرُو چَقْدِيلَرْ
جُونُ غَضْبَانُ يَقِينُ كَلْدِلَرْ غَضْبَانُ أَوْقُ يَأِي إِلْنَه أَلْدِي

Okuma

:29

1. Kısım

Çıkacak bir yol vardı. Gazban ol yolu bilirdi. Çün ol yoldan ol dağın üzerine çıktı dahî ol yolunun ağzında.

2. Kısım

Oturdu. Teebbete Şerren bir nice kişi birle ol yolca yukarı çıktılar. Çün Gazban’a yakın geldiler Gazban ok yayı eline aldı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Çıkacak bir yol vardı ve Gazban o yolu biliyordu. Çünkü o yoldan o dağın üzerine çıktı. Ve yolun ağzında oturdu. Teebbete Şerren ‘den bir kişiyle o yolu çıkatarlar. Gazban’a yaklaştılar. Gazban okunu ve yayını eline aldı...

مَلَأَ أَرْبَعَهُ غَضَبًا أَنْ يَقُولَ كَوْرَدِي فَأَجِدُكُمْ جُونِ الْغَدِ
طُغْرُو بُولَ كِيرِي كَدُو جَانُو فِي قَرَنَارِي رَسُولُ عَلِيِّ السَّيِّدِ

حَضَرَ نِكَ أَصْحَابِي أَتَيْدِرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بُوَيْكِيْدُكَ أَنْتِي غَضَبًا
أَنْكُ كَبِيْ أَرَايِي كِيْمَانُكُ كَدُو دَلِكُ بَرْلَهْ غَرْمِيْلَرْنَهْ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	:125
Varak No	: 466b
Ölçüsü	: G. : 22,40 , Y. : 29,76
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Aynı anlatıdan Taabatta Şerren ve arkadaşları dağda bir yerde.
Kompozisyon	: Minyatür dikey cetvele sahip olup içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin bulundurmaktadır. Minyatür kompozisyonuna bakıldığında savaş alanından kaçan Gazban, onun gerisinde oturur hâlde olan şehrin ve arkadaşlarının tasviri aktarılmıştır. Gazmanın tasvirine bakıldığında; başında miğferi, üzerinde işlemelere sahip zırhı, belinde kılıcını tutan kemeri, kırmızı şalvarı ve turuncu çocukları ile bir betimleme yapılmıştır. Sağ elinde bir nesneyi tuttuğu görülmektedir. Kollarının kenarlarında işlemelerle birlikte mavi kazağının olduğu görülmektedir. Yüzü arkaya bakar hâldedir. Nakkaş bu kısımda bir deformasyona sebep olmakla birlikte figürün yüzündeki boyanın aktığı görülmektedir. Hemen arka kısımda uzanır hâlde Şerren bulunmaktadır. Kafasında yastığı, okları ve yayı bulunurken altın işlemelere sahip bir zırh giydiği görülmektedir. Zırhın altında sarı işlemeleri olan bordo şalvarı ve kırmızı çarıkları dikkat çekmektedir. Belinden aşağı bir kılıç sarmaktadır. Arkasında kırmızı kaftanı ve beyaz sarayla genç bir tasvir uyur hâlde betimlenmiştir. Merkezde iki figür oturur hâlde aktarılmıştır. Bu figürlerden genç olanı kırmızı kaftan ve beyaz sarıkla tasvir edilirken sağ eli kaçan Gazban'ı göstermektedir. Bu tavrın hemen karşısında bulunan figüre bakıldığında üzerinde kahverengi bir elbise ve beyaz bir sarık bulunmaktadır. İki eliyle kılıcını tutar hâldedir. Nakkaş mekan tasviri yaparken dağlardan faydalanmakta birlikte bu dağların boyasını yeşil ve griden yana tercih etmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

حَمَلَهُ إِذْجَه غَضْبَانُ أَبَقُ كَثُورِدِي قَاجِدِي جُونُ الْغَا
طُغُرُو يُولَ كِيرِدِي كَنُودُ جَانُونِي فُزْتَارِدِي رَسُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

2. Kısım

حَضَرَتِنَا أَصْحَابِي أَيُّدِي لَر يَا رَسُولَ اللَّهِ بُو يُكِيدُكَ أَتْسِي غَضْبَانُ
أَنْتُ كِيِي أَرِ إِيْدِي كِيْمُ أَنْتُ كَنُودُ دَلَكُ بَرْلَه عَزِيمْلَرْنَه

Okuma

:34

1. Kısım

Hamle edince Gazbân ayak getirdi kaçtı çün ılga doğru yola girdi kendi canını kurtardı
Resul 'Aleyhisselam.

2. Kısım

Hazreti'nin ashabı eyittiler Ya Resulallah bu yiğidin atası Gazbân ânın gibi er idi kim
ânın kendi dilin birle garimlerine.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hamle yapınca Gazban kaçtı. İlga dopru yola girdi ve kendi canını kurtardı.
Resullullah 'ın ashabı söyledi: "Ya Resulullah bu yiğidin babası Gazban gibi erdi. Ki
onun kendi diliyle alacaklılarına...

دنجی بوسوزی مصلحت کوردلر نابط شروک مرادی فرق نملر
مرادی اوزره الدیر عرش طاعنه ککیر اول تغار به چینه

اول فرق نلوفی بالبله طاندوز دیر الدیر اشغه اندوز دیکر
اول نیل بالی نابط شرا طاشدی بنی الحباب قومده چون

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 126
Varak No	: 468a.
Ölçüsü	: G. : 22,35 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Şerren ve arkadaşları dağdan nasıl ineceklerini konuşuyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey ebata tertip edilip sayfa başında ve sonunda dört satırlık bir metin bulunmaktadır. Minyatür detaylarına bakıldığında merkezde bir mağara ve Şerren'in tasviri bulunmaktadır. Şerren'in üzerinde boynu; eteği ve kolları altın işlemeli olan zırhı, kırmızı şalvarı ve kırmızı kazağı, üzerinde altın işlemleri olan korumalıkları bulunmaktadır. Belinde asılı hâlde kılıcı görülmektedir. Başında miğferi varken sahile bir yere işaret etmektedir. Şerren'in hemen arkasında genç, yaşlı karışık olmak üzere bir grup tasviri mevcuttur. Bu grubun en önünde yarılan figürlerin sırtlarında çuval taşıdıklarını söylemek mümkündür. Figürlerin üzerinde mavi, kırmızı, bordo ve mor olmak üzere çeşitli renklerle bezenmiş kaftanlar bulunmaktadır. Ayaklarında turuncu ve kahverengi çarıklar görülmekle birlikte başlarında beyaz sarık mevcuttur. İçlerinde bazılarının ten rengi kırmızı tasvir edilmiştir. Şerren'in arkasında olan yaşlı figürün yüzünde beyaz boyadan kaynaklı bir bozulma söz konusudur. Arka planda dağların arasında yeşil bir alanla, yine bu tasvirlerin arasında bir mağara girişi nakşedilmiştir. Dağların boyaması yapılırken sarı, gri, yeşil ve turuncu renkler tercih edilmekle birlikte gökyüzü olarak tasvir edilen alan altın varakla işlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

دَحِي بُو سُوْرِي مَصْلَحَتْ كُوْرْدُلُرْ تَابِطْ شَرُّوْكَ مُرَادِي قَرَقْ تَلْمُ دُرْ
مُرَادِي أُوْرَرَهْ أَلْدِيلُرْ عَرِيْشْ طَاعِنَهْ كَلْدِلُرْ أَوَّلْ مَغَارِيَهْ چَقِيلُرْ

2. Kısım

أَوَّلْ قَرَقْ تَلْمِي بِالْيَلَهْ طُلْدُوْرْدِلُرْ أَلْدِلُرْ أَشْعَهْ اِيْنْدُوْرْدِيلُرْ
أَوَّلْ يَلْ بِالِي تَابِطْ شَرًّا طَاشِيْدِي بَنِي الْحَبَابْ قَوْمَدِي چُونْ

Okuma

:31

1. Kısım

Dahî bu sözü maslahat gördüler Teebbüt-i Şerrün muradı kırk tulumdur muradı üzere aldılar 'Ariş dağına geldiler ol mağaraya çıktılar.

2. Kısım

Ol kırk tulumu balıyla doldurdular aldılar aşağı indirdiler. Ol yıl balı Teebbete Şerre taşıdı beni el-Habab komadı çün.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Ve dahi bu sözleri iyi buldular. Teebbüt-i Şerrün'ün muradı kırk tane tulumdur. Muradını üzerine aldılar. 'Ariş dağına geldiler, o mağaraya çıktılar. O kırk tulumu balla doldurdular aldılar aşağı indiler. O yıl balı Teebbete Şerre taşıdı ve el-Habab'a bırakmadı çünkü...

کیمیجه ایدیه اول طاغدن اشغه نه چاره ایلنه فکر نه عجب
اندیشه دوشدی اول نلوملر کیم بالطلدوروغنا

کتورمش لرا بیدی بوزدی کیم اول نلوملر می
یئل ایلک طولدور دلا آنک کیمی قلدلر یازنلری اول نلوملر

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 127
Varak No	: 469a
Ölçüsü	: G. : 22,35 , Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Şerren ve arkadaşları şişirdikleri tulumlarla kurtulmayı deniyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür çalışması dikey forma uygun olup sayfa başında ve sonunda dört satırlık bir metin bulunmaktadır. Detaylara bakıldığında Şerren ve arkadaşları yine merkezdedir. Şerren'in olduğu bölümde bir mağara tasviri olmakla birlikte onun vücudunun yarısı bu mağaranın ağzından dolayı kapatılmıştır. Üzerinde yine zırhı, miğferi ve kırmızı kazağı gözükmektedir. Hemen yanında arkadaşlarının olduğu genç, yaşlı kalabalık bir grup bulunmaktadır. Bu grubun tasvirinde kırmızı, mavi, yeşil ve beyaz kullanırken tasvirlerin ellerinde şişirmekte oldukları tulumlar görülmektedir. Dağ tasvirleri arasında sayfanın sol alt kısmına doğru yine bir topluluğun olduğu görülmektedir. Bu grubun en önünde beyaz sarıklı ve sakallı, üzerinde kahverengi kaftan olan bir figür yer almaktadır. Sol eliyle, Şerren'in olduğu kısmı göstermektedir. Onun alt kısmında dört figür bulunmaktadır. Onların üzerinde sırasıyla mor, kırmızı, mavi ve yeşil kaftanlarıyla birlikte beyaz sarıkları olan betimleme yapılmıştır. Figürlerin hepsi ellerini bir yeri işaret eder şekilde kaldırmıştır. İçlerinden ikisinin oldukça genç olduğunu söylemek mümkündür. Karşı tarafta, sağ alt köşede yine dört figür bulunmaktadır. Bunlar da sırasıyla pembe, kırmızı, mavi, kahverengi kaftan giymekle birlikte hepsi beyaz sarık takmaktadır. Nakkaş mekan tasviri yaparken zemin için turuncu, yeşil, sarı ve gri tercih etmekle birlikte sarı dağ tasvirin olduğu alanda boyadan kaynaklı bir deformasyona sebep olmuştur.

Yazı Metni

1. Kısım

كَمْ نَجَهَ إِيدَهْ أُولُ طَاعْدَنْ أَشْعَهْ نَهْ جَارَهْ أَيْلَيَهْ فِكْرِنَهْ بَرَّ عَجَبْ
أَنْدِيْشَهْ دُوْشْدِيْ أُولُ تُلُومَلَرْ كِيْمَ بَالْ طُلْدُورْمَغَهْ خَاضِرْ

2. Kısım

كَنُورْمِشَلَرْ اِيْدِي بُوْرْدِي كِيْ أُولُ تُلُومَلَرِي
يَلْ اِيْلَهْ طُولْدُورْدِلَرْ اَنُكْ كِيِي قَلْدِلَرْ يَارَنَلَرِي أُولُ تُلُومَلَرُكْ

Okuma

:33

1. Kısım

Kim nice ede ol dağdan aşağı ne çare eyleye fikrine bir aceb endişe düştü ol tulumlar kim bal doldurmaya hâzır.

2. Kısım

Getirmişler idi buyurdu kim ol tulumları bal ile doldurdular ânın gibi kıldılar yarenleri ol tulumların.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Kimileri ne edelimde o dağdan aşağı ne çare bulalım dediler. Fikirlerine biraz endişe karıştı. O tulumlar doldurmaya hazır hâle getirmişlerdi. Buyurdu ki o tulumlar bal ile dolsun. Onun gibi yaptılar o tulumların...

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 128
Varak No	: 470b.
Ölçüsü	: G. : 22,09 , Y. : 29,71
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah b. Enes ve yanındakiler avlanan aslanın etini yiyorlar.
Kompozisyon	: Minyatür dikey çerçevede çalışılıp içerisinde dört satırlık bir metin bulundurmaktadır. Detaylara bakıldığında merkezde Abdullah b. Enes bulunmaktadır. Onun tasvirinde nakkaş; altın işlemeli siyah zırh ve miğferi, yeşil gömlek ile kırmızı şalvarı, turuncu çarıklaıyla yaşlı bir tasvir betimlemiştir. Sağa doğru dönük olan bu tasvir, yanındakilerle konuşur hâldedir. Abdullah'ın hemen yanında, derisi yüzülmüş bir aslan postu bulunmaktadır. Sol alt köşede dört figür oturur hâlde aktarılmıştır. Bunlar yukarıdan aşağıya doğru kahverengi, kırmızı, bordo ve yeşil kaftanlı beyaz sarıklı şekilde tasvir edilmiştir. İlk üç figürün elleri hareket hâlinde. Buradan yola çıkarak bir konuşma yaptıklarını söylemek mümkündür. İçlerinden sadece bir genç olarak tasvir edilmiştir. Karşılarında oturan üç figür bulunmaktadır. Bu figürlerin tasvirin de sırasıyla yeşil, kırmızı ve mavi kaftan olmakla birlikte boyunlarında sarkan şallar gözükmektedir. Hepsinin başında uçları işlemelere sahip, beyaz sarıklar bulunmaktadır. Oturan figürlerin önünde üç kase içinde aslan eti mevcuttur. Nakkaş dekorasyon yaparken arka planda dağları kullanmıştır. Bu betimlemeyi işlerken gri, yeşil ve sarı rengi tercih etmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

يَارَانْلَرْنَه بُيُورْدِي كَيْمُ اُودُونُ دُرْدُلَرُ اُودُ يَنْدُرْدُلَرُ
اُولُ اَرْسَلَانِ بِيْشُرْدُلَرُ يِدِلَرُ اَنِي كَنْدُولَرَه يَوْمُ دُونْدُلَرُ اَنْدَنُ

2. Kısım

كُجْدِلَرُ كَنْدِلَرُ سَفْيَانِكُ اَتْلَرِيْنَه دَوْلَرِنَه اِيْرَشْدِلَرُ كَيْمُ
دَرَمَلَرُ اِيْچْنَدَه كِدَرَلَرْدِي عَبْدُ اللّٰهِ بِنُ اَنِيْسُ بُيُورْدِيكَيْمُ چُوبَانُ

Okuma

:28

1. Kısım

Yâranlarına buyurdu kim odun dürdüler od yandurdılar. Ol arslanı bişirdiler yediler
ânı kendilere yevm tuttular andan.

2. Kısım

Geçtiler gittiler Hâlid bin Süfyan'ın atlarına develerine eriştiler kim dereler içinde
giderlerdi 'Abdullah bin Enis buyurdu kim çoban.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Yaralarına buyurdu: odun toplayalım, ateş yakalım. o aslanı pişirdiler, yediler. Onu
kendilerine bir gün tuttar. (bir gün boyunca yediler) geçip gittiler. Hâlid bin Süfyan'ın
atlarına ve develerine ulaştılar. Kimi dere içinden giderdi. 'Abdullah bin Enis buyurdu
ki çoban...

کیدی ایل ایچینه کیدی خبر اشدیم کیم سفیان بن خالد
عبد هرقل بیک کیتی بر له در بند اغزنن قودی بولدی سفلتد

فتی حذر او سینده اولدی دیر عبد الله بن ابی ریحان قسینده
عبد او سینده تر سیاهلیدی آیدیم اول ورا بر عبد در ایدیم

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 129
Varak No	: 473a.
Ölçüsü	: G. : 22,48 , Y. : 30,36
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Kılık değişen Abdullah, Süfyan b. Halid'in kölesiyle konuşuyor.
Kompozisyon	: Minyatür dikey formda işlenip sayfa içerisinde dört satırlık, bilgilendirme amaçla tertip edilen bir metin yer almaktadır. Minyatür dekoruna bakıldığında kurulu bir çadır görülmektedir. Çadır içerisinde Süfyan b. Halid'in kölesinin tasviri bulunmaktadır. Nakkaş onun tasvirini yaparken Arap olduğundan dolayı siyahı bir ten, altın işlemeli bir zırh ve miğfer, sarı işlemelere sahip mor bir şalvar kullanarak betimleme yapmıştır. Sağ eli Abdullah'a doğru uzatılmış hâdedir. Abdullah ise bağdaş kurup oturan Süfyan'ın kölesine bakmaktadır. Abdullah'ın tasviri için mavi gömlek, kahverengi kaftan, boynuna şal ve başına beyaz sarık kullanılmıştır. Nakkaş onun bir eline baston tasvir ederek yaşlılığını, sadece tasvirle değil nesnelerle de desteklemiştir. Arkasında kalabalık bir grubun tasviri mevcuttur. İçlerinde genç, yaşlı; sakallı, sakalsız; beyaz ve kırmızı tenli birçok figür bulunmaktadır. Ön sırada olan figürlerin üzerinde sırasıyla bordo, mor, mavi ve yeşil olmak üzere çeşitli renkler kullanılırken başlarında olan sarıklar içinde bakır tonları tercih edilmiştir. Kölenin hemen yanında iki figür ayakta bekler hâlde tasvir edilmiştir. Üzerlerinde yeşil ve kırmızı kaftanlar bulunurken başlarında bakır tonlarında sarıklar mevcuttur. Bu çalışmada Abdullah ve Halid'in kölesi hariç bütün figürler elleri kaftan kolları içinde, bel hizasında bağlı hâlde beklemektedir. Nakkaş mekânı yine dağ ve eteği olarak tercih ederken bu çalışma için dağların rengini gri ve yeşil olarak seçmiştir. Yine merkezde kurulu çadırlar için pembe ve mavi renkler tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

كَيْدِي إِيْلَ إِيجَنَه كَرْدِي خَبَرِ اشْتَدِي كَيْمِ سُفْيَانُ بْنُ خَالِدٍ
عَبْدُ هَرَقْلَ بِيكْ كَشِي بِرْلَه دَرَبَنْدَ اَغْزَنْدَه قُودِي يُولْلَرِي سَقْلَنْدِي

2. Kısım

قَتِي حَدَرُ اُوسْتَنْدَه اُولْدِي دِدَلَرُ عَبْدِاللهِ بْنِ اَنَيْسٍ بِرِ اِيكِي قَصِيدَه
عَبْدُ اُوسْتَنْتَه تَرْتِيبُ اَيْلَدِي اَيْتْدِي اَوَّلُ وَرَايْمِ عَبْدُ ذَرَايْمِ دَدِي

Okuma

:32

1. Kısım

Giydi il içine girdi haber işitti kim Süfyan bin Hâlid ‘abd Herakl’ı bin kişi birle derbend ağzında kodu yolları saklattı.

2. Kısım

Katı hazer üstünde oldu dediler ‘Abdullah bin Enis bir iki kaside ‘abd üstüne tertîb eyledi eyitti evvel varayım ‘abd zerayım dedi.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Giydi. Vilayet içine girdi. Haber işitti ki Süfyan bin Halid ‘abd Herakl’ı bin kişi ile bir araya geldi ve yolları kapattı. Daha sonra çekinmeden ‘Abdullah bin Enis bir iki kaside söyledi. ‘Abd düzenledi söyledi. Önce söyledi sonra varayım dedi...

دِ دِي حَاجِبَه عَبْدُ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ مُوزِي قِي خُوش كَلَدِي
 اِيْتِي اِيْلَهْ اُوْتُوْز غِيْل دِي كَلَن كَل دِي عَبْدُ اللَّهِ بْنِ

بَنَ اِيْسْ اُوْتُوْز دِي حَاجِبَه سِنَه دُوْشَدِي قِي اَش دِ كَشَر دِي
 بَر طُوْنِي كِي دِي يَنَه طَشَر وَجِي دِي سَنَدِي اُوْدِي اَرَحَتَا

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 130
Varak No	: 474b.
Ölçüsü	: G. : 22,80 , Y. : 30,36
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah, Halid'in hizmetlisiyle konuşuyor.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey çerçevede işlenip sayfa içerisinde dört satırlık metin yer almaktadır. Detaylara bakıldığında sol tarafta Halid'in hizmetlisi Hacıp'in tasviri bulunmaktadır. Hacıp'in üzerinde kırmızı işlemeli kaftanı, belinde beyaz kuşağı, başında ise bakır tonlarında sarığı bulunmakla birlikte atı üzerindeki duruşu aktarılmıştır. Sol eli Abdullah'a doğru kaldırılmış hâldeyken sağ eli göğsüne doğru kalkmış şekilde betimlenmiştir. Karşısında olan Abdullah'ın tasvirine bakıldığında mavi gömleği üzerine bordo kaftanı bulunurken başı için beyaz sarık kullanılmıştır. Sağ elinde bastonu bulunurken sol eli ileri doğru uzatılmış hâldedir. Abdullah ve Hacıp arasında bir konuşma geçmektedir. Sayfa içerisinde olan metinden bunu söylemek mümkündür. Abdullah'ın hemen arkasında üç figürün betimlemesi bulunmaktadır. Figürlere bakıldığında birinin tasvirinde siyah gömlek üzerine mavi kaftan kullanılırken başına bakır tonlarında sarık işlenmiştir. Sol eli havada konuşur hâlde olduğu aktarılmıştır. Yanında kırmızı kaftan giyen, elleri kaftan kolunun içinde bağlı hâlde olan bir figür bulunmaktadır. Ortada olan figür ise konuşur hâlde, ellerini havaya kaldırmış şekildedir. Arka kısımda kurulu çadır bulunmaktadır. Bu çadırların işleminde turuncu, mavi, pembe ve krem rengi tercih edilmiştir. Nakkaş zemin renklendirmesi için dağ ve tepeler üzerinde, gri ve yeşil tonlarını kullanmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

دیدی حاجبه عبد الله بن أنیسك سوزی قتی خوش کلدی
ایندی ایلسه اوتور غیل دکلن کل ددی عبد الله بن

2. Kısım

بن أنیس اوتوردی حاجب حمسه دوشدی قماش دکشردی
بزم طوننی کیدی پنه طشرا چقیدی صندلی قولر حاجب

Okuma

:27

1. Kısım

Dedi Hâcibe ‘Abdullah bin Enis’in bu sözü katı hûş geldi. Eyitti eylese otur gıl. Dinlen gıl dedi. ‘Abdullah bin.

2. Kısım

Bin Enis oturdu hâcib hâmesine düştü kumaş değşirdi. Bezm donunu giydi yine taşra çıktı. Sandalı kodular Hâcib.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Hacib, ‘Abdullah bin Enis’in bu sözleri çok hoş geldi. Söyledi: ”Öyleyse gel otur, dinlen.” dedi. ‘Abdullah bin Enis oturdu. Hacib hamesine (sandık gibi bir nesne) baktı çarşaf değıştirdi. Sohbet için kıyafet değıştirdi, dışarı çıktı. Sandalı koydular, Hacip...

فَلَيْسَ دُورٌ مِمَّنْ رُكُونَهُ بُوْرُكَرْ أَوَّلَ صَنَمِهِ سَجْدَ اِيْلَهُ بُوْرُكَرْ
 مُحَمَّدٌ سُوْكَرْ هَرِ كُتِي كِي اَنَكْ قِيْتَهْ طَشَرْدَنْ غَرِيْبْ كَلَهْ

مُحَمَّدٌ سُوْكَرْ اَفْرَاطِ اِيْدَهْ نَهْدَهْ اَنَسِدَهْ بُوْرُ وَ مَلِكْمَزْدَنْ اَدَدِيْ
 عَبْدُ اللهِ بْنِ اَبِي اَبِيْنَدَهْ اَكْ اَرَلَكْ شَجَاعَتْنَدَنْ دِيْرَانْدَكْ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 131
Varak No	: 478a.
Ölçüsü	: G. : 22,41 , Y. : 30,35
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah, mabeyinciye şiir okur.
Kompozisyon	: Minyatür tasviri dikey forma uygun olarak tercih edilirken sayfa içerisinde dört satırlık nesih hatlı bir metin mevcuttur. Kompozisyon detaylarına bakıldığında merkezde kurulu üç çadırın olduğu görülmektedir. Sırasıyla turuncu, pembe ve mavi tasvir edilen bu çadırlardan mavi desenlere sahip, mavi çadırdaki Mabeyinci bulunmaktadır. Mabeyinci'nin tasvirine bakıldığında nakkaş, kırmızı gömlek üzerine altın işlemleri olan yeşil bir kaftan, altın tonlarında bir sarık ve ayağına kırmızı çarık tasvir etmektedir. Sol eli tahtın üzerindeyken sağ eli Abdullah'a doğru uzatılmış hâldedir. Mabeyincinin arka tarafında kalabalık bir grubun tasviri bulunmaktadır. Bu grubun hepsi genç tasvire sahip olmakla birlikte nakkaş onların kıyafetleri için kırmızı, yeşil ve mor renginde kaftan renkleri tercih etmektedir. Bunun yanı sıra nakkaş bu tasvirlerin sarıklarının bakır tonlarında işlemiştir. Arka sırada olan tasvirlerin sadece başları gözükmektedir. Abdullah'ın olduğu bölüme bakıldığında tasviri için mavi gömlek üzerine kahverengi kaftan işlenmiştir. Başında beyaz sarığı bulunurken sağ elinde dekor unsuru olarak baston kullanılmıştır. Sol eli Mabeyinciye doğru kaldırılmış hâldedir. Onun arkasında yaşlı, genç; sakallı, sakalsız olmak üzere kalabalık bir grubun tasviri bulunmaktadır. Grubun ön safında üç figür görülmektedir. Bunlardan ilki kırmızı gömlekli, mavi kaftanlı, genç bir tasvire sahipken sol eli ileri doğru uzatılmış bir şekilde konuşma yapmaktadır. Onun yanında olan figür ise kırmızı kaftana sahip olmakla birlikte konuşmaları dinlediği görülmektedir. Görünen üçüncü tasvirin üzerinde, kırmızı kaftan olmakla birlikte sol eli havada hareket hâlinde betimlenmiştir. Çalışmada Abdullah harici bütün figürlerin sarıkları bakır tonunda tercih edilmektedir. Dekor olarak Mabeyincinin ayaklarının altında, küçük mor bir kilim bulunmakla birlikte onun olduğu kısımda turuncu renkte, bordo desenleri olan bir kilim bulunmaktadır. Arka planda gri ve yeşil tonlarında tepeler bulunurken yerde ot desenleri tasvir edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

عَلَيْسَ دُونَ هَـ بِكَ كُونََدَهْ يُوزُ كَزْ أَوَّلَ صَنَمَهْ سَجْدَهْ إِيْدَرْ يُوزُكَزْ
مُحَمَّدَهْ سُوكَزْ هَـ كِشِي كِيْمَ أَنْكَ قَتْنَهْ طَشْرَدَنْ غَرِيْبْ كَلَهْ

2. Kısım

مُحَمَّدَهْ سُوكَمَكْ افراطْ إِدَمَنَهْ دِلْرَسَهْ بُو بَزُومْ مَلِكْمَزْدَنْ اَلَا دَدِي
عَبْدُاللهِ بِنْ أَنِيْسْ أَيْتَدِي أَكْرَ أَرْكَ شَجَاعَتَدَنْ دِيرْ إِسْكَ

Okuma

:30

1. Kısım

Galbisdir. Her bir günde yüz kez ol saneme secde eder yüz kez Muhammed'e söğer her kişi kim ânın katına taşradan garib gele.

2. Kısım

Muhammed'e söğmek ifrâd edene dilerse bu bizim melikemizden ola dedi. 'Abdullah bin Enis eyitti. Eğer erlik şecâ'atten der isen.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Galbisdir. Her gün o güzele yüz kez secde ederler. Yüz kez Muhammed'e söverler. Her kim olsa onun katına dışarıdan gelse, garip sayılır. Muhammed'e sövmek istese ileri geçer, bu bizim melikemizden der. 'Abdullah bin Enis söyledi: "Eğer erkeklik yiğitlikten dersin.

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 132
Varak No	: 484a
Ölçüsü	: G. : 22,17 , Y. : 30,23
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Halid, Abdullah’la konuşuyor.
Kompozisyon	: Dikey formda tertip edilen çalışmada minyatür başında iki beyitlik bir şiir ve minyatür sonunda iki satırlık bilgilendirme amaçlı bir metin yer almaktadır. Detaylara bakıldığında merkezde kurulu iki çadırın olduğu görülmektedir. Bu çadırların betimlenmesinde nakkaş krem, mavi ve kırmızı tonlarını kullanırken en önde tasvir edilen çadırın yapısı diğerlerinden daha büyük işlenmiştir. Bu çadırda Halid’in tasviri bulunmaktadır. Nakkaş onun tasvirini yaparken başında bakır rengi sarığı, boynunda asılı hâlde bir şalı ve üzerinde altın işlemleri olan kırmızı bir kaftanı tercih etmiştir. Bağdaş kurup oturan bu tasvirin elinde kılıcının olduğu görülmektedir. Figürün sırtında turuncu bir yastık bulunmakla birlikte baş kısmının olduğu yerde, çadır duvarının üzerinde, bir terkip bulunmaktadır. Sol tarafında üzerinde kırmızı bir kaftan olan genç tasvir bulunurken hemen alt kısmında kırmızı gömlek üzerine yeşil kaftanı olan, oturur hâlde betimlenen bir figür yer almaktadır. Bu figürün hemen karşısında Abdullah’ın tasviri yer alır. Onun üzerinde mavi gömleği, kahverengi kaftanı, beyaz şalı ve sarığı bulunmaktadır. Elleri bel hizasında kaftan kolu içinde bağlı hâdedir. Bu figürün de baş kısmında bir terkip yer almaktadır. Sayfanın sol tarafında kalabalık bir grubun tasviri bulunmaktadır. Bu gruba bakıldığında içerisinde yaşlı, genç; sakallı, sakalsız; kırmızı tenli, beyaz tenli olmak üzere çeşitli tasvirler bulunmaktadır. Bu tasvirlerin üzerinde mor, kırmızı, bordo olmak üzere seçilen çeşitli renklerle betimlenmiş kaftanlar görülmektedirler. Bu çalışmadaki figürlerin sarıklarının rengi bakır tonlarında olup Halid harici yine bütün figürlerin elleri bileklerinde kenetli şekilde aktarılmıştır. Nakkaş dekor unsuru olarak yerde pembe, bordo ve mavi tonlarının çoğunlukla kullanıldığı iki halı ve bir kilim tercih etmiştir. Halid’in kılıcının tasvirin de kabzası için altın işlemeli desenlerle birlikte siyah renk kullanılmıştır.

Yazı Metni

1. Kısım

بِرْ بِرْ جَرِيَه بَرَابِرْ دُرُرْ كِه رُسْتَمَدَن اَرْتَقْ يَكْن اَرْدُرُرْ
كِم اَنِرُقْ اَنُوْكَلا بَشَا جِيَقَسَرْ اَرِيَشَن اَنُوْكَلا اَوِيَن يِيَقَسَرْ

2. Kısım

نثر چُون سُفْيَانُ بِنِ خَالِدِ بُو سُوْرَلَرِي عَبْدُ اللهِ بِنِ اَنِيْسَدَن دِگَلَدِي
سُوْرَلَرِيْنُكَ مَعَانِيْسِي اَكَلَدِي كَافِرْ غَضَبْ اَيْلَدِي قَاقِدِي

Okuma

:26

1. Kısım

Biri bir çeriye Beraber durur.

Ki rüstemden artuk yeğın erdürür

Kim ayırık anınla başa çıkısar

Erişen anınla evin yıkısar

2. Kısım

Nesir çün Süfyan bin Hâlid bu sözleri ‘Abdullah bin Enis’ten dinledi. Sözlerinin ma’nâsını anladı kâfir gazab eyledi kakıdı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Biri bir askerle birlikte dir. Ki kahraman artık tek bir erdir.

Kim tek başına onla başa çıkarsa ona erişen evini yıkar.

Nesir (düz yazı) için Süfyan bin Hâlid bu sözleri Abdullah bin Enis’ten dinledi. Sözlerin anlamını çözdü. Kâfire gazap oldu.

التَّكَلُّفُ بَابُ سَكِينَةٍ بِرَأْفَةٍ قَائِمَةٍ فَنُكِّنَ مَقْلَعًا دِيَّ عَبْدٍ
أَوَّلَ مَلِكٍ أَوْ كُنْزٍ يَدْرُؤُ دِيَّ سَيِّدٍ بِأَمَلِكِ الزَّمَانِ نَهْمٌ

أَمْ وَارِدٌ هُنُوزٍ زِيدٍ وَرَأْفَةٍ فَنُكِّنَ مَقْلَعًا دِيَّ عَبْدٍ
سُوءٌ لَدُنْ كَيْفِ بِنُورٍ أَيْ جَدِّ نَافُورٍ وَرَمَقَةٍ أَيْ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 133
Varak No	: 485a.
Ölçüsü	: G. : 22,41 , Y. : 30,31
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah, Süfyan'ın önünde eğilip eteğini öper.
Kompozisyon	: Minyatür formu dikey çerçevede işlenip sayfa başında ve sonunda dört satırlık bir metin yer almaktadır. Merkezde krem ve mavi tonlarının kullanıldığı bir çadır bulunmaktadır. Bu çadırın giriş perdesi sol tarafa doğru kaldırılmış hâldedir. Bu perde mavi, beyaz ve turuncu renklerin hakim olduğu desenlerden oluşmaktadır. Çadırın içinde Süfyan bulunurken nakkaş onun tasviri için bordo gömlek, altın desenleri olan kaftan ve sarı çarık kullanmıştır. Bağdaş kurmuş, oturur hâlde olan bu figürün hemen arkasında biri kadın, diğeri erkek olmak üzere iki tasvir bulunmaktadır. Bu tasvirlerin üzerinde mor, beyaz, pembe ve kırmızı tonlarının kullanıldığı elbise ve kaftan bulunmaktadır. Süfyan'ın hemen sol alt çaprazında olan figürün tasviri yapılırken dizleri üzerine oturur hâlde, mavi kaftanı ve beyaz şalı olan bir betimleme tercih edilmiştir. Süfyan'ın hemen karşısında Abdullah yere eğilmiş, secde eder şekilde tasvir edilmiştir. Metindeki ifadelerden Süfyan'ın eteğini öptüğünü söylemek mümkündür. Onun tasvirinde kahverengi kaftan ve beyaz sarık tercih edilmiştir. Hemen arkasında kırmızı kaftanlı, siyah gömlekli, boynunda beyaz şalı olan genç sakallı bir tasvir bulunmaktadır. Elleri Abdullah'a doğru uzatılmış hâldedir. Bu tasvirin arasında ise üzerinde bordo, mavi, yeşil ve kırmızının hakim olduğu kıyafetlere sahip bir grup bulunmaktadır. Bu grup genel itibarıyla yaşlı, genç; sakallı, sakalsız şekilde karışık hâlde betimlenmiştir. Grup içinde ten rengi kırmızı olarak aktarılan figürler görülmektedir. Nakkaş bu çalışmada Abdullah harici bütün figürlerin sarıklarını bakır tonlarında işlemiştir. Zeminde pembe, mor ve kırmızının hakim olduğu bir halı bulunurken onun üzerinde Süfyan'ın oturduğu yerde, mavi ve kırmızı desenlere sahip bir kilim bulunmaktadır. Nakkaş, Süfyan'ın arkasında sarı işlemeleri olan bir yastık tasvir etmiştir. Dağ ve tepe renklendirmesi yapılırken gri ve yeşil tonları tercih edilmiştir. Zeminde yer yer ot tasviri mevcuttur.

Yazı Metni

1. Kısım

تَا بِنْ مَسْكَنِيَّكَ يَرَاغْنِ قَلْنَجَه قَتُوكْدَه صَقَالْتِكُلْ
مَلِكْ أُوَكْنَدَه پِيرْ أُوَيْدِيْ أَيْتْدِيْ يَا مَلِكْ الزَّمَانْ بِنَمْ بِرْأُولْ

2. Kısım

أَتَمْ وَارْدُرْ هَهُوْزْ دِرِيدُورْ إِيَكْنِ پِيرْ أُولْمُشْدُرْ إِيَشْدَنْ قَالْمُشْدُرْ
شُوَيْلُورْ كَيْمِ أَنْيْ پَنْبُوقْ إِيَجْنَدَه يَأْتُورُورْ قَنْدَه إِيَشْمُورْ

Okuma

:25

1. Kısım

İlet gıl taa ben meskeniyün yarağın kılınca katında sakla gıl dedi. ‘Abdullah ol melik önünde yer öptü. Eyitti yâ melikü’z-zaman benim bir.

2. Kısım

Atam vardır henüz diridir iken pîr olmuştur işden kalmıştır. Şöyledir kim ânı penpuk içinde yatırırım kande iletsevüz.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

“Onlara ilet kılıçlarını kınlarında saklasınlar.” dedi. Abdullah o melik önünde eğildi. Söyledi zamanın hükümdarı benim bir babam var. Henüz yaşıyor iken pir olmuştur. İşinden ayrı kalmıştır. Şimdi onu penpuk içinde yatırırım (yatak gibi bir şey).

بر آئین آید یامسک الزمان آنکه دماغنه خلل اولدور
 بنینک درین یقعه لیدر غوشه غلبه دویز کند و لیدر

دخی خلوت برلزد مصفا روز ما کیم قیون اب واز قلا غینه
 بیش بنینه زیان این شب هلاک اولسون دروز ددی شبا

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 134
Varak No	: 486a.
Ölçüsü	: G. : 22,60 , Y. : 30,24
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah Süfyan'dan izin alarak mağarada olan babasını ziyaret eder.
Kompozisyon	: Minyatür dikey forma sahip olup sayfa içerisinde dört satırlık bilgilendirme metni bulundurmaktadır. Kompozisyon detaylarına bakıldığında çalışmada yine bir çadır tasviri ve onun etrafında toplanan bir grubun betimlemesi yer almaktadır. Çadırın tasvirin de mavi, krem, bordo ve turuncu gibi renkler tercih edilirken nakkaş Süfyan'ın tasvirini yaparken siyah gömlek üzerine altın işlemleri olan su yeşili bir kaftan, boynundan aşağı sarkan bir şal ve başında bakır tonlarında bir sarık tercih etmiştir. Bağdaş kurup oturur hâlde tasvir edilen bu figürün sağ eli, Abdullah'a doğru uzatılmış hâldedir. Arkasına genç bir figürü tasviri yer almaktadır. Nakkaş bu tasvirin üzerinde kolları beyaz işlemeli kırmızı bir kaftanla başında bakır tonlarında bir sarık aktarmıştır. Figür konuşmayı dinler hâldedir. Bu genç tasvirin hemen alt kısmında, dizleri üzerine oturur hâlde başka bir tasvir bulunmaktadır. Figürün betimlenmesinde bordo gömlek, mavi kaftan, boynundan sarkan şal ve bakır tonlarında sarık kullanılmıştır. Karşısında Abdullah'ın tasviri yer almaktadır. Onun üzerinde mavi gömleği, kahverengi kaftanı, boynundan sarkan şalı ve başında beyaz sarığı bulunmaktadır. Abdullah'ın arkasında genç, yaşlı; sakallı, sakalsız tasvir grubu yer almaktadır. Betimlemelerinde mavi, kırmızı, yeşil, bordo renklerin tercih olunduğu kaftanlar ve yer yer bazı figürlerin boynundan sarkan şallar görülmektedir. Figürlerin ten rengi tasvir edilirken bazılarında kırmızı renk tercih edilmiştir. Arka planda dağ tasvirleri için gri ve yeşil renk aktarılırken yerde turuncu, mavi, beyaz ve krem tonlarının olduğu bir kilim ve halı mevcuttur. Süfyan'ın sırtını yasladığı yastık altın sarısı ve kırmızı tonlarında süslenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

بِنْ أَنِيسٍ أَيُّدِي يَا مَلِكُ الزَّمَانِ أَنَّكَ دِمَاعَهُ خَلَّلَ أَوْلِيْدُورْ
بَيْنِيْنِكَ دَرَسِي يُفَقِّهَنَّ بِنْدُرْ غُوشَه غَلْبَه دُوِيْمَرْ كَنْدُو اِيْلَمَرْدَه

2. Kısım

دَخِي خَلُوْتُ يَرْلَرْ دَه صَقْلَرْوَرْ تَا كِيْمَ قَتِي أُونِ اِيْثْ أَوَازِ فُلَاغِيْنَه
يَنْشَبْ بَيْنِيْنَه زِيَانِ اِيْرَشَبْ هَلَاكَ أَوْلَمْسُونْ دِرُوَرْ دِي سَفْيَانْ

Okuma

:24

1. Kısım

Bin Enis eyitti. Ya melikü'z-zaman anun dimağına hanel olubdur. Beyninin derisi yufkalanıp dur. Guşa galebe duymaz kendi ilimizde.

2. Kısım

Dahî halvet yerlerde saklarız tââ kim katı on it avazı kulağına yetüşüb beynine ziyân erişip helak olmasın deriz dedi. Süfyân.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bin Enis şöyle söyledi: "Ya zamanın hükümdarı, onun damağına haram olmuştur. Beyninin derisi yufka gibi çıkmıştır. Savaşta kulağı duymaz olmuştur. Kendi memleketimizde dahi gizli yerlerde saklarız. Ta ki on it ona yetişip helak etmesinler diye... Sufyan...

بِرَعْبِدْ مَلِكُوكْ خِدْمَتِشِ اَت دَوْنِ فِجُونِ بِلَهْ كَلْمَشِدِي اُول
عَبْدِي عِبْدُ اللهِ اَنَلَرْقَتْنَه فُوزِي سَفِيَانِ اَلِي دِي دِي مَقَارَه بِلَهْ

بُورُودِي جُونِ مَقَارَه اِيچْنَه كِرْدَلَرْدَر حَالِ اُول غَارِي مَجَامِدْ
بَهْلُوَانِ بِيحَرِي سَفِيَانِكْ بَغَارِيْنِ دُونِي بَغِي اُول دُورِي

Envanter No	000: DCBL, T.419
Resim No	: 135
Varak No	: 487a.
Ölçüsü	: G. : 22,56 , Y. : 30,24
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah’la beraber babası ziyaret edilir.
Kompozisyon	: Minyatür kompozisyonu bütün sayfaya sığdırılırken içerisinde olan metin cetveli sağa doğru kaydırılmış hâlde aktarılmıştır. Detaylara bakıldığında dağlık bir alan ve bir figürden oluşan bu kompozisyonda Abdullah kahverengi atı üzerinde sayfanın sonuna doğru hareket hâlinde. Onun tasvirinde nakkaş; kırmızı kaftan, beyaz şal ve beyaz sarık kullanırken bu defa elinde baston yerine belinde siyah kabzalı altın işlemeli kılıcını tasvir etmiştir. Abdullah’ın sağ eli sol omzuna doğru kalkık hâldeyken sol eliyle de atın üzengisini tutmaktadır. Dört nala giden bu at tasvirinde, atın ederinin altına örtü olarak kenarları ve üzeri altın işlemelere sahip bir dekor kullanılmıştır. Bu tasvirden ayrı sayfanın tam ortasında iki dağ arasında siyah, anlı beyaz olan bir at tasviri bulunmaktadır. Sırtında eğeri gözüken bu tasvirin sahibi minyatürde görülmemektedir. Mekân, dekor tasvirine bakıldığında sağ alt taraf tarafa doğru yeşil boyayla aktarılan dağın bir mağaraya ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Yine bu mağaranın çıkış kısmında iki tepe arasında yerde bir dal parçası ve yeşillik üzerinde pembe çiçeklerin tasviri yapılmıştır. Nakkaş dağları renklendirirken gri, yeşil ve sarı tonlarını kullanmıştır. Sayfanın gökyüzü olarak gözüken bölümü için altın varak işlenmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

بِرْ عَبْدُ مَلِكُوكْ خِدْمَتِنْدَه اَتْ دُونْمَغِيچُونُ بِلْ كَلْمَشْدِي اُولُ
عَبْدِي عَبْدَالله اَتْلَرْ قَتْنْدَه قُودِي سُفْيَانُ الْدِي دَخِي مَعَارَمِيَه

2. Kısım

وَرْدِي چُونُ مَعَارَه اِيچْنَه كِرْدِلَرْ دَرَحَالْ اُولُ غَازِي مُجَاهِدْ
پَهْلَوَانُ سِيچَرْدِي سُفْيَانُكْ بُغَازِيْنُ دُونْتِي بُغْدِي اُولُورْدِي

Okuma

:23

1. Kısım

Bir ‘abd melikin hizmetinde at tutmağı için bile gelmişti. Ol ‘abdi ‘Abdullah atlar katında kodu Süfyân’ı aldı dahi mağaraya.

2. Kısım

Yürüdü. Çün mağara içine girdiler derhal ol gazi mücâhid pehlivan sıçradı. Süfyân’ın boğazın tuttu boğdu öldürdü.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Bir ‘Abd melikin hizmetindeyken bir at yumağı için gelmişti. O Abd’i Abdullah atların olduğu yerde bıraktı. Sufyan’ı mağaraya doğru aldı. Birlikte mağaraya girdiler. O gazi pehlivan sıçradı ve Sufyan’ı oracıkta boğazını sıkarak öldürdü.

اشمه ورکه بیدوکی طوینی بندوکی آینی نیم کئی مداحه شاعر
 کیشه کوکل خوش لولا بغشلیکاردی قیل آینی انک کرند

بو جوق دکلردی آندن عبدالله بر ماغندن یوزو کئی کسردی
 آینی مالکوله بویرغیدوردی یکیم نیم ایله کیشلر یولداش قیله بین

Envantser No	: DCBL, T.419
Resim No	: 136
Varak No	: 488a.
Ölçüsü	: G. : 22,16 , Y. : 30,20
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Süfyan mağarada öldürülür. Abdullah onun yüzüğünü alır ve kölesine gösterir, daha sonra kendisini ülkesini götürmelerini ister.
Kompozisyon	: Minyatür kompozisyonu bütün sayfaya sığdırılırken içerisinde bulunan metin cetveli sağ tarafa doğru kaydırılmış şekildedir. Detaylara bakıldığında Abdullah'ın mağaradan dönüş yolunda karşılaştığı grup tasvir edilmektedir. Abdullah kahverengi atı üzerinde altın işlemelere sahip su yeşili kaftanı, beyaz şalı ve sarılarıyla aktarılırken belinde siyah kabzasında kılıcı gözükmektedir. Nakkaş bu figürün sağ elini sol omzuna doğru kaldırmış hâlde tasvir etmiştir. Atının sırtında kırmızı üzeri altın işlemelere sahip bir örtü bulunmaktadır. Yine bu at tasvirinde boynunda yem çuvalı olduğunu düşündüğümüz bir torba bulunmaktadır. Abdullah'ın karşısında Süfyan'ın kölesinin tasviri konumlandırılmıştır. Çalışma içerisinde incelenen bütün Arap tasvirler gibi bu figürde siyahi olarak aktarılmıştır. Üzerinde kenarları altın işlemeli siyah zırhı, belinde beyaz kuşağı, başında miğferi, kırmızı şalvarı ve turuncu pabuçları ile tasvir edilmiştir. Figürün konuşur hâlde olduğunu göstermek üzere elleri hareket hâlinde nakşedilmiştir. Sağ elinde kırmızı saplı, başı işlemeli bir gürz tutarken odağının Abdullah'ın elindeki yüzük olduğu görülmektedir. Hemen arkasında kalabalık bir grubun tasviri bulunmaktadır. Bu grup içinde genç, yaşlı; sakallı, sakalsız; kızıl tenli, beyaz tenli olmak üzere çeşitli figürler bulunmaktadır. İçlerinden bazıları konuşur hâlde aktarılırken bazılarının ise sadece konuşmaları dinlediği görülmektedir. Bu tasvirlerden ayrı -iki tepe arasında- merkezde bir ağaç tasviri bulunmakla birlikte Abdullah ve kölenin olduğu alanda üzerinde çiçekler bulunan yeşil bir alan tasvir edilmiştir. Minyatürün bu alanında, siyah boyadan kaynaklı bir bozulma söz konusudur. Dağların boyaması için turuncu, gri ve yeşil tercih edilmiştir.

Yazı Metni

1. Kısım

اشيْمُور كيم كيْدوكي طُوني بِنْدوكي اَتِي بَنَم كِي مَدَا حَ شَاعِرْ
كَشِيَه كُوكِلْ حُوشْلُوعِيْلَا بَغْشَلِيَا دِي هَرَقْلْ اَيْتَدِي اَنَك كَرَمَنْدَنْ

2. Kısım

بُو چُوْق دَكْلَر دِي اَنْدَنْ عَبْدَالله بَرْمَاغَنْدَنْ يُوْرُوْكِي كُسْتَرْدِي
اَيْتَدِي مَلِكُوْك بُوَيْرُغِيْدُور دِيكِيْم بَنَم اِيْلَه كَشَلَر يُولْدَاش قَلَهْسِيْن

Okuma

:21

1. Kısım

İşimdir kim giydüğü donını bindiği atını benim gibi meddaha şâir kişiye gönül hoşluğuyla bağışlaya dedi. Herakl eyitti ânun kereminden.

2. Kısım

Bu çok değildir dedi andan ‘Abdullah barmağından yüzüğünü gösterdi eyitti melikin buyruğudur dedi kim benim ile kişiler yoldaş kılasın.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Benim işim kiminin giydiği donu, kiminin bindiği atı meddah bir şair gibi gönül hoşluğuyla bağışlananlar tarafından anlatırım. Onun kereminden şöyle söyledi: ”Bu çok değildir.”Abdullah parmağındaki yüzüğünü gösterdi. Melikin buyruğudur, benimle o kişiler yoldaş olsun diye buyurdu.

عَجَبِي شُكْرُكَ الْكَفَرِ قَالَتْ اُولَئِكَ دُورٌ مِنْ كَيْدِ كُلِّ بُوْعَصِي
 بِرْ لَهْ بِلْ نُورِ سِنْ دِيْ اَنْدَ عِبْدُ اللهِ اَيْنِسْ اُولُ اُونِ كِيْشِيْ بِرْ لَهْ كِيْ بِرْ لَهْ

كَيْشِيْ لَرِيْ اَيْنِدِيْ عَافِيَهْ اَلْ اَمْرُ اُولُ اُونِ كِيْشِيْ اَرِيْ نَهْ نِيْ
 بُوْعَرِ لَمِيْشْ بُولْدِيْ كَلْدِيْ خَبَرِ كَنُوزِ دِيْ كَافِرِ لَرِيْ

Envanter No	: DCBL, T.419
Resim No	: 137
Varak No	: 489b.
Ölçüsü	: G. : 22,35, Y. : 29,83
Tekniği	: Aharlı kâğıt üzerine, taş sulu boya ve sürme altın.
Konu	: Abdullah, Süfyan'ın başıyla Hz. Muhammed'in yanına gelir.
Kompozisyon	: Minyatür kare forma sahip olup sayfa içerisinde nesih hatla tertip edilen, bilgilendirme amaçlı, cetveli sola doğru kaydırılmış bir metin yer almaktadır. Deryalara bakıldığında mescit içi bu mekânda, merkezde Hazreti Muhammed yer almaktadır. Onun tasviri yapılırken yeşil gömlek üzerine su yeşili kaftan tercih edilmekle birlikte başında, boynunda ve yüzünde beyaz örtü bulunmaktadır. Etrafını ona has tertip edilen ulvilik alevi sarmaktadır. Sağ elinde kırmızı bir baston tutmakla birlikte Abdullah'a dönük şekilde aktarılmıştır. Hemen sol tarafında dört figür ötürü hâlde tasvir edilmiştir. Bu çalışma boyunca oturma düzeni hep aynı olmakla birlikte nakkaşın Dört Halife'yi temsilen bu figürleri işlediğini düşünmek mümkündür. Figürlerin üzerinde yeşil, kahverengi, pembe ve su yeşili kaftan kullanılırken Hazreti Ali'nin tasviri için başında ekstra yeşil sarık kullanılmıştır. En başta olan figürün yüzünde bir deformasyon söz konusudur. Hemen karşıda altın işlemeli siyah zırhı, miğferi ve kahverengi şalvarıyla Abdullah elleri karnının üzerinde bağlı, oturur hâlde aktarılmaktadır. Önünde kesik hâlde Süfyan'ın başı bulunmaktadır. Abdullah'ın arkasında kalabalık bir grubun tasviri mevcuttur. Bu grubun içinde genç, yaşlı; sakallı, sakalsız; kızıl tenli, beyaz tenli olmak üzere tasvir edilen figürler yer almaktadır. Tasvirlerin sadece ön safında yer alanların bütün vücudu gözükürken arka kısımda olanların sadece başları ve sarıkları tasvir edilmiştir. Ön safta olanların üzerinde mor, kırmızı, yeşil, mavi ve bordo olmak üzere çeşitli renk tonlarına sahip kaftanlar işlenmiştir. İçlerinde sadece yeşil ve mor kaftanlı, genç ve yaşlı tasvir edilen iki figürün konuşur hâlde olduğu el hareketlerinden anlaşılmaktadır.

Zeminde gri, mavi, turuncu ve bordo renklerinin kullanıldığı bir halı ve kilim bulunmaktadır. Nakkaş, Peygamber'in arkasında bulunan yastığı pembe renkte

aktarmaktadır. Arka planda, sağ tarafta tasvir edilen duvarda yer yer oluşan deformasyon söz konusudur.

Yazı Metni

1. Kısım

عَصِي سُنُوكَ اَلْكَدَه عَلَامَت اُولَسَرْدُوْر سَنُ كِمِيْدُوْكُكْ بُو عَصِي
بِرْلَه بِلْنُوْرْسِيْن دِيْدِي اَنْدَن عَبْدَالله بِنَ اَنِيْسَن اُول اُونُ كِشِي بِرْلَه كِيْم بِلَه

2. Kısım

كِنْمِشْلَرْدِي اِسْتَدِلَر عَاقِبَةُ الْاَمْرِ اُول اُونُ كِشِي اَرْتَهْسِي
بُوْغَزْلَنْمِشْ بُولْدِلَر كَلْدِلَر خَبَرُ كَنُوْرْدِلَر كَافِرْلَر قَتِي

Okuma

:22

1. Kısım

Asa senin elinde ‘alâmet olusardır sen kim idüğün bu asa

Birle bilünürsin dedi. Andan Abdullah bin Enis ol on kişi birle kim bile

2. Kısım

Gitmişlerdi istediler. ‘Âkıbetü’l-emr ol on kişiyi ertesi boğazlanmış buldular geldiler haber getirdiler kâfirler katı.

Sadeleştirilmiş Türkçesi:

Asa senin elindedir. Alamet göster. Senin olduğu belli olmayan bu asa ile bilirsin dedi. Sonra Abdullah bin Enis on kişi ile gitmişlerdi. Akıbet bu ya giden on kişiden haber geldi, kâfirler tarafından boğazlanmışlardı.

5. DEĞERLENDİRME

Arşivlerde yaşamına dair herhangi bir bilgi olmayan, eserlerinde Darir ya da Gözsüz mahlasını kullanan Kadı Mustafa hakkında bilgilerimiz çok azdır. Hayatını Anadolu, Mısır ve Suriye üçgeninde geçirdiği bilinmektedir. Asıl şöhrete kavuştuğu Siyer-i Nebi adlı esseri, Memlûk sultanı Berkuk'un emri ile 1383- 1388 yıllarında sözlü olarak anlatılıp kâtiplere yazdırılarak tamamlanmıştır. Osmanlı sultanlarından III. Murad Dönemi'nde ise saray nakkaşhanesinde büyük bir ekip ile 6 cilt hâlinde hazırlanmıştır. Eserin en önemli özelliği, yazılan ilk Türkçe siyer olarak kabul edilmesi ve Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in hayatının tamamının resmedildiği tek eser olmasıdır. Siyer-i Nebi, mutasavvıflar tarafından genel olarak metne bağlı resmedilmiştir. Eser içeriğinin yanı sıra kayıtlarda geçen ifadelerden anladığımız kadarıyla bu eserin tek bir nakkaşa sahip olmadığını söylemek doğru olacaktır. Nitekim arşiv kayıtları, üslup özellikleri ve araştırmacılardan yola çıkılarak Lofçalı Osman, Lütfü Abdullah, Nakkaş Hasan, Nakkaş Osman gibi ustaların ellerinden çıkmış olması mümkündür. Üslup olarak Nakkaş Hasan'ın basit doğa çizimleri, toplu, kalın kaşlı, sakallı figürleri anlatılıyorken Nakkaş Osman'ın figürlerinde donuk olmayan yüz ifadeleri ve el, kol hareketleri ele alınmıştır.

Dublin Chester Beatty Kütüphanesi'nde bulunan T.419 numaralı nüsha 37x27 cm ebatlarında, 490 yapraklı, 137 minyatürlü nüshadaki metin incelediğinde kelimelerle ifade edilen anlatım, minyatürlerle tamamlanmıştır. Fakat yazmanın resimlenmesinde konu seçiminin gelişigüzel yapıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte metin ve minyatürlerde sadece Peygamber hayatı işlenmemiş; Hz. Fatma'nın Hz. Ali ile evlenmesi, Talha ile Gamze'nin aşkları, Bedr ve Uhud Savaşı hazırlıkları, savaş esnası ve bu konular dışında Hz. Muhammed'in hayatı ile ilgili doğrudan ilişkisi olmayan konular işlenmiştir. Bu konular, erken dönem İslam edebiyatının da içerisinde bulunan kahramanlar ve romantik hikâyelerle zenginleşen unsurlar, Anadolu'da dilden dile dolaşan kıssalarla da esere yoğunluk kazandırılmıştır.

Mekân olarak inceleme yapıldığında öncesinde etki alanı içerisinde bulunan nakış üsluplarından Celayir, Türkmen, Timurlu ve Safevi çalışmalarından ayrı olarak daha sade ve aynı rengin farklı tonlarına denk gelecek şekilde detayların ön plana çıktığı görülmektedir. Sade dekor ve işlemler doğa tasvirlerinde tercih edilirken süsleme unsuru teşkil edecek nesneler alanda geri plana itilmektedir. Kompozisyonda

dağ, ev, çadır, cami gibi mekânlar tercih edilmiş ve oldukça sade, yalın biçimde, anlatılacak olay üzerine dikkat toplanmaya çalışılmıştır. Yazmanın metin kısmında mekân ile ilgili ayrıntıya girilmemiştir. Mekân nakkaşın genel olarak kendi tercihini ve dönemin üslup anlayışını yansıtmaktadır. Nakkaşlar bu çalışmada mekânı sade ve yer yer gerçekçilikle aktarmayı tercih etmişlerdir. Örneğin hurma ağaçları, dik üçgen sivri tepeler, kayalıklar Arap coğrafyasının fiziki özelliklerini yansıtmaktadır.

Minyatürlerde insan figürlerine bakıldığında oldukça sadedir ve anlatılmak istenen olay başarılı bir şekilde izleyiciye aktarılmıştır. Nakkaş, figürleri kimi zaman cepheden kimi zaman ise $\frac{3}{4}$ profilden vermeyi tercih etmiştir. Sahne betimlenirken iki boyutun tercih edilmesinin yanı sıra figürlerin duruşu da bu durumdan kaynaklı anlaşılabilir şekilde aktarılmıştır. Harita tipi anlatım sayesinde metinde geçen ifadelerin yanı sıra anlatılmak istenen şey, sahneler sığdırılabilir şekilde yansıtılmaktadır. Sahneler tek kişi olarak verildiğinde derin bir etki uyandırmıştır. Kalabalık sahneler ise daire, yarım daire ve çapraz şekilde ustaca yerleştirilmiştir. Çizimler perspektiften uzak bir şekilde sahnenin önündeki ile arkasındaki figürler aynı büyüklükte resmedilmiştir. Fakat minyatür sanatının bir özelliği olarak hiyerarşik konumları gereği Hz. Muhammed ve Hz Ali, Cebraîl gibi figürler ise aynı büyüklükte değil, biraz daha iri tasvir edilmiştir. Kompozisyonda Peygamber'in duruşu, heybeti ve sergilediği tavrın Osmanlı sultanlarının tasvir edildiği betimlemelere benzediğini söylemek mümkündür. Başındaki halesi ve yüzündeki peçesi ile başkanlığını yaptığı divanlar, toplantılar, savaşlar Osmanlı tarihi hakkında bilgilendirir niteliktedir. Bunun kaynağı farklı bir noktada nakkaşların sürekli yaptıkları savaş tasvirleri, askerî birlikler, tarihî konular gibi detaylara ve sadeliğe dayanan olaylara bağlanabilir. Minyatürlerin çoğu farklı nakkaşlar tarafından yapıldığı için aynı üslup aranmaz.

Bu çalışma Osmanlı edebiyat ve sanat camiasında gerek külliyyatı gerekse içeriği ve estetik duruşuyla birçok çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışma incelendiğinde bugün bizlere dönemin sanat camiasının etki alanını ve değer çıtasını göstermektedir. Eser Arap yarımadasının hikâyesiyle ele alınmış, Osmanlı'nın saray kütüphanesinde işlenmiş, pişmiş ve okurun nazarına sunulmuştur.

5.1. Sayfa Tasarımı ve Dekor

Yüzyıllardır süregelen anlatma ve yorumlama geleneği bütün sanat dallarında önem arz etmektedir. Bu bağlamda bakış açısı, olayı destekleyen mekânlarda öne çıkar. Minyatürler içinse mekân, ana konuyu açığa kavuşturan hususlar arasında yer alır. Nitekim dördüncü cildin tamamına bakıldığında 137 minyatürün nakşedildiği sayfalarda birkaç tercihle mekân kısıtlamasının yapıldığını söylemek mümkündür. Eserin ön bilgilerine bakıldığında III. Murat Dönemi'nde tertibine başlandığı fakat onun ölümüyle III. Mehmet'e sunulduğu belirtilmiştir. Çalışmanın hacimli oluşundan dolayı ara dönemlerde nakkaş değişikliğine uğrayıp tasvirlerin betimlenmesinde farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Nakkaş üslubundan dolayı oluşan farklılıklar, minyatür kompozisyonuna değişiklik katmakla birlikte anlam ve tasvir açısından da ayrımlı görüşlere sahip pencereler aralamaktadır.

Sayfa tasarımına bakıldığında 37×27 cm ebatlarında bir sayfaya 13 satırlık nesih hatlı metnin 29×17 cm çerçeveli alana aktarıldığı görülmektedir. Eserin başlangıç sayfasında bulunan, klasik üslupla tertiplenen sayfanın işlemesi diğer sayfalardan farklı olarak aktarılırken kitabın son sayfasına yine asıl metinden farklı bir hatla tertibinin 1594-95 yılları arasında olduğu belirtilmiştir. Nakkaş belirsizliğinin yanı sıra metni temize çekip sultana sunan kişi Mustafa bin Veli olarak kayıt edilmiştir. Metin aralarında yer yer altın yaldızla boşlukların doldurularak kullanıldığı görülmektedir. Minyatür cetvelinden ayrı mekân tasvirleri ve yorumlamaları da olayı anlamak ve anlatmak için değişik öneriler sunar. Nakkaş, bu mekân tercihini yaparken sayfa içerisinde mevcut olan nesih hatlı beyitleri dikkate alarak minyatür çalışmasını gerçekleştirir. Bu tasvirlerin aktarımı esnasında olay yahut duruma bağlı olarak tercih yerleri; dağlık araziler, mescit ve iş hanları olarak değişiklik göstermiştir. Sahneler hep yalın hâliyle aktarılırken iç mekân dekorunda yer yer süslemeler oldukça yoğun şekilde kullanılmıştır. Özellikle savaş alanlarının olduğu minyatürlerde sahne genellikle dağların arasında olan vadilerdir. Vadilerde ağaçlar, çiçekler ve kayalıklar tasvir edilirken renk olarak gri, sarı, yeşil ve pembe gibi soft tonlar kullanılmıştır. Dağ betimlemesinin olduğu çalışmalar Resim No:1, (Çizim 1) 10, 11, 12, 13, 14 (Çizim 9), 15 (Çizim 8), 16 (Çizim 7), 17 (Çizim 6), 18 (Çizim 5), 19 (Çizim 3), 20 (Çizim 4), 21 (Çizim 10), 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 75, 76, 81, 82, 83, 84, 85,

86, 87, 89, 90, 91, 92, 94, 100, 104, 105, 106, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 124, 125, 126, 127, 128, 135, 136 bu aralıktayken mekân olarak tercihi evden yana kullanılarak tasvir edilen minyatürler ise 2 (Çizim 2), 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 74, 77, 96, 97, 98, 108 bu aralıktaki çalışmalarda işlenmiştir. Çalışmanın içerisinde yine dağlık alan mekân olarak seçilmekle birlikte ana unsuru çadır olan minyatürler ise 29, 36, 47, 48, 67, 99, 101, 109, 122, 123, 129, 130, 131, 132, 133, 134 şeklinde aktarılabilir. Konusu cami içinde geçen minyatürler ise şunlardır: No 40, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 78,79, 80, 88, 93, 95, 102, 103, 107, 110, 111, 118, 119, 120, 137. Bunlardan ayrı resim No 73'te bir iş hanının tasviri mevcutken resim No 69'da açık alan tasviri işlenmekle birlikte resim No 45'te merkezde Kâbe'nin olduğu bir dekor çalışması yapılmıştır.

Çizim 5 2. Ömer, Hz. Ebu Bekr ve Abdurrahman. Hz. Fatıma'nın evliliği hususunda konuşulması (Detay)

Çizim 5 1. Hz Muhammed'e (sav) Allah aracılığıyla Mikâil'in (dört büyük melekten biri) bir sepet içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi. (Detay)

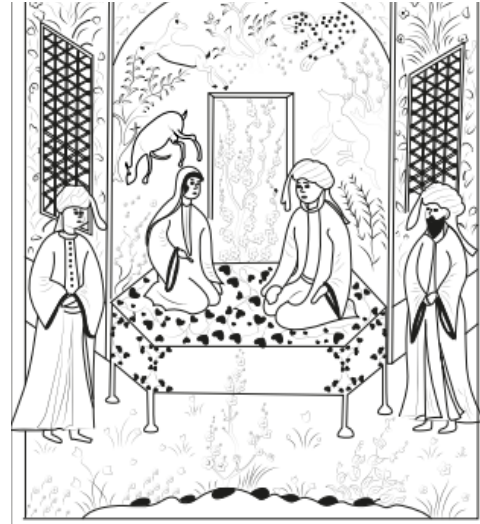
Çizim 5 4. Gamze'nin, çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması (Detay)

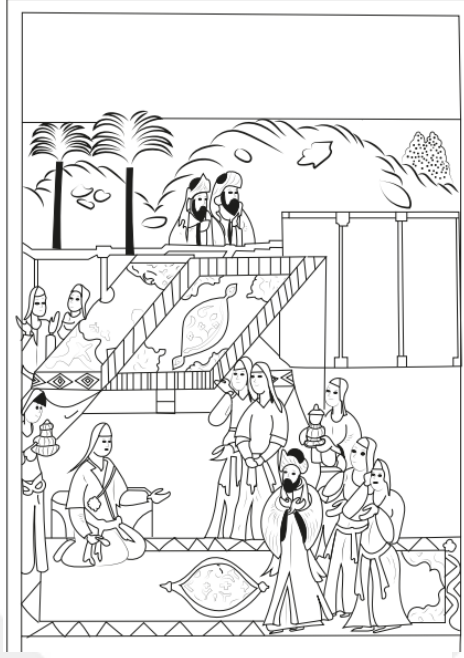
Çizim 5 3. Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a) giderek (Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi (Detay)

Çizim 5 6. Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi (Detay)

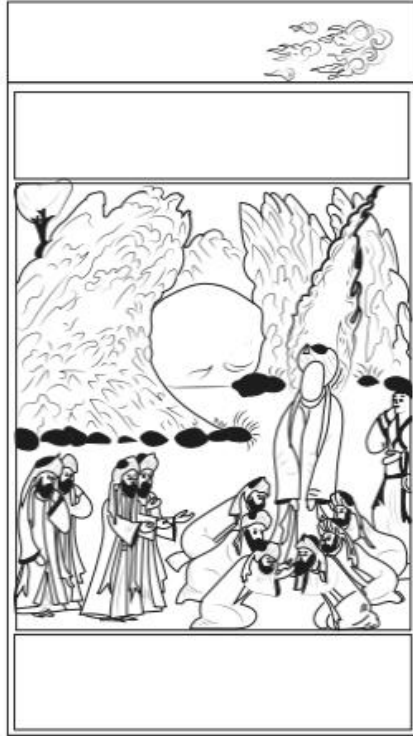
Çizim 5 5. Talha ve Gamze'nin konuşmaları (Detay)

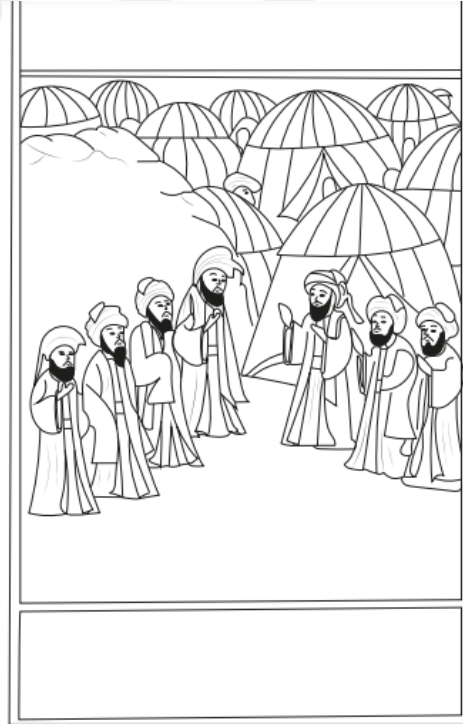
Çizim 5 8. Talha'nın Gamzeyi ziyareti. (Detay)

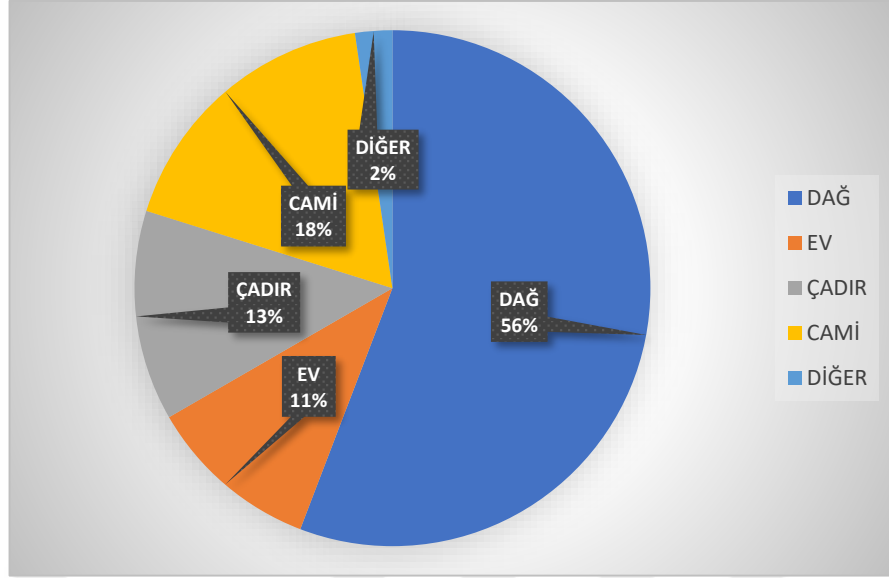
Çizim 5 7.Çobanın Cebraail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi. (Detay)

Çizim 5 9.Peygamber'in isteğiyle ejderhanın iki dağ arasında sıkışarak ölmesi (Detay)

Çizim 5 10. Hz. Ebu Bekir, Abbas'ın kampına geliyor. (Detay)

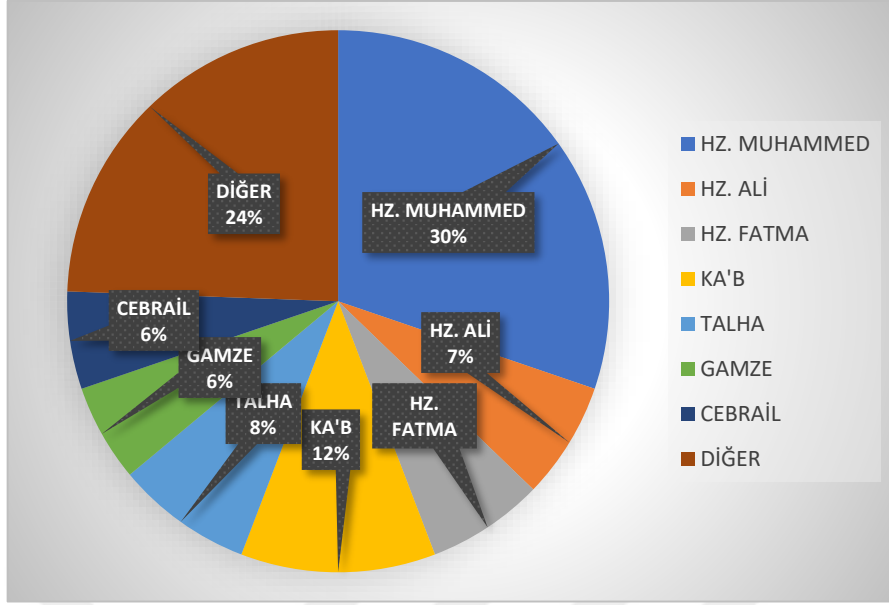

Grafik 5 1. Dublin Chester Beatty Kütüphanesi T.419 no.lu Siyer-i Nebi minyatürlerinde mekân dağılımı

Dördüncü cildini tamamına bakıldığında söz konusu çalışma içerisinde savaş alanlarının daha çok ele alındığı ve eser içeriğinin de çalışmanın devamı olarak buna uygun olduğu görülmektedir. Bu konuda nakkaşın sarayda olması ve sefir defterlerini kaydetmesi önem arz eder. Nitekim bahsedilen savaş tasvirleri Osmanlı savaşlarını andırır şekildedir.

5.2. Tasvirler

Çalışmanın ana konusu *siyer* olarak tercih edildiği için içerisinde çoğunlukla Hz. Muhammed ana figür olarak karşımıza çıkar. Hz. Peygamber'in betimlemesi bu eser içerisinde başında beyaz renkte örtüsü, peçe ve buğusuyla birlikte sarığının etrafında yeşil ya da beyaz takke tercih edilmiştir. Gömlek olarak kahverengi ve beyaz ağırlıklı renkler, kaftan için koyu yeşil tonlar, kuşak için ise beyaz pigmente sahip nevirler kullanılmıştır. Genel bir bakış açısı ile Peygamber'in duruşu, konumu, baktığı yer yahut at üzerindeki oturuşunu bir padişaha benzetmek mümkündür. Öyle ki bulunduğu topluluk içinde tasviri hep diğerlerinden daha büyük olarak aktarılırken etrafı bu büyüklüğü yahut peygamberlik vasfını vurgulamak için bir alev motifi ile çevrelenmiştir.

Grafik 5 2. Dublin Chester Beatty Kütüphanesi T.419 no.lu Siyer-i Nebi tasvirlerinde ön plana çıkan karakterler

Nakkaşın betimlemesine detaylı bakıldığında hep sade fakat kalabalık içinde en dikkat çekecek şekilde işlediğini söylemek mümkündür. Buna mukabil olarak tasvir edilenlerin kıyafetlerinin de Osmanlı geleneklerine uyduğunu söylemek mümkündür. Nakkaş bir nevi kültür etkileşimi yaşayarak Arap yarımadasında Osmanlı kumaşları ve desenlerini kullanmıştır. Kıyafetlere detaylı bakıldığında bu duruma birçok örnek sunulabilir. Önemli bir ayrımla T.419 numaralı tasvirde savaşta dahi olsa kıyafeti hep sabit kalmış, hiçbir tasvirde zırh giydirilmemiştir. Anlatılmak istenen düşünce genelde beden diliyle ifade edilirken özellikle eller ve başlar olayı açıklamada önemli rol oynar. Yine bu bağlamda *şemail* kaynaklarından yola çıkarak Hz. Muhammed'in özelliklerini bilmek doğru yorumlamaya yardımcı olacaktır. Nakkaş onun suretinin tasvirinden kaçınırken insanlara zihinlerinde betimleme ve canlandırma fırsatı sunmuştur. Bütün bunların yanında bir alt kaynak olarak *hilye* bilmek de önem arz ederken bu eser için kişilikten ziyade daha çok durumlar, olaylar ve savaşlar hususunda atılan askerî adımlar incelendi.

Tasvir grubu içerisinde önem arz eden isimlerden biri de Hz. Fatıma'dır. Nakkaş onun tasvirini yaparken genel bir betimlemeyle; üzeri için beyaz kaftan, lacivert gömlek ve beyaz bir örtü kullanmıştır. Yüzü tıpkı babasınınki gibi kapalı hâlde tasvir edilirken onun da etrafını saran bir alev motifi mevcuttur. Fakat babasının alev motifinden farklı olarak bu betimleme sadece baş kısmını kapsayacak şekildedir.

Gömlük rengi ve duruş şekli değişse de kaftan rengi yine babasınınki gibi hep sabit kalmıştır. Sadece resim No 7’de kaftan rengi kırmızı tercih edilmiştir. Bu, nakkaşın kendi tercihidir. Bu figürün büyüklüğü de babasının tasvirine yakındır.

Nakkaş bu eser içerisinde insan suretinde bir betimlemeyle Mikâil ve Cebrail Aleyhisselam’ın tasvirini yapmıştır. Onların kıyafetlerinden kırmızı ve mavi elbise, altından ve mavi tonuna sahip bezeli zincirlerle, başlarında yine işlemeli kavukları, sırtlarında kırmızı, yeşil ve lacivert renklerinin tercih edildiği kanatlı bir melek motifi yaratmıştır. Söz konusu bu melekler hep yardım hâlinde görülmektedir. Dikkate değer bir husus olarak bu melekler ulvi birer varlık iken yüzleri gözüktür hâldedir.

Nakkaş, Dört Halife’nin tarifini yaparken hiyerarşik sürece dikkat ederek aktarım yapmaktadır. Peygamber’e yakın olmak koşuluyla sırasıyla Hazreti Ebu Bekir, Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali figür boyutu küçültülerek aktarılmıştır. Hazreti Ebu Bekir, Hazreti Ömer ve Hazreti Osman’ın betimlemesi genel bir kalıp olmakla birlikte birkaç çalışmada yeşil, bordo ve mor kaftanların sabit olduğunu söylemek mümkündür. İçlerinde Hazreti Ali’nin betimlemesi tek bir çerçevede işlenip sadece duruş ve el hareketleri olaya göre değişkenlik göstermektedir. Nakkaş; tasvirini çalışırken kırmızı ten, yeşil sarık ve koyu yeşil kaftan tercih ederken ebat olarak da en küçük formda işlemiştir.

Ebu Cehl’in betimlemesi yapılırken pembe gömlek, yeşil kuşak ve mor kaftan tercih edilmiştir. Bunun yanı sıra resim No. 46’da yüzünde boyadan kaynaklı bir deformasyon söz konusudur. Nakkaş onu kendi taraftarları arasında betimlerken daha merkezde ve büyük fonda aktarmıştır.

Tasvirlerden bir diğeri ise Hazreti Hamza’dır. Hazreti Hamza, bu çalışmada karşımıza asker formunda çıkar. Nakkaş onun betimlemesini yaparken koyu gri üzeri altın işlemelerle dolu bir zırhla ve sakalındaki beyazlarla daha yaşlı bir forma sokmuştur. Tasvirici bu çalışmada özellikle askerî figürlerin hiyerarşisinde miğferi ve tüyü ön plana çıkararak hareket etmektedir. Hazreti Hamza bu konuya göre değişiklik göstererek iki ya da üç tüyle karşımıza çıkar. Bu hususta kıdem sırası minyatürdeki olaya göre bir, iki ya da daha büyük tüy ile betimlenmiştir. Söz konusu ayrım Kureyşliler için geçerli değildir. Bu doğrultuda Müslüman askerler miğferleri ile Kureyşlilerden ayrılır.

Eser genel bir bakış açısıyla incelendiğinde Araplar, Yahudiler ve Kureyşliler için belirli bir kıstas söz konusu değildir. Yahudilerin topluluktan ayrımı için başlarında bulunan *kıpa*⁵¹ adını verdikleri şapka bulunmaktadır. Köle olan Arapların tasvirinde de siyahi ten tercih edilmekle birlikte hep vakur, başı eğik hâlde betimlenmişlerdir. Kureyşlilerin belirli bir ayırıcı unsurları olmamakla birlikte olayda kabile büyüklerinin adının geçmesi tarafları belirler.

Ebu Süfyan ve karısı Hind'in tasviri ise birkaç yerde geçmekle birlikte sabit bir forma sahip olmadıkları görülmektedir. Nakkaş onları hep hareket hâlinde tasvir eder. Betimlemelerden birisi de Hazreti Hamza'yı öldüren Vahşi'dir. Nakkaş onu siyahi ten, pembe kaftan ve savaş esnasında kullandığı zırhıyla aktarır. Bakışında ise hissedilir şekilde işlenmiş, sonradan gerçekleşen pişmanlık hissini yansıtan vakur bir duruş aksedilmiştir.

Nakkaş, bu çalışmada kadınları betimlerken Osmanlı kültürünün izlerini de aktarmıştır. Kadınların yas tutma şekli, kıyafetleri, sergiledikleri duruşları, yer yer güçlü tavırları bize bu durumu yansıtır şekildedir.

Bir diğer önemli betimlemeye sahip figür ise Ka'b'dır. Nakkaş onun üzerinde pembe gömlek, mor kaftan ve beyaz sarık kullanırken zamanla kıyafet tasviri değişikliğe uğramıştır. Onun Müslüman olmak istemesi, Müslüman oluşu ve sonrasında işlenen betimlemelerine bakıldığında figürün ebadında gözle görülür bir büyüme söz konusu olduğu saptanmıştır.

Ebu Süfyan'ın tasviri içinse üzeri altın işlemeli yeşil kaftan ve beyaz sarık kullanırken ten rengi kırmızı tercih edilmiştir. Top sakallı bir çehre tasarımına sahip olan bu figür, bulunduğu konuma göre ebat farkı yaratmıştır.

Bu eserdeki son tasvir sürekli kılık değiştiren Abdullah bin Enes'tir. Enes, kimi yerde komutan kimi yerde şair kimi yerde yaşlı bir amca kılığına giren ve netice itibarıyla son minyatürde karşımıza görevini yerine getirmiş, Peygamber'in karşısına altın işlemelere sahip zırhıyla çıkmıştır. Nakkaş onu yaşlı hâlde tasvir etse bile atik ve fiili olarak hareket hâlinde bir figür olarak betimlemiştir.

⁵¹ Kipa veya yarmulke, inançlı Yahudi erkekler tarafından geleneksel olarak başın örtülmesi gerekliliğini yerine getirmek için takılan, kumaştan yapılmış bir başlıktır. Her zaman Ortodoks Yahudilik mensubu erkekler tarafından muhakkak giyilir. Ortodoks Yahudilik mensubu olmayıp takan insanlar, sadece dua sırasında, Sinagog'da veya bir dinî ritüellere katılırken yaparlar. Bkz. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kipa>, Erişim Tarihi: 18.12.2023.

5.3. Kompozisyon

Siyer-i Nebi'nin IV. cildine bakıldığında olaylar silsilesi Hazreti Fatıma'nın evlilik hadisesi ile başlar. Bu başlangıçta tasvirler de yer yer kalabalık gruplardan oluşmakta birlikte asıl ve ana unsur her zaman ön plana çıkarmak için boyut olarak daha büyük işlenir. Bu durum tıpkı sahnede oyunu sergileyen tiyatrocunun spot ışığına tabii tutulması gibidir. Okur metini çözemesi bile hadisenin ne şekilde gerçekleştiğine dair tahmin yürütebilir.

Kalabalıklar içerisinde bile dikkat çekecek unsur hep bir noktada kendini gösterir. Nakkaş kalabalık bir grup tasviri yapacaksa şayet, önde olan figürlerin bütün vücudu işlenirken arka kısımda kalanların sadece kafaları gözüktür şekilde aktarılır. Grup ne kadar büyürse yahut bakış açısı ne kadar genişlerse figür ebadında da o derece bir küçülme söz konusudur. Nakkaş bunu yaparken tek tip özelliklerden kaçınmaktadır. Örneğin grubun tasvirini yaparken Araplar, Yahudiler, halayıklar, Müslümanlar kendi çaplarında diğerlerinden ayrılır. Bu ayrım içerisinde siyahi tenler, kıyafetler, sakallı sakalsız yüzler, büyüklü küçüklü sarıklar dikkat çeken seçenekler arasındadır.

Bakış açısı, nakkaş için mekân tasvirinde önem arz eder. Örnek vermek gerekirse figür kalabalık bir topluluk içerisindeyse mekân o derece büyür ve genişler. İç mekân dekorunda nakkaş hep işlemeyi ve canlı renkleri tercih ederken bunlara tezat dağ, tepe ve savaş arazileri için sade ve tek renk tonlarında işlem yapılmıştır. Bu durum algıda seçicilik ve zaman tasviri için yorumcuya yön vermektedir. Nakkaş bu çalışmadaki hareketi, el hareketleriyle göstermiştir. Konuşmalar, savaşlar, işaretler hep bu uzuvla yapılır. Bu noktada önemli olan bakış açılarından birinin, bu zamana kadar Peygamber'in yüzünün hiçbir şekilde nakkaş tarafından tasvir edilememiş olmasıdır. İşte bu yüzden onun fiziken ya da baktığı, döndürüldüğü yönüyle sergilenen tavır olayı yorumlamaya yardımcı olur.

Zeren Tanındı, ordu yürüyüşünün ve savaşları tasvir eden sahnelerin en kalabalık ve hareketli konular olduğunu aktarır. Bu hususta denebilir ki robot şeklinde işlenen bu tek tip figürlerin hareketleri ellerinden ve ayaklarından anlaşılmaktadır. Kalabalık bir tasvir grubu olacaksa minyatürün içerisine dağlar ve tepeler serpiştirilir. Bu tepeler arasında ise kafalarının ve vücutlarının bir kısmının gözüktüğü askerlerin

betimlemeleri yer almaktadır. Gruplar arasında açıklık sağlanarak mekânın büyüklüğü de ordunun kalabalıklığı da aktarıma olanak sağlar.

5.4. Metin ve Minyatür İlişkisi

Siyer-i Nebi gibi minyatürlü yazmalar İslam sanatının hat, tezhip, cilt, minyatür gibi tüm kitap sanatlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bu sebeple hem ayrı ayrı hem de bir bütün olarak değerlendirilebilir. Özellikle de metin minyatür ilişkisi olarak ele alınıp daha bütüncül bir bakış açısıyla yazmanın gerçek değeri ortaya konmuş olur. Yazmalarda metin ve minyatür birbirini tamamlayan iki önemli unsurdur. Ayrıca minyatür genellikle metnin en önemli noktasını göstermektedir. Bu sebeple nakkaşın konuyu resmederken konudan çok da uzaklaşmaması gerekmektedir. Aksi hâlde metinle minyatür arasında kopukluk olmuş olur.

Siyer-i Nebi'nin IV. cildine bakıldığında resmedilecek konu seçiminde sistematik bir düzenin olmadığı gözükmemektedir. Çünkü bazen sayfalarca metin bazen ise art arda iki minyatürün resmedildiği gözükmemektedir. Bu da bizlere yazmayı hazırlayan ekibin önemli gördüğü hadiseyi resmettiğini düşündürmektedir. Eser içerisinde bulunan minyatürlere bakıldığında genel bir çerçeve tercih edilip çoğunlukla bu tercihe bağlı kalındığı görülmektedir. Nakkaş sayfa ebadını dikey tercih ederken tasvirler bu çerçevenin içine konu bütünlüğü ile alakalı olarak boyut farkı ile işlemiştir. Çizilen çerçeveye bakıldığında sayfa başında ve sonunda, genellikle ikişer satır olmak kaydıyla nesih hatlı, bilgilendirme amacı güdülen şiirler yahut metinler bulunur. Siyer-i Nebi minyatürlerinde nakkaşın metinle birebir aynı resmettiği minyatürler dışında tamamen farklı, minyatürde olup metinde olmayan figürler ya da efsanevi, gerçekliği bilinmeyen mucizevi olaylara da yer verilmiştir. Bu da nakkaşın kendi tercihini yansıttığını göstermektedir.

Siyer-i Nebi minyatürlerinde nakkaşın metinle birebir aynı resmettiği minyatürler vardır. Örneğin Peygamber mucizesiyle devenin konuşması ve sahibinin bu olaydan sonra Müslüman oluşu adlı 57a varaklı minyatür sahnesinde Ebu Mes'ud Sakafî adlı şahsın Peygamber mucizesi karşısında Müslüman olduğu an resmedilmiştir. Minyatür metninde ise bu an şu ifadelerle belirtilmiştir: “Eşiğin taşına o kadar döktü ki kim can verdi. Kendisini Resul'ün yoluna kurban verdi. Biz sözün evveline geldik çünkü Ebu Mes'ud Sakafî dahi Müslüman oldu. Hazır olan sahabeler

iki hayvanın hâline hayran oldular. Öyle ki sözlerinden başları döndü.” Metinden de anlaşılacağı üzere Ebu Mes’ud Sakafi’nin Müslüman oluşu ve sahabelerin hayvanın hâline şaşırdığı o an minyatürde nakkaş tarafından birebir yansıtılmıştır (Resim 11). Gamze çevresindekilere Talha’yı öldürmelerini buyurması adlı 93b varaklı minyatürde Gamze çevresindekilere Talha’yı öldürmelerini buyurması, metinde ise bu emri verirken geçen konuşma yer almaktadır. Metinde bu konuşma şu şekilde ifade edilmiştir: “Cemaat içinde bir ya da iki kişinin cemaat içinden birilerine saldırması ayıp iştir. Onlar söylediler:” Biz bu borçta daha iyi değiliz.” dediler. Gamze söyledi: ”Kim daha iyi olursa olsun ben bu oğlana teslim olmam. Siz babam Abbas’ın huzuruna çıkın. Kime kaç oy vermişse onu kendileri (bilir).” Metinden de anlaşılacağı üzere nakkaşın minyatürü çizerken metne sadık kaldığı anlaşılmaktadır (Resim 19).

Siyer-i Nebi minyatürlerinde genellikle metinde geçen bilgiler tasvir edilmiştir. Fakat metinde geçen olayların bazı minyatürlerde tam olarak yansımadığı, çeşitli farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin Hz. Ali’nin bir topluluk içerisinde evliliğinden dolayı tebrik edilmesi adlı 14a varaklı minyatürde metinde verilen bilgilerin kompozisyona yansımadığı anlaşılmaktadır. Minyatürde Hz. Ali’nin bir topluluk içerisinde evliliğinden dolayı tebrik edilmesi resmedilirken metinde, ‘Emirü’l-mü’min’ müminlerin koruyucusunun huzuruna varan Selman Farisi’nin zırhı pazara götürüp, beş yüz akçeye satıp, akçeleri getirdiği anlatılmaktadır.” Büyük olasılıkla nakkaş bu metinde geçen olayın çok dikkat çekmeyeceğini düşünüp Hz Ali’nin yoldaşı olarak bilinen Selman Farisi’nin evlilik hususunda tebrik ettiği anı resmettiği düşünülmektedir (Resim 3). Yine Hz. Ali ve Hz. Fatıma’nın ellerinin birleştirilmesi adlı 24b varaklı minyatür metninde “Hz Ali’ye el salladı. Ondan sonra kendi de Aleyhisselatü Vesselam’ın menziline, bulunduğu yere ulaştı. Müminlerin emiri Ali bin Ebu Talip (radiyallahu anh) sınav gecesi için (savaş olabilir, müzakere olabilir) öyle rivayetleri haber verdi ki o esnada kaçan buzağı Resul Hazretleri’ne doğru koştu.” Metinde Hz Ali’nin Hz. Muhammed’in huzuruna vardığı fakat Hz Fatıma’dan bahsetmediği, önemli bir haber getirdiği anlaşılmaktadır. Bu da metinde verilen detaylı bilgilerin kompozisyona yansımadığını, farklı bir konunun nakkaş tarafından ele alındığını göstermektedir (Resim 5). Yazmada verilen bilgilerle tasvirin örtüşmediği bir diğer örnek ise Ali’nin arkadaşlarıyla konuşması adlı 112a varaklı minyatürdür. Bu minyatür, Ali’nin arkadaşlarıyla konuşma anını yansıtmaktadır. Fakat

metin 111b varaklı minyatürün devamında olan olayları yazmaktadır. Bu olayın devamı metinde şu şekilde ifade edilmiştir: “Demir’i çözüldü, temiz kıyafet verildi. Ömer’in huzuruna çıkarıldı ona doğru yürüdü. Talha onlara birçok haber getirecek onu göz kulak olarak tuttum dedi. Kalktılar aştılar. Abbasın fikrini tartıştılar ondan sonra herkes kendi işine gitti. Biz de Medine hikâyesine geldik. Bilarek Vakası Cebrail aracılığıyla Resul’e bildirildi. Öyle ki ölümden kurtarıldı.”(Resim 28)

Siyer-i Nebî minyatürlerinde, resimde olup metinde olmayan unsurlar da bulunmaktadır. Örneğin Hz. Fatıma’ya yardıma gelen gencin Cebrail olduğunun açıklanması adlı 38b varaklı minyatürde Hz. Muhammed tarafından Hz. Ali’ye yardıma gelen kişinin Cebrail olduğu açıklanmaktadır. Metinde ise bu olay, “Kumaşlar giyip yürüdüler. Ben onları hiç ayrı görmedim. O seyyitleri kimdi? Müminlerin emiri, Ümmü Selemeye söyledi: Ey geniş ufuklu, ey iyi kaderli, Muhammed Mustafa sen onları gördün, tanıdın, senin dediği” yazmaktadır. Metinden de anlaşılacağı üzere, Hz. Peygamber ve eşi Ümmü Seleme arasında Hz. Fatıma’ya kimin yardım ettiği hususunda konuşuluyor. Minyatürde ise bu olayın Ümmü Seleme ile Hz. Peygamber arasında değil de Hz. Peygamber ile Hz. Ali arasında geçtiği anlaşılmaktadır. Bu da nakkaşın metini de göz önüne alarak kendi inisiyatifi doğrultusunda figürleri değiştirerek kompozisyonu oluşturduğu anlaşılmaktadır (Resim 7). Hz. Muhammed, bir baba tasviri içerisinde Hz. Fatıma’ya Hz. Ali’den memnun olup olmadığını soruyor adlı 30b varaklı minyatürdeki kompozisyonda sahne Hz. Fatıma’nın Hz. Muhammed’le oturup sohbet ettiği anı yansıtmaktadır. Metinde ise bu sohbette ne konuşulduğu anlatılmaktadır. Metinde Hz. Fatıma’nın yoksul kişiye vardı, o sebepten onu biraz perişan hâliyle hatırladım dediği, Hz. Muhammed’in ise hâlâ seni nasıl fakir biriyle evlendirmiş olayım. Ne senin eşin yoksul ne çocuğun yoksul ne de sen yoksulsun dediği yazmaktadır. Minyatür sahnesine nakkaşın konuşmanın nasıl gerçekleştiği üzerinde durarak resmettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca metinde Hz. Ali’nin orada olduğundan bahsedilmediği hâlde sahnede verilmesi nakkaşın tercihini yansıtmaktadır (Resim 6). Hz. Muhammed’in mucizesiyle bir çobanın testisinin suyla dolma hadisesi adlı 65b varaklı minyatürde alt ve üst kısmında toplam dört satırda bu olay şu şekilde ifade edilmiştir: “Sudan içti. Baktı ki (su) sukardan soğuk şekerden daha tatlıdır. O oğlan söyledi: ”Ya Muhammed, şimdi anladım senin Allah katında yakınların vardır (Allah ile yakın manasında). Uzaklığın ve azminle duan kabul imiş.

Ya Muhammed, benim iki tane derdim var. Eğer o iki derdime reva bulursan o iki eksikliğim...” Nakkaş sahnede bu olayı su ile dolu testinin çoban tarafından içilme anını resmetmiştir. Metinde Hz. Ali ve kalabalık insan grubundan bahsedilmediği anlaşılıp nakkaşın tercihini yansıtmaktadır. Yine çoban figürünü tam olarak yansıtmak için kullanılan hayvanlar da nakkaşın su içen figürün kim olduğunu vurgulamak için kullandığı birer öge olmuştur (Resim 12).

Siyer-i Nebî IV adlı yazmada efsanevi, gerçekliği bilinmeyen mucizevi olaylara da yer verilmiştir. Bunun sebebi, kaynak aldığı Ebu'l-Hasen el-Bekrî'nin siyeri olmasıdır. Çünkü bu eserin kulaktan dolma, uydurma rivayetlerden olduğu bilinmektedir. Bu sebeple Kadı Mustafa Darîr'in eserinde böyle olayların anlatılması oldukça doğaldır. Bu olaylara örnek olarak Peygamber mucizesiyle bir geyiğin konuşması adlı 53a varaklı minyatür sahnesinde Peygamber mucizesiyle geyiğin konuşma anı resmedilmiştir. Metinde ise bu olay şöyle geçer: “Ya seyyide'l-evvelîn ve'l-âhirin Ya habibe Rabbü'l-âlemîn ey Meded sizlere çare ve derman kılıcı, bana da ey meded çare ve derman kıl. Resul Hazreti şöyle söyledi: ”Ne şikâyetin vardır, kimdendir?” dedi. O kişi söyledi:” Ya Resulullah iki çocuğum var, onları emzirdim.” Metinden de anlaşılacağı üzere minyatür sahnesi metinden farklı bir şekilde ele alınmıştır. Nitekim metin Hz. Peygamber'in bir kadına derdini sorduğunu kadının ise ona cevap verdiği olayı yazmaktadır. Minyatür sahnesi ise Hz Muhammed'in kadınla konuşurken geyiğin karşısına geldiği anı yansıtmaktadır (Resim 10). Yine Hz. Muhammed'in kaya oyuğundan parmağıyla su çıkartması adlı 107a varaklı minyatür de Minyatür Hz Muhammed'in arkadaşları için kaya oyuğundan parmağıyla su çıkartma hadisesini yansıtmaktadır. Metinde ise bu olay şu şekilde ele alınmıştır: “Hazır olan cemaat toplanıp geldiler. Resul ile münakaşada bulundular. Ondan sonra konumlandıkları yerden ileri gittiler. Resul'e karşı oturdular. “Ya Resulullah, nasıl oldu da bu kuş tüyünü buldunuz?” dediler. Resul: “Namaz vaktinde mescide namaz kılmaya gittim. Sonra durdum o sınırlardan girdim içeri (menzilden kastı mescid duvarları). Cebrail Hazretleri yetişti geldi. Rabbimizden haber getirdi. Bana bize yetişmek istediğini (yanına gelmek anlamında), huzurumuzda bulunmak istediğini söyledi. Sizin açlığınızı ve susuzluğunuzu söyledi. Elimden tuttu ve gözlerimi açıp kapayınca kendimi burada buldum.” dedi. Ondan sonra örtüsünü ileriye doğru getirdi ve örtünün içinden hurma döküldü. Elllerine alıp yediler. Hepsi doydu. Ondan sonra

baktılar kimin hurma getirdiğine tıpkı Resul gibiydi. Resul'den su talep ettiler. Resul ashabını aldı bir kayaya doğru yürüdü. Bir elinin beş parmağını kayaya bastırdı. Ki o parmakları taştan çıkardıktan sonra taştan dışarı su çıkmaya başladı. Bütün ashabı o kudrete ...”(Resim 26).

5.5. Renk Analizi

Renk ya da tūs örtüsü olarak ifade edilen tonlama sanatı, ışığın gözün ağ katmanına yansıyan değişik biçimlerde algılanmasına denir. Bu algılama maddeler üzerine yansıyarak kırılmaya uğrar ve kısmen soğuma ile birlikte tonları açığa çıkarır. Bu bağlamda ara ve ana renkler meydana çıkar. Kategoriye ayrılan renklerin bir de sıcak ve soğuk olarak adlandırılan başlıkları mevcuttur.

Siyer-i Nebi IV minyatürlerinde renkler zengin ve yoğun bir şekilde kullanılmamıştır. Fakat hünerli ustaların ellerinde boya sahneye aydınlık, duruluk verecek şekilde kullanılmıştır. Özellikle iç mekânda kullanılan kahverengi tonları ilk kez bu kadar yoğun kullanılmıştır. Bununla birlikte turuncu, eflatun sarı, yeşil ve kırmızı tonları Osmanlı minyatür sanatında tüm kompozisyonlarda kullanılan başlıca renkler olmuştur. Yumuşak ve pastel tonların yoğunlukla kullanıldığı bu minyatürlerde olayın kutsallığını ve önemi vurgulanmak istediğinde altın yıldız sahnenin tamamında ya da aralara serpiştirilerek bolca kullanılmıştır.

Bu çalışmada yer alan minyatürlere bakıldığında genel itibarıyla ara sıcak ve ara soğuk tonların daha yoğun kullanıldığı görülmektedir. Nakkaş dış mekânların tasvirini yaparken yoğunlukla gri, sarı ve yeşil tercih etmekle birlikte saha üzerinde, bitki örtüsü içerisinde çiçek kullanmışsa kompozisyona pembeyi de dâhil etmektedir. Renkler doğada var olan nesnelere uygun ve yakın olarak seçilmekle birlikte tekrarı kırmak amacıyla aynı nesnenin farklı tonlarla tasvir edildiği görülmektedir. Buna mukabil olarak mekân açık alan olarak tasvir edilmişse şayet, dekor harici figürler daha çok canlı ve sıcak renklerden aktarılmıştır. Mekân dekorunda seçilen alan; kapalı bir yapı içerisinde sahne tasvir edilecekse nakışlar, süslemeler ve renklerin oldukça canlı ve dolu dolu aktarılmıştır.

Nakkaş; çalışmada yüz tonları için krem, siyah ve turuncu/kırmızı tercih ederken bu çerçeveyi siyah ince çizgilerle keskinleştirmiştir. Bu şekilde figüre farklı bir boyutta hareketlilik kazandırmıştır. Renk konusunda dikkat edilmesi gereken

önemli hususlardan biri de çeşitliliğin çok olmasıdır. Özellikle mekân içi betimlemelerde kilimler, halılar, duvardaki renklendirmeler oldukça çeşitli ve canlı ele alınmıştır. Pantone Renk Kataloğuna göre inceleme yapıldığında bahsi geçen mekân için sahne dekorlarında parlak (coated) tonlar kullanırken mekân dışı doğa sahnelerinde mat (uncoated) tonlar tercih edilmiştir.

6. SONUÇ

XIV. yüzyılda Türk İslam edebiyatının ustası Kadı Darir, ele aldığı bu eserle edebiyatımızda ilk olmayı başaran nadir sanatçılardan biridir. Eser 14. yy sahasında, türünde “en” olmayı başarmıştır. Darir Anadolu çocuğu olarak Anadolu’da Osmanlı’nın; Erzurum ve çevresinde Eretna’nın; Mısır, Şam ve Halep’te Memluklerin devrini ve devletini görmüş bir yazardır. Aslen Erzurumlu olan Darir’in serüveni de yollarda geçer. Öyle ki gözleri âmâ olan bu şair, kulaktan duyma ile dil öğrenmiş, eserlerini de bu doğrultuda meydana getirmiştir. Bu özelliğiyle dört eser tercüme etmiştir (Yusuf ve Züleyha, Siretin Nebi, Fütuhu-ş Şam, Yüz Hadis Yüz Hikâye). Eserlerine bakıldığında sadece ilim, edebiyat yahut tasavvuf değil dinî akait ve enbiya tarihine vakıf olduğunu söylemek mümkündür.

Memlûk sultanı Berkuk’un isteği üzerine ele alınan Siyer-i Nebi adlı eser, III. Murat’ın himayesinde saray nakkaşhanesinde büyük bir proje olarak hazırlanıp III. Mehmet Dönemi’nde tamamlanmıştır. Böylece yazma eser XVI. asır Osmanlı resim çalışmaları arasına dâhil edilmiştir. Bu şekilde hem dil, üslup, muhteva hem de sanat, estetik ve etik yönden eser kendini kanıtlar bir edebiyat eseri hâline dönmüştür. Eser, kaynak mevlit metinleri arasında yer alırken öğrencisi ve *Vesiletü’n Necat* için de rehber niteliği arz eder. Siyer-i Nebi adlı 6 ciltli yazmada sözlü anlatımın yanında görsel sunumla olay en iyi biçimde aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışmamıza temel teşkil eden Dublin Chester Beatty Kütüphanesi’nde bulunan T.419 numaralı nüsha ise 137 minyatürü ile metnin daha iyi anlaşılması açısından önemli bir katkı sağlamıştır.

Darir, Siyer-i Nebi adlı eserini bir külliyat gibi detaylı ele almıştır. Eseri yazarken birçok ayetten ve hadisten yararlanılmıştır. Halkın anlayacağı dilden ele alınan eserde konular tarihî gerçeklik dışında kimi zaman abartılı şekilde yansıtılmıştır. Yazmada Hz. Muhammed kimi zaman bir baba kimi zaman bir lider, komutan, arkadaş yahut devlet adamı olarak anlatılır. Bu eser Son Peygamber’in şehinşah nağmesi olarak da incelenebilir. Her ne kadar mevlit türünün ilk örneği olsa da dördüncü cilt içinde eser Hazreti Fatıma’nın evliliği ile başlayıp Peygamber mucizelerinden bir geyiğin ve devenin konuşmasına kadar uzanır. Eser; Peygamber’in isteğiyle dağların bir ejderhayı öldürmesine kadar gidip Hazreti Peygamber’in kayadan su çıkarması, Mikdad’ın Müslüman oluşu, Bedir Savaşı, arada geçen savaş

sahneleri, Vahşi 'nin Hazreti Hamza'yı öldürmesi, Ka'b'ın başından geçen olaylar, Abdullah bin Enes'in kılık değiştirerek verilen görevleri yerine getirmesiyle son bulmaktadır.

Çalışmada nakkaş ve hattatın çok sıkı bir şekilde, uyum içinde çalıştığını söylemek mümkündür. Çünkü kompozisyonda ne hat ne de minyatür çerçeveyi aşmaktadır. Kompozisyonda tasvir çerçevesinin ortasında iri nesih hatlı metin ise çerçevenin alt ve üst kısmına yerleştirilmiştir. Yazmada tasvirler genellikle 32x22, 29x21, 29x22, 31x23 cm ölçülerinde bir çerçeve içinde tasarlanmıştır. Hattat ve nakkaş bu çerçeveyi aşmamıştır. Ancak zaman zaman Hz Muhammed'in peygamberlik bulut kümesi ve halesi aşmıştır. Yazmada genel anlamda mekân ve renk açısından yalın bir anlatım tercih edilmiştir. Kompozisyonda Hz. Muhammed, Hz Ali, Hz. Fatma ve Mekke halkı kendi dönemi kıyafetleri içinde değil de Osmanlı kıyafetleri içinde çizilmiştir. Bununla birlikte kıyafetler kişilerin sosyal statülerine uygun şekilde resmedilmiştir. Yine Yahudi, Hristiyan figürlerin kıyafetleri de diğer figürlerden farklı resmedilmiştir. Yazmada Hz. Muhammed'e duyulan yoğun sevgi ve hürmetten dolayı yüceltici fakat abartılı bir üslup söz konusudur. Bu abartılı anlatım şekli Hz. Peygamber'in mucizelerini yansıtan minyatürlerde sık sık karşımıza çıkmaktadır. İslam resim sanatında hale motifi gelenekselleştirilen bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Hale motifi Nuru Muhammed anlayışının sembolleştirilmiş şeklidir. Bu sebeple Siyer-i Nebi yazmalarının tüm minyatürlerinde Hz. Muhammed'in yüzü bir peçeyle kapatılıp tüm vücudu ya da kafasında oldukça büyük bir ateş alevi ile kaplanmıştır. Kompozisyonda Hz Muhammed dışında ailesi için de hale kullanıldığı görülüp bu hale genellikle sadece başlarının etrafı için kullanılmıştır. Minyatürlerde ruhani varlıklar yani melekler yer verilmiştir. Melekler sahnede iri büyük kanatlar, uzun elbiseler, kuşaklar, taçlarla ihtişamlı şekilde tasvir edilmiştir. Tasvirler nakkaşların kendi hayal dünyasının ürünü olup metinde meleklerin kanatları haricinde kılık kıyafeti hakkında bilgi verilmemiştir.

Sonuç olarak, kültür birikimimizin bir malzemesi olan minyatürler, yapıldığı dönemi yansıması açısından oldukça önemli malzemelerdir. Ayrıca Türk-İslâm sanatında önemli bir yer teşkil eden Siyer-i Nebi yazmaları Türk İslam edebiyatında yazılmış ilk Türkçe eser ve mevlid manzumesi olması dışında, Anadolu geleneklerinden oluşan şifahî kültürünün en güzel örneğini yansıtmaktadır. Eserin

günümüzde belirlenen yetmiş civarında kopyası bulunmaktadır. Yazma eser hem yüksek zümrelerce hem de halk nezdinde yüceltilerek değer görmüş ve günümüze kadar zevkle okunarak Türk-İslâm kültürünün kaynakları arasındaki yerini almıştır. Siyer-i Nebi minyatürlü yazma XVI. asır Osmanlı resim sanatının başyapıtlarından kabul edilmektedir, böylece yazma eser, sanat ve estetik yönünden edebî değeri yüksek sanat eseridir. Eserin amacı için manen doyuma ulaşmak üzere yazıldığını belirtmekle birlikte dönem için bu soruna çözüm olduğunu ve birleştirici bir unsur olduğunu söylemek mümkündür. Sosyoloji ve toplum psikolojisi açısından ele alındığında sosyal tarih araştırmacıları arasında kaynak teşkil ettiği söylenebilir. Her yönüyle ve içerisinde barındırdığı her bir konuyla yıllar boyunca her sırada kendine bir çalışma alanı bulduğunu söylemekle birlikte 14. yüzyıl Osmanlı kütüphanesinden bugüne kaynaklık ve rehberlik yaptığını söylemek doğru olacaktır.

KAYNAKÇA

- And, Metin. **Osmanlı Tasvir Sanatları: 1 Minyatür**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2004.
- And, Metin. **Minyatürlerle Osmanlı - İslâm Mitologyası**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2008.
- Atasoy, Nurhan ve Çağman, Filiz. **Turkish Miniature Painting**. İstanbul, Pulications of the R.C.D. Cultural Institute, 1974.
- Atıl, Esin. **The Age of Sultan Süleyman The Magnificent**. New York: National Gallery of Art, 1986.
- Bağcı, Serpil; Çağman, Filiz; Renda, Gürsel ve Tanındı, Zeren. **Osmanlı Resim Sanatı**. İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2006.
- Binark, İsmet. “Türklerde Resim ve Minyatür Sanatı”. **Vakıflar Dergisi**, Sayı:12, 1978, 271-289.
- Cömert, Bedrettin. **Mitoloji Ve İkonografi**. Ankara: DE Kİ Yayınevi, 2006.
- Çağman, Filiz. “XVI. Yüzyıl Sonlarında Mevlevi Dergahlarında Gelişen Bir Minyatür Okulu”. **I.Milletlerarası Türkoloji Kongresi, 3.Türk Sanat Tarihi, 1979 İstanbul: Bildiriler**. (651-677), İstanbul, 1979.
- Çağman, Filiz ve Tanındı, Zeren. **Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri**. İstanbul, Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları, 1979.
- Çakar, Enver. **XVI. Yüzyılda Halep Sancağı** (Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 1998.
- Çam, Nusret. **İslamda Sanat Sanatta İslam**. Ankara: Akçağ Yayınları, 2016.
- Çığ, Kemal. **Türk ve İslâm Eserleri Müzesi’ndeki Minyatürlü Kitapların Kataloğu** Şarkiyat Mecmuası III, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1959.
- Dikmen, M. **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H.1221 nolu Siyer-i Nebi’de Metin Minyatür İlişkisi**. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009.
- Duda, Dorothea. **Islamische Handschriften II**. Wien: Österreichische Akademie Der Wissenschaften, 2008.
- Elmas, Hüseyin. **Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkiler**. Konya: Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayını, 2000.
- Esin, Emel. **An Angel Figure in the Miscellany Album H. 2152 of Topkapı**. İstanbul: Baha Matbaası, 1963.
- Grabar, Oleg. **İslam Sanatının Oluşumu**. İstanbul: Alfa Yayınları, 2010.
- İnal, Güner. **Türk Minyatür Sanatı (Başlangıcından Osmanlılara Kadar)**. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1995.
- İpşiroğlu, Mazhar Şevket ve Eyüboğlu, Sabahattin. **Fatih Albümüne Bir Bakış**. İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1955.

- Kuban, Doğan. *Çağlar Boyunca Türkiye Sanatının Anahatları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2012.
- Mahir, Banu. *Osmanlı Minyatür Sanatı*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.
- Minorsky, Vladimir. *The Chester Beatty Library A Catalogue of the Turkish Manuscripts and Miniatures*, Dublin: HODGES FIGGIS & CO. LTD, 1958.
- Renda, Gürsel. “Minyatür”. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, (I, 139-168), İstanbul, Yem Yayınları, 1997.
- Shahmari, Saeideh. *Osmanlı Ve İran Minyatürlerinde Figür Anlayışın Etnografik Açıdan İncelemesi* (Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2010.
- Tanındı, Zeren. *Siyer-i Nebî İslam Tasvir Sanatında Hz. Muhammet’ in Hayatı*. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1984.
- Tanındı, Zeren. *Türk Minyatür Sanatı*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1996.
- Zeren, Esmâ. *Siyer-i Nebi Minyatürlerinde Farklı Üsluplar ve Sanatçıları* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1990.

EKLER

Siyer-i Nebi Yazmasının Renk Kataloğu

Dcbk T.419. Bulunan ‘Siyer-i Nebi’ Yazması Minyatürlerinin Renk Analizleri:									
Renk Analizi 1: 6b. Hz. Ömer, Hz. Ebu Bekir Ve Abdurrahman bin Avni arasında Hz. Fatıma’nın evliliği hususunda konuşulması									
									
Figürlerin Kıyafetleri			Dağlar		Ağaçlar			Gökyüzü	Bulut
Renk Analizi 2: 7b. Hz Muhammed’e (sav) Allah katından Mikâil (Dört büyük melekten biri) aracılığıyla bir sepet içerisinde hurma ve üzümün getirilmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri		Kanatlar	Hale	İç Mekân				Halı	Zemin
Renk Analizi 3: 14a.Hz. Ali’nin, bir topluluk içerisinde evliliğinden dolayı tebrik edilmesi ve Selman Farisi’nin 500 akçe iletmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri							İç Mekân	Zemin	Halı
Renk Analizi 4: 22a. Hz. Fatıma’nın düğünü için yakın akrabalarına verdiği ziyafetin tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri						İç Mekân		Halı	
Renk Analizi 5: 24b. Hz. Ali ve Hz. Fatıma’nın ellerinin birleştirilmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					İç Mekân				Zemin

Renk Analizi 6: 30b.Hz. Muhammed'in bir baba tasviri içerisinde Hz. Fatıma ile olan konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				İç Mekân				Halı	
Renk Analizi 7: 38b. Hz. Fatıma'ya yardıma gelen gencin Cebrail olduğunun açıklanması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				İç Mekân		Halı	Dış Mekan	Ağaç	Çiçek
Renk Analizi 8: 40b.Cebrail aracılığıyla gelen elbisenin açılması									
									
Figürlerin Kıyafetleri						İç Mekân		Halı	
Renk Analizi 9: 44a.Cebrail tarafından gelen elbisenin olağanüstü bir şekilde parçalanması ve olaya Yahudilerin şahit olma hadisesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri						İç Mekân		Zemin	
Renk Analizi 10: 53a.Peygamber mucizesiyle bir geyiğin konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır		Deve		Dağ	Gökyüzü
Renk Analizi 11: 57a.Peygamber mucizesiyle devenin konuşması ve sahibinin bu olaydan sonra Müslüman oluşu									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Deve	Dağ		Ağaç		Zemin
Renk Analizi 12: 60b.Hz. Muhammed'in mucizesiyle bir çobanın testisinin suyla dolması hadisesi									

									
Figürlerin Kıyafetleri				Hayvanlar			Dağ		Zemin
Renk Analizi 13: 61b.Çobanın Peygamber'den ejderhayı öldürmesini istemesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hayvanlar			Dağ		Zemin
Renk Analizi 14: 64b.Peygamber'in isteğiyle iki dağın arasındaki ejderha dağların yerinden oynamasıyla sıkışarak ölür.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Dağ			Gökyüzü	Zemin
Renk Analizi 15: 74a.Çobanın Cebrail tarafından atılan mızraktan kaynaklı çıkan suyu izlemesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri		Deve	At	Dağ				Zemin	
Renk Analizi 16: 79a.Talha'nın Gamze'yi ziyareti									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır	Halı	Tepe	Zemin		
Renk Analizi 17: 87b.Talha ve Gamze'nin konuşmaları									
									
Figürlerin Kıyafetleri				İç Mekân			Mimari Form		Zemin
Renk Analizi 18: 91b.Talha'nın Gamze'ye aşık olan genci öldürmesi									

									
Figürlerin Kıyafetleri						Mimari Form		Gökyüzü	Zemin
Renk Analizi 19: 93b. Gamze'nin, çevresindekilere Talha'yı öldürmelerini buyurması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					At			Tepe	Gökyüzü
Renk Analizi 20: 95b. Gamze'nin babası Malik'in Abbas'a giderek Talha'nın kızını yanında tuttuğunu söylemesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Çadır		Tepe	Zemin
Renk Analizi 21: 98b. Hz. Ebu Bekir, Abbas'ın kampına geliyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Çadır			Tepe
Renk Analizi 22: 100b. Talha ve arkadaşları Abbas'ın kampına geliyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır			Tepe	Deve	At
Renk Analizi 23: 102a. Abbas'ın Talha hakkında kabile üyeleriyle görüşmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Çadır				Zemin
Renk Analizi 24: 103b. Ebu Bekir tarafından Abbas'a gönderilen elçinin taşlanması olayı									
									

Figürlerin Kıyafetleri						Çadır	Deve	Tepe	
Renk Analizi 25: 106a. Arkadaşları, Hz. Muhammed'in ayaklarına kapanıyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri								Dağ	Gökyüzü
Renk Analizi 26: 107a. Hz Muhammed'in kaya oyuğundan parmağıyla su çıkarması									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Kaya	Su	Dağ	Zemin
Renk Analizi 27: 111b. Talha'nın Ömer'le kucaklaşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Dağ	Gökyüzü	Zemin	
Renk Analizi 28: 112a. Ali'nin arkadaşlarıyla konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Çadır			Zemin	
Renk Analizi 29: 118b.Ebucehl'in yiğitlik hakkındaki konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					İç Mekân			Testi	Zemin
Renk Analizi 30: 120b.Kinane'nin bir çobanla konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Oğlak	At	Deve	Tepe		
Renk Analizi 31: 125a.Miyasen'nin meydan okuması									

									
Figürlerin Kıyafetleri			At		Bayrak	Tepe	Zemin		
Renk Analizi 32: 134a. Mikdad'ın Abbas'ın ayağını öpmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				At			Deve	Tepe	Zemin
Renk Analizi 33: 145a.Mikdad'ın Müslüman oluşu									
									
Figürlerin Kıyafetleri					At	Mimari Form	Deve		
Renk Analizi 34: 147a.Mikdad'ın zincire vurulma olayının anlatılması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Çadır		İbrik	Zemin	
Renk Analizi 35: 150a.Ali'nin Mikdad için gelişi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır			Tepe	Zemin	
Renk Analizi 36: 151b. Malik'in Mikdad tarafından öldürülmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri			Çadır		Divan		Dağ	Zemin	
Renk Analizi 37: 161b.Hz.Muhammed, Ali ve yanındakileri kaldırarak askerlerin bulunduğu yere gidiyor.									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Ağaç	Tepe		
Renk Analizi 38: 171a.Hz.Muhammed savaşın yaklaştığını söylüyor.					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân		
Renk Analizi 39: 172a.Cebrail savaş için gelen ayetleri okuyor.					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Kanat	Halı		
Renk Analizi 40: 173a.Hz.Muhammed'in hutbe okuması					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Minber	İç Mekân	Zemin	
Renk Analizi 41: 183a.Mekkelilerin hareketlerinin gözlenmesi					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Deve	Çadır	Tepe		
Renk Analizi 42: 184b.Hz.Muhammed ve Ali'nin yol güzergâhı üzerinde put görmesi					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Tepe	Gökyüzü		
Renk Analizi 43: 193a.Put muhafızının putu kırarak Müslüman oluşu					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Deve	Tepe	Zemin	

Renk Analizi 44: 193a. Ebusufyan'ın bir adamla muhabbeti									
									
Figürlerin Kıyafetleri				At		Deve	Tepe		Gökyüzü
Renk Analizi 45: 199b. Abbas ve Ebucehl'in kavga etmeleri ve ayrılmaları									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Mimari Form		Zemin	
Renk Analizi 46: 203a. Bedr kuyuları etrafında konaklayan Ebucehl taraftarlarının tasvir edilişi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Çadır			Halı	Zemin
Renk Analizi 47: 208a. Ebucehl'in Mekke'nin söz sahipleriyle konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Figürlerin Kıyafetleri			Halı	Zemin
Renk Analizi 48: 212a.Bedr kuyuları etrafında konaklayan Müslümanların su bulamamaları ve Hz. Muhammed'den yağmur için Allah'a dua etmesini istemeleri									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Çadır		Halı	
Renk Analizi 49: 214b. Hz Muhammed'in Kureyşli iki kişiden Mekke'deki ordu hakkında bilgi alması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Dağ		Gökyüzü	Zemin
Renk Analizi 50: 216b. Hz. Muhammed'in Bedr'deki zafer için Allah'a dua etmesi									

									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Divan			Dağ	Zemin
Renk Analizi 51: 217a. Kureyş ordusunun tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır			Deve		Zemin
Renk Analizi 52: 221b. Bedr’de iki ordunun karşılaşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Divan		At		Zemin
Renk Analizi 53: 223b. Hamza’nın elinde bir kesik başla Hz. Muhammed’in yanına gelmesi tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Divan		At		Dağ
Renk Analizi 54: 225b.İki grup içerisinde çıkan kişilerin teke tek dövüşleri									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Divan		At		Dağ
Renk Analizi 55: 229b.Savaş esnasında Cebrail’in bir ayet getirmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Divan		Dağ	Gökyüzü	
Renk Analizi 56: 232a.Şeytanın kılık değiştirerek orduya katılması tasviri									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Divan	At	Dağ	
Renk Analizi 57: 234a. Kureyşlilerin Müslümanlarla savaşı					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Divan	At	Dağ	
Renk Analizi 58: 234b. Şeytanın Kureyş ordusuyla birlikte savaş meydanından kaçtığı tasvir					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Divan	At	Dağ	
Renk Analizi 59: 240b. Ebucehl'in savaş meydanında yaralanması					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Gökyüzü			
Renk Analizi 60: 242a. Abdullah'ın Ebucehl'i öldürmesi					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Zemin			
Renk Analizi 61: 253a. Esirler, Hz. Muhammed ve tarafların tasviri					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	At	Dağ		
Renk Analizi 62: 259a. Hz. Muhammed'in yengesi ve onun kölesinin Bedr Zaferi'nin haberini alması					
					
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Zemin			
Renk Analizi 63: 270a. Abbas'ın Müslüman oluşu, Ebubekir'in sarığını ona vermesi					

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı		İç Mekân	
Renk Analizi 64: 272b.Peygamberi'n kızı Zeynep'in, esir düşen kocası için babasına annesinin gerdanlığını göndermesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı		İç Mekân	
Renk Analizi 65: 280a.Hz. Muhammed'i öldürmek için mescide gelen Amr B. Vehb'in tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Deve	Dış Mekân		Zemin	
Renk Analizi 66: 293a. Hz. Muhammed'in bir grupla sohbeti									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı		Dağ	
Renk Analizi 67: 296a. Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Çadır	Halı	Zemin	
Renk Analizi 68: 296b. Hz. Muhammed ve yeni Müslümanların tasviri									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı		İç Mekân	
Renk Analizi 69: 299a.Şairlerin Hz. Muhammed'e savaş sonrası kaside okumaları									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Divan	Dağ	Zemin
Renk Analizi 70: 308a.Hz. Muhammed'in, Yahudi bir kavim hakkında bilgi toplaması				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân	Zemin
Renk Analizi 71: 310a. Yahudi kavminden bir kadının kuyumcudan çıkışının tasvir edilmesi				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân	Zemin
Renk Analizi 72: 314a.Savaş sonrası elde edilen ganimetlerin tasviri				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân	Zemin
Renk Analizi 73: 318a. Ka'b'ın bir adamla konuşması				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân	Zemin
Renk Analizi 74: 321b. Ka'b'ın kesik başının Hz. Muhammed'e getirilmesi				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân	Tepe
Renk Analizi 75: 323b.Yahudilerin öldürülme emri ve içlerinden bir kadının Müslüman oluşu				
				
				
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	Çadır	Tepe

Renk Analizi **76:** 330a.Ebusufyan'ın karısı Hind Hz. Muhammed'e karşı olmaları için Kinane kavmini ziyaret ediyor.

									
Figürlerin Kıyafetleri						At		Dağ	

Renk Analizi **77:** 332a.Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmekle görevlendirilmesi

									
Figürlerin Kıyafetleri						Halı	İç Mekân		

Renk Analizi **78:** 334a.Bilal Mescitte toplanılacağını bildirmekle görevlendiriliyor.

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	İç Mekân		

Renk Analizi **79:** 337a.Mescitte Medine'nin ileri gelenleriyle toplantı yapılıyor.

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	İç Mekân		

Renk Analizi **80:** 341a.Savaşa gidecek olan topluluk mescidin önünde toplanıyor.

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Mimari Form		Zemin	

Renk Analizi **81:** 342a.Hz. Hamza'ya kırmızı sancak veriliyor.

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Sancak	Tepe	Gökyüzü	

Renk Analizi **82:** 342b.Beyaz sancağın Sa'd B. Ubud'a verilmesi

									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Sancak	Tepe	Gökyüzü	
Renk Analizi 83 : 343a. Sarı İpek sancağın Esved'e verilmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Sancak	Tepe	Gökyüzü	Zemin
Renk Analizi 84 : 343b.Ordunun Kureyşlilerle savaşmak için Uhud'a ilerlemesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Sancak	At		Tepe	
Renk Analizi 85 : 345b. Kör bir adamın Müslüman ordusuna toprak atması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Sancak		At		Tepe
Renk Analizi 86 : 357b.Müslümanlar ve Kureyşliler karşılıklı birbirlerini taşıyorlar.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	At		Tepe	Zemin
Renk Analizi 87 : 361a.Vahşi'nin Hz. Hamza'yı öldürmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Tepe		Ağaç		
Renk Analizi 88 : 364b. Vahşi'nin Hz. Muhammed tarafından sorguya çekilmesi									
									

Figürlerin Kıyafetleri						Hale	Halı	İç Mekân	
Renk Analizi 89 : 371b.Hz. Muhammed'in Uhud'da yaralanması ve yaranın temizlenmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Hale	At	Tepe	
Renk Analizi 90 : 374b.Uhud'da yaralanan Peygamber, Ka'b'ı yanına çağırıyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	Tepe		
Renk Analizi 91 : 375b.Ubeyy B. Halef Hz. Muhammed'i öldürmek için geliyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	At	Tepe	
Renk Analizi 92 : 379a.Dağa tırmanış sırasında Talha B. Ubeyd Peygamber'e yardımcı oluyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Hale	Dağ		
Renk Analizi 93 : 383a. İhanet eden Süveyd'in öldürülme emrinin verilmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	İç Mekân		
Renk Analizi 94 : 384b. Kadınlar, şehit olan Hazreti Hamza'nın başında									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Tepe	Zemin		
Renk Analizi 95 : 386b. Ebubekir Uhud'da şehit olan Rebi'nin kızını kucağına alıyor.									

									
Figürlerin Kıyafetleri					Halı	İç Mekân			
Renk Analizi 96 : 389a.Kız kardeşine Hamza'nın ölüm haberinin gitmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri					İç Mekân			Zemin	
Renk Analizi 97 : 392a. Medineli kadınlar Hz. Hamza'ya ağlıyorlar.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Dış Mekân		Tepe	Gökyüzü	
Renk Analizi 98 : 394b. Cabir B. Abdullah savaşa katılmak istediğini iletiyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Dış Mekân		Tepe	Gökyüzü
Renk Analizi 99 : 396b.Ordunun yola çıkması ve içerisinde yaralı iki askerin de bulunması									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Çadır			At	
Renk Analizi 100 : 398a. Ebusüfyan ve arkadaşları yolda mabed ve kervanına rastlıyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Çadır		At		Deve	
Renk Analizi 101 : 401a.İhanet Eden Ebuuzza'nın öldürülme emrinin verilmesi									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	Çadır
Renk Analizi 102: 404a. Münafıklardan Ubeyy'in saygısız davranışına arkadaşlar tarafından karşı çıkılması			
			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	İç Mekân	Zemin
Renk Analizi 103: 411b. Hz. Muhammed ve topluluğu mescitte			
			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân
Renk Analizi 104: 419a.Savaş sırasında ölen Müslümanların tasviri			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Gökyüzü	Zemin
Renk Analizi 105: 420b. Savaşta ölen Kureyşliler.			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ		
Renk Analizi 106: 421b. Kureyşlilere yardıma gelen diğer Arapların ölümü			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Zemin		
Renk Analizi 107: 434b. Ka'b B. Malik'in mescitte Hz. Muhammed'in kim olduğunu sorması			
			
			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân

Renk Analizi 108 : 435b. Ka'b'ın Kızı									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Halı	İbrik	İç Mekân			
Renk Analizi 109 : 437a. Ka'b damadını öldürüyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri			Çadır			Duvar	Dağ	Zemin	
Renk Analizi 110 : 438b. Ka'b'ın Müslüman oluşu ve Kur'an okuyuşu ve namaz kılışı									
									
Figürlerin Kıyafetleri			Halı	İç Mekân					
Renk Analizi 111 : 442a. Rayyan'ın, Ka'b'ı Müslüman olmasından dolayı sorguya çekmesi									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Halı	İç Mekân				
Renk Analizi 112 : 443a. Ka'b'ın tutuklandığını duyan Reyyan, kabile reisnin yanına geliyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Halı	Dağ		Zemin	
Renk Analizi 113 : 445b. Ka'b'ı kaçıran Reyhane, yolda reisin askerleri tarafından takip edilir ve Tanrıya dua ederler.									
									
Figürlerin Kıyafetleri				At			Dağ		Zemin
Renk Analizi 114 : 446b. Ka'b ve kızı askerlerle konuşuyorlar.									

									
Figürlerin Kıyafetleri			At			Dağ	Kaya		
Renk Analizi 115: 447b.Ka'b, Cebrail aracılığıyla askerlerden kurtarılır. Onları bir dağın tepesine askerlerin ulaşamayacağı bir yere bırakır.									
									
Figürlerin Kıyafetleri						At	Dağ	Zemin	
Renk Analizi 116: 449b. Ali ve arkadaşı Ka'b'a ve kızına yardıma gelirler.									
									
Figürlerin Kıyafetleri				At		Dağ			
Renk Analizi 117: 451a.Kabile askerleri, Ali ve arkadaşları tarafından mağlup edilir.									
									
Figürlerin Kıyafetleri			At			Dağ	Gökyüzü	Zemin	
Renk Analizi 118: 453a. Ka'b'ın Hz. Muhammed'i ziyareti									
									
Figürlerin Kıyafetleri				Hale	Halı	İç Mekân			
Renk Analizi 119: 455b. Süfyan B.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Hale	Halı	İç Mekân		
Renk Analizi 120: 456b. Süfyan B.Halid'i öldürecek olan kişiyle Hz. Muhammed'in konuşması									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân
Renk Analizi 121: 458b. Zeyd'in hapsediğı mağaranın önünde askerlerin bir yılan tarafından sokularak öldürölmesi			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Mağara	Yılan
Renk Analizi 122: 460b. Süfyan B.Halid'i öldürmeye gönüllü sahabeden birinin anlatımıyla Serra'nın bir çobanla konuşması			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Çadır	Koyun	Dağ
Renk Analizi 123: 462b. Serra görevini yaptıktan sonra Halid'in kılığına girerek eşinin yanına gelir.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Çadır	At	Dağ
Renk Analizi 124: 464b. Sahabeden aktarılan bilgiyle Taabatta, Şerren bir kabileyle savaşıyor.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Gökyüzü	
Renk Analizi 125: 466b. Aynı Anlatıdan; Taabatta Şerren ve arkadaşları dağda bir yerde.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Gökyüzü	
Renk Analizi 126: 468a. Şerren ve arkadaşları dağdan nasıl inceklerini konuşuyorlar.			

									
Figürlerin Kıyafetleri					Dağ			Mağara	Gökyüzü
Renk Analizi 127: 469a. Şerren ve arkadaşları şişirdikleri tulumlarla kurtulmayı deniyorlar.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Dağ			Mağara	
Renk Analizi 128: 470b. Abdullah B. Enes ve yanındakiler avlanan aslanın etini yiyorlar.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Dağ				
Renk Analizi 129: 473a. Kılık değiştiren Abdullah, Süfyan B. Halid'in kölesiyle konuşuyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri						Çadır	Divan	Dağ	
Renk Analizi 130: 474b. Abdullah, Halid'in hizmetlisiyle konuşuyor.									
									
Figürlerin Kıyafetleri				At	Çadır				Dağ
Renk Analizi 131: 478a. Abdullah, mabeyinciye şiir okur.									
									
Figürlerin Kıyafetleri					Çadır			Halı	Taht
Renk Analizi 132: 484a Halid, Abdullah'la konuşuyor.									
									

Figürlerin Kıyafetleri	Halı	Çadır	Dağ
Renk Analizi 133: 485a. Abdullah, Süfyan'ın önünde eğilip eteğini öper.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Halı	Çadır	Dağ
Renk Analizi 134: 486a. Abdullah Süfyan'dan izin alarak mağarada olan babasını ziyaret eder.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Halı	Çadır	Dağ
Renk Analizi 135: 487a. Abdullah'la beraber babası ziyaret edilir.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	At	Dağ	Zemin
Renk Analizi 136: 488a. Süfyan mağarada öldürülür. Abdullah onun yüzüğünü alır ve kölesine gösterir. Daha sonra kendisini ülkesine götürmelerini ister.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Dağ	Zemin	
Renk Analizi 137: 489b. Abdullah, Süfyan'ın başıyla Hz. Muhammed'in yanına gelir.			
			
Figürlerin Kıyafetleri	Hale	Halı	İç Mekân

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : POLAT KARS Esra
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü	2015
Yüksek Lisans	Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı	2018
Doktora	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı	2024

Yabancı Dil

İngilizce

Makaleler

- Erzurum Resim Heykel Müzesi ve Koleksiyonunda Bulunan Şeref Akdik'e Ait Resimlerin Bir Grup Minyatürle Birlikte Değerlendirilmesi.(E. ÇALIŞ, E. POLAT KARS Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, 2022).
- Nakkaş Osman'a Ait Olduğu Düşünülen Minyatürler Üzerine Bir Değerlendirme. (Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research; Haziran- 2019 S. 64).

Bildiriler

- Osmanlı Minyatür Sanatında Ölüm Seramonisi. (3. Uluslararası Sanat ve Estetik Sempozyumu ve Sergisi- Tam Metin- Nisan 2019).
- Dublin Chester Beatty Library'da Yer Alan Divan-I Hidayet Nüshası ve Minyatürleri. III. Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu(18-19 Mart 2021 - Sözlü Bildiri – Özet).
- El-Cezûlî ve Delâil'ül-Hayrât (Dublin Chester Beatty Library - Dalatlı Al-Khayrat - T. 459, T. 460, T. 462 Nolu Yazma Ve Tasvirleri). VIII.Uluslararası Van Gölü Havzası Sempozyumu (23 Haziran 2021 - Sözlü Bildiri, Özet)
- Osmanlı Minyatür Sanatında Elçi Kabulleri. (Kültürel Miras ve Müzecilik Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu Uluslararası Kitap- Mayıs 2019).
- Mimar Sinan Eserlerinde Bilinmeyenler. Atatürk Üniversitesi Sanat Tarihi Paneli, Mayıs 2014).

Kitap Bölümü

- Dublin Chester Beatty Library'da Yer Alan Divan-I Hidayet Nüshası ve Minyatürleri. Ercan ÇALIŞ – Esra POLAT KARS, Recai KARAHAN Armağanı, 2022). (Doktora, Yürütücü Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ).

TEZ ORJİNALLİK RAPORU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

07/02/2024

Tez Başlığı / Konusu:

Türk İslam Sanatının Resimli Belgelerinden Minyatürlü Yazmalar Üzerine Bir Yaklaşım: Dublin Chester Beatty Kütüphanesi'nde Bulunan 'Siyer-i Nebi' Başlıklı Yazma Örneği

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 527 sayfalık kısmına ilişkin, 07/02/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3(Üç) tür.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

07/02/2024
Esra POLAT KARS

Adı Soyadı : Esra POLAT KARS

Öğrenci No : 18920011031

Anabilim Dalı : Sanat Tarihi

Programı : Sanat Tarihi

Statüsü : Y. Lisans ☐ Doktora ☐

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ
07/02/2024

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR
07/02/2024
Prof.Dr. Bekir KOÇLAR
Enstitü Müdürü